

The Project Gutenberg eBook of Lukemisia lapsille 2, by Zacharias Topelius

This ebook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this ebook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you'll have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

Title: Lukemisia lapsille 2

Author: Zacharias Topelius

Release date: July 16, 2005 [EBook #16314]

Most recently updated: December 12, 2020

Language: Finnish

Credits: Produced by Matti Järvinen and Tuija Lindholm

*** START OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 2 ***

LUKEMISIA LAPSILLE.

Kirjoitti Z. Topelius.

Tekijän luvalla suomennettu.

Kuvilla varustettu painos.

2:nen osa.

**Ensimmäisen kerran julkaissut
Werner Söderström 1893.**

Toisen osan sisällys:

Esipuhe kaikille hyville lapsille	siv.	1.
Pojalle	"	5.
Tytölle	"	9.
Kallis kysymys	"	12.
Pikku Valtterin merkilliset vaiheet	"	17.
Luistelija	"	60.
Uuden vuoden yö	"	65.
Luonnon salaisuus	"	68.
Kun ruusuilla maataan	"	75.
Adalminan helmi	"	81.
Poika Raahesta	"	92.
Kevään satu	"	99.
Koivujen juurella	"	101.
Syyslaulu	"	103.
Aallottaren jäljet	"	104.
Satu Rutimosta ja Pilviparrasta	"	109.
Suojelusenkeli	"	119.
Saul ja David	"	153.
Kirkkaalla jäällä	"	156.
Verna Roosa	"	158.
Valvaan kynä	"	161.

Sampo Lappalainen	”	169.
Joululaulu	”	184.
Satu seitsemästä sisaruksesta	”	186.
Varpunen Jouluaamuna	”	189.
Urholan linna	”	191.
Lintu sininen	”	197.

ESIPUHE KAIKILLE HYVILLE LAPSILLE.

Olipa kerran lintu Suomen metsässä. Hän lauleli hongille ja kuusille, koivuille ja pihlajille; kissankello niityllä kuuli hänen äänensä ja ruo’ot rannalla kuuntelivat hänen laulujansa. Hänen oikea kotonsa oli tuo suuri erämaa, taivaan pilvet olivat hänen veljensä ja sisarensa, kellahtava kanervikko hänen kätkyensä ja tuulet ja aallot hänen lapsuutensa kehtolaulut.

Silloin enkeli käveli metsässä ja sanoi lintuselle: lauleleppas lapsille!

Lintu sanoi: minun ääneni on heikko; tokkohan lapset kuuntelisivat minua?

Enkeli sanoi: laulele sydämmesi pohjasta, niin he kuuntelevat sinua.

Mitä ma laulan? kysyi lintu.

Enkeli vastasi: lauluja ja satuja. Laulele Jumalan ylistystä; laulele Hänen kaikkivaltiaisuudestaan ja Hänen hyvydestänsä. Laulele luonnon ihanaudesta ja Luojan viisaudesta; laulele, kuinka Jumalan henki vallitsee mailmassa ja vaikuttaa kaikki kaikissa. Laulele myöskin siitä hyvästä, jota löytyy maan päällä, hurkskaudesta ja hyvistä avuista, rohkeudesta ja vilpittömyydestä, nöyryydestä ja armeliaisuudesta. Laulele vapaasti ja iloisesti. Laulele päivänpaistetta itse surunkin yöhön, mutta laulele aina jalosti, että jääpi niinkuin heijastus korkeudesta elämän rajuiimpiinkin leikkeihin.

Lintu sanoi: hyvä enkeli, tahtoisin mielelläni täyttää tahtosi. Mutta sinä tiedät minut vähäpätöiseksi olenoksi, puuttuvaiseksi, tiedät minut ainoastaan yhdeksi monesta tuhannesta suuressa metsässä. Kuka on antava minulle voimaa niin tärkeään toimeen kuin laulaminen lapsille on? Eiköhän lapset kuulu Jumalan valtakuntaan? Ja sinä tahdot, että minä, joka kannan maan tomua, siivilläni ja myrskyjä sydämmessäni, puhuisin Jumalan valituille! Enkeli sanoi: itsestäsi et voi täällä mitään. Vaikka olisitkin valkoinen kuin lumi ja vaikka sinulla olisi paratiisilinnun kieli ja salakielisen suloisimmat liverrykset, ja taitaisit laulaa aamuruskon laulut maailman alusta asti, niin tämä kaikki olisi tyhjää ilman Jumalan voimatta, ja sinun äänesi kuolisi soinnutonna, niinkuin hietajyvänen vierii meren pohjaan. Mutta rukoile sydämmessäni ylhäältä voimaa; katso, silloin työ ei enää ole sinun, vaan Hänen, joka sinun lähetti, ja joka on heikoissa väkevä.

Lintu sanoi: minä teen niin, kuin olet sanonut. Ja hän laului.

Nyt, hyvä lapsi, tulevat hänen laulunsa ja satunsa sinulle Suomen metsästä, puiden haituvien lailla, joita tuuli tuopi siemenien kera keväällä. Suomen lapset, tahdotteko kuunnella sanoja, joita lehdet ja oksat puhuvat?

Sinä rakas ystävä, sinä Jumalan valittu, sinä, joka kuulut Jumalan valtakuntaan ja pienin kirkkain silmin katselet sisään taivaasen, sinulle tahdon sanoa sanasen tästä kirjasta. Se on mitä pienimpiä kirjoja eikä se sisällä paljon viisautta. Se lentää linnun siivillä yli kukkien, lehtien: se leikkii ajatusten kanssa. Mutta soisin mielelläni, että enkelin siivestä olisi edes yksi sulka jäänyt linnunsiipihin. Soisin niin mielelläni, että tämäkin kirjanen ja hänen siskonsa kuuluisivat Jumalan valtakuntaan. Jos joskus huomaisit sen houkuttelevan sinua erilleen Jumalasta, niin heitä se pois tyköäsi, sillä parempi on, että se upotettaisiin meren syvyyteen, kuin että se, niinkuin Vapahtajamme sanoo, ”pahentaisi yhden näistä pienistä”.

Mutta minä tahtoisin myöskin mielelläni antaa sinulle raittiin, iloisen ja rohkeamielisen kirjan. Jumala ei tahdo, että me itkustellen vaeltaisimme halki maailman, vaan päin vastoin, että tekisimme työtä innolla ja toivossa, palvelijoina Hänen valtakunnassansa. Maailmassa löytyy ainoastaan yksi suuri suru, ja se suru on synty, kun rikomme Jumalatamme vastaan. Rukoilkaamme sentähden, ett’emme tällä suurella surulla raskauttaisi Hänen isällistä sydäntänsä, ja näin me iloisina elämme Hänen ijankaikkisen armonsa päivänpaisteessa.

Rakas Isä taivahissa, sinä, jonka ääni ei puhu meille ainoastaan virsien säveleistä, vaan myöskin linnun viserryksestä ja lähteen lirinästä ja lapsen viattomista leikeistä, anna myöskin näiden kaikkein pienimpien runolehtien lähteä ulos, Sinun nimessäsi kylvämään siemeniä Sinun valtakunnallesi.

Z. T.

POJALLE.

o reima, riemukas,
Sä leikin kuningas.
Ja heloita kuin kukka,
Kuin vehmas nurmen nukka!
Oo suora, vapaa vaan,
Ja, niinkuin kuusi, vankka,
Jonk' kotikorpes sankka
Luo pilviin nousemaan.

Ja silmin kirkkahin
Sa katso ihmisiin,
Kuin aurink' ilmi kulkee
Ja mailmallen on julkee.
Ja tosi ollos niin,
Ett' Herra katsastella
Hetkellä jokaisella
Voi sielus syvyyksiin.

Äl' petä ystävää,
Vaan uskolliseksi' jää.
Jos veljeskin sun jättää.
Sä pysy järkkymättä!
Oo hyvä, armeljas;
Ilolla leipäs taita,
Ja ällös olko saita
Sä köyhää auttaissas.

Oo uljas! Voiton vie
Se yksin, jonka tie
Käy urhotyötä kohti,
Ken vaaran kestää tohtii
Ei oksall' omenaa
Niin väiky ylähällä,
Ett'et sä pyrkimällä
Sitä vihdoin käsiis saa.

Kas kotkaa, riemuiten
Mi lensi ylhäällen;
Vaikk' ilmajärven selkää
Se soutaa, ei se pelkää.
Vaan hänkin alussaan
Sun laillas oli hento,
Ja nyt sen huima lento
Ei mahdu maailmaan.

Vaan älä lentäissäs
Pois vaihda sydäntäs.
Oo kerskausta vailla
Ja nöyrä koivun lailla,
Mi kaunis paikallaan
Nöyrästi aina muistaa,
Ett' tuhansista puista
Hän metsäss' yks' on vaan.

Isääsi tottele
Ja kunnioita! Se
Se käy niin sujuvasti,
Kun teet sen iloisasti.
Ja äitis rukoilus
Sull' olkoon pyhä aivan;
Palkitsee äidin vaivan
Vain lapsen rakkaus.

Maan päällä oppi on
Suur'valta verraton;
Siis kuule opettajaas.
Hän valon luo sun majaas.
Noudappa neuvot vaan
Sa harmajalta päältä;
Puu suojaa myrskysäältä
Myös taimet juurellaan.

Ja luota Jumalaan,
Hänt' usko ainiaan.
Kun elon tyrskyt pauhaa,
Sä etsi Hältä rauhaa.

Sit' ilman tyhjää työs
On, riemus raukee aivan
Ja usko, toivo taivaan,
Hyveet ja oppi myös.

Ja isänmaatas sa
Hartaasti rakasta,
Vaikk' usein poljetulta
Näyttääpi Suomi kulta.
Sen kasva etehen,
Sen elä aattehille,
Ja henkes anna sille,
Jos Herra sallii sen.

Siis ollos riemukas,
Sä leikin kuningas,
Ja heloita kuin kukka,
Kuin vehmas nurmen nukka.
Kevääsi ihana
Kesälles kukat luokoon,
Syksylles heelmät tuokoon!
Sen suokoon Jumala!

TYTÖLLE.

ä kevään lapsi virkku,
Sä armas pienoinen,
Niin keveä kuin sirkku
Tai leivo suloinen,
Sä kasva nyt, kuin koittaa
Keväimen sätehet,
Ja mehiläinen soittaa
Ja hyppää hyttyset.

Sä kasva vapahana,
Sirona, siteittä,
Kuin koivu solakkana
Kohoopi metsässä;
Hän pitkän vartalonsa
Taivasta kohden luo,
Juo ilmaa janohonsa,
Huvia meille suo.

Kas varpusta, sen kieli
Vilussai visertää,
Pahoittaa karvas mieli,
Mut ilo viehättää.
Nopeesti anteeks anna,
Hitaasti vihastu,
Murhetta muiden kannan,
Ilosta ihastu.

Sä kehrää, kudo, soita
Ja laula riemuisna,
Ei työ sun ihanoita
Kasvojas kalvenna.
Sun ulkonainen suhtas
Kuitenki halvemp' on,
Mut sydän hyvä, puhdas
Se kallein olkohon.

Se tiedä, ett'ei luonut
Saa Luoja alhaiseks,
Kuin hän on tulla suonut

Sun sieväks tyttöseks.
Sä lemmi isänmaata,
Hyvyyttä, valoa,
Sä näkyville saata
Ylevää, jaloa.

Sä lemmi niinkuin päivä,
Mi sumut haihduttaa,
Kuin kevät ennättäivä,
Mi kukat kasvattaa.
Sä lemmi niinkuin kaste
Aamulla ruohossa,
Mi kuivuu päivää vasten,
Mut auttaa kasvua.

Maailman korskeilua
Sä karta ainiaan,
Se vahingoittaa sua,
Sä vartu parempaan
Sä oikeasta väärä
Tarkasti eroita.
Sull' ylevä on määrä:
Ijäinen kunnia.

Hyvyys on kaunistusta
Parasta laadultaan,
Äl' yhtään imarrusta
Sä ota kuullaskaan.
On tuoksu neilikalla
Enemmän viehtävä,
Ja ruusu kunnahalla
On kauniimpi kuin sä.

Ja jospa saanut oisit
Sä loiston auringon,
Ja omistaa jos voisit
Tuhanten suosion,
Mut sydän jos vain sulla
Ois kova, katkera,
Sä kuinka voisit olla,
Jumalan lapsena.

Sen tähden lapsi virkku,
Sä armas pienoinen,
Niin keveä kuin sirkku
Tai leivo suloinen,
Sä pysy Luojan lasna
Ja kasva, kukoista,
Ja tuoksu autuasna
Eloa ikuista.

KALLIS KYSYMYS.

Tiedätkö mikä se kysymys on, joka tunkee läpi taivaan ja maan, elämän ja kuoleman? Mitkä ne sanat ovat, jotka alkavat matalan kätkyen vieressä, eivätkä syvän haudankaan partaalla vaivu, vaan kaikuvat vielä kaukana siintävässä iankaikkisuudessaakin? Ne ovat ainoasti kaksi pientä sanaa, ja kuitenkin kätkevät ne elämän ja haudan salaisuuden:

Rakastatko minua?

Rakastatko minua? kysyi kerran äitisi, kuin hän kumarruksissaan istui pienen kätkyesi vieressä, katsellen sinua lempeästi loistavin silmin. Sinä et voinut vastata, sillä et tainnut puhua, mutta ehkä taisit jo hymyillen ojentaa pienet kätesi ja katsoa äitiäsi silmiin; hän ei vaatinut enempää, hän tiesi jo vastauksesi: totta ma sinua rakastan! Onnellinen äiti! Onnellinen lapsi! Ell'ei hän suloisesta hymyilystäsi olisi luenut vastausta kysymykseensä, olisi hänen poskensa vaalenneet, sydämensä hyytynyt, ja surusta olisi hän vaipunut kuolemaan. Mutta nyt hän tiesi mitä tahtoi tietää, nyt hän tiesi kaikki, ja kantoi sitte tyytyväisenä kaikki kärsimykset. Hän oli palkkansa saanut; vaatiko hän muuta?

Kuin kasvoit isommaksi ja heitit kätkyesi, kohtasi sinua taas sama kysymys kodiltasi, kaikilta ystäviltäsi: rakastatko meitä? Jos et heitä rakasta, ei ole kotisi enää sinun kotisi, ystäväsi jättävät sinut ja ympärilläsi on tyhjyyttä, tyhjyyttä omassa sydämessäsi. Mutta jos heitä rakastat, on kaikki iloista ja suotuisaa, virheesi suodaan sinulle anteeksi rakkautesi tähden, ja silloin *et tahdo* rikkoa.

Niin on aina ja joka paikassa. Tiedätkö minkä tähden maamme kesällä on viheriäinen ja miksi se meille antaa kodin, vaatteet ja ruoan? Kaikki on Jumalan lahjaa, mutta maamme viheriöitsee ja kantaa hedelmän rakkaudessamme. Jos me

sitä ylenkatsoisimme ja hylkäisimme köyhyytensä tähden, se ei ikänä viheriöitsisi, kuten ennen. Se muuttuisi suuren Novaja Zemla saaren kaltaiseksi, joka on tuolla kaukana jäämeressä; siellä päivä paistaa puolen vuotta lakkaamatta, eikä siellä kuitenkaan kasva ainoatakaan puuta, ei ruohoa, ja koko maa on ijäisen lumen alle haudattuna. Taikka muuttuisi se suuren Sahara-aavikon kaltaiseksi, joka on kaukana Afrikassa; siellä ei koskaan ole talvea eikä koskaan pakkasta, ja kuitenkin ei ole siellä puita eikä kukkia, ainoastaan polttavaa hiekkaa ja erämaan kuumat tuulet.

Kun köyhä paimentyttö kävelee metsässä, kuulee hän kevättuulten huminan puitten lehdettömissä oksissa, ja silloin koivu häneltä kysyy: rakastatko minua? Totta ma sinua rakastan, vastaa paimentyttö. Silloin tunkee ilon väristys koivun sisimpään ytimeen, mehu kuohuu kuoren alla ja lehtisilmikot puhkeavat oksiin. Samaten peltokin kysyy kyntäjältä: rakastatko minua? Totta ma sinua rakastan, vastaa kyntäjä. Silloin itää pelto, ja viheriöitsevät oraat kuiskaavat toisilleen iltatuulessa: kasvakaamme pitkiksi ja uljaiksi, tuottaaksemme upeita tähtiä ystävällemme leiväksi!

Aivan samoin sanoo laiva merimiehelle: rakastatko minua? Totta kaiketi, vastaa merimies. Silloin levittää laiva purjeensa, sanoen tuulelle: joudu, joudu, ystävälläni on kiire, hän haluaa kotiin, satamaansa! Ja tulinen rauta ahjossa sanoo sepälle: rakastatko minua? Sepä kysymys! huudahtaa seppä ja alkaa takoa, ja tuo kova, vahva rauta notkistuu kuin pajuviitsa hänen taitavissa käsissään.

Vilppu istui kerran läksyinsä, haukotellen, jolloin kirja kysyi häneltä: rakastatko minua? En toki, vastasi Vilppu. Silloin kaikki kirjaimet hyppimään hänen edessään kuin hyttyset päivänpaisteessa, ja hän haukotteli haukottelemistaan koko nuoruutensa ajan.

Rakastatko minua? sanoi piano Minnalle, kuin hän istui soittamassa vaikeita sävelikköjä. En, vastasi Minna, en tiedä sävelikköjäsi ikävämpää. Katso, silloin alkoi piano sälistä, koskettimet juutuivat kiinni, eikä ainoatakaan säveltä kuulunut; kaunis soitanto pakeni ijäksi päiviksi Minnan pianon kieliltä.

Mutta kerran tunsin kaksi köyhää lasta, joilla ei ollut kirjaa, ei pianoa. Erkin kirjana oli ihana luonto; hän kokoili monenmoisia ruohoja ja tarkasteli niiden kasvamista. Kreetan piano oli pieni kantele, johon hän itse oli teräslankaiset kielet laittanut. Rakastatko meitä? sanoivat metsän kasvit Erkille. Rakastan, vastasi hän. Mene sitte kaupunkiin, kuiskasi metsä; sieltä löydät toisen, joka meitä rakastaa, ja hän antaa sinulle oppia tullaksesi kerran viisaimmaksi mieheksi luonnon tuntemisessa. Sama kysymys suhisi hiljaa Kreetan kanteleesta: rakastatko minua? Oi, totta ma sinua rakastan! Ja hänen kanteleensa kasvoi ja helisi kuin hopea vuorissa, hänestä tuli kaikkein kaunihin soittaja ja hän sai ihmiset itkemään ilon kynneliä.

Istuipa kerran köyhä paimenpoika illalla metsässä, tähtiä katsellen. Kuului silloin hiljainen ääni taivaan sädesarjasta, kysyen: rakastatko meitä? Rakastan, vastasi poika, teitä olen rakastanut niin kauan, kuin muistan. Mene sitte kouluun tuonne kylään, sanoivat tähdet, ja pyydä saada oppia mitä tarvitset. Poika meni, ja työskenteli kaiken päivää, mutta illalla istui hän taas yksin puhelemassa tähtien kanssa kieltä, jota ei muut ymmärtäneet. Mitä he hänelle sanoivat? Sitä ei kukaan tiedä. Mutta saammepa nähdä, että siitä pojasta vielä tulee erinomainen mies.

Istuimellaan istuu mahtava ruhtinas, ja hän kysyy suurelta valtakunnaltaan: rakastatko minua? Rakastan, vastaa valtakunta. Tiedäthän että olen uskollinen; enkö jo kauan ole sitä osoittanut? Ja taas kysyy valtakunta ruhtinalta: rakastatko minua? Rakastan, vastaa ruhtinas, se on minun velvollisuuteni ja minun kunniani, sitä olenkin myös osoittanut. Ja niin elävät maa ja ruhtinas uskollisesti yhtenä ilossa ja murheessa, ja sovintoa ja rauhaa on kaikissa elämän vaiheissa.

Mutta sama kysymys kaikuu yhä ylemmäksi, eikä pysähdy ennen kuin Herran, Kaikkivaltiaan, istuimen edessä. Rakastatko minua? sanoo maailma Herralle, ja kaikki olennot, ihmiset, eläimet, kasvit, kivet, tähdet ja taivaat, avaavat suunsa ja kysyvät Jumalalta: rakastatko meitä? Ja Herra vastaa pyhässä sanassaan ja kaikissa hyvissä töissään: ettekö tiedä että teitä olen rakastanut jo ennen maailman luomista ja että koko luominen on rakkauteni työtä? Enkö ole teitä varjellut, holhonut ja voimissa pitänyt alusta alkaen? Te olette langenneet syntiin ja pahoittaneet isäanne taivahissa, ja kuitenkin on isänne antanut teille vapahtajan, joka on kärsinyt ja kuollut synteinne tähden, kuitenkin on isänne antanut teille ijankaikkisen elämän lupauksen, jos uskotte hänen sanansa ja hädissänne käännytte hänen puoleensa. Enkö, köyhät lapseni, teitä rakastaisi!

Silloin huutavat kaikki maailman äänet: katso, Herramme ja Jumalamme on täynnä rakkautta, armoa ja laupeutta. Ei yksikään rakasta niinkuin hän.

Mutta Jumalan ääni lähenee ihmistä ukkosen jylinässä, tuulen hiljaisessa huminassa sekä meidän omassa tunnossamme, ja tunkee sydämmeemme kysymään samaa: rakastatko minua?

Mitä on meidän vastaaminen? Täytyyhän meidän luoda silmämme maahan, langeta polvillemme ja sanoa: Herra, totta meidän pitäisi sinua rakastaman ylitse kaikkia ja koko ikämme sinun tahtoasi noudattaman. Mutta tiedäthän että olemme köyhiä, syntisiä lapsia, ja että usein olemme rakkautesi unhottaneet. Ole meille laupias, Kristuksen tähden, ja suo meille pyhä henkesi, että päivä päivältä oppisimme sinua yhä enemmän rakastamaan, palvelemaan ja ylistämään koko elinaikanamme!

No niin, sanoo Herra, jos olette minun lapseni ja rakastatte minua kaikesta sydämmestä, niin rakastakaatte myöskin toistanne minun tähteni! Kuinka on mahdollista rakastaa Jumalata ja vihata veljeänsä?

Pikku Walterin merkilliset vaiheet.

PIKKU VALTTERIN MERKILLISET VAIHEET.

Valtteri ensimmäisen kerran pulassa.

Valtterin kodista, Lunkentuksesta ja raitaisesta hameesta.

Lähellä tietä on talo, nimeltä Kotiaho. Muistanethan vielä kaksi kaunista pihlajapuuta sen punaisen aidan vieressä, ja kaivon korkeine vinttineen, ja kasvitarhan kauniine marjapensaineen, jotka keväällä aikaisin vihannoivat ja kesällä marjojen runsaudesta notkistuvat maahan. Kasvitarhan takana on aituus; siellä kasvaa korkeita haapoja, jotka suhisevat aamutuulen henkiessä, aitituksen tuolla puolen on tie, sen takana metsä, ja metsän takana avara maailma. Toisella puolen pihaa on järvi, järven takana kylä, ja ylt' ympäri vaihtelee niittyjä ja peltoja, väliin kellahtavina, väliin viheriäisinä.

Tuossa pienessä somassa talossa, jossa on valkoiset ikkunanpielet, mukava porstua ja siistit, tavallisesti riivityillä katajilla koristetut portaat, on hyvät, ahkerat ja siivot asukkaat. Siellä asuu Valtterin vanhemmat, Lauri veli, Lotta sisar, vanha Leena ja Joonas ja Musti ja Vilkas ja Pupu ja Mirri ja Kukkukiekoo. Musti asuu koirankoppelissa, Vilkas tallissa, Pupu enimmäen asuintuvassa. Mirri missä milloinkin, ja Kukkukiekoo asuu kanahuoneessa; se on hänen valtakuntansa.

Valtteri on kuuden vuoden vanha. Pian tulee hänen alottaa koulunkäyntinsä. Lukea ei hän vielä osaa, mutta kyllä paljon muuta. Hän osaa hyppiä harakkaa, seisoa päällään, heittää kuperkeikkaa, vetää sormikoukkaa, ottaa pallin lennosta käsiinsä, hyppiä hypinlaudalla, heittää kiekkoa, onkia särkiä, laskea mäkeä, olla lumisilla, matkia kukon laulua, ratsastaa puuhevosella, syödä voileipää ja juoda kirnupiimää. Hän osaa astua saappaansa lautalle, repiä housunsa rikki, kuluttaa reiän hihaansa, niistä nenäänsä hyppysillään, särkeä lautasia, heittää pallin ikkunaan, piirtää ukon kuvia tärkeille papereille, nyäistä rihman rukin pyörältä, tallata kukkasarkoja, syödä karviaismarjoja siksi kuin sairastuu, ja parantua selkäsaunan saatuaan. Muutoin on hän hyväsydäminen, mutta huono muistamaan isän ja äidin varoituksia, jonka tähden hän joutuu moneen pahaan pulaan.

Saatpa kuulla.

Kuin Valtteri kerran kauniina kesäamuna heräsi, istui äiti sängyn laidalla ja sanoi, suudellen häntä: "tänään on Heinäkuun 20 päivä. Jumala siunatkoon sinua, rakas lapsi!"

Samassa tuli myöskin isä ja suuteli häntä, ja siskot olivat jo vaatteissaan, ja Leena ja Joonas seisoivat ovella, ja kaikki olivat iloisen ja mieltävän näköiset, ja Musti hieputti häntäänsä, kuten sen tapa oli, ja Jänö-Pupu hypähti sängyn ohitse, Vilkas hirnui pihalla ja Kukkukiekoo piti puhetta aitovierellä. Puheensa oli aina samaa, ei muutosta ollenkaan; kuuluipa se kuitenkin nyt erittäin tärkeältä, ja sehän pääasia olikin.

Hiukan hämillään hieroi Valtteri unen silmistään ja naurahti. Hän tiesi hyvin, mitä kaikki tämä merkitsi: tänään oli hänen kuudes syntymäpäivänsä.

Yks' kaks' oli hän pystyssä ja rupesi hakemaan vaatteitaan, jotka hän edellisenä iltana oli heittänyt sinne tänne, sillä kelpo Valtterimme oli jo, vaikka pieni vielä, aika hupsu, eikä muistanut, että häntä oli käsketty huolellisesti panemaan vaatteensa tuolille. Mutta tänä päivänä ei häntä toruttu, ja hänen äitinsä ojensi hänelle ihko uudet kesävaatteet, harmaan takin, housut ja liivin; - olipa hänestä erinomaista olla puettuna liiviin! Paitakin, puhdas ja somasti silitetty, riippui sängyn laidalla, aivan uudet sukat tuolilla ja pienet saappaat, illalla vielä varsin mutaiset, olivat nyt kauniisti kiillotettuina sängyn vieressä. Nyt kävi kuin leikki pukeutua sieväksi ja siistiksi, ja ainoa huomattava seikka oli, että Valtteri kiireessään veti oikean jalan saappaan vasempaan jalkaan, mutta sehän oli yhdentekevä; kävipä niinkin päinsä. Väärinhän tuo tosin oli, vaan syntiä se ei toki ollut.

Salissa oli lahjapöytä, kukilla ja seppeleillä koristettu. Pöydällä oli rinkiä ja laiva, varustettu mastoilla, purjeilla, kokkapuulla ja oikealla taklingilla; tätä oli Joonas, vanha merimies, jo kauan nikkaroinut. Tällaista laivaa oli Valtteri jo kauan toivonut; hän ihastui suuresti, ja laivalle piti heti annettaman nimi. Uljaan nimen se saikin, nimittäin Lunkentus.

”Iltapäivällä soudamme tuonne Kuuselaan,” lupaili isä, ”ja silloin saat koettaa, mihin Lunkentus kelpaa.”

”Eikö Valtteri voisi panna laivaansa vesikorvoon purjehtimaan? Minä kammoon järveä”, sanoi äiti huolestuneena.

”Pitääkö Lunkentuksen purjehtiman vesisaavissa?” kysyi närkästyen Valtteri.

”Saadaan nähdä, jos olet tottelevainen”, sanoi isä. ”Yksin et saa järvellä soutaa; mutta otahan kuitenkin Lunkentus mukaasi.”

Niin päätettiin. Iltapäivällä lähtivät he kaikki suuressa veneessä Kuuselan saareen. Siellä oli luonto ihana, järvi tyyni ja pienet salakat uiskentelivat isoissa parvissa ihan veden pinnassa, nyppiä pieniä hyönteisiä, jotka puista olivat pudonneet veteen. Rannalla oli eriskummallisia kiviä, muutamat mustia, toiset valkoisia ja toiset taas ikään kuin litin heittämistä varten tehtyjä.

Äiti toimitti voileipää ja kahvia nurmikolle, eikä hapanleipä ja rieskamaito koskaan ennen niin maistuneet kuin nyt; tämä oli verrattoman hauskaa. Ainoa harmittava seikka oli, että hytysilläkin oli oivallinen ruokahalu ja ne pitivät Valtteria voileipänänsä, mutta Valtteri ajoi ne pois koivun oksalla ja taisteli rohkean urhon tavalla yksin tuhatta vastaan. On sekin jotain, olla niin urhollinen ja peljättävä.

Ruuan jälkeen otti isä pyssynsä ja lähti metsälle, äiti ja Lotta menivät marjaan, Leena pesi kahvikupit ja Joonaan tehtävänä oli poikien kaitseminen. Päivä paistoi kuumasti; Lauri nukkui, ja Joonas, joka oli viimeisen yön valvonut Lunkentusta valmistaessaan, nukkui myös. Silloin teki Valtterin mieli koetella laivaansa.

Hän meni rantaan, pani Lunkentukseen lastiksi valkoisia kiviä, asetti muurahaisen perämieheksi ja antoi sen purjehtia Espanjaan. Hiljainen tuuli puhalsi maalta ja laiva tuotti tekijällensä kunniaa. Valtteri mielestään ei ikänä ollut niin kaunista laivaa nähnyt. Miten ylpeästi se keikkui karehtivilla laineilla! Kuinka nopea sen kulku! Miten uljaasti se kallistihe tuulessa! Lunkentus purjehti Espanjaan, mutta Valtteri seisoi rannalla lanka kädessä ja varoi antamasta Espanjan olla liian etäällä Kuuselan maantieteessä.

Nyt tuntui tuulen puuska. Juuri kuin oli hauskimmallaan, pääsi havaslanka Valtterin kädestä ja – hyvästi Lunkentus! Se purjehti nyt omin päin aavalle järvelle.

Valtteri juoksi veneen luo, mutta vene oli niin iso ja raskas, ett’ei hän sitä vesille saanut. Hän juoksi kuin hullu pitkin rantaa; Lunkentus pääsi karkuun! Nyt Lunkentus todellakin menee Espanjaan! – Lähellä asui kalastaja; hänen veneensä oli poissa, mutta rannalla oli vanha taikinakaukalo kumossa. Valtteri ei kauemmin arvellut. Hän tuuppasi kaukalon vesille, hyppäsi siihen ja sauvoi venettään eteenpäin pienellä seipäällä.

Kaukalo oli jotensakin kiikkerä, mutta alussa kävi kulku varsin hyvin. Tuuli kävi maalta ja ajoi kaukalon vähitellen syvälle. Valtteri ei kuitenkaan päässyt lähemmäksi karkulaista, sillä Lunkentus purjehti paljon nopeammin.

Kuin Valtterin seiväs ei enää pohjannut, hämmästyti hän. Kaukalo ajeli yhä ulommaksi, se kallisteli mainingissa ja oli vähältä kaatua.

Nyt alkoi Valtteri huutaa täyttä kurkkua. Ei paljon puuttunut, että Valterin ensimmäinen retki olisi ollut hänen viimeisensä.

Onneksi heräsi Joonas ja näki ihmeeksensä kaukana selällä pienen keikkuvan kaukalon ja parkuvan pojan. Hidas liikkeissään oli tuo vanha, hyväntahtoinen Joonas, mutta kyllä nyt äkkiä jalat löytyivät: hän juoksi rantaan, töyttäsi veneen vesille ja souti Valtterin jäljestä niin, että aivot rotisivat. Valtteri huomasi hänen ja rohkaistui jälleen. – ”Luuletko minun pelkäävän!” sanoi hän ja nousi ylpeästi seisalleen kaukaloon. Mutta tätä ei kaukalo kestänyt, se kaatui samassa, ja Valtteri putosi päistikkaa järveen.

”Ei hurjempata poikaa!” huudahti Joonas ja souti niin ankarasti, että toinen airo katkesi. Samassa joutui hän paikalle, tarttui Valterin tukkaan ja nosti hänen veneensä. ”Uh”, sanoi Valtteri, kuin pääsi ahventen valtakunnasta.

”Pelasta Lunkentus! Pelasta Lunkentus!” huusi hän ensimmäiseksi, suu vielä täynnä vettä. Vesi valui hänen vaatteistansa ja saappaat äänsivät sipp, sipp, kuin hän jalkojansa liikutteli.

”Mitä minä huolin Lunkentuksesta!” ilveili Joonas, puoleksi mielissään, puoleksi vihoissaan, ja nyt hän meloi venettä yhdellä airolla rantaan takaisin.

Täällä syntyi meteli. Isä torui, äiti itki, Lotta nyyhki, Leena päivitteli ja Joonas häpesi. Valtteri itse ei vähintäkään peljännyt, kuin tunsis olevansa maalla jälleen, ja arveli, ett’ei tuo vaarallista ollut, kyllä hän uida taisi.

”Niin kyllä, kädet pohjassa”, nauroi Joonas.

”En tuntenut mitään pohjaa”, sanoi Valtteri ylpeästi. ”Jos olisit antanut minun olla rauhassa, olisin uinut rantaan.”

”Mutta mistä nyt äkkiä saamme kuivia vaatteita?” sanoi äiti. ”Lotta, juokse kalastajan tuvalle ja pyydä lainaksi lasten vaatteita!”

Lotta meni ja palasi hetken kuluttua. – ”Heillä on vain pieni poika ja isonlainen tyttö”, sanoi hän. ”Tässä on tytön paita ja raitainen pyhähame sekä sukat ja kengät.”

”Täytyykö minun käydä tytön vaatteissa?” kysyi Valtteri.

”Täytyy, poikaseni”, sanoi äiti tuolla vakavalla äänellä, jota vastaan ei ollut väittäminen. – ”Se olkoon sinun rangaistuksesi ja kiitä, että sillä pääset. Vitsaa olisit ansainnut.”

Ei mikään auttanut. Pian oli Valtteri vaatteissa ja näytti varsin veikeältä raitaisessa hameessaan.

”Tule tänne, niin teen sinulle jakauksen!” sanoi Lotta. Mutta Valtteri viskeli käsiänsä ja lähti äreänä metsään siks’ aikaa, kuin hänen vaatteensa kuivivat.

Vähän matkaa kulettuansa, tapasi Valtteri metsästäjän, joka sanoi hänelle: ”voitko, tyttöseni, neuvoa minulle tietä kalastajan tuvalle?”

”En minä ole tyttö”, vastasi Valtteri, ja meni ylpeästi sivutse.

Vähän matkan päässä poimi eräs muija mustikoita. Valtteri astui hänen luoksensa, kädet lantioilla, ja sanoi: ”en minä ole tyttö, minä olen mies.”

”Vai niin”, sanoi muija, ja noukki ehtimiseen.

Etempänä muutamat köyhät pojat riipivät lehtiä lampaille. – Kas tuolla tulee lohi-Matin Liisa, puhuivat he keskenänsä; hän kantaa meille avuksi lehtiä veneesen. ”Tule Liisa; mitä siellä metsässä luhjailet?”

”En minä ole teidän Liisanne!” sanoi Valtteri ja taittoi varalta hyvän kepin.

”Katsopas tuota!” sanoivat pojat, ja heittelivät luulemaansa tyttöä kuusen kävyillä. Valtteri heitti takaisin ja metsässä syntyi sota. Luodit hurisivat puitten välissä, mutta vihollinen oli voimallisempi ja Valtterin täytyi paeta. Eipä ollut helppo hameessa juosta kannikkoa sille, joka oli tottunut liikkumaan vapautta rakastavilla sääriillä. Vihollinen saavutti Valtterin ja ampui häntä joka taholta. – ”Kyllä me sinut opetamme luhjailemaan, kuin voisit olla apuna”, huusivat pojat.

”En minä ole mikään tyttö, minä olen mies”, kirkasi Valtteri, kepillänsä huitoen. Kun ei tämä auttanut, keksi hän keinon; hän päästi hameen irti ja heitti sen putoamaan. Hame jäi riippumaan katajapensaasen, ja Valtteri meni menojaan varsin kummallisessa puvussa. Pojat nauroivat, närhi ja orava nauroivat puitten oksilla ja koko metsässä syntyi aika, ilo.

Hiessä ja punaposkisena palasi Valtteri rantaan. – ”En tahdo olla tyttönä, en ikäpäivinä enää tahdo olla tyttönä!” huusi hän kaukaa itkusilmin. – ”Älä itke, rakas poikani”, sanoi hänen äitinsä. ”Tytöt voivat kyllä olla yhtä hyvät kuin pojatkin. Kas, tässä saat omat vaatteesi, ne ovat jo kuivaneet. Lotta saa mennä hakemaan hametta ja sitte kalastajan tupaan kiittämään lainasta.”

Valtteri pukeutui sukkelasti vaatteihinsa. Hän oli mielestään varsin keveä, ketterä ja sukkela omissa vaatteissaan. Nyt sai hän taas olla poikana; hän oli koko mies, ja mielestään kylliksi väkevä sotimaan kuusenkävyillä koko sotajoukkoa vastaan. Hän oli joutunut surkeaan häpeään. Kuinka on mahdollista olla miehekäs, tuumasi Valtteri – reipas, roteva ja sankari, kuin semmoinen kova onni kohtaa, että täytyy hameesen pukeutua?

Nyt lähtivät kaikki kotiinpäin. Valtteri istui veneen laidalla ja piteli keppiään vedessä, niin että vesi kuohui pienenä koskena kepin ympärillä. Järven selkä oli kirkas kuin peili, ja illan pilvet punastuivat kummastuksesta, kuin havaitsivat siinä ihanuutensa. Ihmeellistä oli, että tuolla veden syvyydessä myöskin näkyi taivas, yhtä syvä kuin se ylhäällä oli korkea, ja sielläkin uiskenteli rusottavia pilviä, aivan kuin korkeudessa. Valtteri mietti itsekseen miten hauska olisi luistella kirkkaan veden pinnalla, jos se olisi lasia. Hän oikein oli pahoillaan, että Joonas särki tätä kaunista peiliä airollaan ja että vene teki siihen pitkän halkeaman. Kun vene läheni Kotiahon rantaan, oli kummallista nähdä, kuinka kaikki koivut seisoivat päällään vedessä ja aurinko loisti syvyydessä viheriöiden lehtien lomitse ja linnut lensivät lehdikossa veden alla.

Tuskin oli vene ehtinyt laiturille, kuin Valtteri jo huudahti ja hyppäsi ensimmäisenä maalle. Mitä hän siellä näki, joka häntä niin suuresti ihastutti? Mitä muuta kuin oman uljaan laivansa, kaivatun, kadonneen Lunkentuksen, jota vähäinen maininki loiskutteli rantaa vasten. Lunkentuksessa oli ollut hyvä perämies, joka tunsu merenkulku-opin; muurahainen oli pitänyt perää aika miehen tavalla ja laskenut suoraa tietä kotirantaan. Tosin Lunkentus oli kallellaan ja osa lastista oli joutunut haaksirikkoon. Mutta olipa Espanjassa kylliksi sellaista lastia. Lunkentus teki vielä monta matkaa, lastattuna kivillä, muurahaisilla ja iloisilla toiveilla.

Toiveet ovat semmoinen pohjapaino, joka usein vääntää veneen kallelleen, mutta ei se haittaa, jos vaan ahkera muurahainen on perämiehenä ja elämän laiva vihdoin pääsee kotisatamaan.

Valtteri toisen kerran pulassa.

Eräänä päivänä Sokurimaassa Taivasmäellä.

Kyllä mar sinun on hyvä ja lämmin istuskella tuolla huoneessa käsiäsi lämmitellen valkean ääressä. Pysy siellä vain, sinä arka ja hemmoteltu poika, ja naura toisille, jotka mielestäsi kyllä turhaan iloisina juoksentelevät ulkona talvipakkasessa. Minä sanon: sinulle jotakin, jota et ehkä ennen ole miettinyt. Ei hempupojasta koskaan tule kunnan miestä. Pahempi kuin paleltuneet sormet on pysyä koko ikänsä hentona raukkana. Parempi olisi semmoisen kaiken aikansa istua lasikaapissa taikka elää ja kuolla saunan lavolla. Sillä maailma on usein taistelussa kovakourainen. Pojalle ei kelpaa hieno neidon iho, jok’ ei mitään kestä, sillä semmoisena saa hän varmaan nähdä paljon rääkkiä maailmassa.

Mutta sepä on hauskaa, kuin aurinko valaisee lunta ja kulkuset kilisevät ja jalakset luistavat ja aika vauhdilla lasketaan liukasta rantamäkeä. Jonka on vilu, jääköön kauniisti kotiin. Joka pelkää, katselkoon tätä sivulta. Kelkalla on nopsat jalat. Kelkka ei kaipaa hevosta, eikä ikänä ruoskaa tarvitse.

Valtteri oli niitä, joiden ei ollut vilu, vaikka lapasetkin unohtuivat kotiin. Jos pieni nenä kävi punaiseksi, pyyhkäsi hän sitä ja näytti yhtä iloiselta. Jos sormia pakkasessa paleli, hieroi hän niitä ja löi käsiänsä yhteen.

Harvoin pelkäsi hän, mutta jos hän oli pahaa tehnyt, pelkäsi hän jokaista, kuin vastaan tuli. Jumala painaa aina merkin pahantekijään, niin että ihmiset sen kohta huomaavat. Niin teki Jumala Kainille, ja niin tekee hän muillekin pahantekijöille.

Lähellä rantaa oli jyrkkä mäki, jota huimaavan korkeutensa vuoksi sanottiin *Taivasmäeksi*. Siitä ei kukaan uskaltanut hevosella ajaa, mutta pojat siitä laskivat kelkalla ja tämä näytti kummalliselta. Taivasmäki oli kahdessa penkereessä, tasaisempi paikka välillä, ja joka ei uskaltanut laskea alusta saakka, lähti puolivälistä, jolloin kelkka ei luistanut niin hurjasti.

Nyt oli kaunis talvipäivä ja pojat laskivat mielihalulla kelkoillaan Taivasmäkeä. Joku otti pienen tytön kelkansevälle, ja silloin oli kelkkaa taitavasti ohjattava mutkapaikoissa; väliin tytöt pelosta huudahtivat. Älä pelkää, ei ole hätääkään, vakuuttivat pojat. Ja hyvin luisti, meni vielä hyvän matkaa jällekin. Mutta tapahtuipa joskus niinkin, että kaaduttiin kuperkeikkaa nietokseen; toisilta hukkuu lakki, toisiin tuli naarmu tahi vuoti nenästä verta, mutta ei se haittanut. Hetken päästä alkoivat he uudestaan, ja hauska oli taas.

Joulupukki oli tuonut Valtterille kelkan, jolla ei ollut vertaistansa. Siinä oli rauta-anturat, ja sitä kävi ohjaksilla ohjaaminen, ell'ei kantapäillä sitä ohjannut, ja Päkä-Pässiksi sitä kutsuttiin, sillä se saavutti kaikki muut kelkat mäessä ja puski niitä selkään. Pässi ja Valtteri olivat hyvä pari. Olisitpa nähnyt heitä Taivasmäessä! Siinä lensivät korkeimmalta huipulta saakka, niin että lumi pyrynä ryöppyi heidän ympärillensä. Parempata kelkkaa ei ikänä nähty, ja Valtteri kopeili Pässistänsä.

Likellä Taivasmäkeä oli korkea töyry, johon ei ollut tallattua tietä, ja sitä kutsuttiin Sokurikukkulaksi; joka siitä laski alas, hautautui nietoksiin, niin että tuskin lakkiakaan näkyi. Harvoin uskalsivat sitä laskea nekään, jotka Taivasmäellä olivat rohkeimmat. Mutta Valtteri luotti Pässinsä ja päätti tehdä retken *Sokurimaahan*.

Päätös pantiin toimeen. Kaikki pojat ja tytöt katselivat tätä ihmettä. Valtteri kiipesi ylös mäkeä ja Pässi seurasi häntä kuin koira. Päästyänsä niin korkealle kuin mahdollista oli, tarttui Valtteri suitsiin, istui kelkkaan ja komensi mars! Pässi totteli, nenä alaspäin. Hei, jopa luisti nuolen nopeudella suorastaan syvimpään Sokurimaahan... Aluksi ei näkynyt muuta kuin Valtterin päätä, sitten ainoastaan lakki; viimein ei enää mitään... Pässi ja Valtteri olivat kadonneet nietoksiin.

Valtteri painoi silmänsä kiinni, kuin hän upposi lumeen. Kuten siipeen ammuttu varis, joka koivun latvasta putoaa, painoi hän painumistaan, ja samassa kolahti aika lailla. Kuin Valtteri aukasi silmänsä, oli Pässi ja hän suuren jäälinnan edessä: siinä oli korkeat kiiltävät pylväät ja suuret salit kirkkaimmasta hopeasta. Lumiruhtinas tuli ulos linnasta sudennahkaisessa turkissa, hänellä oli pitkä parta kuurasta ja kädestä talutti hän lumiruhtinatarta puettuna valkoisiin vaatteihin, päässä kruunu jäätimanteista. "Tervetullut valtakuntaani", sanoi kuningas. "Nyt et täältä enää pääse pois. Minua miellyttää semmoiset reippaat pojat kuin sinä; tahdon pitää sinua ylimmäisenä äänenantajani, ja pässi ja sinä pääsette suureen arvoon."

"Kiitos kunniasta," vastasi Valtteri, "mutta vähä keittoruokaa ei olisi haitaksi; en ole syönyt isoon aikaan."

"Tule, niin pistän sinut avantoon, jossa vesi on kylmää kuin jää," sanoi lumiruhtinas, "ja siellä saat syödä niin herkullista lumihilloa, ett'et ikänä ennen ole moista maistanut, sillä se on valmistettu kuurasta ja sokurina on survottua jäätä."

"Kiitoksia paljo," vastasi Valtteri, "ei minun taida olla nälkä."

"Sinä veitikka," sanoi kuningas narkästyneenä, "kyllä minä sinut opetan halveksimaan minun hyviä lahjojani. Tule tänne lumiruhtinatar! Hengitä tähän huimapäähän poikaan ja muuta hänet lentäväksi Uunilinnuksi äärettömässä valtakunnassamme!"

Nyt hengitti lumiruhtinatar jäisen pohjatuulen kylmyyttä, ja samassa muuttui Valtteri pieneksi lumihutaleeksi, joka hyöri tuhansien muiden hutaleiden joukossa autiossa avaruudessa. Tämä oli sekä lystillistä että surkeata; mutta Valtterin suurin huoli oli saada tietää, mihinkä Pässi oli joutunut.

Samassa aukasi Valtteri silmänsä ja huomasi makaavansa omassa sängyssään, ja pää tuntui raskaalta. Sängyn vieressä seisovat isä ja äiti ja siskot, ja sanoivat hänen herätessään: "Jumalan kiitos, nyt hän tointuu."

"Mitä?" kysyi Valtteri, ja nousi istualleen. "Enkö ajanut Pässillä Sokurikukkulalta? Enkö tavannut lumiruhtinasta, joka uhkasi pistää minut avantoon, ja lumiruhtinatarta, joka minut lumihutaleeksi muutti? Kuinka tänne jouduin?"

"Rakas poikani," sanoi hänen isänsä, "nyt puhut unen-houreita. Etkö enää muista, kuinka hurjapäisenä laskit päistikkaa korkeata mäkeä alas? Siellä sattui pääsi kantoon ja toverit nostivat sinut lumesta. Loput olet uneksinut, mutta pysy nyt yhdessä kohden ja haudo päätäsi, niin paranet pian jälleen."

"Missä on pässi?" kysyi Valtteri, joka tuskin luuli todeksi, mitä hänelle kerrottiin.

"Pässi seisoo kyökin portailla, nenä poikki", vastasi isä.

**Valtteri kolmannen kerran pulassa,
johon hän joutui kiekkoa lyödessään.**

Kevät oli tulossa, ja tiet alkoivat tulla kuiviksi. Niityt olivat vielä liian märjät pallinlyöntiin. Poikien: saappaat loskuttivat, kuin he ojan reunoja juoksentelivat. Mutta hilan takana oli tie tasainen kuin pöytä, ja siinä löivät kylän reippaat pojat kiekkoa lauantai-iltoina.

Oletkos nähnyt kunnan kiekkoa? Olkoon se pieni; tai iso, sellaista puuta sen oleman pitää, joka ei halkeile, ja ympyriäinen ja tasareunainen, muuten kulkee se vinossa ja menee omia teitään. Jos se on liian kevyt, pidättyy se äkkiä, tahi pyörähtää ojaan; mutta kovin raskaasta ei liioin ole, sillä se on hankala. Pyöriessään on kiekolla kahdellainen liikunto yht'aikaa: sekä akselinsa ympäri, niinkuin kärrynpyörä, että kuten pyöräkin myös eteenpäin, niin että se joka pyöräykseltä kulkee kehänsä mittaisen nauhan pituuden. Eräs kelloseppä tahtoi tietää kulkemansa tien mitan. Hän teki kärrynsä pyörään sellaisen koneen, jossa teräksinen jousi napsahti pyörän joka pyöräykseltä. Jousi käytti kelloa, ja joka napsahdukselta kulki näyttävä sekunnin-viivan eteenpäin. Kelloseppä tiesi kärrynsä pyörän kehän viiden kyynärän mittaiseksi, ja tiesi myöskin, että peninkulmalle menee 1,800 kyynärää. Perille tultuaan näki hän, että kellon näyttävä oli edistynyt yhden tunnin ja 50 minuuttia. Kuinka monesti oli pyörä pyörähtynyt? Kuinka pitkän matkan oli kelloseppä matkustanut?

Oppia voi ottaa kaikesta; yksin kiekostakin.

Valtteri oli kovasta koivunvisasta tehty kiekko, ja parempaa kiekkopuuta ei ole. Joonas oli sen tehnyt oikein sirkkelin mitalla aivan pyöreäksi ja niin siloiseksi, että se kiilsii. Tämä oli hyvä kiekko. Niin meni että soi. Sitä tuskin erotti, kuin se nopeasti lähti vinkasemaan pitkin tietä. Valtteri mittasi huvikseen, kuinka pitkältä se yhdellä heitolla meni, ja huomasi sen kulkeneen 160 kyynärää. Kiekolla tiesi hän olevan kahden korttelin eli puolen kyynärän pituisen kehän. Kuinka monesti oli se pyörähtänyt?

Niin hyvää kiekkoa ei ollut koko kylässä. Valtteri nimitti sitä Villiksi. Kerran oli Valtteri unessaan heittävinään Villiä niin kovasti, että se kiersi maan pallon ja palasi jälleen Valtterin luo. Se oli temppu, jot' ei moni tee!

Toisen kerran taas oli hän heittävinään kiekkonsa niin korkealle ilmaan, ett'ei se enää totellutkaan painolakia, vaan alkoi, kuten kuu, kierrellä maanpalloa. Ihmiset tirkistelivät Villiä kiikareilla ja arvelivat, mikä kummitus se lieneekään.

Mutta nyt ei ollut aikaa nähdä unia, sillä kaikki pojat olivat jo tiellä kiekkonlyönnissä, josta Valtteri oli myöhästynyt siitä syystä, että suutari otti hänestä uusien saappaiden mittaa. Kun mitta oli otettu, lippasi Valtteri tiehensä. Kauniilta näytti metsän rinne tuolla tien mutkassa hilan takana. Siellä kuuset tuuheine, tummine oksineen katselivat lasten leikkiä ja hyttysten hyppelyä auringon laskussa. Koivut olivat vielä kevään hennossa lapsuudessa, lehdet hiirenkorvalla; hienot varvut notkistuivat, kuin peippo tahi kalmalintu lirittäen istahti niille. Lähellä tietä oli metsän reunassa muurahaispesä; pienet muurahaiset kulettivat rakennusaineita saleihinsa ja kammareihinsa, takaperin vetäen kukin havuneulaansa kaikin voimin, kunnes toverit joutuivat apuun. Metsänvartijan tölli oli lähellä; hänen kaksi pientä tyttöänsä, joiden oli tapana avata hilaa matkustajille, olivat nyt istuneet kivelle poikien leikkiä katselemaan. Suurempi tyttö oli löytänyt tuohisellisen karpaloita suolta ja olisi ne mielellään myynyt, mutta piti tuokkostaan esiliinaansa alla, peläten, että nuo ahnaat pojat söisivät kaikki hänen marjansa.

Valtterin tullessa oli hänen puolueensa jo ahdistettu hilaan saakka, viimeiseen rajaan, ja tätä pidettiin suurena häpeänä. Kiekkoa lyödessä jakautuvat nimittäin pojat kahteen parveen, jotka kumpikin koettavat ahdistaa toisiaan takaisin ja itse hyökätä eteenpäin. Kun toisen parven pojat heittävät kiekkoa, estää toinen parvi sitä kangillaan ja kepeillään menemästä eteenpäin ja pyörittävät sitä takaisin aika luikua. Kiekon edistyessä taikka peräytyessä seuraa sitä se parvi, joka viimeksi on lyönyt, ja edistyy tahi peräytyy sekin sen verran kuin kiekko. Mutta kuin kiekko kaatuu kyljelleen, huudetaan: "kiekko on kuollut!" eikä kukaan nyt saa sitä lyödä ennen, kuin se uudelleen heitetään.

Pojat olivat nytkin, kuten heidän tapansa oli, jaetut kristittyihin ja pakanoihin, ja Valtteri kuului, häpeä kyllä, pakanoihin. Mutta nämä olivat nyt joutua alakynteeseen. Kun Valtteri ilmaantui, huusivat kaikki, ett'ei muista kiekkoista kuin Villistä ollut mihinkään. Odottakaa! komensi Valtteri, asetti kiekon oikean peukalon ja etusormen väliin, nosti kätensä ja heittää sivalsi täyttä voimaa. Nuolena viuhkasi Villi pitkin tietä, ja kristityt kokivat turhaan estää sen menoa, sillä Villi hyppäsi rentonaan keppien yli ja mahdoton oli sen kulkua pidättää. Kristityt ahdistettiin nyt vuorostaan takaisin, pakanat nostivat riemuhuutoja, ja Valtteri vilkasi mahtavasti ympärilleen, kuin Cæesar Farsalon taistelussa. Hän oli koko ylpeä Villinsä puolesta.

Kristityt heittivät nyt vuorostaan kiekkoansa ja koettivat ottaa valloitetut alansa takaisin. Mutta tämä ei menestynyt! heidän kiekkonsa lyötiin vielä yhä etemmäksi, lähes neljännes-peninkulmaa, likelle toista hilaa. Jos pakanat olisivat ajaneet heitä sinne saakka, olisivat kristityt olleet hukassa.

"Pois tieltä, tuolta tulee vaunut!" huusi yksi pakanoista. Mutta Valtteri ei kuullut eikä nähnyt; hän vain mietti, mitenkä saisi kristityt ajetuksi hilaan asti. Hän heitti kiekon täydellä voimalla, mutta se sattuikin kiveen, poukahti korkealle ylös ja putosi vaunuihin, joissa maaherra ajoi rouvinensa; keskellä istui pieni tyttö, Aino, jolla oli Jeppe niminen rakkikoira sylissään. Villi sattui parahiksi Jepen päähän; Jeppe haukotteli kerran, oikasi koipensa ja heitti henkensä.

Vaunut pysähtyivät, maaherra katsoi sieltä ankarasti ja sanoi: "kuka lurjus heitti kiekkonsa minun vaunuihini?"

Totta puhuakseni säikähti Valtteri ensi kiireessä niin, että pötki metsään. Mutta kuin hän kuuli maaherran toruvan hänen toverejansa ja uhkaavan heitä selkäsaunalla ja kopilla, heräsi hänen tuntonsa; hän tuli esille, meni vaunujen luo ja sanoi: "minä se olinkin, joka kiekon viskasin. Olkaa hyvä ja antakaa Villi takaisin!"

"Vai niin, olitko se sinä, sen veijari?" sanoi maaherra. "Nouse nyt vaunuihin, niin saat tehdä Villille seuraa."

Tässä ei pitkät puheet auttaneet; Valtterin täytyi nousta vaunuihin. Pieni tyttö itki Jeppeä, ja Valtteri itki Villiä, ja metsänvartijan lapset kumarsivat turhaan hilalla marjoinensa, ja kristityt ja pakanat seisovat hämmästyksissä, ja ajomies sätkäytti hevosia ruoskalla, ja kaupunkia kohden mentiin. Kun päästiin kaupunkiin, sanoi maaherra: "Viekää poika Villinensä koppiin!"

”Maaherra kulta,” rukoili Valtteri, ”älä lähetä minua koppiin! Siellä on rosvo rautakahleissa; pelkään hänen varastavan Villini.”

”Älä lähetä häntä koppiin”, pyysi pikku Aino. ”Minä annan hänelle kaikki anteeksi; ei hän pahaa tarkoittanut.”

”No, koskas rukoilet hänen puolestansa”, sanoi maaherra, ”ja koska hän itse on tunnustanut pahantekonsa, annan sen hänelle anteeksi. Mutta kiekkoa hän ei saa takaisin; se haudataan Jepen rinnalle puutarhaamme, ja siten saa kiekko, joka Jepen tappoi, kuoleman tuomionsa.”

Niin kävikin. Valtteri laskettiin irti, ja hän itki katkerasti kiekkoansa, kunnes Joonas lupasi tehdä hänelle uuden. Olihan tämä kuitenkin parempi kuin istua voron kanssa kopissa. Pikku Aino kaivatti Jepelle haudan puutarhaan, ja siihen pantiin Villikin. Mutta Valtterista ja maaherran Ainosta tuli niin hyvät ystävät, että yhdessä tekivät seuraavan hautakirjoituksen, joka hakattiin kiveen ja asetettiin puutarhassa haudalle:

TÄSSÄ LEPÄÄVÄT JEPPE JA VILLI NIIN KILTTIÄ KOIRAA JA NIIN HYVÄÄ KIEKKOA EI ENÄÄ MAAILMASSA OLE.

Sitten istuttivat Valtteri ja Aino kukkia haudalle. Muurahaiset kävivät metsästä hautakirjoitusta lukemassa ja hyttysset hyppivät joka ilta auringon paisteessa Jepen ja Villin haudalla.

Valtteri neljännen kerran pulassa.

Joka on laiska, varokoon tukkaansa.

Nyt oli aika Valtterin alottaa koulunkäyntiä, hän kun jo oli kuuden vanha. Hän osasi purjehtia kaukalossa, heittää kiekkoa, lyödä koiria kuoliaaksi, laskea mäkeä sekä toimittaa muitakin tärkeitä toimia. Paitsi sitä tunsikin hän kuvakirjastaan jalopeurat, tiikerit, elefantit ja sarvikuonot, puhumatta siitä likinäisestä ystävydestä, joka vallitsi hänen ja Mustin, Vilikkaan, Jänön ja Kukkukiekoon välillä. Mutta jos hänen piti lukeman kirjaa, jossa oli oikein alkulehdet, kannet ja pienet sekä isot kirjaimet, silloin ei Valtteri nähnyt kirjassa muuta kuin eriskummaisia viivoja, toinen oli väärä, toinen suora, ja kaikki tyyni mustia kuin karpäset. Valtterista oli lukemisen oppi turhin kaikista tässä maailmassa. Hän oli kuullut kerrottavan, ett’ eivät rosvopäälliköt eikä muutkaan urholliset miehet entisinä aikoina osanneet lukea eikä kirjoittaa. Kun tulen mieheksi, piirrän pitkällä miekallani puumerkin nimeni asemesta, arveli Valtteri, ja kuin lukea haluttaa, ha’etan minä munkin, joka sitä tekee; niin muutkin rosvopäälliköt tekevät.

”Rakas Valtteri,” sanoi hänen äitinsä, ”ethän sinä toki rosvoksi rupea, joka lyö ihmisiä kuoliaaksi ja ryöstää heidän omaisuutensa. Se on häpeällistä, poikani. Paitsi sitä ei meidän maassamme löydy munkkejakaan.”

”Jos ei munkkeja ole, niin löytyneehän koulupoikia”, vastasi Valtteri. ”Ne minä määrään edestäni lukemaan.”

”Mutta jos et osaa lukea, vetävät viisaammat sinua nenästä”, sanoi isä. ”Sinä jäät tyhmäksi kuin pöllö, ja kaikki älykkäämmät pojat nauravat sinulle. Silloin et saa mitään tietoa kaikesta hyvästä ja hyödyllisestä opista, jota kirjat sisältävät, et Jumalan sanastakaan, ja kaikki kauniit sadut jäävät sinulta lukematta. Kävellessään niityllä mölyää härkä sinulle: minä olen parempi kuin sinä; Musti murisee portilta: minä olen viisaampi kuin sinä. Kun kävelet metsässä, puhuvat puut keskenänsä: Tuolla tuhma Valtteri, joka ei osaa lukea! Pieni perhonenkin, joka lentelee kukkakentällä, sanoo: minä osaan kaikki, mitä tarvitsen osata, mutta Valtteri ei osaa, mitä hänen tulisi osata, ja jota kyllä äkkiä oppisi, jos vaan ei olisi niin laiska. Hyödyttömänä olentona vaellat sinä maailmassa, ja koko luonto sekä kaikki köyhät lapset huutavat sinulle: jos olisimme olleet tilaisuudessa oppia lukemaan, emme suinkaan olisi niin ymmärtämättömät olleet kuin tuo Valtteri!”

”Mutta minä en tahdo lukea, minä tahdon juosta ja leikitellä kaiken päivää!” väitti Valtteri.

”Sinun tahtosi!” sanoi isä. ”Tiedätkö, missä tahtosi on? Se on äidin ompelulaukussa. Huomenna rupeat lukemaan Susanna muorin koulussa; se olkoon sanottu.”

Kun Valtteri illalla pani maata, ajatteli hän: Tänä yönä en nuku hituakaan; kun kaikki muut ovat nukkuneet, riennän metsään, jossa varmaan tapaan jonkun rosvon, ja hänen pyydän opettamaan minua rosvopäälliköksi, joksika aika miehenä rupean. Se on paljon hauskeempaa kuin lukeminen.

Hänen tätä paraikaa ajatellessaan, tuli uni silmiin, Nukku Matti lähenei ja Valtteri nukkui kuin porsas aamuun asti.

Kello 7 aamulla tuli äiti sängylle. – ”Nouse ylös ja pu’e päällesi, niin menemme yhdessä kouluun”, sanoi hän.

Valtterilta pääsi itku.

”Ei ole itkun syytä”, lohdutti äiti. ”Kyllä sinä koulussa menestyt niinkuin muutkin. Saatpa nähdä, kuin vain teemme koetuksen.”

Mikä nyt apuna? Valtterin oli mentävä kouluun, ja raskain askelin seurasi hän äitiä tuon peljättävän Susanna muorin luo. Tämä oli sellainen äreä mummo, joksika moni ajan pitkään käy, joka laiskoja poikia reistaa lukemaan. Susanna muorilla oli myssy päässä, ruuni takki yllä ja viheriäiset, messinkisankaset silmälasit nenällä. Hän istui pöydän päässä isossa nahkatuolissa, sukankudin, lankakerä ja vitsa vieressään. Pöydän ympärillä istui neljä lasta, kaksi poikaa ja kaksi tyttöä. Nurkassa oli iso kaappi, ja seinällä riippui kaksi taulua, jotka kuvasivat tapahtumia raamatun historiasta, toinen Absalonia, joka jäi pitkästä tukastansa riippumaan tammen oksaan, toinen Hamania, joka ripustettiin hirsipuuhun. Sitä paitsi oli siellä tauluja, joihin oli piirretty sekä kirjaimia että numeroita, ja vähintään neljä merkkiliinaa, koulutyttöjen ompelemia. Jakulla, kaapin vieressä, istui rakkikoira, joka äreästi murisi Valtterille tervehdykseksi.

”Hyvä Susanna muori, tehkää hyvin ja opettakaa poikaani lukemaan”, sanoi Valtterin äiti. ”Älkää vitsaa säästäkö, jos hän on laiska; kun hän tulee isoksi, kiittää hän teitä siitä.”

”No, no, ehk’ eipä vitsaa tarvitakaan”, sanoi Susanna muori. ”Näkyypä pojalla olevan kylliksi pitkä tukka.”

Valtteria värisytti, kuin kuuli puhuttavan pitkästä tukastaan, jota hän ei koskaan antanut leikata. Ja kun hän samalla katseli Susanna muorin pitkiä, laihoja sormia, toivoi hän hartaasti tukkansa yhtä lyhyeksi leikatuksi kuin venäläisen sotamiehen. Nyt lähti äiti pois, ja paikalla alkoi lukeminen. Alussa oli tuo tosin vähän vaikeaa, mutta menihän se vähitellen, sillä Valtterin mielestä ei mennyt pitkä tukkansa eikä nuo vielä pitemmät sormet, jotka olivat valmiit käymään siihen kiinni.

Vähän aikaa kävi lukeminen jotensakin hyvin. Mutta Valtteri rohkasi luontonsa ja ajatteli: minä olen mies ja Susanna muori on vaan akka. Ei hän uskalla minun tukkaani kajota; hän varmaan pelkää minua.

Samassa kärryjen räminä kuului ulkoa, niin että lasit ikkunoissa tärisivät. Kohta heitti Valtteri kirjan kädestään ja juoksi ikkunan luo. - ”Mitäs teet, poika?” kiljasi Susanna muori. Mutta Valtteri ei ollut kuulevinansakaan. Hän vaan kurkisteli niin, että nenä painui litteäksi lasia vastaan.

”Vai oletko sinä sitä maata?” sanoi Susanna muori. Vähääkään arvelematta otti hän askeleen, ja Valtterin pitkään tukkaan kävivät nuo pitkät, laihat sormet kiinni ja tekivät tehtävänsä niin taitavasti, ett’ei kukaan olisi sitä paremmin tehnyt.

Sitte talutettiin Valtteri tukasta jälleen pöydän luo. Armoa ei annettu vähintäkään.

Valtteri irvisteli suutuksissaan. - ”Minä tahdon kotia äidin ja isän tykö!” huusi hän. ”Kokeeksihan vain olen täällä.”

”No hyvä olikin, että sait kokea”, sanoi Susanna muori. ”Ole toisten tarkka ja tottelevainen, poikani, niin pääset tukistuksesta!”

Valtteri aprikoitsi. Jos tukkani keritään, saanen ehkä maistaa tuota julmaa vitsaa. Mutta mitähän jos lukisin ahkerasti?... En vitsan tähden! Minäkö vitsaa pelkäisin? En vähääkään. Mutta paha olisi jäädä tuhmaksi. Ja härkähkö olisi mielestään minua parempi! Ja Mustiko soimaisi minua! Ja muut pojatko sanoisivat minusta nauraan: tuolla tuhma Valtteri, joka ei mitään osaa! Kyllä näytän heille, että minäkin voin oppia. Huomispäivänä luen kuin mies.

Valtteri viidennen kerran pulassa.

Valtteri tahtoo olla Robinpoikana.

Susanna muori oli kelpo muija. Hän sai erittäin hyvin laiskoja poikia lukemaan. Joka kerta, kuin hän ojensi pitkät laihat sormensa Valtterin päätä kohden, kävi tämä äkkiä vallan ahkeraksi, ja kukko muni tuon tuostakin aapiskirjaan. Valtterista maistui nyt karamelli paremmalta kuin tukanhöyhennys.

Ensiksi oppi hän kirjaimet, sekä suuret että pienet. Tavaaminen veti usein suun vääraan, mutta kuin Valtteri sai sievän lukupuikon, rupesi sisälukukin luistamaan. Sinä päivänä, jona hän osasi selvästi lukea kirjasta, oli Susanna muori niin mielissään, että antoi lapsille voileipää siirapin kanssa. Valtteri ei ollut koskaan ennen niin suurella mielihyvällä katsellut muorin pitkiä sormia.

Helposti oppi hän nyt aapiskirjan ja vähän katkismuksen. Joskus sai hän lupapäivinä kotonaan lukea kauniita satujakin. Valtteri huomasi nyt, ett’ei Susanna muori ollutkaan häntä huviksensa tukistanut.

Kerran löysi hän parvelta vanhan kannettoman kirjan. Siinä kerrottiin Robinpojasta, joka salaa lähti vanhempainsa luota, ja joutui autioon saareen, jossa hän monta vuotta eleli oman onnensa nojassa. Sepä ihmeellistä. Valtteri olisi mielellään ollut Robinpoikana. Hän ei ensinkään muistanut, että Robinpoika katkerasti katui karkaamistaan hyvästä kodistansa.

Valtteri luki ehtimiseen. Ja mitä enemmän hän luki, sitä enemmän teki hänen mielensä seurata Robinpojan esimerkkiä. Kirjassa kerrottiin muun muassa, että Robinpoika oli nahkavaatteissa kiireestä kantapäihin. Onneksi löytyi parvelta vanhat lampaan-nahkaiset turkit. Valtteri käänsi ne nurin ja pisti päällensä. Arvaappas, oliko hän silloin mahtavan näköinen! Parven nurkassa oli sokeritopun tötteröitä sinisestä paperista, ja kopassa linnunhöyheniä. Valtteri koetti päähänsä yhtä tötteröä, koristeli sitä kauniilla teyrin höyhenillä, ja siitäkös tuli komea kypärä! Sitten teki hän tappuratukosta mainion parran, jonka hän havaslangalla sitoi korviinsa. Nyt oikasi hän itsensä ja näytti varsin julmalta.

Tämä tapahtui eräänä iltana alkukesästä. Lotta sisar kutsui portailta iltaselle ja Valtterin täytyi lähteä alas parvelta. Paikalla turkit nurkkaan ja tötterö samaten. Mutta Valtteri oli tämän illan mietteissään. Yöllä hän ei saanut unta silmiinsä ollenkaan. Onnellinen Robinpoika! ajatteli hän. Semmoinen mies olisin minäkin, asuisin metsässä, rakentaisin itse huoneeni, keittäisin ruokani ja ampuisin kaikki metsän elävät oivallisella jousipyssylläni. Onnellinen Robinpoika! Reipas, rohkea Robinpoika! En ikänä tule niin onnelliseksi kuin sinä!

Mutta jos lähtisin karkuun? arveli Valtteri samassa. Tämä ajatus saattoi hänen sydämensä sykkimään. Hän nousi istualleen vuoteellaan. Kaikki muut nukkuivat. Lauri veli oli oiaissut pehmeän, valkoisen sääreensä kehdon laidalle, ja Kukkukiekoo korsnasi niin että pihalle kuului. Kesäinen yö valaisi huoneen. Ihan selvästi voi erottaa pihlajan, valkoiset kukat puutarhassa, ja metsästä kuului laulurastaan säveleet.

Valtterin sydän tykytti yhä kovemmin. Viimein kiipesi hän hiljaa sängystänsä ja puki vaatteet päällensä. Ei kukaan

herännyt. Hän kulki huoneiden läpi. Sivumennessä otti hän kaapista leivänpalasen ja vähän juustoa. Sitten hiipi hän yhtä hiljaa parven portaita ylös. Kohta löysi hän turkit ja paperitötterön. Robinpojan kirjan otti hän mukaansa, oppiaksensa siitä miten piti menettelemän, ja nyt kiirehti hän sukkasillaan alas portaita ja porstuan ovesta ulos.

Yö oli ihana ja raitis, taivas valoisa, ja kaste oli langennut viheriäiseen ruohikkoon. Valtteri ei enää kävellyt, hän juoksi, kuin omatunto olisi häntä vaivannut. Vähän päästä ennätti hän metsään, ja samassa nousi aurinko niin punaposkisena, ihan kuin Susanna muori olisi sitä äsken höyhentänyt. Valtteri istui mättäälle ja rupesi syömään juustoa ja leipää. Häntä ei yhtään nukuttanut. Hän kuuli lintujen laulavan, ja tuomet tuoksuivat hänen mielestensä suloisemmin kuin ennen.

Valtteri alkoi nyt rakentaa itsellensä majaa. Hän otti kääntöpää veitsensä taskusta ja leikkasi sillä pitkiä oksia tuuheista kuusista. Vankimmat oksat asetti hän tuiksi ja pienemmillä peitti hän seiniä ja kattoa. Hetken päästä oli havumaja valmis. Siinä oli vanha kanto penkinä ja kivi pöytänä. Vuoteen päätti Valtteri tehdä koivunlehdistä ja karhunsammalista. Tämä oli vasta hauskaa. Valtteri ei siitä piitannut mitään että kuusenpihkaa tarttui hänelle sormiin.

Sanonpa teille nyt minkä tähden Valtterilla oli niin hauskaa. Ylen hyvä asia on, tulla omin neuvoinsa toimeen tässä maailmassa. Siitä käy ihminen raittiiksi ja rohkeaksi, ja jota suuremmat vastukset hän voittaa, sitä iloisemmaksi käy hänen mielensä. Mutta silloin on myös tarpeellista ajatella nenän pituutta pitemmälle. Niin pitkälle ei Valtteri-raukan tuumat ylettyneet.

Kun maja oli valmis, pisti Valtteri turkit päällensä, asetti tötterön päähänsä ja istui kannolle, joka oli hänellä penkinä, ja nojasi käsivartensa kivipöytää vasten. Hän oli mielestään ikäänkuin kruunattu koko metsän kuninkaaksi. Vahingoksi ei hänellä ollut kuvastinta, jotta olisi itse voinut nähdä, kuinka mahtavan ja julman näköinen hän oli siinä mietiskellessään, miten hän uutta valtakuntaansa oikein hallitsisi.

Valtteri oli tehnyt ahkerasti työtä, ja nälkä rupesi pientä vatsaa vaivaamaan. Kyllä nyt juusto ja leipä olisi maistanut makealta kuin pannukakku, mutta niitä ei ollut enää nimeksikään. Valtteri päätti tehdä kuten Robinpoika. Hän lähti metsään etsimään kokos-pähkinöitä.

Ilmeellistä kyllä; sellaisia pähkinöitä ei kasvanut koko metsässä. Kummastellen tirkisti Valtteri puitten latvoihin, mutta niissä ei ollut muuta tarjona kuin tuoreita kuusenkäpyjä. Paremman puutteessa maistoi hän yhtä käpyä, mutta se oli niin pihkainen ja karvas, ett'ei siitä ollut syötäväksi.

No, arveli Valtteri, ei se suureksi haitaksi ole; minä pyydän sen sijaan Lama-eläimen, josta saan hyvän-makuisen suuruksen. Ja jousipyssy kädessä läksi hän metsästänsä. Lama-eläintä ei hän tosin löytänyt, mutta viitakossa pöykähti sukkela jänö, ja pieni vikkela orava hypätä hipsutti kuusen oksalla. Valtteri tähtää jänöä, ja sitten oravaakin, mutta kova onni; hän ei osu kumpaankaan. Vihoissaan heitti hän pyssynsä pois. Samassa kulki pieni paimentyttö ohitse. "Anna, ystävänä, minulle vähän maitoa", sanoi Valtteri, sillä nyt tuli nälkä toden perään.

Kuin tyttö näki tuon karvaisen ilmiön, turkit nurin päällä, paperitötterö päässä, heiluvat höyhenet ja pitkän parran, huusi hän pelosta ja juoksi tiehensä. Mitä uskoi hän muuta, kuin että Valtteri oli itse ilkeä metsän mörkö! Valtteri juoksi hänen jäljessään, ja tyttöparka oli pelosta vaipua maahan, kuin Valtteri samassa kompastui pitkiin turkkiinsa ja loukkasi nenänsä kaatuneesen koivuun.

Mitä nyt Valtteria hyödytti metsän kuninkuus, kuin hänen majasteetillansa ei ollut mitään syömistä. Kesä oli vasta niin alussaan, ett'eivät edes mustikat vielä olleet kypsiä. Valtteri oli mielissään, kuin viimein löysi muutamia karpaloita, ja sen enempää ei Robinpoika sinä päivänä nauttinut. Parempi onni toisten, ajatteli Valtteri; minä hankin itselleni "Perjantain", niin meitä on kaksi ja saamme yksin neuvoin puolustaa itseämme villi-ihmisiä vastaan. Valmistettuaan vuoteensa karhunsammalista pani hän nälkäisenä maata, lammasnahkaiset turkit korvillaan.

Sill'aikaa olivat Valtterin vanhemmat etsineet häntä kaikkialta, aavistamatta minne poika oli joutunut. Pelkäsivät jo, että hän oli pudonnut järveen tahi joutunut suden kynsiin. Silloin tuli pieni paimentyttö kylään ja kertoi parkuen, että metsässä riehui hirveä mörkö, jolla oli karvainen nahka ja soikea, sokeritopun kaltainen pää. Koska kylässä oli monta taikauskoista ihmistä, jotka luulivat kummituksia olevan metsässä, niin ukot ja akat säikähtivät milt'ei yhtä kovasti kuin paimentyttö itse. Moni heistä ei uskaltanut koko päivänä liikkua ulkona, ja peljästyneinä vilkasivat he taaksensa joka kerta kuin tuuli suhisi korkeissa kuusissa. Mutta urhollisemmat arvelivat jonkun karkulaisen piilevän metsässä ja päättivät lähteä yöllä miehissä heittiötä kiinni ottamaan.

Valtteri ei tiennyt tästä mitään, vaan nukkui sikeässä unessa, unhottaen vatsansa vaatimukset, kuin kylänmiehet yht'äkkiä havaitsivat hänen majansa ja piirittivät sen. He lähenivät hyvin varovasti, seipäitä ja lapioita aseina, ja kurkistivat majaan. Kas tuossa kai nukkuu karkulainen, sanoivat miehet keskenään.

"Odotapas vähäsen!" sanoi yksi heistä. "Tuolla nurkassa on jotain karvaista; mitäs, jos se olisi karhu?"

"Nuijitaan se, ennenkuin se herää", sanoi toinen miehistä; "muuten puree se meitä."

Juuri samassa uneksi Valtteri ihmissyöjistä, jotka tulivat Robinpojan saareen ja olivat siinä paikassa paistaa hänet illalliseksi. Unelma oli niin selvää ja elävätä, että Valtteri säikähtyneenä hyppäsi istualleen, ja kuuli samassa miesten lausuvan: nuijitaan se! Valtteri ei tiennyt muuta uskoa, kuin että nämä olivat Robinpojan villi-ihmisiä, jotka aikoivat hänestä tehdä hyvän paistin. Nyt Valtterin suuri rohkeus katosi. Hänestä tuntui hirveältä joutua muiden syötäväksi juuri nyt, kuin hänen itsensä oli niin kova nälkä, ja mitähän isä ja äiti ja siskot sanoisivat kuultuansa, kuinka surkeasti hänen, poika paran, oli käynyt? Tätä ajatellessaan purskahti Valtteri itkuun, eikä voinut sanoa muuta kuin: "hyvät herrat, ihmissyöjät, säästäkää henkeni, minusta tulisi niin laiha paisti, en ole moneen aikaan syönyt muuta kuin karpaloita!"

"Jopa nyt", sanoi yksi miehistä; "Valtterihan se on, jota koko päivän olemme etsineet! Nouse ylös, poika, ja pötki paikalla kotia vanhempiesi luo! Muutoin tiedä, että metsä on täynnä hyviä vitsoja!"

Kovin häpeissään nousi Valtteri vuoteeltaan, ja hämillään olivat miehetkin, jotka äsken pitivät häntä karhuna.

Juhlasaatossa veivät he Valtterin kotiin, ja päälle päätteeksi pukivat he hänen lammasnahkaiseen turkkiin ja asettivat paperitötterön hänen päähänsä. Vanhemmat ihastuivat niin, ett'eivät muistaneet vihastuakaan. "Paha poika, paljon huolta olet meille saattanut," sanoivat he, "mutta olkoon se rangaistukseksi, että koko päivän sait elättää itseäsi paljailla karpaloilla."

Valtteri suuteli isänsä ja äitinsä käsiä. Hän olisi mielellänsä pyytänyt heiltä anteeksi, mutta suu kun oli täynnä äsken paistettua kakkua, ei se käynyt päinsä. Hän ajatteli itsekseen, että kokospähkinät ja Lama-eläimet kyllä ovat hyvät ajallaan, mutta nyt olisi hän vaihtanut koko Robinpojan saaren voileipään.

Valtteri oli jotensakin nolo, varsinkin sitte, kuin vatsa oli täytetty. En tiedä, lieneekö väärin kertoa, mitä hän seuraavana yönä teki. Hän hiipi vielä kerran hiljaan ulos ja juoksi avojaloin aika kyytiä metsään. Tulitikkuja otti hän mukaansa; niillä sytytti hän valkeeseen havumajansa, jonka hän edellisenä yönä oli rakentanut. Itse seisoi hän miettiväisenä vieressä ja katseli, kuinka liekki kohosi taivasta kohden; peljästyneinä pakenivat pienet lintuset savua, ja aamuinen aurinko kätki hämmästyneenä kauniit kasvonsa pilviin. – Siinä palaa valtakuntani! ajatteli Valtteri.

Niin vaan! Tämä ei ollut ensimmäinen valtakunta, kuin poroksi muuttui, eikä myöskään ole viimeinen. Mutta Valtteri hiipi varovasti takaisin vuoteellensa lämpöisessä huoneessa, ja vaikka hän oli nähnyt paljon räkkiä autiolla saarellansa, pääsi häneltä vielä, peitettä korville vetäessään, salainen huokaus:

Onnellinen Robinpoika.

Valtteri kuudennen kerran pulassa.

Valtteri menee metsästämään ja ampuu merkillisen huonosti.

Nyt oli talven selkä taittumaisillaan ja hanki jo kannatti aamusilla. Valtteri oli saanut sukset Oulusta, ja niillä oli erinomaisen hauska hiihtää hangella. Välistä mentiin aika luikua kedon poikki, välistä järvellä; joskus metsään taikka kylään. Alas mäkeä mentiin että hujautti. Mäessä pysyi Valtteri seisoaltaan, ja siihen eivät kaikki kyenneet. Alussa meni hän usein nurinniskoin, kupsis nokka lumeen ja sääret pystyyn! Onnistuipa vähitellen paremmin, ja viimeiseltä pysyi Valtteri suksilla Taivasmäessä, joka oli lähes yhtä korkea kuin kirkontorni. Silloin Valtteri isotteli. – "Koettakaapas muut!" sanoi hän. Kiitos vain, vastasivat pojat, ja laskivat mieluummin kelkoilla tätä jyrkkää mäkeä.

Nyt oli pääsiäinen tulossa, jolloin poikien piti saaman lupaa, mutta yksi päivä tuli heidän vielä lukea. Kovaksi onneksi oli sinä päivänä hyvin kaunis ilma; aurinko valaisi herttaisesti lunta, ja puut olivat kuurasta valkoiset. Valtteri joutui kiusaukseen, jota ei voinut vastustaa. Varahin aamulla lähti hän, voikakku taskussaan ja jousipyssy kädessä, metsään hiihtämään. Menen metsästämään, ajatteli hän. Ehkä kohtaan suden; sen paikalla ammun. Onhan nuoleni kärjessä neula. Vähän aikaa vaan viivyn tällä matkalla. Kyllä sitten ehdin läksynikin lukea.

No niin, sillä erää ei Valtteri mitään sutta nähnyt, mutta kyllä toisella kertaa, josta tapahtumasta saat kuulla ensi kertomuksessa. Nyt löysi hän vain metsäkanan jälkiä koivikossa ja etempänä jäniksen jälkiä. Yhden tekevä jos ammun jäniksen, ajatteli Valtteri. Se kelpaa ainakin syödä. Ja äiti ihmettelee, kuin minä tuon jäniksen paistia päivälliseksi.

Missä nyt jänikset piilivät, sitä ei kukaan tarkoin tiennyt; Valtteri seurasi jälkiä, mutta ei näkynyt Jussin korviakaan pensaista. Saanpa tyytyä metsäkanaan, arveli Valtteri. Maistuupa sekin voissa paistettuna hillon kanssa koko hyvältä.

Mutta kumma kyllä, Valtteri ei nähnyt metsäkanastakaan muuta kuin jäljet. Oravan minä ammun, sanoi hän; mutta minä lasken vaan hiukan kuonoon, niin että se tipahtaa maahan, ja sitte pistän sen häkkiin, jossa se saa hyppiä pyörällä. Kyllä mar Lottakin sille nauraa!

Aivan oikein, korkean kuusen oksalla hyppäsikin orava, Valtteri asettui kuusen juurelle ja jännitti jousensa. Mutta orava hyppäsi oksalta oksalle ja katosi aina väliin. Valtteri kierteli puuta sinne tänne, mutta ei löytänyt sopivata ampumapaikkaa. Yht' äkkiä lasketti orava toiseen puuhun ja katosi.

Lienee parasta, jos hiihdän kotia, koska voileipäkin on loppunut, ajatteli Valtteri. Mennessä ammun harakan, jos kohdalle sattuu. Mutta annanko sen kissalle vai naulaanko tallin seinään? Taidanpa naulata. Sepä näyttää komealta, ja Joonas sanoo aina talliin mennessään: kas tuossa harakka, jonka Valtteri ampui.

Olipahan sekin käynyt päinsä, jos harakka olisi paikalle sattunut. Mutta Valtteri ei sitä tavannut, ja tämä pisti hänen vihaksensa. Kotiin tultuaan ajatteli hän: minä otan kanahuoneen ikkunanlasin pilkaksi, niin saan nähdä, kuinka pitkälle nuoli lentää.

Hän jännitti jousensa ja nuoli lentää hivahti, mutta sattuikin seinään ja putosi maahan. Sepä ihme, jos en lasiin osaisi, ajatteli Valtteri, ja ampui vielä kerran ja toisenkin. Vihdoin kävi kohdalle. Kilin kalin, jopa särkyi lasi; nuoli meni ikkunasta sisään ja sattui parahiksi Kukkakiekoosen, joka aikojaan nuhjaili päivänpaisteessa. Kukkukiekoo! huusi kukko. Nyt säikähti Valtteri ja mennä hipsutteli kammariinsa; ei ollut hänellä sutta, ei jänöä, ei metsäkanaa, ei oravata, eikä harakkata, mutta lasin helinä kuului korvissa ja omaatuntoa kaiveli onnetoman kukkukiekoon kuolema.

Eipä kauan viipynytäkään, ennenkuin asiat tutkittiin ja tuomio julistettiin. Läksy oli unhotettu, ja sen osaaminen kävi päin männikköä. Leena tuli sisään päivitellen, että kukko parka teki loppuaan. Valtteri ei kieltänyt; hän puhuikin aina totta. Kuinka luulet asian päättyneen? Aluksi sai Valtteri kukon murhaamisesta maistaa isän keppiä, semmoinen tapa oli siihen aikaan. Mutta läksyn laiminlyömisestä langetettiin se tuomio, että Valtterin täytyi koko seuraava päivä istua kirjansa ääressä, kuin muut pojat pääsiäisluvan saatua leikkivät täyttä kyytiä.

Olen vieläkin näkevinäni, miten Valtteri surullisena nojaten käteensä katselee ikkunasta muiden poikain mäenlaskua

Taivasmäessä. Toiset ovat lakaisseet lumen jäältä ja luistelevat luistimilla. Kirja on kyllä seljällään, ja onpa muitakin kirjoja vieressä, mutta nyt ei luku maita, kun ajatukset liitelevät nietoksissa toverien tykönä. Valtteri parkaa! Miksikä juuri eilen oli niin kaunis ilma, ja miksikä kukko sattui istumaan juuri ikkunan kohdalla? Mahdoton on kenenkään tietää, mihinkä poika nulikat juoksevat, ja minne nuoli milloinkin lentää. Paras on pysyä paikallaan, kunnes läksyt ovat luetut. Muutoin voi kenelle hyvänsä tapahtua, että hän juoksee metsään, ampuu kukon kuoliaaksi, ja sitte täytyy hänen vain ikkunasta katsella, kuinka kumpanit huvittelevat nietoksissa.

Valtteri seitsemännen kerran pulassa.

Miten rohkean Valtterin piti susia tappaman.

Keväällä vähän ennen Juhannusta kuuli Valtteri puhuttavan, että metsässä oli näkynyt susia, ja se oli Valtterin mieleen. Hän oli erittäin rohkea. Koulussa toverien kesken ja kotona siskojen seurassa kerskaili hän usein: mitäpä *yhdestä* sudesta; vaikkapa heitä tulisi *neljä* vastaan! Kuin Valtteri löi painia Kalle Uitamon tahi Vilho Välkyn kanssa ja paiskasi ne maahan, sanoi hän: sellaisen kyydin minä sudellekin näyttäisin! Ja kuin hän ampui nuolen Joonaan selkään, että lammashakaiset turkit ropsahivat, sanoi hän taas: noin minä sinut ampuisin, jos olisit susi!

Kyllä hän muutamien mielestä laski vähän liikaa, Valtteri parka. Mutta täytynee uskoa häntä sanoistansa. Sentähden sanoivatkin hänestä Joonas ja Leena: kas tuossa Valtteri, joka susia ampuu! Ja muut tytöt ja pojat sanoivat: tuossa rohkea Valtteri, joka yksin uskaltaa neljän kanssa tapella!

Vähimmin epäili kykyään Valtteri itse. Eräänä päivänä varusti hän itsensä oikein sutten surmaksiksi. Hän otti mukaan rumpunsa, jonka toiseen kanteen oli tullut reikä, kuin kerran astui sen päälle ylettyäksensä ottamaan pihlajanmarjoja, sekä tinaisen miekkansa, jonka hän oli hakannut tylsäksi ihmeellisellä rohkeudella lyödessään karviaismarjapensaita, jotka hänen silmissään olivat koko vihollisarmeija. Nauris- ja jousipyssyänsä sekä korkkipistooliansa hän ei suinkaan nyt jättänyt kotia. Poltettua korkkia pisti hän housun taskuun, tehdäksensä sillä viikset itselleen, niin myös punaisen kukon sulan lakkiin pantavaksi, jotta näyttäisi oikein hirvittävältä. Paitsi sitä oli hänellä takin taskussa luupäinen kääntöpää veitsi, jolla hän aikoi leikata pois suden korvat, kuin se oli tapettu, sillä tätä hän ei raaskinut tehdä, kuin susi oli hengissä.

Parahiksi Joonaskin lähti myllyyn ja Valtteri sai istua kuorman päälle; iloisesti haukkuen juoksi Halli vieressä. Metsätielle tultua katseli Valtteri varovasti ympärilleen, olisikohan joku susi pensaissa piilossa, ja kysäsi Joonalta, pelkäisivätköhän sudet rumpua. ”Se on tietty”, vastasi Joonas, ja Valtteri löi rumpua kaikin voimin, niin kauan kuin metsää kesti.

Kuin he tulivat myllylle, kysyi Valtteri kohta, oliko hiljakkoin ollut susia lähitienoilla. - ”On mar,” sanoi mylläri, ”viime yönä repivät sudet meidän parhaan pässimme tuolla riihen tykönä.” - ”Vai niin”, sanoi Valtteri; ”olikhohan niitä monta?” - ”Kukapa sen tietää”, vastasi mylläri.

”Yhden tekevä”, sanoi Valtteri; ”kysyin vain tietääkseni, onko Joonas mukaani tarpeen. Kyllä minä *kolmesta* murheen pidän, mutta jos niitä on useampia, niin pääsevät kenties karkuun, ennenkuin ehdin kaikki tappaan.”

”Sinun sijassasi menisin mieluummin yksin; se olisi rehellisempää”, sanoi Joonas.

”Paras lienee kuitenkin, että tulet mukaani”, sanoi Valtteri. ”Kenties on niitä montakin.” - ”Ei minulla nyt ole aikaa”, sanoi Joonas, ”ja varmaankaan niitä ei ole useampia kuin kolme, kyllä sinä ne yksinkin hoidat.”

”Se kyllä on tosi”, sanoi Valtteri; ”mutta katsopas Joonas, jos niitä on kolme, niin yksi niistä voisi karata minuun takapuolelta, ja siten olisi minun hankalampi saada ne tapetuksi. Jos vain tietäisin, ett’ei niitä ole useampia kuin *kaksi*, menisin huoletta, sillä ne minä otan yhden kumpaiseenkin kouraan ja ravistan niitä kahta kauheammasti, kuin Susanna muori ennen minua tukasta.”

”Ei suinkaan niitä mahdakaan olla enempää kuin kaksi”, sanoi Joonas. ”Kaksi niitä tavallisesti vain on yhdessä joukossa, kuin repivät lapsia ja pässiä. Kyllä sinä niitä höyhentelet ilman minuakin.”

”Mutta kuules, Joonas,” sanoi Valtteri, ”jos niitä on kaksi, voisi toinen kumminkin päästä karkuun ja purra minua sääreen, sillä vasen käteni on heikompi kuin oikea. Saathan tulla mukaan ja varustaa aika kangen käteesi, jos niitä todellakin olisi kaksi. Jos siellä vaan on *yksi*, heitän sen molemmiin käsin elävänä niskoilleni, ja kimmurteiltoon sitte kuinka tahansa, kyllä minä sen pitelen.”

”Kuin tarkemmin asiata mietin”, sanoi Joonas, ”ei siellä varmaankaan ole muuta kuin yksi. Mitäpä kaksi yhteen pässiin tarttuisi? Hyvä jos yhdelle riittää.”

”Mutta jos kumminkin lähtisit, Joonas”, sanoi Valtteri. ”En minä yhtä pelkää, mutta en ole vielä oikein tottunut siihen työhön. Jos se hylky repii uuden takkini.”

”Jopa alan uskoa, ettei Valtteri olekaan niin rohkea kuin sanotaan,” päätteli Joonas. ”Ensin piti sinun tapella neljää vastaan, sitten kolmea, sitten kahta, sitten yhtä, ja nyt vaadit apua tähänkin. Ei ikipäivänä se käy päinsä; mitä ihmiset tästä sanovat? Pian aikoja arvelevat he Valtteria pelkuriksi.”

”Ne laskevat valetta,” sanoi Valtteri. ”En ollenkaan pelkää, mutta onhan hauskeampi, kuin meitä on kaksi. Saisipahan olla toinen katsomassa, kuin minä sutta sutkin, niin että tomu turkista pölyyää.”

”No, saathan ottaa myllärin pienen Annin kiveltä katsomaan tätä menoa”, sanoi Joonas.

”Ei, hän säikähtäisi”, sanoi Valtteri, ”eikä muutenkaan ole soveliasta tytön olla sudenjahdissa. Lähde pois vain sinä, Joonas, niin saat pitää nahan, minä tyydyn korviin ja häntään.”

”Kiitos vain!” sanoi Joonas. ”Nahan saat itse pitää. Kyllä jo huomaan, että olet pelkuri. Hyi häpeätä!”

Tämä loukkasi Valtterin kunniaa. ”Minä näytän, ett’ en pelkää”, sanoi hän, ja otti rumpunsa, miekkansa, kukonsulkansa, kääntöpää-veitsensä, putkipyssynsä ja pistoolinsa ja lähti yksin metsään sutta tappamaan.

Ilta oli kaunis ja linnut lauloivat puitten oksilla. Valtteri kulki hiljaa ja varovasti. Joka askeleella katsoi hän ympärilleen, väijyisikö joku kiven takana. Oli aivan, kuin jotain olisi liikkunut tuolla ojan pohjalla. Kenties oli se susi. Paras lienee, että lyön rumpua, ennenkuin sitä lähestyn, ajatteli Valtteri.

Trrrrrr, niin löi hän rumpuaan. Silloin taas liikahti... Vaa! Vaa! ja varis lensi ojasta. Kohta Valtteri taas kehkaantui. Hyvä, että on tuo rumpu mukana, ajatteli hän, ja astui rohkeasti eteenpäin. Hän lähestyi lähestymistään riittä, jonka luona sudet olivat päässin tappaneet. Mutta mitä lähemmäksi hän tuli, sitä hirveämmältä näytti riihi. Sen oli ilma syönyt harmaaksi. Kuka tiesi, kuinka monta sutta siellä piileilee! Kenties ovat vielä jossakin nurkassa samat, jotka päässinkin söivät. Tässä oli kamalat paikat. Ei ainoatakaan ihmistä ollut liki tienoilla. Ilkeätä olisi joutua suden vatsaan näin keskellä päivää, tuumasi Valtteri itsekseen. Mitä enemmän hän tätä ajatteli, sitä kauheammalta ja harmaammalta näytti riihi ja sitä hirveämmältä tuntui joutua susien syötiksi.

Palaanko ja sanon tapelleeni sutta vastaan, joka kuitenkin pääsi karkuun? ajatteli Valtteri. Häpee! sanoi omatunto. Etkös muista, että valehteleminen on suuri synti Jumalan ja ihmisten silmissä? Jos tänään valehtelet sutta lyöneesi, syö se sinut huomenna suuhunsa.

Kyllä minä riihelle menen, ajatteli Valtteri, ja menikin, mutta ei toki aivan lähelle. Hän meni vain niin likelle, että näki päässin verestä ryötyneen nurmikon ja villatukkoja, joita sudet olivat päässi raukasta repineet. Tuopa näytti oikein pelottavalta. Mitähän päässi mahtoi tuumata sutten kynsissä! arveli Valtteri itsekseen. Ja samalla kävi kylmä väristys pitkin hänen selkäänsä takinkauluksesta saapasvarsiin asti.

Parasta on, että lyön rumpua, ajatteli hän ja alkoi jälleen. Kamalalta kuului. Kajahdus riihen seinästä kuului melkein sutten ulvonnalta. Rummun pulikat seisahtuivat Valtterin käsissä, ja hän ajatteli: nyt ne tulevat!

Oikein arvattu! Samassa näkyi riihen alta ruskeakarvainen sudenpää. Mitä Valtteri nyt teki? Rohkea Valtteri, joka yksin voitti neljä, heitti rummun senkin seitsemän kyytiä ja lähti aika luikua kypälämäkeen myllyä kohden.

Mutta kova onni! Susi seurasi jäljestä. Valtteri vilkasi taaksensa, mutta susi, sukkelampi häntä, oli ainoastaan muutaman askeleen päässä. Sitä kiivaammin livisti Valtteri. Mutta hämmästys valtasi hänet perin pohjin; hän ei enää nähnyt eikä kuullut, hän juoksi yli liekojen, kivien, ojien, pudotti rumpupulikkansa, miekkansa, jousipyssynsä ja pistoolinsa, ja julmassa kiireessään kompastui hän mättänsä. Siihen jäi hän makaamaan ja susi karkasi hänen päällensä.

Se oli hirvui tapahtuma. Nyt luulet kai lopun tulleen Valtterista ja hänen retkistään. Sepä olisi vahinko. Mutta älä pelkää, ei vielä sentään niin hullusti käynyt. Tämä susi olikin hyvätapainen susi. Se tosin hyppäsi Valtterin päälle, mutta ravisti ainoastaan hänen takkiaa ja nuuski hänen kasvojansa. Valtteri huusi kuin hurja!

Onneksi kuuli Joonas taas myllylle hänen hätähuutonsa ja riensi avuksi. - ”Mitä on tapahtunut, kun niin surkeasti huudat?” kysyi hän.

”Susi! Susi!” huusi Valtteri, eikä saanut muuta suustansa.

”Susiko?” sanoi Joonas. ”En minä mitään sutta näe.”

”Ole varoillasi, se on täällä, se on purrut minut kuoliaaksi!” vaikeroi Valtteri.

Nyt Joonasta nauratti; hän nauroi niin, että nahkavyö hänen vyötäisillään tutisi. ”Vai semmoinenko se susi olikin?” sanoi hän. ”Sekö se oli, jota lupasit höyhentää ja heittää niskoillesi, jos kuinkakin kimmurteleisi? Katsopas sitä vähän tarkemmin. Vanha ystävämmme, uskollinen Mustihan se on. Onpa saattanut löytää päässin luita riihen läheltä. Kun löit rumpua, tuli Musti esiin, ja kuin sitten läksit juoksemaan, lähti Musti perään, kuten ainakin, kuin telmit ja leikit hänen kanssaan. Huuti Musti, häpeetkös, kuin ajat semmoisen sankarin pakoon!”

Valtteri nousi ylös häpeissään. ”Huuti, Musti!” sanoi hän puoleksi mielissään, puoleksi vihoissaan. ”Koirahan se vain olikin. Olispahan ollut susi, niin kyllä sille olisin passit antanut...”

”Kuuleppa, Valtteri, minun neuvoani: kehu toisten vähemmin, niin saat enemmän toimeen,” lohdutteli Joonas. ”Ethän sinä mikään pelkuri ole?”

”Minäkö pelkuri! Saatpa nähdä, Joonas, kuin karhu joskus tulee vastaan. Minä, näet, ... mielummin tappelen karhujen kanssa.”

”Vai niin, joko taas!” nauroi Joonas. ”Valtteri parka, muista se, että ainoastaan pelkurit kerskaavat! Oikein urhollinen mies ei koskaan kehu rohkeuttaan.”

Valtteri kahdeksannen kerran pulassa.

Miten Valtteri hakee aarretta tullaksensa rikkaaksi.

Kaukana metsässä oli pieni tölli, jossa asui vanha torppari vaimoineen. Nuorena ollessaan taisteli hän urhollisesti sodassa maansa vihollisia vastaan, mutta nyt rasitti vanhuus sekä häntä että hänen vaimoansa, ja he olivat jo kumpainkin harmaapäiset. Kuitenkin työskentelivät he utterasti peltoliuskallaan ja pienessä perunamaassaan lähellä mökkiänsä. Ukko ampui joskus teirejä metsistä, ja vaimo teki kesän alussa hyviä kylpyvastoja nuorista koivunvarvuista. Niitä möivät he kaupunkiin ja ostivat rahoilla tupakkaa ukon visaiseen piippunykään ja kahmalollisen kahvia muijan kiiltävään pannuun, pyhäiltä varten.

Kenellekään vääryyttä tekemättä eleli tämä vanha pariskunta sovinnossa ja Jumalan pelossa; kuitenkin puhuttiin heistä yhtä toista kylän kesken. Torpparin sanottiin tietävän suuren aarteen, joka oli metsään kätkeyty; hänen yksin sanottiin tietävän, miten se sieltä saataisiin. Menipä aina joku, kuokka ja lapio kädessä, ukolta urkkimaan aarteen säilytyspaikkaa ja tinkimään häneltä puolia rahoista. Silloin vanha sotilas myönsi hymysuin itsellään olevankin aarteen, ja sanoi semmoisen olevan muillakin, vaan se ei ollut senkaltainen, jona sitä ihmiset pitivät. Viimein eivät tietäneet mitä uskoa, mutta yksin mielin päättivät he ukolla olevan salaisuuden, jota hän ei tahtonut ilmaista.

Joonas, joka palveli Valtterin vanhemmilla, oli muutoin kelpo mies, mutta jotenkin taikauskoinen. Hän kertoi usein iltasilla Valtterille, että metsässä paloi taikavalkea, ja joka sen näki, hänen piti heti juokseman valkealle, taaksensa vilkasematta, sanaakaan puhumatta, ja heittämän siihen terästä. Silloin tulisi maan sisästä näkyviin suuri vaskikattila täynnä kultarahoja. Tähän hänen pitäisi käymän kiinni ja korjaaman koko aarre itselleen. Koska kattila oli raskas, täytyi käyttää vielä muitakin keinoja saadakseen sitä maasta ylös, mutta näitä ei tiennyt kukaan muu kuin torppari.

Tätä kuunteli Valtteri suurella kummastuksella ja piti aika hauskana saada koko kattilallisen kultarahoja. ”Mutta mitähän niillä tekisin”, sanoi hän. ”Antaisinkohan ne isälle?”

”Taitaapa olla parasta”, arveli Joonas. ”Aina siihen joku neuvo löytyy, kunhan vain ensin saat kattilan käsiisi. Ei se niin helposti käy, kuin luulet.”

”Kyllä minä kattilan korjaan”, arveli Valtteri. ”Tiedäppäs, minä olen julman väkevä, kuin oikein käyn täydestä kädestä kiinni. Varalta otan minä sentään torpparin mukaani. Isä kyllä tallentaa rahani, kunnes kasvan suureksi, ja niillä toimitan vielä mainioita töitä. Aluksi rakennan ison linnan, muurit hopeasta ja portit kullasta, jossa sitte kaikki asumme, ja sinäkin, Joonas, saat oman kamarin. Sitte ostan minä uljaita hevosia, varustettuja komeilla satuloilla ja mäkivöillä, ja kullatut vaunut: niissä ajan itse, ja sinä, Joonas, seisot takana. Vene pitää minulla myöskin olemassa ja siinä kauniit purjeet ja liput, paljon parempi kuin Lunkentus, ja paraimmat kelkat ja luistimet ja pallit, kuin maailmasta löytyy. Joka päivä syömme pannukakkua päivälliseksi. Paitsi sitä hankin itselleni kullatun rummun, pitkän miekan ja oikean pyssyn, ruutisarven, luoteja ja nalleja.”

”Sillä sinä sitte ammut susia”, virkkoi Joonas pilkallisesti.

”Niinpä niinkin”, vastasi Valtteri hiukan häpeissään. ”En minä karhuakaan pelkäisi.”

”Taasko kehutaan!” sanoi Joonas. ”Etkö muista, kuinka Mustia pakenit?”

”Varmaan jää rahoja vielä sittekin”, keskeytti Valtteri. ”Tähteillä saisin ostaa rinkiä, mutta tuskin jaksaisin niitä syödä, ennenkuin kuivaisivat.”

”Parempi olisi ostaa uusi tupa torpparille, ja hänen vaimollensa lehmä”, sanoi Joonas. ”Kyllä ne tarpeen olisivat. Ja monelta köyhältä lapselta puuttuu ruokaa ja vaatteita.”

”Hyvä, että muistit sen, Joonas”, sanoi Valtteri. ”Tuvan minä rakennan enkä lehmääkään unhot. Kaikkein köyhäin lasten pitää saaman ruokaa ja vaatteita.”

”Mutta sinulla ei ole rahoja vielä”, virkkoi Joonas.

”Eipä paljoa puutu”, vastasi Valtteri. ”Huomispäivänä menen torpparin luo. Tule sinäkin, Joonas, niin meidän on hausempi kolmen kesken pimeässä metsässä.”

”Ei minulla ole aikaa”, sanoi Joonas. ”Mene sinä yksin vain. Onnea matkalle!”

”Kiitos, kiitos”, vastasi Valtteri.

Samana iltana meni Valtteri haasta hakemaan hyvää onkivapaa itselleen; siellä oli nikkarin pieni Maijakin riipimässä katajia sunnuntaiksi, sillä nyt oli lauantai-ilta. Valtteri ajatteli kävellessään isoa vaskikattilaa, uutta hopealinnaansa, torpparin tupaa ja lehmää ja kaikkia köyhiä lapsia, joiden piti saaman ravintoa ja vaatteita. Eiköhän täällä näkyisi taikavalkeita, ajatteli Valtteri; ja aivan oikein, samassa näki hän suuren valkean palavan puitten välissä. Nytkös pieni sydän sykki. – Tuo on epäilemättä taikavalkea, päätti hän, koska se palaa ilman savua, niinkuin taikavalkeat ainakin.

”Tuletko, Maija, kanssani tuonne torpparin luo?” kysyi hän. ”En varmaan tiedä, osaanko sinne.” Valtteri tiesi kyllä tien, mutta epäili kumminkin, eikä mielellään kulkenut yksin metsässä.

”Odottappas vähän, kyllä tulen, kuin saan esiliinani täyteen katajia”, sanoi Maija. ”Minun on kotimatalla mentävä siitä sivutse.”

”Hyvä!” Valtteri odotti, ja katseli sill’aikaa valkeata, joka isoni isonemistaan; vähän päästä lähtivät lapset ja saapuivat pian tuvalle. Suuret puut estivät valkeata näkymästä sinne.

”Hyvästi”, sanoi Maija.

”Hyvästi vain”, sanoi Valtteri ja meni tupaan. Hän astui rohkeasti sisälle; ei hän toki vanhaa torpparia peljännyt. Mutta vähän hämille kävi hän nähdessään vanhan ukon rauhallisena ja hartaana lukevan vaimollensa isosta kirjasta. Tuskin

rohkeni Valtteri sanoa asiatansa.

Mutta kuin kerran oli paikalla, täytyi hänen se tehdä. "Vaari kulta, oletteko nähneet suurta taikavalkeata, joka palaa metsässä?" kysyi Valtteri.

Ukko lakkasi lukemasta, ja luoden Valtteriin erinomaisen kauniin, mutta vähän leikkillisen silmäyksen, vastasi hän, tätä kysymystä kummaksumatta: "Mistä pikku herra sen tietää?"

"Minä näin sen itse", vastasi Valtteri kiivaasti. "Tulkaa ulos, niin saatte tekin nähdä sen, kuin kuljemme vähän matkaa tietä myöten."

"Niinkö luulet? No, mennäänpä tuota katsomaan", sanoi ukko.

"Tulkaa, tulkaa, mutta lähdetään kohta", sanoi Valtteri, vetäen ukkoa muassaan portaille ja maantielle.

"En minä mitään valkeata näe", sanoi ukko.

"Odottakaa, kuin pääsemme tuonne mäelle, sieltä se näkyy", vakuutti Valtteri.

Niin olikin. Kuin nousivat mäelle, näkivät he kumpikin saman suuren valkean, jonka Valtteri oli nähnyt välkkyvän puitten välistä. Se oli nyt kohonnut korkeammalle, puiden latvain tasalle, ja oli suuri ja ympyräinen kuin karrinpyörä. Mutta nytöks Valtteri kävi noloksi. Jota hän oli valkeana pitänyt, olikin täysikuu, joka illan hiljaisuudessa nousi metsän takaa.

"Näinkö kauaksi sinä, Valtteri rukka, olet juossut kuuta katselemaan?" kysyi ukko.

"Sepä ihmeellistä", sanoi Valtteri häpeissään. "Se oli aivan kuin taika valkea."

"Mitä sinä taikavalkeaksi sanot?"

"Semmoista valkeata, joka palaa maahan kätketyn aarteen kohdalla."

"No, sitte on kuukin taikavalkea", sanoi ukko. "Se valasee joka yö maan aarteita. Se kuvastaa aurinkoa, joka paistaa yli koko maan ja valvoo päivän töitä"

"Mitähän aarteita kuu valasee?" kysyi Valtteri uteliaasti.

"Luonnon lepoa, työmiehen unta ja omantunnon rauhaa", vastasi vanhus. "Työnteko on meille suuri siunaus; se virkistää ruumiin ja sielun voimat ja tuottaa meille, Jumalan avulla, jokapäiväisen leivän. Mutta työn päätyttyä on lepo myös ihana Jumalan lahja. Kuu on yön silmä, joka vartioitsee ihmisen rauhaa."

Valtteri kuunteli tätä tarkkaan, mutta hänen ajatuksensa olivat niin maan alaisissa aarteissa ja taikavalkeissa kiinni, ett'ei hän vähällä helpottanut. - "Vaari kulta," sanoi hän, "tiedän kyllä, että voitte neuvoa minulle aarteen täällä metsässä. Kuin rikastun, rakennan teille uuden tuvan ja hyvän lehmän ostan teille, ja kaikki köyhät teen minä rikkaiksi."

"Niinkö sinä tuumaillet?" sanoi vanhus. "No sitte myönnän, että todella tiedän suuren aarteen, josta kaikki köyhät rikastuvat."

Valtterin silmät suurenivat. "Missä se on, vaari kulta? Mennään paikalla sitä hakemaan!"

"Ei tarvitse kauas mennä", sanoi ukko. "Se aarre on minun tuvassani."

"Onko se kotona, tuvassanne, ja saanko todella nyt jo nähdä sen?"

"Saat kyllä; lähde vain kanssani."

Nyt he lähtivät takaisin tupaan, ja Valtteri katseli uteliaasti ympärilleen, eikö pimeistä nurkista näkyisi hopeaa tai kultaa kiiltävän. Mutta tupa oli köyhän miehen tupa; siellä oli ainoastaan uunin muuri ja sänky ja penkki ja pöytä ja pata ja rukki, ja seinällä riippui pyssy ja kirves ja vanha miekka ja nahkavyö. Pimeimmästä solasta kiilui kuitenkin jotain niinkuin hohtavat hiilet, ja tämä oli Valtterista hirveätä; mutta likempää katsoen väijyivät siellä vanhan harmaan kissan silmät hiiriä permannon raosta.

"No, missä on aarteenne, vaari kulta?" kysyi Valtteri, kuin ei nähnyt merkkiäkään puheena olleesta suuresta vaskikattilasta.

"Täällä!" sanoi ukko, taluttaen Valtterin pienen pöydän luo, jolla raamattu oli avattuna, kuten aina lauantai-illoin.

"Tässä on minun ja kaikkein ihmisten kallein aarre, Jumalan sana. Se aarre tekee köyhät rikkaiksi, surulliset iloisiksi, ja kaikki onnettomat ja murheelliset saavat siitä ikuisen lohdutuksen. Ei tätä aarretta tarvitse pimeästä metsästä etsiä eikä kaivaa maan mullasta, kuten ahneet ihmiset tekevät, siinä harhaluulossa, että siten helposti saavuttavat ajallista rikkautta. Sillä tämä aarre annetaan meille pyhässä raamatussa, hengellisissä kirjoissa, virsissä ja Jumalan sanan saarnassa. Me saamme sen ilmaiseksi, ja se tekee meidät ikuisesti rikkaiksi, jos vain itse haluamme. Moni ei siitä huoli, vaan syö vatsansa täyteen ja etsii kultaa, mutta hänen sielunsa jää kuitenkin köyhäksi. Sillä hopeasta ja kullasta ei oikeata iloa synny, ainoastaan murhetta, turhuutta ja omantunnon rauhattomuutta. Mutta Jumalan sanasta saa suloisen lohdutuksen ja ilon elämässä ja kuolemassa, ja jotka sen aarteen omistavat, ovat tyytyväiset ja rikkaat köyhyydessäänkin; sillä he ovat Jumalan lapsia ja pyhät enkelit heitä varjelevat kaikesta hädästä ja vahingosta. Sitä aarretta pitäisi sinunkin etsimän; se hyödyttäisi paljon enemmän kuin ymmärtämättömin ihmisten lorut maahan kätkeytyistä kattiloista, joita ei koskaan liene ollutkaan."

Valtteri rupesi itkemään. - "Eikö täällä metsässä sitte ole aarretta ollenkaan?" kysyi hän.

”Saattaneepa olla,” sanoi ukko, ”että ihmiset ennen vanhaan sodan aikoina hautasivat tavaransa maahan, eikä heillä ollut tilaisuutta niitä sieltä korjata ennen kuolematansa. Tapahtuupa joskus, että maanviljelijä löytää maasta hopearahoja ja muuta sellaista, jota ei ruoste eikä maan kosteus syö. Mutta puhe taikavalkeista ja muista senkaltaisista on taikauskkoa, jolle viisas ihminen nauraa. Tule tänne, niin näytän sinulle, mitä kerran löysin tuolta mäkirinteestä.”

Ukko otti hyllyltä vanhan rautakappaleen, niin ruostuneen, että tuskin erotti, mikä kapine se alkuaan oli ollut. – ”Tämä ruostunut rauta”, sanoi hän, ”on ennen muinoin ollut miekka, jonkun korkea-arvoisen sotaherran oma, sen voi nähdä kahvaan upotetun kullan sijoista. Se on kukaties ollut mahtavan kuninkaan tai päällysmiehen miekka, jolla on tapettu monta vihollista ja valloitettu maita ja mantereita. Sellaiset kappaleet on säilytettävä menneiden aikojen muistoksi. Mutta nyt on tämä mahtava kuningas jo aikoja kuollut, hänen luunsa lahovat mullassa, hänen nimensä on kenties ikuisesti unhotettu ja hänen ruostunut miekkansa on muun roskatavaran seassa köyhän torpparin hyllyllä. Samalla kuninkaalla oli kenties kultainen linna ja monta huonetta täynnä kultaa ja hopeata, koreita vaatteita ja muuta tämän maailman tavarata. Kaikki tämä on nyt menehtynyt ja kadonnut, sen on valkea polttanut, sen on meri niellyt, ja viimeisetkin jäännökset on maa sulkenut poveensa. Mutta tälläkin kuninkaalla oli luultavasti Jumalan sana raamatussa tarjona, vaikk’ei hän siitä huolinut, mutta antoi kenties tämän pyhän kirjan maata roskain seassa, kuten hänen miekkansa nyt, ja piti muita aarteitaan paljon korkeammassa arvossa. Nämä aarteet ovat nyt haihtuneet kuin savu tuuleen, mutta sama Jumalan ijankaikkinen sana pysyy vielä; se ei huku eikä ruostu, ei myös pala tulella, ei huku veteen eikä tulla maahan, vaan pysyy ikuisesti samana, täynnä armoa, totuutta ja rikkautta. Mitäs arvelet, Valtteri, tästä? Kumpi on parempi: ollako köyhänä ja pitää Jumalan sanaa aarteensa, vai sekö, että on paljo katoovaisia tavaroita, vaan ei osaa ijankaikkisesta perinnöstä?”

Tähän ei Valtteri vastannut mitään. Ihmeellistä oli hänestä kuulla vanhan torpparin puhetta. Sitä hän ei olisi uskonut, että köyhäkin mies voisi olla rikas. Valtteri oli nyt mielestään torpparia paljon köyhempi.

”Lähde nyt kauniisti kotiisi, Valtteri, niin tulen vähän matkaa saattamaan”, virkkoi vanhus. ”Mene kotiisi ja paina mieleesi, mitä sanoin. Joka kerta, kuin näet kuun, niin muista ajatella: kas tuolla sama kuu, jota kerran narrina ajoin takaa, kuin menin metsästä aarteita hakemaan. Silloin sain kuulla aarteen löytyvän, joka on kaikkia muita kalliimpi, ja se aarre on Jumalan sana. Sitä tahdon etsiä, niin tulen rikkaaksi koko elinajakseni, rikkaammaksi kuin moni kuningas kultaisessa linnassaan.”

Sen pituinen se.

LUISTELIJA.

Tosin on hyvä ja oikein, että lukee läksynsä silloin, kuin on läksyn aika, ja istuu kammarissa kirjansa ääressä eikä jätä sitä ennen, kuin kaikki on valmiina koulua ja huomispäivää varten. Joll’ei tahdo tarttua muistiin, niin lyö kirjalla otsaasi ja ala jälleen alusta, ole hellittämätön niinkuin hevonen valjaissa, äläkä anna rohkeutesi kadota, vaan ole karski ja ajattele itsekseksi: onnistuuhan se muille, siis täytyy sen onnistua minullekin! Ja katso, kuin ajatteleet niin rivakasti ja teet työtä niin uutterasti, niin se kyllä käy laatuun, niin onnistuu ihan varmaan, ja polonen se, joka huuli pitkällään itkeä tihustaa: ”tätä en saa koskaan opituksi!”

Mutta sillä välin, kuin läksy on luettu, niin älä istu sisällä, äläkä rupea heikoksi lellipojaksi, joka sitte ei kestä Jumalan vapaan ja raittiin tuulen puhallusta taivasalla. Mene silloin ulos vuorille ja mäille kesällä ja talvella, helteessä tahi pakkasessa, se on saman tekevä. Talvella älä pelkää, jos nenänyppykkäsi tuleekin punaiseksi. Jos käsiäsi palelee, niin älä suuresti pidä lukua kintaista, äläkä koskaan lämmittele valkean edessä, vaan heiluttele käsivarsiasi, niinkuin paperinen tanssimestari, ja hiero käsiäsi vastatusten, niinkuin Robinpojan kirjassa kerrotaan villien hierovan kahta puupalasta, kuin he tahtovat valkeata. Juoksentele rivakasti nietoksien välillä, kiidä huimaa vauhtia jäätä pitkin kirkkailla luistimillasi, ja jos sitte tulet kotiisi saappaat märkinä ja äitisi sinua siitä toruu, niin suutele hänen kättänsä ja sano: ”anna anteeksi, äiti, siitähän poikasi väkeväksi ja terveeksi tulee!”

Vaan kuin vanhemmat ja viisaammat ihmiset sanovat sinulle: ”älä mene sinne, jää on heikko!” niin tottele heidän neuvoaan ja pysy kauniisti rannalla. Sillä rohkeata ja urheata on olla vaaraa pelkäämättä, kuin se on välttämätön ja kuin sen kautta voi saada jotakin hyvää aikaan, vaan uhkarohkeata on eikä tuota ensinkään kunniaa, jos suotta pakotta panee vaaraan henkensä ja tuottaa vanhemmilleen suurta surua.

Frans ja Matti olivat veljekset, ja molemmat olivat sukkelia poikia. Koulussa ei ollut mitään eroa heidän välillään, sillä molemmat hoitivat kirjojansa miehen tavalla, eikä kumpikaan koskaan läksyissään erehtynyt. Kotonaan sitä vastoin vanhempiansa luona olivat pojat aivan eri luontoiset. Frans istui alituisesti sisällä, ja milloin ei lukenut, leikkeli paperinukkeja ja kirjoitti heille näytelmiä. Matti kuljeskeli aina ulkona, kuin läksy oli lopussa, pyyteli lintuja keväällä,

onki ahvenia kesällä ja teki talvella lumilinnoja. Siitä syystä laihtui Frans ja tuli kalpeaksi ja heikoksi, vaan Matti tuli vuosi vuodelta harteivammaksi ja hänen kätensä voimakkaammiksi. Kuin Frans nukkineen taisteli suuria tappeluita tanskalaisten ja saksalaisten, kristittyjen ja pakanain välillä, sanoi Matti usein: "älä istu aina sisällä; tule ulos meidän kanssamme, piirittämään lumilinnua! Hei, siellä saat nähdä, miten teuhataan; sillä me olemme iloiset, vaikka meihin sattuu lumipalloja niin että paukahtaa."

Mutta Frans ei tahtonut, vaan sanoi aina: "on parempi olla viisas kuin väkevä." - "Niin," sanoi Matti, "vaan on vielä parempi olla sekä viisas että väkevä." Sattuipa sitten viikkoa ennen Joulua, kuin pojat olivat lopettaneet koulunsa, että eräänä päivänä tuli mitä oivallisimmin luistinjää. "Tule nyt mukaan", sanoi Matti. "Mene itse", vastasi Frans; "minä istun kernaammin kotona ja leikkaan paperikuvia." Matti meni ja otti luistimet mukaansa.

Jää oli kauniinta, kuin voi nähdä. Koko järvi oli niin kiiltävä kuin kirkkain peili, eikä jäällä ollut vielä yhtään lunta, vaan rannoilla joka taholla oli viheriäisiä kuusia, jotka kuvastuivat kirkkaasen jäähän, ja lehdettömiä koivuja oli niiden vieressä kuurassa, ja koko luonnossa oli raittiutta ja iloa. Varmaan kaksikymmentä poikaa oli kokoontunut jäälle ja moniailla heistä oli pikku tyttöjä mukanaan, joita he lykkäsivät edellään kelkassa. Hei, sepä kävi nopeaan! Matti kiinnitti hihnat ristiin jalkojensa ympäri, ja niin sitä mentiin, hui hai, niinkuin kiitävä tuuli kirkkaan kuvastimen yli. Ei nopein hevonenkaan olisi voinut seurata hänen kulkuaan, eikä kukaan pojista häntä myöskään tavoittanut. Nopeimmat luistelijat päättivät keskenään, että se, joka voisi tavoittaa Matin kiinni, saisi olla jäällä kuninkaana ja huomenna kenraalina lumilinnassa. Sen jälkeen kaikki yks, kaks, ryntäsivät aika vauhtia ja koettivat tavoittaa häntä, vaan ei, sitäpä ei kukaan heistä taitanut. Juuri kuin he luulivat, että hän jo joutuisi heidän valtaansa, oli hän jälleen pitkän matkan päässä, ja sen ohessa teki hän heistä pilkkaa, piirtäen mitä kauniimpia kiekauksia, ympyröitä ja kierreviivoja jäähän, hajoitti heidät ja pääsi aina pakoon. Kuin he olivat väsyneet, kääntyi hän ja luisteli takaperin aivan heidän luoksensa, ja kuin he ojensivat käsivartensa tarttumaan kiinni hänen nuttuunsa, oli hän oitis silmänräpäyksessä poissa.

"Hyvä, hyvä!" huusivat pikku tyttöset ja taputtivat kylmillä käsillään. "Hyvä, hyvä", vastasi kaiku aukeilta rannoilta, harmailta vuorilta, kirkkaasta jäästä ja viheriäisistä kuusista. Onpa sangen viehättävää lentää niinkuin lintu kylmässä talvi-ilmassa ja liukua auringon säteen tavoin kiiluvan kuvastinlasin yli!

Pojat olivat nyt tulleet salmelle, josta suurempi järvi lasi vetensä pienempään. Siellä seisoivat torpparit rannalla hakaten puita. "Varokaa, pojat," huusi hän; "salmi on virtainen, eikä jää siellä kestä."

Matti seisahtui heti ja sanoi: "seis, pojat, älkäämme menkö enää kauemmaksi, sillä ukko rannalla tietää, mitä hän sanoo." Mutta vallattomimmat pojista eivät kuunnelleet häntä, vaan huusivat pilkallisella äänellä: "Matti pelkää, Matti on raukka, joka kuuntelee kaikkia ukkohöperön puheita."

Tämä harmitti Mattia. "Menenkö?" ajatteli hän. "Ei, en mene, siitä ei ole mitään hyötyä..." Loiskis, jää särkyi keskellä salmea ja vallattomin poika, joka oli sanonut Mattia raukaksi, putosi ja rupesi haikeasti huutamaan apua. Vaan muut, jotka olivat likinnä häntä, peljästyivät nyt vuorostaan niin, että kiitivät pois minkä jaksoivat ja jättivät toverinsa yksin pulaan.

Mitäs Matti nyt teki, hän, jota äsken sanottiin pelkuriksi? Hän ei muistanut omaa vaaraansa, hän ei ajatellut enää toverin pilkkasanoja, tuossa paikassa oli hän rannalla, sai käteensä seipään ja luisteli seiväs kädessä salmen jäälle. "Tartu kiinni tähän!" huusi hän ja asettui itse vatsalleen jäälle.

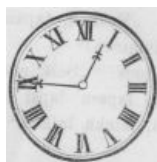
Suurella hädässään tarttui toveri epätoivossaan seipäsen ja oli vähällä vetää sen jään alle, vaan Matti piti lujasti kiinni toisesta päästä, kaivoi luistimensa kärjet jäähän ja piti suurimmalla vaivalla sekä itseään että seivästä kiinni, kunnes toveri pääsi ylös ja tuli lujalle jäälle. Nyt riemuitsivat kaikki pojat ilosta, nyt ei löytynyt enää ketään, joka uskalsi sanoa Mattia raukaksi, ja niin kulkivat kaikki märjän toverin kanssa riemukulussa takaisin kotiin.

Matti tuli kotiin, eikä puhunut sanaakaan urhotyöstään. "Tule," sanoi Frans hänelle, "tule, niin saat nähdä kauniit varjokuvani. Tässä on järvi ja pojat luistelevat jäällä. Huomaa, nyt putoo yksi heistä järveen ... nyt on hän hukkumaisillaan, nyt tulee rohkea ritari ja vetää hänet henkensä kaupalla ylös vedestä. Näetkös, sellaista taidan minä tehdä varjokuvilla, vaan mitäs *sinä* taidat?"

Matti hymyili itsekseen ja sanoi aivan tynnosti: "no, tuonhan kaikki tekisivät ritarin sijassa." - "Niinkö luulet?" kysyi Frans. "Ei, niin urhollisia ritareja ei enää ole maailmassa. Katsoppas, sellaista minä olen lukenut kirjoista ja se on parempaa, kuin juoksennella, niinkuin sinä pitkin vuoria ja mäkiä."

Matti oli ääneti. Vaan märkä toveri seisoivat ujon oven suussa ja kuuli kertomuksen varjokuvien rohkeudesta. Kyyneleet tulivat hänen silmiinsä; hän ei voinut kauemmin olla vaiti. "Frans," sanoi hän, "tuon saman, jota sinä olet tehnyt varjokuva-pelissä, on Matti tehnyt todellisessa järvessä ja totisessa vaarassa. Me sanoimme häntä raukaksi, vaan nyt tiedämme, että todellinen rohkeus ei ole elämänsä tarpeettomasti vaaraan panemista, vaan että uskaltaa silloin mennä vaaraan, kuin totisesti toisten ihmisten menestys sitä vaatii."

"Ja minä kun kehuin varjokuva-peliäni sinulle!" huudahti Frans, hämmästyneenä ja iloisena. "Niin, nyt minä ymmärrän, että on hyvä olla viisas kammarissaan, vaan vielä parempi on olla viisas ja väkevä, sekä kotona että muualla."

UUDEN VUODEN YÖ.

Ol' pakkanen ja paukkui jää
Ja kiilsi tähdet julki,
Ja yöllä vanhus harmaapää
Jo kuoloon silmäns' sulki,
Ja kellot sanoi: pim pam pa,
Ja Aik' ol' itse pappina,
Yövahti myötä kulki.

Ja suku juhlasaatossa
Vei hautaan vainaajansa,
Ja joulupukki harsoa
Se kantoi sarvessansa,
Ja tähtipojat huokasi,
Ja almanakka nyyhkytti,
Löi kello tornissansa.

Juur yö kuin joutui puolehen,
Niin nähtiin ihme kyllä:
Hangella seisoi poikanen
Ja talvitakki yllä.
Hän, kuusta äsken hypännyt,
Jo kirkui: "Täällä olen nyt
Isäni perinnöllä."

Mut joulupukki kiukkuhun
Se siitä ärtyi vainen.
Ja kiljui: "Pusken, tapan sun,
Itikka, talviainen!"
Mut aika huus: "Seis, maltiton!
Hän nuorin lapsen' lapsi on;
Saa nähdä, minkä lainen."

Niin vanha vuosi hiljaittain
Vierähti vaivaloinen,
Ja yhtä pian kiiruhtain
Jo sijaan riensi toinen;
Onk' iloinen vai iloton,
Ei kukaan tiedä, varma on
Ett' on se toisenmoinen.

Hän lempeä ja voimakas
Jo saapui, meit' on lässä.
Uus aika nuori, toimekas
Se meilt' on kysymässä:
Jos Jumalan ja isänmaan
Puolesta työmme ainiaan
Täytämme elämässä.

Laps armas elon keväässä,
Sä kukka nurmikolla,
Suojassa Herran pysy sä,
Niin sun on hyvä olla.
Sä kasva, nouse kunnossa,
Ja ruumiin, sielun voimassa
Jumalan suosiolla.

Sä edisty ja vihannoi
Kuin vesa koivun tuoreen.
Jumalan armon aamun koi
Siunatkoon voimas nuoren.
Sä raitisna ja vahvana
Lujasti itses juurruta
Sun maasi perusvuoreen.

LUONNON SALAISUUS.

Oli kerran poika, jonka nimi oli Tahvo Metsänen, ja hänellä oli sisar, nimeltä Ester. Heidän isänsä oli uutisasukas, joka oli pellon raivannut keskelle korpea, siitä syystä oli hänen nimensä Metsänen, ja heidän äitinsä oli hyväntahtoinen eukko, jolla oli hoidettavana kaksi lehmää, kaksi vasikkaa, kaksi vuohta, kaksi porsasta ja kaksi lasta; vieläpä hevonen, koira ja kissa; siinä kaikki, mitä hänestä tiedän. Muutoin oli metsässä melkein yhtä paljo haltioita kuin oraviakin, joka on kummallista ja harvinaista meidän aikanamme, mutta uutisasukkaiden mielestä tämä oli aivan niin kuin olla pitikin.

Lapset auttoivat isäänsä ja äitiänsä pitkin talvea; heillä ei tosiaankaan ollut aikaa laiskistella. Tahvo osasi kiskoa havunoksia, juottaa hevosta ja kantaa puita tupaan. Ester lakasi tuvan lattiaa, pesi pataa, karttasi villoja ja syötti lehmiä sekä porsaita.

Nyt oli kevät, ja elukat olivat ensi kertaa päästettävät metsään. Tämänpä vasta lystiä oli! "Tähti" niminen lehmä astua lönnkitteli niin, että kello kaulassa kilisi; vasikat tanssivat häntä sojossa, ja vuoheet tulla harppasivat, niin että parta leuassa tutisi. Mutta Tahvo ja Ester nauroivat niin, että heidän täytyi ottaa kiinni veräjän pylväästä.

"Tuoss' on teille leipä, juustopala ja neljä silakkaa", sanoi äiti. "Ajakaa nyt lehmät kauniisti laitumelle ja tuokaa ne illaksi kotiin; vuoheet kyllä seuraavat kellon ääntä."

Ei sitä tarvinnut sanoa kahta kertaa Tahvolle ja Esterille. Pieni eväspussi otettiin selkään ja niin lähdettiin ulos aamulla melkein yhtä iloisina kuin vasikat, eikä sinä päivänä suinkaan puuttunut vasikantanssia. Lumi oli sulanut niityiltä ja pelloilta, mutta jäljellä oli sitä vielä valkoisina täplinä metsärinteiden pohjoispuolilla. Linnut lauloivat joka oksalla, ja viheriä ruoho ja ensimmäiset sinivuokot pilkistelivät syksyn lakastuneiden lehtien alta, jotka keltaisina, punaisina ja ruskeina täyttivät kaikkialla koivumetsän.

Tahvo ja Ester olivat ihmeen iloisia. Heistä näytti kaikki iloiselta ja hymyilevältä heidän ympärillensä. Puut muka nyykyttivät päitensä heille, linnut lauloivat varta vasten heille, vihanta nurmi kutsui heitä istumaan, kivetkin ne katselivat heitä harmain silmin ja sammalisin kulmakarvoin. Tuulella oli heille jotakin sanomista; pilvet katselivat alas heihin; puro metsässä pyysi heitä kuuntelemaan iloista lirinäänsä; hyttyset olivat tanssivinansa heille; orava, joka kiipesi ylös korkeaan kuuseen, tahtoi kaikin mokomin näyttää heille konstejansa. Päivä paistoi niin kirkkaasti metsässä, aivan kuin olisi se ollut luotu juuri heitä varten, ja sinisen ilman kautta katseli heitä erinomaisen lempeästi kevät-aurinko, niinkuin olisi itse Jumala äärettömässä hyvydessänsä katsellut heitä ja sanonut: "Rakkaat, pienet lapset, jos vain tietäisitte, kuinka teitä rakastan!"

Metsässä oli vuori, vuoressa oli rotko ja rotkossa asui haltia, nimeltä Harmaaparta. Tämä oli kovin kummallinen haltia. Hän oli istunut vuoressa maailman alusta asti ja oli käynyt harmaapäiseksi kuin ampiaispesä pelkästä alituisesta tutkimisesta. Hän tiesi kaikki, ja taisi kaikki, mitä vain ihmiset tietävät ja taitavat, sillä Harmaaparta oli hyvin oppinut haltia, joka luki kirjoja ja mietti mistä syystä kaikki oli maailmassa niin eikä toisin. Harmaaparta kuuli ruohon kasvamisen ja tiesi kaikki eläinten, kasvien ja kansakuntain nimet. Hän olisi ollut aivan täysin oppinut, mutta pikkuruisen puuttui häneltä vielä: hän, näet, ei vielä ollut lukenut taivaan tähtiä eikä santaa meren rannalta, eikä mitannut ijankaikkisuuden pituutta, leveyttä ja syvyyttä. Tätä oli Harmaaparta juuri miettimässä, kaivellen vanhaa haavanlehteä, kuin lapset saapuivat rotkon suulle.

"Kas, hyvää huomenta kummi, hyvää huomenta Harmaaparta", sanoivat Tahvo ja Ester, sillä he eivät peljänneet ollenkaan; he olivat monta vuotta tunteneet haltian, joka ennen vanhaan oli kutsuttu kummiksi heille paremman puutteessa.

"Jumal' antakoon", vastasi Harmaaparta, yhä vain katsoen lakastunutta haavan lehteä.

"Mitäs te, kummi, tuossa vanhassa lehdessä näette?" kysyi Tahvo leikatessansa pajupilliä Esterille. Ensin hän leikkasi pajun oksan, sitte hän kalkutteli siitä kuoren irti, teki reiän ja uurteen, ja - pilli oli valmis, oikea klarinetti.

"Etsin tässä luonnon salaisuutta", vastasi haltia. "Koettelen lukea lehden suonia, voidakseni sitte lukea hietajyvät merestä, ja sitte aion mitata koko ijankaikkisuuden. Mutta sitä ette ymmärrä, lapsukaiset."

"Vai niin", sanoi Tahvo, joka ei muuta ymmärtänyt, kuin että tuo kaikki oli hyvin kummallista. "Mitäs se luonnon salaisuus on semmoista?"

"Se on semmoista, että minun täytyy tietää, mistä syystä kaikki on juuri niin kuin on, ja mitä hyötyä mistäkin on, ja onko kaikki tullut itsestään", vastasi haltia. "Siinä, poikaseni, se luonnon salaisuus on."

Sitä ei Tahvo ymmärtänyt. Hän otti esiin juustopalan eväspussista ja istui kivelle syömään: Siinäpä hänellä luonnon

salaisuus. Ester istui vähän matkan päässä ja satoi kauniin vastan vaalean-viheriöistä koivunvarvuista, sill' aikaa kuin "Tähti" astui metsässä kelloansa kiistellen. Sepä heille luonnon salaisuutta sekini.

Hetken perästä oli Tahvo saanut päähänsä ajatuksen, joka ei ennen ollut johtunut hänen mieleensä, ja sanoi haltialle: "Tiedäpä, kummini, että Jumala on kaikki luonut, ja että kaikki, mitä Jumala on tehnyt, on hyvä."

"Saattaa olla", arveli Harmaaparta, "mutta kuulepas, Tahvo! Minä olen etsinyt Jumalaa maailman alusta enkä ole häntä vielä löytänyt. Olen häntä etsinyt lakastuneista lehdistä, kuolleista madoista ja mustista kirjaimista. Olen kaivellut kukkasia, vaan ei Jumalata niissäkään ollut. Olen lohkonut kiviä, mutta turhaan. Olen leikannut kappaleiksi kuolleen leivosen, nähdäkseni, mitä se lauloi, ja olisiko jotakin Jumalasta ollut sen kielessä, vaan ei siellä näkynyt mitään. Kerran löysin metsästä kuolleen ihmisen; silloin etsin Jumalaa hänen päästensä ja sydämmestensä, vaan en häntä löytänyt. Siinäpä tempu jota en ymmärrä. Voitkos *sinä*, Tahvo, sanoa, missä Jumala on?"

"Se nyt on pian sanottu", vastasi Tahvo. "Jumala on joka paikassa."

"Niin, mutta minä en näe häntä, en voi häneen käsin koskea", sanoi Harmaaparta ja näytti kovin onnettomalta. Samassa peitti musta pilvi auringon ja Tahvo yht'äkkiä oikein säikähti, sillä hänestä tuntui nyt, kuin Jumala olisi kadonnut maailmasta, ja kaikki oli pimeätä, kylmää ja kuollutta niinkuin suuressa suunnattomassa haudassa.

Mutta tätä kesti vain hetkisen. Pilvi hajosi, aurinko pääsi jälleen paistamaan, linnut lauloivat, hyttyset tanssivat, lehmän kello kilisi, orava hyppi kuusessa, koivut näyttivät niin ihmeen iloisilta ja vihəriäisiltä päiväpaisteessa, ja Ester istuen kivellä lauloi, niin että metsä kajahteli:

Näin lintu lauloi kerran,
Laulunsa hilpeän:
Hyvyyttä taivaan Herran
Ma aina ylistän.
Niin kukka kunnahalla
Kuin pilvi taivahan,
Ne kertoo kaikkialla
Hyvyyttä Jumalan.

Niin, Hänen asuntonsa
On taivas sininen,
Ja Hänen katsantonsa
On kirkas tähtönen.
Maat, taivaat rinnakkaina
Hänt' ylistävät vain,
Hän kaikkiall' on aina -
Hän on myös minussain.

"Niin, niin se oli!" huudahti Tahvo ilossaan, sillä tietämättään oli Ester juuri laulanut sitä, mitä hän ajatteli, vaan ei osannut sanoa. Ja sitte hän rupesi tekemään isoa torvea tuohesta, semmoista, johon paimenpoikien on tapana toittotaa, kuin etsivät lehmiänsä.

"Sepä oli merkillistä, sitä en ole tullut koskaan ajatelleeksi", sanoi haltia ja kävi hyvin mieltäväiseksi. "Olisikohan todellakin niin, että Jumalan voi nähdä Hänen töistensä, niitä hajoittelemattakin? Ja olisiko Jumala tosiaankin meissä itsessämme?"

"Kyllä se on aivan varmaa", vastasi Tahvo, ja samassa paistoi aurinko suoraan hänen kasvoihinsa, niin että hänen täytyi kädellä varjostaa silmiänsä.

"Mutta sittehän olenkin löytänyt luonnon salaisuuden", virkkoi Harmaaparta, ja häpesi ja hämmästyi yht'aikaa.

"Älkää, kummi kulta, sitä enää epäilkö" sanoi Tahvo, vaikk'ei ensinkään käsittänyt kummin huolia. Ja sitte puhalsi hän uuteen torveensa, ja - "tuu! tuu!" kajahtelivat metsän rinteet.

"Mutta sepä nyt sittekin oli kovin merkillistä", sanoi haltia uudestaan, eikä voinut päästä suuresta hämmästyksestensä. "Tässä nyt olen istunut monta tuhatta vuotta ja jakanut luonnon pieniin osiin, enkä ole löytänyt muuta kuin lakastuneita lehtiä ja mädänneitä jäännöksiä, ja sitte tulee poika nulikka, jonka korvantausta tuskin on kuivakaan, ja panee ihan nenäni eteen, mitä olen etsinyt! Kuinka onkaan mahdollista, että pieni lapsikin voi nähdä Jumalan ja selittää maailman suuren arvoituksen, kun minä, joka olen oppinein ja viisain haltia koko maailmassa, olen aivan turhaan nähnyt ääretöntä vaivaa. Mutta niin se kuitenkin on, ja se minua oikein harmittaa. Kun kaikki päästä päähän tarkastelee, on tuo pieni poika nulikka viisaampi minua." Harmaaparta tätä sanoessansa muuttui yhä pienemmäksi, ja vihdoinkin hänestä tuli siili, joka niin häpesi lapsia, että piilousi vuoreen. Mutta Ester oli nyt saanut vastansa valmiiksi, ja Tahvo toittoti uuteen torveensa, ja niin he menivät ulos katsomaan lehmiä ja vuohia.

Metsä ei milloinkaan heistä näyttänyt niin vihəriältä, taivas ei milloinkaan ollut niin sininen eikä linnut milloinkaan laulaneet niin kauniisti. Jokainen eläin osasi puhua, jokainen puu taisi nähdä, jokainen kivi heitä ymmärsi. Heistä näytti, kuin Jumala olisi kirjoittanut kaksi suurta, kaunista pyhää Raamattua ihmisille. Toiseen on hän kirjoittanut ilmoitetun sanansa, kymmenet käskynsä ja pyhän evankeliuminsa Herrastamme Kristuksesta ja ijankaikkisesta elämästä. Toiseen raamattuun, joka on meillä avattuna Jumalan suuressa luonnossa, on hän kirjoittanut joka lehteen kaikkivaltiaisuutensa, viisautensa ja ijankaikkisen hyvyytensä, jos me vain ymmärrämme sitä lukea. Mutta sitä ei haltia Harmaaparta ymmärtänyt, ja sentähden hänestä tuli siili. Harmillista onkin, kuin etsii jotakin asiaa monta tuhatta vuotta, ja äkkiä tulee paimenpoika ja löytää sen niinkuin puolan metsästä. Mutta maailmassa on niin, että pienet lapset näkevät Jumalan. Ja vaikka he eivät voi käsittää luonnon salaisuutta, tuntevat he sen kuitenkin sydämmessään, eikä luonnon salaisuus olekaan muuta, kuin että Jumala on meissä kaikki kaikissa.

KUN RUUSUILLA MAATAAN.

Satu

Olipa kerran sisar ynnä veli,
He muutoin kyllä taitavasti eli,
Kaks seikkaa heist' ei ollut mielehen:
Työnteko, siivo totteleminen.

He, Frans ja Mimmi, yhä aika lailla
Vain jouten juoksi metsissä ja mailla,
Ja nukkumaan kuin vihdoin väsyivät,
Uusista leikeist' unta näkivät.

Täm' ei käy laatuun, sanoi heille äiti,
Ja aivan samaa isä myöskin väitti:
Ei, rakkaat lapset, täm' ei laatuun käy;
Teiss' yhtään elon vakavuutt' ei näy.

Ja pienet lapset pannaan kouluun oppiin,
Älyä saamaan tyhjiin aivokoppiin. -
Siis Frans ja Mimmi kouluun pantihin;
Tietysti meno oitis muuttuikin.

Paikallaan olo tuntui vaikealta,
Ja läksyt - hyi, ne maistoi haikealta!
Ja sitte tarttui koulusairaus,
Ja lääkkeeks joutui pikku tukistus.

Koulussa oli lupapäivä kerran.
Saammeks soutaa, isä, hiukan verran?
No saatte; se vaan pitää tietämän,
Kotona olkaa kello seitsemän.

Niin kyllä, kyllä! Siitä ilo nousi:
Mustikkasaareen sievästi he sousti.
Ah, kuinka maistoi kauniit mustikat!
Ah, kuin he söivät, kuin he juoksivat!

Mansikkasaareen tahdommeko soutaa?
Se lähell' on. Ei, emme taida joutaa!
Niin punaisna ne hohtaa, näethän,
Eik' kello varmaan ole seitsemän.

No, niinpä sousivat he sinne vielä,
Ja voi kuin hauskaa, hupaist' oli siellä!
Mut Muurainsaari! Ah, kuin keltaiset,
Somasti loistaa suuret muuraimet!

Mut isä kielsi. - Ah niin, isä kyllä
Lepyttää täytyy sitte hyväilyllä.
Pianpa tuonne veneen käännällän,
Viel' eihän liene kello seitsemän.

Ja Muurainsaareen soutamahan lähtiin,
Siell' oikein paljo muuraimia nähtiin,
Ja mielin määrin näitä herkkujans'
Nyt ahmaeli Mimmi sekä Frans.

Jo vihdoin lapset saivat kylläisiksi.
Nyt mennään kotiin. - Mennään! Mutta miksi
Ei mentäis tuohon likisaarehen,
Se ruusuist' onpi aivan punainen!

Ah, pian saareen juoksis meidän vene!
Viivymme kauan, emme sinne mene!
No hetkiseks vain, pikimmältäähän!
Vakuutan, kello ei oo seitsemän.

Siis hetkiseks! He soutamista jatkaa,
On Ruususaareen melkoisesti matkaa.
He saapui saareen. Ah, kuin suloinen
Levisi tuoksu, kaikki hurmaten!

Millaiset ruusut! Nyt on poimimista!
Vaan mik' on kaunein noista tuhansista?
Tää tässä. Ei, mut etäämpänä tuo,
Se kaunihin on, mennäänpäs sen luo!

Niin kului ilta. Verhonsa yö heitti
Ja maat ja vedet hämărăhän peitti.
Nyt vasta lapset näytti pelkäävän,
On kello varmaan yli seitsemän.

Nyt nousi riita: kenen syy on tässä?
Järvelle mennä ei voi pimeässä.
Ei mitään tupaa eikä vuodetta,
Ol' lasten olo tuiki tukala.

He itkivät: voi äitiä ja isää,
Ne vartoo meitä! Mutta yö se lisää
Ylt' ympärinsä synkkää peitettään,
Niin ett' ei näe silmä kättäkään.

Ja sylitysten siihen he nyt taipui,
Kunnekkä itkuun, viluhun he vaipui.
He ruusustohon vihdoon nukkuivat,
Ja kauan, kauan uinui molemmat.

Kuin lapset heräs, loisti aurinkoinen
Ylhäällä. Tuntui niinkuin oudonmoinen
Ois näky ollut. Missä olemme?
Jumalan kiitos, yö on ohitse!

Nyt joutuin kotiin! Soutamahan lähtiin.
He viipyi kauan, vaan kuin viimein nähtiin
Kotoinen ranta, ihme ilmeinen!
Se eihän ennen ollut semmoinen.

On silta, portaat toisin rakennettu.
On käytävätki toisin hiekoitettu.
Puut suuremmat ja toiset lahoneet.
Olemme raukat varmaan eksyneet.

Ei, - tuoss' on kivi, jolta ongitimme,
Ja tuoss' on ranta, jossa uiskelimme.
Mennäänpäs vielä! Ja he kulkivat,
Mut yhä näkyi seikat oudommat.

Syreenimaja tuoss' on tuoksuvainen.
Kaks vanhust' istuu siinä, mies ja nainen.
Heit' ennen ei he olleet nähneetkään.
Heit' tervehtivät lapset hämillään.

Ket' etsitte? ne sanat ukko lisää. -
Me haeksimme äitiä ja isää. -
Mi nimenne? - Frans minun nimen' on. -
Ja minun Mimmi. - Ihme verraton!

Frans! Mimmi! nehän nimet lapsiemme,
Jotk' aikaa sitte hukkuu suruksemme.
He erään' iltan' astui venheesen,
Eik' enää tulleet kotiin jällehen.

Me emme hukkuineet. Me harhailimme,
Menimme Ruususaareen, viivähdimme. -
Vai Ruususaareen? Kumma kuitenkin,
Lapsemme oisko tulleet takaisin!

Sen kuultuansa ihmetteli lapset:
Mitähän, jos nuo vanhat harmaahapset
Ois isä, äiti, joita eilen me
Viimeksi näimme lähtiessämme!

Nyt syliinsä he toinen toisens' sulki
Ja mainittihin rakkaat nimet julki.
Kuin syleilleet kaikk' oli toisiaan,
Jo virkkoi isä täten suruissaan:

Laps raukat, Ruususaarell' ootte maanneet,
Petollist' unta ruusuin päällä saaneet;

Lumottu on se saari. Hetkessä
On vuosi siellä loppuun rientävä.

Kakskymment' tiimaa siellä kulutitte
Unessa, leikiss' ajan tuhlasitte,
Te ette menneet eilispäivänä,
Siit' on jo vuotta kaksikymmentä.

Niin kauanko? Ja nyt he vasta näki,
Min muutoksen se aika heissä teki.
Frans ijältään nyt kolmekymmentä,
Seitsemän kolmatt' oli Mimmillä.

Nuoruuden kevät, ihanainen aika,
Niin oli heiltä hälvennyt kuin taika.
Mit' oppivat? Ei muuta laisinkaan
Kuin mitä unessa ja leikiss' opitaan.

Muut toverit, jotk' ahkerat ol' olleet,
Ol' edistyneet, taitaviksi tulleet.
Frans parka ties vain heikot alkehet,
Ja Mimmi tunsi tuskin kirjaimet.

Siis täytyi heidän vasta vanhoillansa
Kuin pikku lasten alkaa uudestaan,
Ennenkuin Frans ol' ylioppilas,
Hän ol' jo neljäkymmen-vuotias.

Kuin Mimmi vihdoin oppi lukemahan
Ja ompelemaan, niinkuin tarvitahan,
Ken kerran aikoo tulla rouvaksi,
Seitsemänneljättä tul' ijäksi.

Ja kuin he tahtoi nuorra notkutella.
Kuin muutkin leikkiä ja lauleskella,
Niin harmaat hapsset valui otsallen,
Ne näkyivät jo kaukaa katsoen.

Frans pyrki, vaan ei päässyt tuomariksi,
Pääs kirjuriks ja yltyi juomariksi;
Mut Mimmi parka oli harmissaan
Elonsa iltaan asti yksin vaan.

Niin heille kävi, kuten ootte nähneet,
Kosk' ei he totelleet, ei työtä tehneet.
Ja niin se käypi jokaiselle, ken
Käy makaamahan nuorra ruusuillen.

Ei opi se, ken huvia vain muistaa:
Häneltä vuodet hetken lailla luistaa;
Ennenkuin huomaa ajan vierevän,
On elon kello lyönyt seitsemän.

Adalminan helmi.

ADALMINAN HELMI.

Oli kerran kuningas ja kuningatar, joilla oli pieni tyttö, ja koska hän oli kuninkaan tytär, niin nimitettiin häntä prinsessaksi. Hän oli Adalmina nimeltään ja vanhempiensa ainoa lapsi. Sen vuoksi he hänestä pitivät niin paljon, melkein päliikkimäisesti, sillä Jumala ei suvaitse, että ketään rakastetaan epäjumalan tavalla. Silloin unhotetaan, mitä katkismuksessa sanotaan, että pitää rakastaman *Jumalata* kaikesta sydämestään ja kaikesta sielusta. Kun Adalmina prinsessa kastettiin, oli sinne kummiksi kutsuttu kaksi hyvää haltiatarta, toinen punainen, toinen sininen; semmoinen on tapa satujen kuninkailta. Ja nuo molemmat hyvät haltiat eivät myöskään unhotaneet antamatta pikku-prinsessalle kumpikin kumminlahjaansa. Punainen haltiatar antoi hänelle suuren puhtaan helmen, niin verrattoman kauniin, ett'ei sen vertaista ole ikinä nähty, ja sitä seurasi vielä kolme kelpo lahjaa. "Tiedä se," sanoi haltiatar, "niin kauan, kuin Adalmina kantaa helmeä tykönänsä, pitää päivän päivältä tuleman yhä *kauniimmaksi*, yhä *rikkaammaksi* ja yhä *älykkäämmäksi*. Mutta jos hän helmensä kadottaa, silloin hän auttamattomasti samalla kadottaa ne kolme lahjaansa: kauneutensa, rikkautensa ja älynsä. Niitä hän ei saa takaisin ennen, kuin on jälleen saanut helmensä."

Niin se oli. Sininen haltiatar sanoi: "Adalmina on saanut kolme niin suurta lahjaa, että moni ei mitään suurempaa haluaisi maailmassa. Vielä on kuitenkin yksi lahja, joka on kaikkein paras, ja sen annan minä Adalminalle, mutta ainoastaan yhdellä ehdolla. Niin kauan kuin prinsessalla on helmensä ja ne kolme lahjaa, niin kauaa ei minun lahjallani ole laisinkaan voimaa. Mutta jos hän kadottaa helmensä, kauneutensa, rikkautensa ja älynsä, niin saa hän palkkioksi minulta neljännen lahjan, ja se on *nöyrä sydän*. Niin on, näet, sen asian." - Ja samassa nyökäyttivät molemmat haltiat jähäyväsiä ja katosivat kuin kaksi poutapilveä siniseltä kesätaivaalta.

Kuningas ja kuningatar olivat hyvin mielissänsä. He ajattelivat itseksensä: "kunhan vain pikku prinsessamme tulee kauniiksi, rikkaaksi ja älykkääksi, niin on yhtä kaikki, millainen hänen sydämensä on. Me kyllä pidämme huolen hänen helmestänsä, ja siten voi hän olla ilmeikkin tuon sinisen haltiatarten halpaa lahjaa. Punainen haltiatar sepä totta paremmin tiesi, mitä prinsessan kaltainen tarvitsee! Hänen lahjansa olivat kuninkaallisia lahjoja, vaan tuo sininen haltiatar oli oikein saita, se täytyy sanoa; hän antoi lapsi-hyvälle armolahjan, aivan niinkuin kerjäläistytölle maantien varrella heitetään pennin raha."

Nyt laitattutti kuningas kultakruunun, joka tarkallensa sopi pienen Adalminan päähän ja joka oli niin tehty, että prinsessan kasvaessa kasvoi kruunukin samassa ja sopi yhtä hyvin kuin ennen. Mutta kaikille muille oli tuo ihmeellinen kruunu joko liian suuri tai liian pieni. Kruunun yläpäässä oli huippu, ja huippuun oli helmi liitetty niin tukevasti ja lujasti, että sen oli mahdoton siitä pudota.

Kruunu nyt pantiin Adalminan päähän, ja sitte hän alati sitä piti, sekä maatessaan pienessä kullatussa kehossansa että valveilla juoksennellessansa kaikkialla linnassa. Mutta koska kuningas ja kuningatar, hänen vanhempansa, niin suuresti pelkäsivät helmen katoavan, niin oli kovasti kielletty laskemasta prinsessaa kauemmaksi kuin sille suurelle veräjälle, joka oli kuninkaan kartanon ja puiston välillä; ja kuitenkin häntä aina ulos mennessä seurasi neljä kammaripalvelijaa ja neljä kammariheitsyttää, ja palvelijoita oli ankarasti käsketty pitämään tarkasti silmällä prinsessaa ja hänen helmeänsä. Jos he vain yrittivätkään olla huolimattomat, niin hirveä, punaviittainen mestaaja jolla oli julma parta ja hirvittävä mestauskirves, ei ymmärtänyt leikkiä.

Näin kasvoi prinsessa suureksi, ja tapahtui aivan niin, kuin punainen haltiatar oli ennustanut. Adalmina tuli kaikkein

kauneimmaksi prinsessaksi, kuin ikänä oli nähty, niin kauniiksi, niin kauniiksi, että hänen pienet silmänsä heloittivat kuin kaksi kirkasta hopeatähteä kevätiltana, ja minne hän tuli, loi hän päiväpaistetta ympärillensä, ja kaikki kukkasot kasvitarihassa kumartelivat hänelle ja lausuivat: "sinä olet meitä kauniimpi!" Ja hän tuli niin rikkaaksi, niin rikkaaksi, että hänen ympärillensä ikäänkuin kasvoi pelkkiä aarteita. Hänen kammarinsa lattia oli kullasta ja simpsukan kuorista; seinät olivat pelkkää suurta peililasia, ja katto oli kullasta ja kiiltokivillä koristettu; voi, miten se säihkyi lampujen valossa! Adalmina söi kulta-astioista, makasi kultavuoteella ja pukeutui kultavaatteihin; niin jospa olisi ollut mahdollista syödä kultaa, niin olisi hän tehnyt sitäkin, vaan se oli sentään liian kovaa hampaille. Ja niin älykäs oli hän, niin älykäs, että osasi arvata kaikkein vaikeimmat arvoitukset ja muistaa kaikkein pisimmät läksyt, jos vain kerran niitä silmäili; ja kaikki viisaat miehet kuninkaan valtakunnasta tulivat kokoon tekemään prinsessalle kysymyksiä, ja kaikki olivat yksimieliset siitä, että ei niin älykäs eikä ymmärtäväistä prinsessaa kuin Adalmina koskaan ennen ole ollut maailmassa, eikä vastakaan koskaan tule olemaan, niin kauan kuin maailma seisoo.

No niin, kaikki oli hyvin; ei ollenkaan ole syntistä olla kaunis ja rikas ja älykäs, jos vain ymmärtää käyttää näitä lahjoja Jumalan tahdon jälkeen, mutta siinäpä se vaikeus on. Kuningas ja kuningatar luulivat ihastuksissaan Adalmina prinsessaa parhimmaksi ja täydellisimmäksi olennoksi koko maan päällä; ja onnetonta oli, että Adalmina itsekin rupesi samaa luulemaan. Kun kaikki hänelle alinoma sanoivat, että hän oli tuhatta vertaa kauniimpi, rikkaampi ja älykkäämpi muita ihmisiä, uskoi hän itsekin mielellänsä sen, ja siitä tuli hänen mielensä ylpeäksi, niin että hän piti kaikkia muita, jopa omia vanhempiansakin, itseänsä huonompina. Adalmina parka, se oli suuri, julma tahra, joka sokasi hänen kauneutensa loistoa; se oli suurta köyhyyttä kaikessa hänen rikkaudessaansa; se oli kaikkein suurinta älyttömyyttä kaiken hänen älynsä rinnalla, ja melkeinpä hän sen kautta oli joutua kokonaan kadotukseen.

Sillä mitä vanhemmaksi hän tuli, sitä ylpeämmäksi hän tuli, ja ylpeyttä seurasivat kaikkein häijyimmät viat, niin että Adalmina samalla tuli ilkeäksi ja kovanisuisiksi, ahneeksi ja kateelliseksi. Jos hän näki kauniin kukkasen kasvitarihassa, kiirehti hän sitä jaloillansa survomaan, sillä kaunis ei saanut olla kukaan muu kuin hän yksin. Jos Adalmina tapasi toisen prinsessan, joka ajeli kullatuissa vaunuissa, niin se suututti häntä sanomattomasti, sillä rikas ja ylhäinenkään ei saanut olla kukaan muu kuin hän. Ja jos toista tyttöä sanottiin siivoksi ja ymmärtäväiseksi, niin itki Adalmina harmista katkeria kyyneleitä, sillä kuka käski toisen olemaan niin älykkään? Adalmina torui kaikkia, jotka eivät hyvittelleet häntä, ja teki kaikkea, kuin päähän pisti; mutta kuitenkin hän kaikkein enimmin halveksi niitä, jotka olivat kuuliaisimmat hänen tahdollensa. Hän oli hirmuvaltiatar, jota kaikki pelkäsivät eikä kukaan rakastanut; kuningas ja kuningatar olivat valtakunnassa ainoat, joita hänen kopeutensa ei harmittanut.

Kuin prinsessa oli viidentoista vuoden vanha, meni hän eräänä päivänä kävelemään kuninkaan puistoon. Kuin hän veräjälle tultuaan yritti menemään puistoon, oli veräjä lukittuna, eikä kukaan rohjennut sitä avaista vastoin kuninkaan ankaraa kieltoa. Ne neljä kammarineitsyttä ja neljä kammaripalvelijaa olivat seurassa; ensi kerran eläissäänsä he eivät luvanneet noudattaa prinsessan käskyä. Silloin tuli Adalmina vihaiseksi, niin vihaiseksi, että päiväpaiste hänen kauniista kasvoistansa kokonaan pimeni. Hän löi uskollisia palvelijoihinsa vasten silmiä, juoksi pois heidän luotansa, kiipesi veräjän ylitse; ja kuin palvelijat seurasivat jäljissä, juoksi hän yhä loitommaksi puistoon, kunnes ei ainoatakaan palvelijaa enää näkynyt viheriöiden puiden välistä.

Silloin tunsikin Adalmina ensi kerran eläissäänsä janoa ja väsymystä, ja istuutui lähteen viereen huokaamaan. Vieläpä hän alentele ammentamaan lähteestä vettä hienolla valkealla ylhäisellä kädellään ja juomaan sitä ihan niinkuin muutkin ihmiset tekevät, milloin ei kukaan kumarrellen kanno heille lautasella vesilasia. Yht'äkkiä hän huomasi kuvansa lähteessä. "Voi, miten olen kaunis!" sanoi hän itseksensä, ja niin sanoen kallisti hän päätänsä yhä lähemmäksi lähteen kalvoa, paremmin nähdäkseen kuvansa, kunnes - loiskis, siinä nyt koko kultakruunu helminensä putosi Adalminan päästä ja katosi yht'äkkiä lähteen värähtelevään helmaan.

Tuskinpa Adalmina sitä huomasiakaan, niin hänen oma kauneutensa hurmasi häntä. Vain kuinka kävi? Lähteen vesi oli tuskin jälleen tyyntynyt ja kirkastunut, kuin Adalmina sen kalvossa näki ihan toisenlaisen kuvan kuin oman itsensä. Hän ei enää nähnyt tuota ihmeen kaunista prinsessaa, jolla oli kultakudosta hameessa, kalliita kiviä hiuksissa ja korvarenkaat välikkivistä timanteista; hän näki ainoastaan ruman ja köyhän kerjäläistyttö-raukan, paljain päin, paljain jaloin, ryysyisissä vaatteissa ja hiukset kampaamatta. Silmänräpäyksessä katosi myöskin hänen suuri älynsä; hän tuli niin taitamattomaksi ja yksinkertaiseksi kuin kaikkein oppimattomin ihminen, ja sepä ihmeellistä, että hän samassa tuokiossa kadotti kokonaan muistinsakin, että ei hän enää tiennyt, kuka oli ollut, mistä tuli ja mihin aikoi mennä. Hän tunsikin vain himmeästi, että suuri muutos oli tapahtunut, ja se pelotti häntä niin, että hän juoksi pois lähteeltä ja juoksi juoksemistaan yhä kauemmaksi metsään, tietämättä, minne tiensä kulki.

Näin tuli illalla pimeä, ja sudet alkoivat ulvoa metsässä. Adalmina rupesi yhä enemmän pelkäämään ja juoksi yhä kauemmaksi, kunnes etäältä näki kynttilän valoa. Sen lähelle tultuaan, näki hän pienen mökin, ja siinä asui vanha ja köyhä eukko. "Lapsi parka," sanoi eukko, "mistä tulet näin myöhään illalla?" Vain Adalmina ei osannut hänelle vastata. Hän ei edes tiennyt, kuka oli ja missä vanhempansa asuivat. Sitäpä eukko oikein pani ihmeeksensä, ja surkutellen lasta sanoi hän: "koska olet niin köyhä ja yksinäsi suuressa maailmassa, niin saat asua minun tykönäni. Tarvitsen juuri jonkun vuohiani kaitsemaan metsässä. Sen sinä saat työksesi, lapseni, jos olet siivo ja tottelevainen ja tyydyt syömään vettä ja leipää ja hiukan vuohen maitoa lisäksi, milloin meillä on pidot."

Niin, hyvinpä kyllä, siihen oli Adalmina sangen tyytyväinen ja suuteli hyvin kiitollisena eukon kättä. Sillä hänen tietämättänsä oli sininen haltiatar pitänyt sanansa: Adalmina oli nyt saanut sen, joka oli parempaa kuin kauneus, äly ja rikkaus, nimittäin hyvän ja nöyrän sydämen. Paljon onnellisempi oli hän nyt kaitessaan vuohia ja syödessään halpaa leipäänsä ja maatessaan kovalla vuoteellansa oljilla ja sammalilla. Paljon parempi oli hän nyt kuin ennen, sillä nöyrän sydämen mukaan tulee monta oivallista lahjaa, esimerkiksi hyvä omatunto ja tyyni tyytyväisyys, lepo ja rauha, hyvyys ja rakkaus, minne hyvänsä maailmassa joutuu. Ja missä vain Adalmina kulki, tuli jälleen päiväpaistetta hänen lähistönsä, mutta se paiste ei enää ollut hänen ulkonaisen katoavan kauneutensa, vaan sen rauhallisen kirkastuksen, joka paistaa maan päällä kaikkien hyvien ja hurskusten ympärillä, joiden sielut heloittavat kauneina, kuin enkelien kasvat, milloin ne suurilla, valkoisilla siivillään laskeutuvat tämän maailman laaksoihin.

Mutta kuninkaan kartanossa tuli hirveä melu, kuin prinsessa oli poissa. Ei siitä apua, että nuo poloiset kammarineitsyset ja nuo säikäyksestä höpelömäiset kammaripalvelijat, jotka häntä veräjälle olivat seuranneet, viskattiin pimeään

linnan torniin, johon ei päivä paistanut eikä kuu kumottanut ja jonka ovella tuo punaviittainen, rumapartainen mestaaja seiso, kirves olalla. Kuningas ja kuningatar surivat lohduttomasti. He käskivät koko valtakuntansa pukeumaan murhevaatteihin ja kuuluttivat kaikissa kirkoissa, että se, joka voisi saada selvän Adalmina prinsessasta, saisi prinsessan vaimoksensa, jos ei vähempään tyytyisi, ja lisäksi puolen valtakuntaa kaupan päällisiksi. Se oli tapana siihen aikaan, kuten jokainen tietää.

Ne olivat aika hyvät löytäjät, ja monella kuninkaan pojalla ja ritarilla oli halu ansaita niitä. Kolme pitkää vuotta peräkkäin, suvet ja talvet, ratsastivat he halki avaran maailman ja etsivät etsimistään, mutta eivät vain löytäneet, eivät edes Adalminan kultaista kengän korkoakaan. Vihdoinpa sattui niin, että nuori ja reipas Frankinmaan prinssi Sigismund etsimäretkillään joutui vanhan eukon mökkiin. Siellä eukko istui murhepuvussa, ja se ei tosiaankaan ollut hieno, mutta musta se oli, olivatpa vuohetkin kivikkomäellä mustat ja valkoiset. "Ketä surette, eukkoseni?" kysyi prinssi. "Kuningas on käskenyt kaikkien suremaan kadonnutta prinsessaamme", vastasi eukko; "mutta eipä hänestä suurta vahinkoa ollut. Kyllä hän kaunis oli ja rikas ja älykäs, vaan ihmiset hokevat hänellä olleen ylpeän sisun, ja se oli sen pahempi, sillä sen tähden ei häntä kukaan ihminen oikein rakastanut."

Samassa tuli Adalmina kotiin vuohinensa metsästä. Prinssi katsoi häntä eikä voinut käsittää mitenkä tyttö, vaikka oli niin köyhä ja ruma, kuitenkin voi hellyttää hänen sydäntänsä niin ihmeellisesti, että hän melkein jo piti hänestä, ennenkuin oli nähnyt enempää kuin hänen korvansa nipukan. Hän kysyi häneltä, oliko hän nähnyt prinsessaa. "En", vastasi Adalmina. "Se on ihmeellistä", sanoi prinssi, "kolmeen pitkään vuoteen en ole ketään muuta ajatellut kuin pientä prinsessaani. Vaan nyt en häntä enää etsi. Nyt aion rakentaa itselleni linnan tänne metsään ja asua täällä kaiken elinaikani." Sanottu ja tehty. Prinssi rakensi linnan ihan lähelle sitä lähdeä, jonka luona Adalmina eräänä päivänä oli toiseksi muuttunut. Nytpä kerran tapahtui, kuin oli hyvin lämmin, että prinssiä rupesi janottamaan, ja hän kumartui alas juomaan lähteestä. "Mikäpä tuo lie, joka niin ihmeen kauniisti kiittää tuolla veden pohjassa?" sanoi hän itseksensä. "Annas katson, mikä se on."

Prinssi kumartui alas, pisti käsivartensa lähteeseen ja nosti sieltä kultaisen kruunun, jonka huipussa oli ihmeen kaunis puhdas helmi. Nyt joutui hänen mieleensä eräs seikka. Entä jos se olisi Adalminan helmi! Sitte hän lähti kruunuineen kuninkaan linnaan, ja tuskin kuningas ja kuningatar ehtivät nähdä kalliin koristuksen, kuin jo molemmat huusivat yht'aikaa: "Adalminan helmi! Adalminan helmi! Voi, missä on hän itse, missä on kaunis, rakas, pieni prinsessamme?"

Silloin laski kuningas päässään, että prinsessan, jos hän vielä eläisi, pitäisi olla kahdeksantoista vanha. Hän muisti punaisen haltiattaren ennustuksen ja rupesi arvelemaan niin tapahtuneen, kuin todella oli tapahtunut. Sen vuoksi hän uudestaan kuulututti kirkoissa kaikkia tyttöjä, jotka olivat kahdeksantoista vanhat, kokoutumaan hänen kartanonsa pihalle kruunua koettamaan. Ja se, jonka päähän kruunu ihan sopisi, se oli tunnustettava oikeaksi ja kadonneeksi prinsessaksi, ja Frankinmaan prinssi Sigismund oli hänet saava vaimoksensa.

Tietysti kaikki tytöt heti riensivät kuninkaan kartanoon; ja ne, jotka olivat alle tai päälle kahdeksantoista, eivät olleet tuota muistaviansa. Oli kaunis kesäpäivä, ja vähintäänkin tuhannen tyttöä tuossa seiso pitkissä jonoissa onneansa koettamassa. Aamusta varhain myöhään iltaan asti kulki kultakruunu päästä päähän, ja kaikki sitä koettelivat, vaan kenellekään ei se sopinut. Viimein rupesivat kaikki tytöt nurisemaan ja sanomaan: "kuningas tekee meistä pilkkaa; heittäkäämme arpa, ja kuka voittaa, hänen pitää saaman kruunu ja prinssi."

Sitä keinoa piti Sigismund prinssi sangen pahana, ja käski heitä odottamaan päivän laskuun asti. "Olkoon menneeksi", sanoivat tytöt.

Vähän ennen auringon laskua pantiin vartia pitämään silmällä, oliko ketään vielä tulossa tuolla maantiellä. Prinssi huusi: "Ilta kuluu; näetkö, vartia, ketään tiellä tulevan?"

Vartia vastasi: "näen kukkasten kallistuvan nukkumaan, sillä yö on tulossa. Mutta ketään en näe tiellä tulevan."

Taasen kysyi prinssi: "Ilta kuluu; näetkö, vartia, ketään tiellä tulevan?"

Vartia sanoi: "pilvi kulkee laskevan päivän eteen, ja lintu metsässä kätkee päänsä väsyneen siipensä alle. Yö on kohta käsissä, vaan ketään en näe tiellä tulevan."

Vielä kerran kysyi prinssi: "Ilta on kulunut; vartia, etkö näe ketään tiellä tulevan?"

Vartija sanoi: "näen pienen tomupilven tuolla kaukana metsän rannalla. Nyt se lähenee; näen köyhän paimentytön ajavan vuohia maantiellä."

"Koettakaammepa kruunua paimentytön päähän", sanoi prinssi. Toiset tytöt, jotka kaikki pitivät itseänsä paljon parempina, huusivat: "ei! ei!" Vaan kuningas tuotti paimentytön, ja katso, kuin kruunua koetettiin hänen päähänsä, niin sopi se ihan.

Samassa meni päivä maillensa, ja pimeä tuli, ett'ei oikein voinut erottaa paimentytön muotoa. Vaan Sigismund prinssi ajatteli mielessään: "näet, hyvä Jumala tahtoo minua ottamaan köyhää vaimokseni, ja sen minä teenkin, sillä hänet olen ennen nähnyt eukon luona metsässä ja tiedän, että hänen ympärillensä paistaa päivä, minne hyvänsä hän käy."

Ja kaikki kansa huusi: "Kauan eläkööt Sigismund prinssi ja Adalmina prinsessa!" Mutta moni ajatteli itseksensä: "tuohan vain on köyhä paimentyttö!"

Sitte vietiin paimentyttö, kruunu päässä, kuninkaan saliin, jossa loisti tuhansia vahakynttilöitä. Mutta kaikkien tuhansien kynttilöiden loiston voitti Adalminan ihmeteltävä kauneus, kuin hän yht'äkkiä seisahtui niiden kaikkien keskelle, kultaiseen pukuunsa puettuna. Sillä saadessaan takaisin helmen, sai hän myöskin jälleen kaikki punaisen haltiattaren lahjat. Ja koska hän sai takaisin myöskin hyvän muistonsa, niin muisti hän vallan hyvin, kuinka ilkeä hänen sisunsa ennen oli, ja kuinka hän sitten toiseksi muutettiin, ja kuinka köyhä ja ruma on paljon onnellisempi rauhallisen omantuntonsa kerralla, kuin rikas ja kaunis kaikessa ylpeydessänsä. Sen vuoksi hän nyt lankesi polvilleen isänsä ja

äitinsä eteen ja pyysi heitä antamaan anteeksi hänen entistä ylpeyttänsä, - ja osoitteeksi muuttuneesta sydämestänsä talutti hän nyt esille köyhän metsätorpan eukon, syleili häntä ja sanoi: "Armeliassa on rikkaana köyhyydessänsä, vaan rikkaalla, jonka sydän on kova, on tarvetta ja puutetta kaikkien aarteittensa keskellä."

Ja kaikki, jotka tämän näkivät, uskoivat tuskin silmiänsä. Mutta Sigismund prinssi sanoi: "Minä tiesin niin käyvän. Adalminan helmi on kaunis, vaan paljon kauniimpi on nöyrä sydän."

Sitte pidettiin häitä ja suuria iloja kuninkaan kartanossa, ja ne neljä kammarineitsyttä ja neljä kammaripalvelijaa pääsivät vapaiksi tornista, ja punaviittainen, rumapartainen mestaaja asetti kirveensä nurkkaan häpeämään, ja kaikki huusivat mailla, mantereilla: "Kaunis, kaunis on Adalminan helmi, vaan paljon kauniimpi on nöyrä sydän!"

POIKA RAAHESTA.

Tiedätkös mitä on: kieltää itsensä ja elää suuria aatteita varten? Nyt minä sanon sen sinulle.

Oli kerran poika Raahen kaupungissa. Hän oli kahdeksan vuotta vanha, terve ja väkevä, rohkea ja neuvokas. Ei ollut niin jyrkkää mäkeä, ett'ei hän siitä hiihtänyt notkeilla suksillansa. Ei ollut puuta niin korkeata, ett'ei hän olisi kiivennyt sen heiluvaan latvaan. Hän ui kuin kalalokki, juoksi kuin nuori varsa, hyppäsi kuin orava. Hän oli leikkien kuningas; ei kukaan heittänyt palliansa paremmin kuin hän, ei kukaan tarkemmin ampunut nuoliaan. Vanhemmat siskot, kumppanit, kaikki rakastivat häntä, sillä hän oli yhtä hyvä kuin väkevä, yhtä tottelevainen kuin rohkea. Hän taisi mennä vaikka tuleen ystäviensä edestä, ja jos hänen äitinsä olisi sanonut hänelle: "August, tänään sinun täytyy lukea koko päivä, etkä saa ruokaa ennen kuin huomenna!" - niin hän olisi suudellut äitinsä kättä ja vastannut iloisella, reippaalla tavallansa: "kernaasti, äiti, koska sinä niin tahdot."

Sitä hänen äitinsä ei tosin sanonut, vaan totutti poikansa varhain itsensä kieltämiseen ja tottelevaisuuteen. Usein sattui, että hän mielellään antoi pois rakkaimman leikkikalunsa. Joskus, kuin hän ilomielin toivoi pääsevänsä hauskoihin huveihin, sanoivat vanhemmat hänelle: "Koetapas, voitkos olla pois niistä!" August vastasi: "Koetan kyllä." Ja se onnistui kuin onnistuikin. Semmoinen ei ole helppoa eikä lystiä, mutta siitä on voittoa koko elinajaksi. Sillä elämässä tapahtuu usein, että täytyy kieltää itseltänsä, mitä mielellänsä tahtoi, ja kas silloin nähdään, voimmeko iloisina ja rohkeina luopua mieliteostamme.

Augustin vanhemmat eivät olleet köyhiä eikä rikkaita, heillä oli niin paljon, kuin tarvitsivat, ja olisivat kyllä voineet vaatettaa lapsiansa yhtä hienosti kuin muutkin, ja usein syöttää heitä kakuilla ja muilla namusilla, mutta he totuttivat lapsiansa kohtuullisuuteen ja ankaraan työhön. Huomattava on, ett'ei mikään suuri mies eikä mikään uljas nainen ole kasvanut laiskuudessa, ei prameudessa eikä makeisten nauttimisessa.

Kerran oli August muiden poikain kanssa kaupungin läheisessä metsässä ja juoksenteli, paperileijaa lennättäen. Kävi kova tuuli, leija lensi korkealle, ja mitä korkeammalle se lensi, sitä uhkeammalta näytti. "Oi, jospa voisin lentää niin korkealle!" ajatteli August itsekseen. "Taistella myrskyn kanssa tuolla korkealla ilmassa maiden ja merien päällä, se vasta jotakin olisi se!"

Tulivat he tuosta muutamien tuulimyllyjen kohdalle mäellä, jossa myllynsiivet pyöriä surisivat kovassa tuulessa. "Olisipa tuokin hauskaa: lentää myllynsiiven tavalla", ajatteli August, seisoen aivan likellä myllyn siipiä ja kuunnellen, kuinka ne suhisten halkoivat myrskyistä ilmaa. Huima ajatus iski hänen päähänsä; yks kaks tarttui hän molemmin käsin myllynsiipeen samassa, kuin se lensi ohitse...

Pojat kiljasivat, mutta August, hän oli jo korkealla ilmassa. Hän ei ollut niitä, jotka helposti hellittävät. Hän seurasi myötä niinkuin riippuva takiaainen ... tuopa näytti kovin omituiselta ja vaaralliselta! Mutta kuin myllynsiipi sillä tavoin oli nostanut hänet niin korkealle, että hän riippui suoraan myllyn yläpuolella, syöksyi siipi taas alaspäin, ja sitä ei August osannut aavistaa. Hän laski kätensä irti ja putosi huikasevasta korkeudesta kiviselle mäelle, mutta iso myllynsiipi, huolimatta hänen kohtalostaan, suhahti vain hänen päällitensä ja jatkoi kulkuansa.

Kumppanit juoksivat paikalle ja luulivat hänen kuolleen. Mutta hän oli vielä hengissä; häneltä oli vain taittunut molemmat käsivarret, ja siinä tilassa hänet kannettiin kotiin vanhempain luokse.

Arvaat kyllä heidän hämmästyksensä! Molemmat käsivarret poikki, sepä vasta kolaus! Vaikkapa hän jäisikin henkiin, niin mitä hän voisi toimittaa ilman käsivarsia? No niin, onhan ollut semmoisiakin poloisia, jotka ovat syntyneet ilman käsiä ja kumminkin oppineet kaikenlaisia konsteja, joita rahan edestä näytetään ... mutta, mutta ... käsitön mies ... se on sentään surkea juttu. August näki rakkaan äitinsä itkevän, eikä äiti parka syyttä itkenytään.

Tämä koski hänen sydämmeensä enemmän kuin kaikki hänen omat vaivansa. Hänen taittuneita käsivarsiansa pakotti niinkuin niitä olisi pistelty palavaan tuleen, mutta hän ei sitä ajatellut, sanoihan vaan: "anna anteeksi, äiti!" Ja sitte hän hymyili niin hyvin, kuin jaksoi ja lohdutti äitiänsä: "kyllä minä paranen; koetan olla kärsivällinen."

Siihen aikaan ei ollut lääkäriä kaupungissa, ja he hankkivat luokseen taitavan ämmän, joka oli tottunut semmoisia vammoja parantamaan. Hän asetti taittuneet käsivarret jälleen sijoilleensa, ja pani lastoja niiden ympärille ja lastojen päälle taas liinakääreitä. Ei sekään ollut lystiä, se teki hyvin kipeätä, mutta August puri hammasta, katseli äitiänsä ja nyykähytti päätänsä: "älä pelkää, kyllä siitä hyvä tulee!" - Katsopas, niin paljon oli hän jo oppinut itsensä-unhottamisen suurta taitoa!

Ja hyvä siitä tulikin, sillä poika oli kärsivällinen, tottelevainen eikä mikään turhan naukuja. Ja kahden viikon päästä otettiin lastat pois, ja maattuaan vielä pari viikkoa aivan asemillaan, taisi hän taas vähitellen ruveta käsivarsiansa käyttämään.

Hyvä eukko se olikin, se hänen hoitajansa. Ne kaksi pientä käsivartta, jotka vasta maailmassa vielä tulivat niin vahvoiksi ja toimittivat niin suuria urostöitä, - ne hän paransi niin taitavasti, ett'ei niissä enää näkynyt vikaa vähääkään. Jos eukko olisi elänyt vielä silloin, kuin Augustista oli tullut mainio sankari, olisi August varmaan lähettänyt vanhukselle jonkun niistä monista kunniamerkeistä, jotka hän urhollisuudellansa oli ansainnut, sillä ilman eukkoa ja käsivarsia olisi hänestä tullut rampa, unhotettu ja maineeton poloinen Pohjolan yksinäisyydessä.

Mutta nyt hän kasvoi suureksi ja väkeväksi, ja lähti ulos maailmaan. Hänen rinnassansa piili jotakin mahtavaa, joka pakotti häntä ulos maailmaan. Jumala ei anna samaa älyä kaikille ihmisille. Muutamat on hän luonut elämään tyyneessä onnessa, kodin rauhassa ja hiljaisessa työssä; toiset on hän luonut elämän myrskyjä varten, ja muutamat sankareiksi koko ihmiskunnalle. Mutta Jumalan edessä on yhden tekevä, mitä tietä ihminen elämässä kulkee, kunhan vain kulkee tiensä rehellisenä ja Jumalaa pelkääväisenä.

Tuo pieni poika, joka nyt oli tullut isoksi ja saanut paljon hyviä tietoja, lähti ulos taistelemaan vapauden ja oikeuden edestä. Hänen omassa maassansa asui vapaa kansa, joka eleli rauhassa ja sovinnossa lakiensa turvissa, mutta kaikki kansat eivät olleet yhtä onnellisia. Useita sortivat ankarat hallitsijat, jotka eivät kunnioittaneet lakia eikä oikeutta; toiset surmasivat toisiansa keskinäisissä sodissa. Tuo entinen poika Pohjanmaalta ei luullut paremmin voivansa käyttää uusia käsivarsiansa, kuin taistelemalla sorrettujen edestä. Hän meni heikkojen puolesta vapaatahtoisesti ottelemaan väkeviä vastaan; hän vuodatti vertansa heidän tähtensä monen monessa taistelussa. Suomi oli hänen äitinsä, Ruotsi hänen isänsä kotimaa, Pohja hänen kätkyensä, mutta avara maailma oli hänen suuri isänmaansa. Jokainen hyvä ja rehellinen ihminen oli hänen veljensä ja sisarensa; jokainen syyttömästi sorrettu hänen suosikkinsa; kaikki jalomieliset hänen ystäviänsä ja liittokumppanejansa.

Meidän aikamme ei tunne urhollisempaa sankaria kuin tuo poika Pohjanmaalta. Hänen elämänsä oli täynnä satuja ja urhotöitä. Siellä hänet aina nähtiin, missä vaara oli suurin: tuhansia kaatui hänen ympärillensä. Hän makasi verissään ja puolikuolleena verisillä taistelutanterilla; kärsi usein nälkää ja kaikenlaista puutetta; oli vankina ja hyljättyä, vainottuna ja ryöstettyä, sairaana ja unhotettuna. Hän ui jokien poikki jättien seassa. Hän kiipesi korkeiden muurien yli, joissa orjantappuroita kasvoi. Hän taisteli yön pimeydessä, vihollisten piirittämänä, jotka eivät sääliä tunteneet, ja joille maksettiin vankien luvun mukaan. Hän taisteli melkein aina muutamien harvojen kanssa suurta ylivoimaa vastaan, ja pääsi kuitenkin usein voitolle Jumalan avulla ja verrattomalla urhollisuudellansa. Löytyipä usein kavaltajiakin hänen omissa sotakumppaneissaan, ja kuin hän, väsyneenä vaivoistansa, illan tultua laskeusi lepäämään kovalle maalle, sotavaippa allansa ja taivaan kirkkaat tähdet yllänsä, täytyi hänen valvoa käsi miekan kahvalla, torjuakseen murhamiehiä. Ihmeellisesti Jumala kuitenkin varjeli häntä kaikissa vaaroissa, eikä hän milloinkaan kadottanut iloista luottamustansa eikä sydämensä armeliaisuutta onnettomia kohtaan. Palveltuansa ensin pelkkänä sotamiehenä, pääsi hän monen tuhannen päälliköksi, voitti suurta kunniaa ja mainetta, mutta itsellensä hän ei koskaan pyytänyt enempää, kuin hän välttämättömästi tarvitsi, ja vetäysi pois kaikista kunnianosoituksista. Ei hän ollut niitä miehiä, jotka huolivat loistosta ihmisten edessä ja ylpeivät hyvin ansaitusta maineesta. Hän ei taistellut oman kunniansa eikä etunsa tähden, hän taisteli vapauden ja ihmiskunnan hyväksi; niiden eduksi hän tahtoi mielellänsä kuolla unhotettuna.

Kuin hän vieraalla nimellä oli taistellut seitsemän vuotta Kreikanmaan vapauden puolesta, ja vanha Kreikanmaa vihdoinkin viimein oli torjunut päältään turkkilaisten ikeen, etsivät häntä kreikkalaiset turhaan läpi koko Europan, antaaksensa kiitollisuutensa osoitteeksi maassansa hänelle suuren maatilan. Viimein he lahjoittivat sen toiselle, kun eivät tienneet muuta kuin että heidän rakastettu sankarinsa oli aikoja sitte kuollut. Mutta hän eli kainosti piilossa, välistä Ruotsissa ja Suomessa, välistä jossakin Länsi-Intian saarella. Hän oli köyhä eikä kuitenkaan ottanut vastaan mitään palkintoa. Hän ei tahtonut saastuttaa korkeata kutsumustansa eikä urhokasta miekkaansa pyytämällä itselleen maallista rikkautta.

Tuosta pienestä pojasta, joka ensin oli taistellut tuulimyllyjä ja sitte puolta Europpaa vastaan taikka puolen Europan puolesta, tuli vihdoinkin harmaapäinen sotavanhus, joka, väsyneenä vaivoistansa ja kunnianrikkaista haavoistansa, päätti elämänsä rauhallisessa kodossaan ja laskettiin levolle Ruotsinmaan povehen. Harvat häntä tunsivat; ei kukaan ikinä kuullut hänen puhuvan omista urhotöistään. Ja mitä kaikkea hän olisi voinutkaan kertoa, ell'ei hän olisi välttänyt omaa kiitostansa eikä antanut kaikkea kunniaa Jumalalle, kaikkein korkeimmalle, joka oli johtanut häntä niin monessa vaarassa! Toiset, jotka ovat toimittaneet sangen vähän maailmassa, eivät tiedä miten vain saattaisivat oman itsensä, kunniansa ja merkillisyytensä muiden tietoon. Hän, jonka sankariryöt hämmästyttivät silloista maailmaa, teki kaikki, mitä voi, joutuaksensa unohduksiin. Sentähden maailma tuntee varsinkin vähän hänen monivaiheista elämänsä, ja hänen urhollisimmat sankariryöt ovat ehkä ijäksi päiviksi jääneet unohduksiin. Mutta Jumala tuntee hänen rehellisen sydämensä, hänen lujan uskonsa, ja ihmiset tietävät hänestä sen verran, että kunnioittavat hänen muistoansa.

Jos Jumala olisi suonut *August Maximilian Myhrberg'in* taistella oman isänmaansa puolesta, niinkuin hän taisteli sorrettujen puolesta maan päällä, olisi siihen aikaan ainoastaan yksi saattanut vetää hänelle vertoja, nimittäin italialaisten Garibaldi. Mutta hän taisteli kauan tuntemattomana, nimetönnä ihmiskunnan oikeuden ja kansojen vapauden puolesta, ja sentähden ei yksikään kansa seiso kyynelsilmin hänen hautansa ympärillä. Mutta Suomi, hänen suuri äitinsä, ja Ruotsi, hänen isänsä kotimaa, lukevat hänet kaikkina aikoina urhollisimpien sankariensa joukkoon. Hänen elämäkertansa kerrotaan kauan tarinana talvivalkean ääressä ihmeeksi ja kummastukseksi jälkeen-tuleville

polville. Kaikki hänessä – hänen rohkeutensa, hänen työnsä, hänen rehellisyytensä, hänen vilpitön sydämensä ja ennen kaikkea hänen jalo itsekieltämisensä – oli suurta ja sadun tapaista, ja sentähden saakoon hänen suuri satunsa sijan näiden pienien joukossa.

Suomen poika, opi niinkuin hän taistelemaan sen edestä, joka oikeata on maailmassa; opi niinkuin hänkin itseäsi kieltämään!

KEVÄÄN SATU.

Kevään satu huvittaako ketä?
Lienet, poika, kuullut sen?
Se on varma, eikä meitä petä,
Tosi myös kuin päivönen;
On kuin metsä vihanta;
On kuin vuori korkea.
Kevään satu huvittaako ketä?
Lienet, poika, kuullut sen?

Etelässä syntyi lapsukainen
Saarell' onnellisuuden.
Isäns' oli päivä paahtavainen,
Siskons' järvi hopeinen,
Aamutähti äitinsä,
Fenix lintu veljensä.
Etelässä syntyi lapsukainen
Saarell' onnellisuuden.

Kevätlapsi kohos kehdestansa,
Kapalonsa katkoen,
Perhon siivin lensi lentoansa
Poikki maiden, merien.
Huiski taikasauvallaan
Yli järven, yli maan.
Kevätlapsi kohos kehdestansa,
Kapalonsa katkoen.

Suuremp' ei viel' ollut mikään noita,
Kuin se Kevät pienoinen:
Minne lensi, sinne silmikoita
Puhkes oksiin pensasten,
Kukat kasvoi ihanat,
Niityt tuoksui vihannat.
Suuremp' ei viel' ollut mikään noita,
Kuin se Kevät pienoinen.

Metsän peikot katselivat kateen
Silmin Kevään ihmeitä.
Laittoivatpa ukonilman, sateen
Kurittamaan Kevättä.
Vaan kun sade vihmaili,
Pikku Kevät riemuitsi.
Metsän peikot katselivat kateen
Silmin Kevään ihmeitä.

Nythän Kevät asuu seudullamme,
Kantaa meille kukkia.
Poimikaamme kukat, saattakaamme
Peikot piiloon taantumaan!
Ja kun tulee sade uus,
Kirkastuupi vihannuus.
Nythän Kevät asuu seudullamme,
Kantaa meille kukkia.

KOIVUJEN JUURELLA.

Koivujen juurella,
Isämme kotona,
Leikkiä lyömme,
Teemme myös työmme,
Kylvämme, kynnämme innolla.
Aaltoset häilyy,
Lainehet' päilyy,
Raitisna säilyy
Rantamme riemuisa loiskinta.

Koivujen varjossa
Kuulimme iloisna
Äitimme milloin,
Aamuin ja illoin,
Laulaen ylisti Luojaansa.
Oksat ne oivat
Siimestä soivat,
Varjoa toivat
Kesäisnä päivänä kuumana.

Koivujen oksilla
Pienonen laulaja,
Vienosti liikkuin,
Sievästi kiikkuin,
Soittavi säveltä suloista.
Illalla tieno
On ylen vieno,
Tuoksuva, hieno,
Yö on niin raitis ja vilpoisa.

Koivu niin kaunis on,
Sievä ja verraton.
Nähdä sen saamme,
Ett' isänmaamme
Sille soi parahan kaunisteen.
Tahdonpa olla,
Riemuita, huolla,
Elää ja kuolla
Täällä mä koivujen siimekseen.

SYYSLAULU.

Syksypä oikein hauskuttaa,
Kun viljat saadaan talleltaa,
Ja tehdään kakku soma.
Vaan kenpä parhaan leivän saa?
No, meidän äiti oma.
 Ja lapsoset
 On iloiset,
 He laulelee:
Ho hee, ho hee!

Syksypä oikein hauskuttaa,
Kun tehdään kakku soma.

Metsissä, mailla myrskyää,
Järvissä aallot hyrskyää,
On rankkasateet kovat.
Syystöitä isä ennättää,
Ahoilla puolat ovat.

Ja lapsoset

On iloiset,

He laulelee:

Ho hee, ho hee

Metsissä, mailla myrskyää,
Mut lapset tuvass' ovat.

AALLOTTAREN JÄLJET.

Oletko nähnyt raitoja meren hiekassa tuolla rannalla korkean metsämäen alla? Miten valkoinen se hiekka on ja raidat ovat aaltomaiset ja lähenevät lukemattomissa sievissä mutkissa ylös aivan vedenrajaan asti. Kuin olen nähnyt suurten valkoisten vaahtoaaltojen syöksyvän vihoissaan rantaäärystä vasten, on minusta useinkin näyttänyt kummalliselta, ett'eivät ne ole kokonaan laisheet pois noita raitoja hiekasta. Mutta siihen työhön ei meren aaltoja ollenkaan haluttanut, ne antoivat raitojen kiemurrella hiekassa kuin ennenkin, kulkivat pauhaten ja jyristen ylitse ja asettuivat syvemmälle jälleen lepäämään.

Sillä nuo hienot raidat ovat pikku aaltojen jälkiä, ja pikku aallot ovat meren kutritukkaisia lapsia, jotka välkkyen leikittelevät hienolla hiekalla. Joka kerran kuin myrsky pauhaa, sanoo meren kuningas Ahti hyökylaineillensa: "Menkää kallioita vasten! Tuolla hiekassa leikkivät minun pikku lapseni; ei kukaan saa koskea heidän teihinsä eikä polkuihinsa, ei kukaan saa laista kiinni heidän jälkiänsä rannalta!"

Hyvin syvällä meressä on Ahdin linna kristalliseinineen ja perlemo-ikkunoineen ja kaikkein kauneimpine välkkyvine kattoineen. Siellä asuvat pojat ja tyttäret, siniaallot, ja siellä asuu myöskin hänen nuorin ja kirkkain pikku lapsensa, sinisilmäinen, hopeakutrinen Aallotar.

Kuin Aallotar lähtee leikkimään rannalle, piirustaa hän hopeakenkensä kärjellä nuo hienot aaltoraidat hiekkalattiaan eikä millään laineella ole lupaa niitä hävittää. Tuhannen tuhansia hänen pikku siskojansa juoksentelee siellä kilpaa hänen kanssansa, kaikki piirustellen samanlaisia jälkiä, mutta ei kukaan ole niin nopea, niin kirkas eikä niin kiemuraisen kaunis kuin Aallotar.

Kuin kalat menevät hietikolle kylpemään lämpöisenä kesäpäivänä ja välkkyvän valkoiset kalalokit lentelevät kuin tähtipilkut niiden kohdalla ylhäällä ilmassa, silloin Aallotar tanssii leikiten niiden ympäri, kaartaa purjevenettä ja hyppii pojan ympärillä, joka uiskentelee päiväpaisteessa. Mutta kuin aurinko varhain aamusilla nousee meren povesta tai iltasilla laskeutuu metsään lepäämään, silloin Aallotar aivan hiljaa loiskii rantaan, laulaen pitkän pitkää yksitoikkoista laulua entisistä ajoista ja ystäivistä, jotka ammoin ovat menneet meidän luotamme ijankaikkisen hiljaisuuden rauhaan.

Aallottarella oli myöskin ystävä, nuorin metsän prinssi, mustakutrinen pikku Tellervo, jonka vihreä mekko aina oli niin runsaasti koristettu ruusuilla ja taskut täynnä pähkinöitä ja kotkan sulka ruskeassa lakissa. Tellervo käveli usein rannalla, jossa Aallottarella oli tapa leikitellä, ja heistä tuli kohta hyvin hyvät ystävät. Usein he kiistelivätkin siten, että Tellervo heitteli oksia ja pikku kiviä Aallottaren päälle, ja Aallotar roiskutti vettä Tellervon samettikengille. Silloin nauroi Tellervo, niinkuin metsä nauraa tuulen suhisteessa puissa, ja Aallotar nauroi myöskin, niinkuin aallot leikitsevät tuulen löyhytellessä niiden kiharahiuksia. Mutta muuten he olivat olevinaan sulho ja morsian illan tyyneessä; Tellervo istui rannan ruohokolla ja Aallotar nojasihe kyynärpäin hietikkoon, ja molemmat kertoivat satuja vuorotellen. Tellervo tiesi kertoa sekä synkkiä että valoisia satuja: metsän velhoista, jotka itkeä nyyhkyttävät korkeain kuusien takana; leijonan metsästyksestä himmeässä kuunvalossa; sekä länsituulen kujeista neilikoille ja kurjenpolville tuolla niityllä. Aallotar kertoi ammoin kuluneista vuosisadoista, jolloin meren aallot kuohuivat yli koko suuren Suomen, suurista rannan vuoriin kaivautuneista patakuopista ja suuresta valaskalasta, joka veti hänen isänsä vaunuja korallimetsäin läpi penikulman syvyisessä meressä.

Niin he olivat yksissä pitkät ajat joka ilta meren rannalla, ja vielä he olivat pikku lapset, sillä metsän pojat ja meren tyttäret eivät kasva niinkuin ihmislapset, vaan he elävät monta tuhatta vuotta, niin kauan kuin maa, ja sentähden he pysyvät niin kauan lapsina ja heillä on niin hauska illan loistossa. He olivat niin ihastuneet toisiinsa, että valkoinen kalalokki, joka näki heidän alinomaan leikkivän rannalla, sanoi naapurilleen suurelle merikotkalle: ”Tellervosta ja Aallottaresta varmaankin tulee pari, ja silloin mekin pääsemme komeilun häihin.”

”Niin,” sanoi kotka, ”sehän kyllä käy päinsä, jos häät pidetään metsän kuninkaan Tapion linnassa. Mutta jos ne pidetään syvällä meressä Ahdin palatsissa, niin minä kiitän kutsuista enkä voi tulla.”

”Kas, sitä minä en tullut ajatelleeksi”, sanoi kalalokki. ”Minä hätätilassa osaan sentään sukeltaakin, ja hyvin luultavasti minä silloinkin menen, sillä arvattavasti siellä on monta hyvää kalaruokaa illalliseksi.”

Niin puheltiin kaikkialla Tellervosta ja Aallottaresta. Sattuipa eräänä iltana Ahti ajamaan suurella valaskalallansa rantaan, jossa hänen tyttärensä, pikku prinsessa Aallotar, kertoeli satuja metsän prinssille Tellervolle. Meren ja metsän naapuruus ei ollut oikein hyvä, sillä molemmat kuninkaat riitelivät rajoista ja syyttivät toinen toistaan pikku alueiden luvattomasta anastamisesta. Sentähden Ahti vihastui, kuin näki prinssi Tellervon niin ystävällisesti puhelevan Aallottaren kanssa, ja lähetti rantaan suuren hyökyaallon, joka ryvetti prinssin hienon samettinutun mudalla ja tempasi pois höyhentöyhden hänen lakistaan.

Aallotar pakeni murheissaan meren pohjaan ja Tellervo palasi äkeissään metsään. Mutta kuin Tapio kuuli, miten hänen lemmikkipoikaansa oli häväisty, suuttui hän kovin ja lähetti ankaran hiekkasateen, joka peitti koko rannan soralla, niin että se muuttui kuivaksi maaksi ja Ahti menetti sillä tavalla melko palan alueestaan. Ahti vuorostaan lähetti suunnattoman suuret hyökylaineet tulvien metsään ja ne kaatelivat puita ja repivät irti suuret kappaleet maata ja hautasivat ne mereen. Tästä kehittyi suuri ja pitkällinen sota meren ja metsän välille Tellervon ja Aallottaren tähden, ja se sota kestää vielä tänäkin päivänä, milloin nämä kuninkaat sattuvat olemaan suutuksissaan. Mutta välistä on aina aselepoakin; silloin aallot hiljaa loiskivat rantaa vasten ja Aallottaren jälkiä näkyy illan loisteessa hienossa valkoisessa hiekassa.

Tellervo ja Aallotar saavat nyt ainoastaan harvoin tavata toisiaan aivan salaa, tulla kertomaan toisillensa noita vanhoja satuja ja leikkimään yhdessä muiden aaltojen kanssa. Aallotar uipi usein yksinään rannalle, ja hänen valkoinen niskansa näkyy välistä, milloin aurinko pilkistää pilven raosta. Kuullaanpa hänen silloin usein laulavankin yksinäisyyden ikäväänsä illan tyynessä, ja ken osaa selittää aaltojen kieltä, hän kuulee Aallottaren etsivän ystävänsä. ”Poissa, poissa”, sanoo hän, ”on iloinen ystäväni; poissa, poissa on rannan iloisuus, ja hiljaa nukun minä tässä hiekkavuoteella. Metsä ja meri eivät ole ystävinä; tumma kuusi kohottaa latvansa taivasta kohti, eikä hän koskaan voi laskeutua alas tumman meren syvyyteen. Mutta minä näen hänet kuitenkin joka ilta, kuin hän katselee minun sinisilmästäni kaunista latvaansa. Älä sure sydämmeni; Jumalan hyvyys on kerran yhdistävä sen, joka on kauan ollut erotettuna; ja kerran on varmaan tuleva se päivä, jolloin Aallotar iloiten saapuu rannalle ja Tellervo etsii hänen jälkiänsä hopeankarvaisesta hiekasta illan tyvenessä.”

SATU RUTIMOSTA JA PILVIPARRASTA.

Suuressa metsässä kaukana Suomen erämailla seisoo aivan lähellä toisiansa kaksi korkeata honkaa. Ne ovat niin vanhat, niin vanhat ett’ei kukaan enää tiedä, koska ovat olleet pieninä, ja hyvin etäältä jo voipi ne tuntea, sillä niiden pimeät latvat kohoavat korkealle yli muiden puiden. Keväällä laulurastas visertelee suloisia virsiä heidän oksillansa, ja pienet vaaleanpunaiset kanervankukkaset luovat niin hartaan nöyriä silmäyksiä ylös heidän puoleensa, juuri kuin tahtoisivat sanoa: ”Hyvä Jumala, onko mahdollista kasvaa noin pitkäksi ja tulla noin isoksi ja vanhaksi tässä maailmassa?” Mutta talvella, kuin pyryilma peittää koko seudun lumeen, ja nurmi on muuttunut ja kanervankukat nukkuvat syvässä nietosten valkean vaipan alla, silloin raju myrsky riehuu honkien latvoissa ja pyyhkii pois lumen niiden ikuisesti viheriöiviltä oksilta; ja tuulispää hajoittaa suuria huoneita ja kaataa kokonaisia metsiä, mutta hongat seisovat järkähtämättöminä, he eivät huuju eivätkä taitu, vaikka kaikki heidän ympärillään taittuu. Onpa se jo jotakin, semmoinen jäykkyys ja vahvuus.

Lähiseudulla on kunnas metsässä ja kunnaalla turvekattoinen torpantölki, jossa on vain kaksi pientä ikkunaa. Siinä asuu köyhä mökkiläinen vaimoineen, ja heillä on pieni perunamaa sekä peltotilkku lähellä mökkiä. Mutta talvella hakkaa mökkiläinen tukkia metsässä ja vedättää ne alas suurelle sahalle, joka on peninkulman päässä sieltä, ja sillä ansaitsee hän niin paljon, että se töin tuskin riittää voiksi, leiväksi ja perunoiksi; vaan siinä hän sitä jo onkin. Moni saa tyytyä petäjäiseen, eikä ole voin muruakaan särpimeksi.

Mökkiläisillä on kaksi pientä lasta: poika, jonka nimi on Sylvesteri, ja tyttö, jonka nimi on Sylvia. Kummallista on, mistä he ovat semmoiset nimet saaneet; kenties metsästä, sillä latinan sana *sylva* merkitsee metsää. Mutta Sylvesteri seisoo almanakassa ja on vuoden viimeinen päivä, joten pojalla joka vuosi on nimipäivänsä uudenvuoden aattona.

Tapahtuipa muutamana talvipäivänä, vieläpä juuri Sylvesterin päivänä, että molemmat lapset läksivät metsään ansojansa kokemaan; sillä siellä oli viljalta jäniksiä ja metsikanoja. Ja äläpäs mitään; oli kun olikin Sylvesterin ansassa jänis, ja Sylvian ansassa taasen oli metsikana. Mutta sekä jänis että metsikana elivät vielä ja olivat tarttuneet vain jaloista kiini, ja ne rupesivat vikisemään niin surkeasti, että se lapsista kuului kummalliselta. ”Päästä minut, saat jotain hyvää!” sanoi jänis. ”Niin päästä minut, saat jotain hyvää!” sanoi metsikana.

Lapset päästivät heidät irti. Nytkös jänis metsään kiittämään, minkä ennätti, ja metsikana lentämään, minkä siivet kantoivat, ja molemmat huusivat: ”Kysy Rutimolta ja Pilviparralta! Kysy Rutimolta ja Pilviparralta!”

”Mitä se merkitsee?” sanoi Sylvesteri suutuksissaan; ”nuo kiittämättömät veitikat eivät edes kiittäneet.”

”He käskivät meitä kysymään Rutimolta ja Pilviparralta”, sanoi Sylvia. ”Ketkähän ne ovat? En ole koskaan ennen kuullut

niin kummallisia nimiä.”

”En minäkään”, sanoi Sylvesteri.

Samassa kävi tuima talvituuli kahteen korkeaan aivan lähellä olevaan honkaan, ja niiden pimeissä latvoissa syntyi kova kohina, ja lapset kuulivat kohinassa kummallisia sanoja.

”Seisotko vielä, Rutimo veikkoni?” sanoi toinen hongista.

”Seisonpa niinkin”, sanoi toinen; ”mutta miten on sinun laitas, veikko Pilviparta?”

”Rupeen vanhaksi käymään”, vastasi Pilviparta. ”Tuuli taittoi oksan latvastani.”

”Olethan lapsi vain minun rinnallani”, sanoi Rutimo honka. ”Vain kolmensadan viidenkymmenen vuoden vanha, ja minä jo olen täyttänyt kolmesataa kahdeksanyhdeksättä. Lapsi vain! Lapsi vain!”

”Nyt palajaa myrsky takaisin”, sanoi Pilviparta honka. ”Paras on, että laulamme pikkusen, niin on oksillani jotain miettimistä.”

Ja niin rupesivat he laulamaan myrskyssä:

Syvään maan
Sisustaan,
Kauas aikain hämärään
Juuret käy,
Niit' ei näy
Myrskyt saavan järkkymään.
Talvi entää,
Kesä kanssa,
Vuodet lentää
Lentoansa,
Ihminen
Alkuns' saapi,
Katoaapi,
Mepä sentään
Seisomme.
Ihmislapsi,
Tukevaksi,
Kuin me, suureks
Kasva vain,
Perustain
Vuoriin juures.
Kasva näin
Rohkeasti
Pilviin päin,
Tähtiin asti;
Nosta pääsi korkeellen,
Ninkuin mekin, taivaasen.

”Haastelkaammepa nyt ihmislasten kanssa”, mörähti Rutimo honka.

”Mitähän ne nyt mielivät sanoa”, sanoi Sylvesteri.

”Ei, mennään kotia”, sanoi Sylvia. ”Minä pelkään niin noita pitkiä puita kummallisine lauluineen.”

”Äläs vielä, tuolla näen isän tulevan kirves olalla”, sanoi Sylvesteri. Ja samassa tulikin mökkiläinen.

”Kah, tuossapa seisookin juuri kaksi semmoista puuta, kuin tarvitsen,” sanoi hän, ja niin kohotti hän kirvestänsä hakkaamaan maahan Rutimoa.

Mutta lapset rupesivat itkemään. ”Älä, isä kulta, kaada Rutimoa ja Pilvipartaa”, sanoi Sylvesteri.

”Hyvä, rakas isä, älä kaada niitä”, rukoili Sylvia. ”Ne ovat niin vanhat ja ovat laulaneet meille laulun.”

”Mitä lapsellisuutta se on!” sanoi mökkiläinen. ”Juuri kuin vanhat puut voisivat laulaa! Mutta yhtäkaikkipa tuo on; koska rukoilette niiden edestä, voin maa etsiä itselleni pari muuta puuta.”

Ja niin hän läksi etäämmälle metsään, mutta lapset jäivät uteliaina paikoilleen, kuuntelemaan, mitä Rutimo ja Pilviparta nyt sanoisivat heille.

Eikä aikaakaan, niin jo tuli tuuli takaisin myllyltä, joka oli jauhanut niin rajusti, että kivet kipinöitsivät, ja taasen se alkoi suhista honkain latvoissa. Nyt kuulivat lapset aivan selvästi, että puut jälleen rupesivat puhumaan.

”Te olette pelastaneet henkemme,” sanoivat he, ”ja se oli rehellisesti tehty teiltä. Nyt saatte pyytää lahjan kummallekin, ja mitä hyvänsä tahdotte, sen teille annamme.”

Lapset tulivat hyvin iloisiksi, mutta joutuivat samalla hyvin ymmälle. Ei heillä mielestään ollut juuri mitään toivottavaa tässä maailmassa. Mutta lopuksi sanoi Sylvesteri: ”Tahtoisin kernaasti, että tulisi vähän päiväpaistetta, niin paremmin

näkisimme riekkojen jälkiä lumesta.”

”Niin”, sanoi Sylvia, ”ja minä tahtoisin mielelläni, että kohta tulisi kevät ja lumi alkaisi sulaa, niin linnut taas rupeaisivat laulamaan metsässä.”

”Hullut lapset,” sanoivat puut, ”olisitte voineet pyytää kaikkia kaunista maailmassa, ja sen sijaan pyydätte mitä kuitenkin tulee tapahtumaan ilman teidän tahdottanne. Mutta, te olette pelastaneet henkemme, ja sentähden pääsette toivonne perille paremmalla ja kauniimmalla tavalla. Sinä, Sylvesteri, saat sen lahjan, että missä sinä kuljet ja mihin katsot, siellä paistaa päivä sinun ympärilläsi. Ja sinä Sylvia, saat sen lahjan, että missä kuljet ja missä avaat pientä suutasi, siellä on kevät ympärilläsi, ja lumi sulaa. Onko hyvä niin?” sanoivat hongat.

”On, on”, huusivat lapset suurella ilolla, ”siinähan on enempi, kuin olemme pyytäneet, ja kiitoksia, rakkaat puut, hyvistä lahjoistanne.”

”Hyvästi nyt, hyvät lapset”, sanoivat puut. ”Onnea matkalle!”

”Hyvästi, hyvästi”, sanoivat lapset ja rupesivat kulkemaan kotiin päin. Kulkiessansa katseli Sylvesteri ympärillensä, niinkuin hänen tapansa oli, oliko riekkoja puissa, ja katso, vallan ihmeellistä! mihin hän katseli, siellä lensi ikäänkuin auringon säde hänen edessänsä ja loisti kirkkaasti ja kimaltaen kuin kulta puiden oksilla. Yhtä suuri oli Sylvian kummastus, kuin hän huomasi, että lumi alkoi sulaa kummallakin puolella polkua, jota he astuivat. ”Näetkös, näetkös”, huusi hän veljellensä, ja tuskin oli hän avannut suutansa, ennenkuin ruoho alkoi nousta hänen jalkainsa juuresta ja puiden lehdet alkoivat puhjeta, ja ensimmäisen leivosen kuultiin livertelevän korkealla sinisellä taivaalla.

”Tämäpä on hauskaa!” huusivat lapset ja tulivat ihastuksesta hyppien kotiin äitinsä luo. ”Minä voin nähdä päiväpaistetta!” huusi Sylvester. ”Minä voin sulattaa lunta!” huusi Sylvia.

”No, voihan tuota kuka hyvänsä”, sanoi äiti nauraen. Mutta ei aikaakaan, niin sai äiti suuret silmät. Vaikka ilta alkoi pimetä, ei tullut pimeä tuvassa, vaan siellä oli kirkas päiväpaiste, kunnes Sylvesteriä rupesi nukkuttamaan ja hänen silmänsä vähitellen painuivat umpeen. Ja vaikka talvi oli alussa, levisi tuvassa niin keväinen ilma, että luutakin rupesi työntämään lehtiä varrestansa nurkassa, ja kukko joutui aivan hämillensä ja alkoi laulaa iltapuhteella. Ja tätä kesti aina siihen asti, kuin Sylvia nukkui.

”Kuules, isä”, sanoi akka, kuin torppari tuli kotiin. ”Lasten laita ei suinkaan ole oikein; minä pelkään, että ovat metsässä joutuneet jonkun haltian valtaan.”

”Sinä houraillet vaan, akkaseni”, sanoi torppari. ”Minä tahdon kertoa sulle jotain uutta. Osaatko arvata? Kuningas ja kuningatar matkustavat läpi maan ja tulevat huomenna kulkemaan kirkkomme ohitse. Mitäs arvelet, jos ottaisimme lapset kerallamme ja lähtisimme sinne niitä katselemaan.” ”Se minulle mieleenpä”, sanoi akka. ”Kuningasta ja kuningatarta ei saa nähdä joka päivä.”

Seuraavana aamuna olivat torpanväki ja lapset hyvissä ajoin matkalla kirkolle ja olivat niin iloissansa siitä, mitä nyt saisivat nähdä, ett’ei kukaan niistä ajatellut, mitä eilen oli tapahtunut. Eivätkä he huomanneet, kuinka päiväpaiste lensi heidän rekensä edessä ja kuinka koivujen lehdet puhkesivat heidän ympärillensä tien vieressä.

Kuin he tulivat kirkolle, oli siellä paljo väkeä koossa, mutta kaikki olivat he peljästyneinä ja tuskissansa. Kuningas oli hyvin pahoillansa, sanoivat he, siitä että maa oli niin autio ja viljelemätön, ja kun hän oli hyvin ankara mies, niin syytti hän siitä kansaa ja oli varmaankin kovasti tätä rankaiseva. Kuningattaresta tiedettiin, että häntä paleli täällä Suomessa ja että hän oli sangen surullinen ja suuttunut koko matkaan.

Tätä nyt tiesivät kaikki edeltäpäin, ja sentähden vapisivat kaikki, kuin kuninkaalliset reet ajaa hajottaen tulivat tietä myöden. Kuningas näytti ankaralta ja kuningatar itki, mutta kuitenkin viipyivät he kirkolla niin kauan, kuin muutettiin hevoisia, ja sill’aikaa katselivat he ympärillensä, sillä rekien hopealla silatut kuomit olivat lasketut alas.

”Kas kuinka kaunista päiväpaistetta äkkiä olemme saaneet”, sanoi kuningas ja nauroi hyvin armollisesti niinkuin muidenkin ihmisten on tapa. ”Minä en voi käsittää, miksi nyt yht’äkkiä tulini niin iloiseksi”, sanoi hän.

”Se tulee kai siitä, että teidän majesteettinne olette syönyt hyvän suuruksen”, sanoi kuningatar. ”Niin on minunkin laitani. Minusta on, kuin olisi sydämmeni äkkiä lämminnyt.”

”Se tulee siitä, että teidän majesteettinne nukuitte hyvin viime yönä”, sanoi kuningas. ”Mutta katsos vain, kuinka kaunis se kuitenkin on, tämä kolkko Suomi. Katsos kuinka aurinko loistaa noihin kahteen korkeaan honkaan tuolla metsässä. Tähän pitäisi meidän rakentaa kuninkaan kartano itsellemme.”

”Niin, tehkäämme niin, herra ja kuningas”, sanoi kuningatar. ”Näillä paikoin mahtanee olla suopea ilmanala. Katsos vain, kuinka viheriät lehdet puhkeavat puista keskellä talvea.”

Samalla huomasivat he Sylvesterin ja Sylvian, jotka olivat kavunneet aidalle, voidaksensa oikein tarkkaan nähdä kuninkaallisen perheen, ja Sylvia laverteli iloissansa niin, että kuivettunut aita työnsi suuria viheriöitä lehtiä hänen ympärillensä. ”Kas tuolla seisoo kaksi sievää lasta”, sanoi kuningatar. ”Tulkoot tänne reen luo.”

Lapset tulivat. ”Kuulkaa”, sanoi kuningas, ”minä pidän teistä, minä tulen vallan iloiseksi, kuin näen teitä, tulkaa luokseni rekeen, niin saatte ajaa meidän kuninkaalliseen hoviimme ja saatte kulta vaatteita ja tulette tekemään kaikki ihmiset iloisiksi.”

”Ei, kiitoksia, herra kuningas”, vastasivat Sylvesteri ja Sylvia. ”Meistä on parempi ilahuttaa isää ja äitiä. Ja hovissa tulisi meidän ikävä Rutimoa ja Pilvipartaa.”

”Eikö käy laatuun, että isä ja äiti ja Rutimo ja Pilviparta tulevat kanssanne?” kysyi kuningatar, sillä hänen sydämmensä

oli nyt niin sanomattoman lämmin.

”Ei, kiitoksia, rouva kuningatar”, sanoivat lapset uudestaan; ”se ei käy laatuun, ne kasvavat metsässä.”

”Mitä lasten päähän voi juolahtaa”, sanoivat kuningas ja kuningatar ja nauroivat niin, että kuninkaallinen reki hyppi; sitte antoivat he käskyn rakentaa tähän paikkaan kuninkaan kartanon ja olivat niin iloiset ja armolliset, että kaikki ihmettelivät. Kaikki köyhät saivat kukin kultarahansa, ja Sylvesteri ja Sylvia saivat paitsi sitä sen kuninkaallisen rinkelin, jonka hovileipuri oli matkaa varten leiponut, ja joka oli niin iso, että se oli neljällä hevosella kuljetettava. Ja lapset jakelivat rinkelistänsä kylän kaikille lapsille ja kuitenkin oli heillä niin paljon jäljellä, että torpparin hevonen tuskin jaksoi vetää kotiin kaikkia rinkelinpalasia.

Kotimatalla kuiskasi torpan akka miehensä korvaan: ”tiedätkö, miksi kuningas ja kuningatar olivat niin iloiset?” ”En tiedä”, sanoi ukko. - ”Se oli sentähden, että Sylvesteri ja Sylvia katselivat heitä. Muistatko, mitä minä sanoin eilen?” - ”Vaiti”, sanoi ukko, ”älä puhu sitä lapsille; on parempi, ett’eivät tiedä niin ihmeellisistä lahjoista.”

Mutta Sylvester ja Sylvia iloissansa tuosta isosta kuninkaallisesta rinkelistä unohtivat tykkönään, että he osasivat luoda päiväpaistetta ja sulattaa lunta. Eivät he itse tietäneet, kuinka sydämmellisen iloisiksi ja lämpimiksi kaikki ihmiset tulivat, kuin heitä näkivät; ja koska he olivat sangen hyvät ja ystävälliset lapset, niin luulivat kaikki, että se vain oli sentähden. Varmaa on, että heidän vanhemmillansa oli suuri ilo heistä ja että koko iso erämaa torpan ympärillä vähitellen muuttui kauniiksi peltomaaksi ja viheriäksi laitumeksi, jossa kevään linnut lauloivat talvikaudet, niin ett’ei heidän vertaisiansa koskaan oltu nähty. Lopuksi tuli Sylvesteri linnunpyytäjäksi uudessa kuninkaan kartanossa ja Sylvia sai tekemistä isossa puutarhassa, sillä niin kummallista oli, että mihin ikänensä nämä lapset katselivat ympärillensä, siellä menestyi kaikki, niin että oli oikein hauskaa nähdä.

Eräänä päivänä tulivat Sylvesteri ja Sylvia katselemaan vanhoja ystäviänsä Rutimoa ja Pilvipartaa. Silloin raivosi par’aikaa hirveä talvimyrsky; honkien latvat suhisivat ja kohisivat, ja ne lauloivat taasen erästä vanhaa laulua:

Hohoo, hohoo!
Olemme jo vanhat ja harmajat,
Mut myrskyt me kestämmä ankarat,
Syys-satehet
Ja keväiset,
Ja talven vilut,
Ja kesän ilot,
Ja lumisäät,
Ja tuulispäät,
Ja yöt ja sumut,
Ja päivän humut;
Hohoo, hohoo,
Olemme jo vanhat ja harmajat
Mut myrskyt me kestämmä....

ja juuri kuin olivat ehtineet tähän saakka laulussa, kuului rytinää ja rätinää, ja samassa makasivat Rutimo ja Pilviparta pitkänään maassa. Rutimo oli siihen aikaan 393 ja Pilviparta 355 vuoden vanha. He eivät olleet itse huomanneet kuinka heidän juurensa vähitellen olivat kuihtuneet ja mädäntyneet, niin että taivaan tuulet saivat heistä voiton.

Mutta Sylvesteri ja Sylvia taputtelivat ystävällisesti kuolleitten honkien sammaltaneita runkoja ja puhuivat heille niin suloisia sanoja, että lumi sulii pois kaikki ympäriltä, ja vaaleanpunaiset kanervat kasvoivat yhä korkeammalle kaatuneiden puiden yli, ja niin saivat Rutimo ja Pilviparta hautansa kukkien alle.

Paljon on siitä kulunut, kuin olen kuullut jotain Sylvesteristä ja Sylviasta, ja epäilemättä ovat he jo aikoja sitte tulleet suuriksi, koska monta vuotta on kulunut siitä ajasta, jolloin joku kuningas ja kuningatar matkusti Suomessa. Mutta joka kerta, kuin näen kaksi iloista ja hyvää lasta, joista kaikki ihmiset sydämmellisesti pitävät, niin luulen heitä Sylvesteriksi ja Sylviaksi ja ajattelen, että he ovat saaneet iloiset silmänsä Rutimolta ja Pilviparralta. Äskettäin näin kaksi semmoista lasta, ja ihmeellistä oli, että mihin hyvänänsä he katselivat ympärillensä, siellä lensi auringonsäde heidän edessänsä ja loisti pilvisen taivaan yli ja ihmisten suruisten tai huolettomain kasvojen yli. Sitä eivät lapset itse tienneet, mutta heitä oli mahdoton katsoa, tulematta niin kovin iloiseksi, kuin tulee nähdessänsä viattomuutta, iloa ja hyvyyttä maailmassa. Silloin sulaa jää ikkunan ruudusta ja lumi kinoksista ja pakkanen ihmisten kylmettyneistä sydämmistä, ja tulee kevät ja vihanta keskellä talvea, niin että itse luutakin romunurkassa alkaa viheriöidä ja leivoset rupeevat laulamaan taivaan korkean katon alla. Kaikesta siitä tulee meidän kiittää Rutimoa ja Pilvipartaa; - tahi oikeammin, kaikkesta siitä tulee meidän kiittää hyvää Jumalaa, joka vielä antaa kevään ja ilon viheriöidä maan päällä.

SUOJELUSENKELI.

Satu, kolme tapausta.

Henkilöt:

Kuningas Pakkanen.
Prinsessa Lumikko.
Marski Dagobert.
Mylly Matti.
Mylly Maija, hänen vaimonsa.
Fride }

Frode } heidän lapsensa.
Lisa }
Kaisa Muori.
Mustalais Daara.
Musta henki.
Valkoinen enkeli.
Neljä pikku enkeliä.

Ensimmäinen tapaus.

Mylly Matin mylly. Aikaisin aamulla, vielä pimeänlainen. Jauhosäkkejä lattialla ja niiden välissä kori. Mustalais Daara hiipii sisään, makaava lapsi käsivarrella.

Mustalais Daaran kehtolaulu.

Hys, hys, prinssi sä,
Nuku, raukka, untas!
Hys, hys, pyörivä
Mylly valtakuntas.
Ratas pyörii hulmuten,
Onni katoa maallinen.
Hys, hys, prinssi sä,
Nuku, raukka, untas!

Hys, hys, prinssi sä,
Miss' on kruunu sulta?
Vaatteenas ei silkkiä,
Poissa kora, kulta.
Kierrä kivi verraton;
Prinssi myllyrenki on.
Hys, hys, prinssi sä,
Missä kruunu sulta?

Niin se nyt on sinulle käynyt, prinssi pienokainen. Myllyrengiksi sinä tulet ikipäiviksesi niin totta, kuin minä olen Mustalais Daara ja olen vihoissani isällesi, ankaralle kuningas Pakkaselle. Niin, kuka hänen käskikään ottamaan minulta tyttöäni, pikku Lumikkoani, ja kasvattamaan häntä kuninkaallisessa hovissaan ja tekemään häntä kristityksi ihmiseksi? Me mustalaiset emme sitä suvaitse, me ennemmin kuljeksimme ympäri maailmaa ja hiukan varastelemme. Sen tähden minäkin tein sitä tänä yönä, kuin pikku prinssi tuli maailmaan ja kuningatar Gunilla - Jumala häntä siunatkoon, olin vähällä sanoa - kuoli samassa. Koko linna oli liikkeellä, kaikki itkivät ja valittivat hyvän ruhtinattaren kuolemaa eikä kukaan huomannut, miten minä hiivin kuninkaalliseen lasten kammariin ja sieppasin prinssin kehdestä. Pitihän minun saada jotakin korvausta kaikkein suloisimmasta Lumikostani. Mutta enpä tohdi itse pitää prinssiä, sillä kuningas panee koko valtakuntansa liikkeelle, etsimään hänen ainoata poikaansa, joka saisi kerran periä hänen kruununsa. Johtuipa mulle mieleen, että Mylly Matti on hyväsydäminen kelpo mies, jota koko maailma voi narrata mihin hyvänsä, ja sen tähden aion minä jättää prinssin tänne hänen myllyynsä. (*Katsoo koriin.*) Mitä ihmettä! Tässähän on pikku poika jo ennestäänkin, ihan yhtä suuri ja vanha kuin minun pikku prinssini! No - sepä nyt oivallista! Nyt minä otan prinssin silkkikapalot ja kultakengät ja pistän hänet säkkiin mylläriin pojan viereen, niin ei kukaan tiedä, kumpi on prinssi, kumpi mylläriin poika. Mutta maltahan - paras on panna merkki, että toiste tunnen omani. Minä nipistän korvan lehteä... (*lapsi huutaa*). Hiljaa, hiljaa, lapsonen, huudatko kruunuasi? Kas niin - vasemmassa korvassa se on, pitää muistaa. (*Laskee lapsen koriin.*) Hyvästi nyt, prinssi parka; Mylly Matti tuossa tulee, säkki seljässä. Tule nyt, sinä prinssi, vain kunnan mylläriksi, niin ehkä tapaamme toisiamme, kuin kasvat suureksi, ja silloin sinä kiität minua, että saat oppia jotakin hyödyllistä tässä maailmassa. (*Hiipii pois.*)

(*Aamu valkenee myllyssä. Mylly Matti tulee, säkki seljässä, ja katselee tullessaan ovesa ympärilleen.*)

Matti. Huh - mitähän tässä livahti ohitseni ovesa? Jos se oli rotta, niin olipa se aika rotta, kaksijalkainen, suuri kuin hevonen... Hyi, Mylly Matti, pelkäätkö sinä rottaa, vaikka olet mylläri? Nehän ovat sinun omia kotieläimiäsi. Mylly ilman rottia on ihan kuin järvi ilman kaloja. Joutavia - täällä vain vähän kummitelee näin aamusella, ja (*katselee oudostellen ympärilleen*) olisipa vähän hauskaakin saada seuraa täällä yksin ollessa... Minähän aina olen niin iloinen ja rakastan seuraa.

Mylly Matin laulu.

Sävel: "Mä olen Papageno, mä."

Mä olen Mylly Matti, mä
Yöt päivät hyörin myllyssä,
Mä jauhot, ryynit parhaiten
Valmistan koko kylälän.
Mun eukkon', Maija niminen,

On oikein kelpo ihminen:
Jos mylly joskus seisookin.
Hän hyrrää sitä enemmän.

On puheenparreks päätenyt,
Sit' usein olen miettinyt,
Se jota kovin peijataan,
Hän Mylly Matiks mainitaan.
Se kunniaks on myllyllen;
Mun tuntee lapskin pienoinen.
Ken teist' ei Mylly Mattina
Eläissään olis ollutna?

(Heittää säkin lattialle.) Uh - miten se hyppii. Miksikähän oli niin raskas laulaa... Mutta nyt minä katsahdan, miten pikku poikasemme jaksaa, jonka Maija minulle lahjoitti eilisiltana myllyrengiksi. Pistä poika koriin ja pidä hänestä tarkkaa vaaria niin kauan, kuin minä vähän nukahdan, sanoi Maija minulle. Ole huoletta, sanoin minä; hän saa maata myllyssä ja oppia kunnon mylläriksi. *(Kumartuu katsomaan koriin.)* Ahah, oletko sinä siellä? Ei minua käy petellä. *(Ottaa lapsen.)* Taivahinen, miten pulska poika! Ja miten isänsä näköinen! Ihan minun nenäni. Niin, kyllä hänestä näkyy, että hän on syntynyt mylläriksi. *(Toinen lapsi huutaa korissa.)* Mitä nyt?... Oh, se oli vain hiiri; ihme, miten hiiret välistä osaavat vikistä ihan kuin pikku lapset. *(Lapsi itkee uudestaan.)* Ei, kyllä tuo ääni tuli korista. *(Hän panee lapsen käsistään koriin ja ottaa toisen.)* Tässä vielä yksi! No kas, tämä se onkin minun poikani, sillä on turpa jauhossa. Mutta kenen se on tuo toinen? Kuulepas veitikka, miten sinä olet vartioinut myllyä tänä yönä? *(Ensimmäinen lapsi itkee korissa.)* Mi-mitä nyt? Onko siellä niitä vieläkin. *(Hän laskee lapsen pois ja ottaa sen, joka hänellä ensin oli.)* Ei, tämä se oli minun poikani! Enkö minä tuntisi omaa vertani? *(Toinen lapsi itkee korissa.)* Mitä hullua? Onko siellä vielä yksi? Tämäpä jo on liikaa. *(Laskee pois ensimmäisen lapsen.)* Maija, Maija - täällä tulee poikia ihan satamalla! *(Kaisa Muori tulee.)*

Kaisa Muori. Mitä siinä huudat ja parut, että säikytät kuoliaaksi sairaan vaimosi! Pitäisi sinulla olla muutakin tekemistä, Mylly Matti, kuin on valtakunnan onni tai onnettomuus selvitetävänä.

Matti. Mitä minuun koskee valtakunnan onni tai onnettomuus, kun tässä on ainakin puoli kymmentä poikaa korissa! Ja kaikki ne ovat minun!

Kaisa. Häpeä, Matti, juoda itsesi humalaan näin aikaisin aamulla. Etkö tiedä, mitä on tapahtunut?

Matti. Kyllä minä sen tiedän varsin hyvin. Lähtiessäni tuomaan tuota ruissäkkiä panin minä ihan omatekoisen poikani tuohon koriin - *yhden* pojan, ymmärrätkö? - ja palatessani löydän siitä poikia koko pataljoonan.

Kaisa. Mitä nyt lörpöttelet, etkä anna lähimmäisesellesi suun vuoroa, vaikka olen ihan pakahtua suurista uutisista? Etkö käsitä, että minä tulen juuri kaupungista ja minun pitää saada purkaa uutiseni, vaikka pitäisikin seisattaa koko mylly käymästä? Se on näes niin, että kuningas on saanut prinssin, joka syntyi eilisiltana.

Matti. Yhdenkö vain? No olipa tuossakin nyt jotakin minulle, joka olen saanut korin täyden.

Kaisa *(tietävästi)*. Ei siinä vielä kylliksi ole...

Matti. Jo se minun mielestäni saisi riittää.

Kaisa. Ei siinä kaikki, että prinssi syntyi, vaan lisäksi vielä lempeä kuningatar Gunilla, jota ylhäiset ja alhaiset koko valtakunnassa siunaavat, hän kuoli viime yönä. *(Itkeä nyyhkyttää.)* Emme me koskaan enää saa sellaista kuningatarta.

Matti. Hohhoo, Jumala häntä siunatkoon, hyvä rouva se oli. Kuin minä viimeksi vein ryynejä hoviin, antoi hän minulle dukaatin ja sanoi minulle: sinä olet rehellinen mies, Matti, sanoi hän *(nyyhkyttää)*, älä ole milläsikään, jos ihmiset nauravatkin sinua; parempi se on kuin jos Jumalan enkelit itkisivät sinua. - Ja toisen kerran hän sanoi minulle: kyllä minä pidän muistissa sinun lapsiasi. - Kiitoksia paljon, teidän armonne, sanoin minä, mutta minulla ei olekaan lapsia. Näetkös, silloin en tiennyt tulevan niitä koko kasaa yht' aikaa.

Kaisa *(pyyhkien silmiään esiliinansa nurkalla)*. Ei siinä kyllä...

Matti. Älä suututa minua, Kaisa Muori. Jo minulla on kylliksi sitä lajia. Tahdotko vielä tyrkyttää minulle useampia?

Kaisa. Ei siinä kyllä, sanon minä, että prinssi syntyi ja että kuningatar kuoli, vaan lisäksi vielä tapahtui ... ei, minua oikein värisyttää sitä sanoessa...

Matti. Puhu vain suusi puhtaaksi. Vai niin, onko kuningaskin käynyt kaiken maailman tietä? No, tottapa saamme toisen kuninkaan.

Kaisa. Ei, se on vieläkin pahempaa. Voitko ajatella, Matti, että, kuin hoitaja meni antamaan maitosarvea lapselle, oli prinssi poissa!

Matti. Oh, kaikkiansa!... Kuulehan, Kaisa, mistähän nyt yht' äkkiä saisin puoli kymmentä maitosarvea?

Kaisa *(puhuen yhtä vauhtia)*. Se oli selvä tosi, kehto tyhjänä, ja aika melu, etsiminen ja pauhaaminen, mutta ei kukaan löytänyt vähintäkään merkkiä; eräs kyökkipiika vain sanoi nähneensä viisitoista noitaa lentävän ulos savupiipusta.

Matti *(mieltivästi)*. Maltahan, kunnes vähän ajattelen! Kuninkaalta on yksi poika kateissa ja minulla on muutamia poikia liaksi. Jospa nyt yksi minun pojistani onkin kuninkaan poika... Kyllä minulla on niitä antaa poisikin. Kaisa Muori,

jos tahdot kokoella prinssejä korista, niin olkoon menneeksi.

Kaisa (*samaa vauhtia, kuulematta Matin puhetta*). Viisitoista tai kuusitoista, en minä sitä niin tarkkaan muista; mutta se on varma, että kuningas ihan kalpeni vihasta ja vannoi kuninkaallisen partansa kautta, että keltä hänen varastettu prinsinsä löydetään, hänet silvotaan, hirtetään, hukutetaan, poltetaan, ammutaan, hakataan kappaleiksi...

Matti (*peljästyen*). Ei, älähän, jo riittää... Olipa se melkein liian ankaraa. Entä jos mies onkin syytön!

Kaisa (*samaa vauhtia*) ...lävistetään, kärvennetään, teloitetaan, myrkytetään, räjäytetään ilmaan... **Matti**. Älä, älä!...

Kaisa (*hengähtäen*). Paitsi vielä muita hirveitä rangaistuksia. Niin, sinä olet onnellinen, sinä Matti, jolla on poikasi tallella. (*Menee lähemmäksi koria.*) Saako sitä nähdä sinun kelpo poikaasi? Eikö se makaa tuossa korissa?

Matti (*säikähtäen asettuu korin eteen*). Tässä korissako? Mitä nyt hulluttelet? Minäkö panisin lastani jauhokoriin!

Kaisa (*koettaa kurkistaa koriin*). Mutta minä ihan olin kuulevinani lapsen itkevän.

Matti. Sepä merkillistä, vai niin, luulitko kuulleesi itkua? No, meidän harmaa kissamme se on, sillä on poikia korissa. (*Toinen lapsi itkee.*)

Kaisa (*mennen taas korin luo*). Kuulehan - nyt huusi se taas! Mitä sinä äsken puhuit, että tänne on tullut useampia lapsia?

Matti (*työntää häntä pois*). Kaksosia ... kolme tai neljä kappaletta... Sellaistahan tapahtuu joka päivä. Mutta nyt minun mielestäni sinun, Kaisa Muori, pitäisi joutua kylään ennen, kuin kukaan muu ehtii kertoa ne suuret uutiset.

Kaisa. Niin, totisesti sen sanoit ihan oikein,

Matti. Sano terveisiä Maijalle, hyvästi, hyvästi, kyllä pistäydyn katsomassa, milloin lähden liikkeelle. (*Kiiruhtaa pois.*)

Matti (*yksin, pyyhkien hikeä otsastaan*). Huh, - eipä ole paljon henkeä jäljellä. Annas muistuttelen: - hirtetään, silvotaan, hukutetaan, poltetaan ... ja se on ihan varmaan kuninkaan poika, jonka ne viisitoista noitaa ovat tuoneet minun vastuukseni ... teloitetaan, lävistetään, räjäytetään ilmaan ... hah, johan ihan tunnen lentäväni!... Huh huh, en minä tohdi katsoa koriin ... enkä lukea, kuinka monta niitä on... Ja kuka niistä sitte on mylläri, kuka prinssi... Myrkytetään ja hakataan kappaleiksi! Ei, ei tätä enää jaksaa kestää ... minun täytyy kertoa kaikki tyyni Maijalle. (*Kiertää etäältä korin ohitse ulos.*)

(*Pilvi pimittää aurinkoa niin, että mylly taas tulee pimeänlaiseksi. Musta henki tulee esiin seinästä ja lähestyy koria ottamaan lapsia. Valkoinen enkeli tulee toiselta puolen ja estää häntä.*)

Musta henki.

Miks, estelet? Mull' eikö valta ois
Tok' ottaa lapset kastamattomina?

Valkea henki.

On kirjoitettu: voi, ken pienoisista
Pahentaa yhden. Taivaan valtakuntaan
Kuuluvat lapset.

Musta.

Jakakaamme: sulle
Tuo toinen, mulle poika kuninkaan.
Mä kostan, hänen äitinsä Gunilla
Mua vahingoitti rukouksillansa.
Kas, senvuoks lähetin sen häijyn akan
Ryöväämään pojan isäns' huoneesta.

Valkea.

Jumala sallinut on, että prinssi
Nyt kasvatetaan köyhyydessä, työssä.
Ja tulee kerran kansan auttajaks.

Musta.

Se ei käy päinsä, minä kiusaan hänet
Pahuuteen, syntiin.

Valkea.

Sitä kyllä teet,
Mut Herra Jumal' on sua vahvempi,
Hän lähetti mun suojelemaan lasta.

Musta.

Sit' et voi.

Valkea.

Musta henki, tiedä se,
Jumala antoi joka lapsellen
Enkelin, joka näkymättömänä
Alati hoitaa, suojelee ja turvaa
Pienoista lasta, päivin sekä öin.
Kuin laps on vaarassa ja kuin se lankee,
Niin ottaa enkel' lapsen syliinsä,
Ett' ei se loukkaudu. Milloin tulen
Tai veden vaara uhkaa, puhaltaa se
Taivaallisella hengellään pois liekit
Ja kantaa pienokaisen yli virran.
Kuin lapsi tekee syntiä, niin itkee
Tää enkel' oikein sydämmellisesti,
Ja kyynelensä vuotaa lapsen poveen,
Herättää omantunnon nukkuvan.
Se ään' on, jot' ei kuule kenkään muu,
Vaan se tok' aina kuiskaa: armahainen,
Sä puhdas, hyvä ollos! Jumalaa
Sä pelkää! Ällös tehkö syntiä!
Se ään' on enkelin. Se onneton,
Ken ei sit' ääntä kuule lapsuudessaan.
Mut onnellinen se, ken elinkauden
Viel' enkel'äänen saman huomaitsee.

Musta.

Sit' äänt' en ole kuullut. Kuitenkin
Jos en ois se, mik' olen, tahtoisin
Sinuna olla. Sano, ken sä oot?
Et enkel'joukoss' ennen näkynyt.

Valkea.

Vait ollos. Äsken olin ihminen.
Jumalan armo valkovaatteet antoi,
Ja muut' en voi kuin rukoella vainen
Puolesta kurjain olentoin maan päällä
Ja alla maan - ja sunkin puolestasi.

Musta.

En kauemmin mä siedä katsettas.
Mä pakenen. Mut taistella mun täytyy
Lapsesta tästä. Saahan nähdä, kumpi
Meist' ottaa voiton. Jospa voitaa mä,
Niin tahraan sinun valkosiipes synnin
Loalla. Mutta jos sä voiton saat,
Rukoile minut valkeaks kuin sä.

(Musta henki katoaa.)

Valkea. *(ojentaa kätensä lapsen yli).*

Hän viritelkoon synnin pauloja!
Mä tahdon lapsi parkaa suojella!

(Ensimmäisen tapauksen loppu.)

Toinen tapaus.

Kaksitoista vuotta on kulunut ensimmäisestä tapauksesta. Vihreä kenttä Mylly Matin myllyn edessä. Osa ränniä näkyy ja veden pauhua kuuluu. (Fride istuu, vuoleksien venettä. Liisa on sitonut rihman toiseen pikku veneeseen ja kumartuen katselee rännin laidan ylitse sen uiskentelemista. Friden takana seisoo valkoinen enkeli ja katselee hänen työtänsä. Liisan takana seisoo toinen pikku enkeli ja pitää häntä hiljaa hameesta hänen kumartuessaan rännin laidan yli Pitää muistaa, että enkelit ovat näkymättömät, eivätkä leikkivät lapset tiedä niitä olevankaan tässä läsnä.)

Liisa *(laulaa).*

Sävel: "Sua tervehdin, rauhasa lippu."

Mä puoloja vien ulos Hulliin
Ja vaihdan ne sokuripulliin,
Niit' annan mä lapselleni,
Mi myllyssä makajavi.

Fride (*laulaa*).

Mä luotia, ruutia otan
Nyt laivaan ja koht' alan sodan,
Mä lyön sudet nälkähiset,
Murjaanit ja turkkilaiset.

Fride ja Liisa.

Ja mylly se jauhaa ja jauhaa,
Ja koski se pauhaa ja pauhaa,
Ja hauskapa rannalla sen
On leikkiä lapsosien.

Fride. Ei, tästä minun frekatistani ei tule hyvää koskaan ennen, kuin saan paremman laudan. Jospa uskaltaisin lainata isän kirvestä, joka on tuossa myllyn seinää vasten.

Friden enkeli. Älä koske kirveesen. Isä on kieltänyt.

Fride (*itseksseen*). Paras on, että annan kirveen olla paikoillaan, koska isä on kieltänyt.

Musta henki (*kurkistaa*). Ota sinä vain kirves. Isäsi on poissa, eikä kukaan sitä näe.

Fride (*itseksseen*). Saatanhan ottaa kirveen vähäksi ajaksi vain, eihän isä sitä tiedä.

(Hän menee ottamaan kirvestä. Hänen enkelinsä itkee.)

Fride (*palaa kirves kädessä*). Kas niin, nyt siitä tuleekin oiva frekatti! (*Alkaa veistellä, mutta katuuko kohta.*) Ei... tämä on pahoin tehty. Jospa ei kukaan muu näe, niin näkee sen Jumala. Minä vien kirveen pois ja pyydän isältä anteeksi.

(Hän viepi kirveen takaisin. Musta henki katoaa. Friden enkeli tulee iloiseksi.)

(Frode tulee, jousi kädessä ja korpin höyheniä lakissa.)

Frode. Hei pojat ja tytöt. Minä ammuin korpin, minä.

Liisa. Ammuitko sinä korpin?

Frode. Ammuin kyllä, ja ihan oikean korpin. Tuolta koivusta löysin leppälinnun pesän ja siinä oli kolme poikaa. Juuri, kuin yritin ottamaan pesää ja poikia, tuntui minusta, kuin joku olisi ottanut minua kiinni käsivarresta. Ei, ajattelin, miksipä tekisin pahaa pienille linnunpoika parolle? Minä laskeuduin takaisin maahan, ja silloin lensi korppi siihen puuhun väijymään poikasia. Ahah, veitikka! ajattelin minä ja ammuin sitä nuolella siipeen. Ropsis! siinä se makasi maassa – ja tässä on minulla lakissani sen pedon höyheniä. – Mutta, mitä sinä teet siellä, Liisa? (*Hän hyppää ylös myllyn rännille.*)

Liisa. Katsos, miten kauniisti minun laivani purjehtii. Voi, nyt se menee virran mukaan! (*itkee*). Ja kaikki sokuripullani, joita juuri olin tuomassa Hullista!

Frode. Odotahan, minä otan sen pois. Ohoh, miten se lentää! Mutta älä itke, Liisa, kyllä minä sen kuitenkin saan kiinni.

(Hän kumartuu alas. Musta henki nousee hänen taaksensa, sysää hänet veteen ja katoaa samassa.)

Liisa. Voi hyvänen, nyt Frode putosi tuonne ränniin! Fride, tule, Fride! Voi, juokse jo pelastamaan Frodea!

Fride (*juoksee sinne*). Ota minua kädestä, Frode! Tartu käteeni! – Voi, ei hän saa ... virta vie häntä ja kohta hän joutuu myllyn rattaasen...

Liisa. Frode hukkuu! Frode hukkuu! (*Peittää käsillään kasvonsa.*) Hyvä, rakas Jumalan enkeli, auta Frodea pois vedestä!

(Suuri, valkoinen enkeli nousee äkisti myllyn rännin takaa, kumartuu ja vetää Froden ylös sekä katoaa sitte heti.)

Frode (*kiipeää ylös*). Älä itke, Liisa; minähän vain vähän kastuin. Mutta kyllä jo olin mennä; jo kuului suuri vesiratas pauhaavan ja kolisevan ihan pääni vieressä. Sinäkö se autoit minut ylös, Fride? Kiitoksia sulle siitä.

Fride. En se minä ollut.

Frode. No sitte se olit sinä, Liisa. Kiitoksia. Ja tässä on sinun Hullista tuleva laivasi.

Liisa. Oh, en minä sinua auttanut. Jumalan enkeli se oli, vaikka ei kukaan nähnyt häntä. Minä tunnen aina, milloin enkeli on lähellä.

Frode (*mieltien*). Luuletko niin, Liisa? Niin, saattaapa olla mahdollista. Ehkäpä se sama enkeli piti minun kättäni, kuin

yritin ottamaan linnun poikia. - Mutta nyt lähden kuivaamaan vaatteitani.

Fride ja Liisa. Me tulemme myös.

(Lapset menevät ja heidän jäljestään pikku enkelit ääneti ja ilossaan. Mylly Matti tulee, säkki seljässä.)

Mylly Matti. Huh - luulenpa, että selkä alkaa jo vanheta. Tokkohan vielä osaan laulaa säkki seljässä? *(Laulaa.)*

Mä olen Mylly Matti, mä
Yöt päivät hyörin myllyssä...

Ei, ei se enää käy. Heittää säkin pois. Samapa se onkin. Minulla on nyt kaksi reipasta poikaa, jotka kohta kelpaavat myllyrengiksi. Kaksitoista vuotta siitä nyt on, kuin minä sain ne huimapäät, ja kaksi vuotta sen jälkeen syntyi pieni, tottelevainen Liisamme. Jumala siunatkoon lapsia. Niukalti on kyllä välistä ollut ruokaa eikä pojilla ole aina ollut hyvät päivät; mutta siinähan tuo menee. Mylly pyöriä surisee tasaista tahtiansa ja jauhaa leipää myllärillekin. Tänään minulla on vähä makeisia lapsille *(ottaa kaulastaan nipun venäläisiä vesirinkilöitä)*, ja sitte toin peilin muorille, koska hänen myssynsä välistä on vähän viistossa. *(Otaa taskustaan peilin ja panee sen rinkiäin viereen säkille.)* Mitähän pojat nyt puuhaillevat. Niin, niin, jospa nyt tietäisi, kumpi heistä on prinssi! Mutta emme me, ei muori enkä minä, uskalla hiiskahtaa sanaakaan koko asiasta niin kauan, kuin kuningas Pakkanen on niin hirveän suutuksissaan. Hirtetään ... seivästetään ... teloitetaan! Niin, sepä olisi somaa. Ei tottahan nyt Mylly Matti ei olekaan niin tyhmä, että lörpöttelee päänsä poikki. *(Menee laulaa hyräillen pois.)*

Liisa (tulee). Minä luulin kuulleen isän äänen. *(Huomaa säkin.)* Kas, mitä se isä on tuonut kylästä! Ai, koko nipun rinkelejä! Ja miten hyviltä ne näyttävät!

Musta henki (kurkistaa). Liisa, ota yksi rinkiä; niitähän on niin monta. Ei sitä kukaan tiedä.

Liisa (punnitsee rinkiänippua kädessään). Jospa maistaisin vähäsen vain, edes yhden pienimmän?

Liisan enkeli (kuiskaa takana). Liisa, Liisa, varo, varo, se on syntiä!

Liisa (paneepois rinkiät). Kuulehan, enkeli sanoo, että se on syntiä. Hyi, miten tyhmä voin ollakin! En koske, vaikka olisivat paljasta sokuria. *(Otaa peilin käteensä.)* Mutta mikähän tämä on? Ai ihmettä, katsos, miten sievä se nyt on! Ja tästä minä näen itseni lasista!

Musta henki. Katso, Liisa, miten olet kaunis! Sinulla on niin suloiset, pienet sinisilmät, ja sinun ruskea tukkasi on niin somasti kammattu, ja, kuin naurat, tulee sinulle kaksi pientä kuoppaa poskiin. Pieni, punainen kaulahuivi sinulla pitäisi olla ja kultarenkaat korvissa, niin sinä olisit suloinen kuin prinsessa. Katsele nyt hyvin tarkkaan, miten kaunis olet, ja koeta panna pääsi vähän kallelleen. Ei kukaan pikku tyttö ole niin kaunis kuin sinä.

Liisa (kallistaa päätänsä ja sovittelee kasvojansa peilin edessä). Kas niin, noin sen pitää olla.

(Liisan enkeli itkee)

Liisa (kuuntelee ja katselee hämillään ympärillensä). Kuka se itkee?... Voi ... nyt minä taas olen ajatellut jotakin paha! *(Katsoo uudestaan peiliin.)* Oh, hyi, hyi, miten olen ruma! *(Panee peilin säkille ja juoksee pois. Musta henki katoaa.)*

Liisan enkeli. Niin, nyt olitkin ruma, Liisa, sillä sinulla oli turhamainen ja ylpeilevä sydän. Mutta kuin olet nöyrä ja kaino etkä ollenkaan ajattele itseäsi, silloin olet kaunis Jumalan ja ihmisten edessä. *(Menee Liisan jäljestä.)*

(Maija ja Mylly Matti tulevat.)

Maija. No niitä poikia, huolta ja puuhaa niistä on aamusta iltaan. Nyt on Frode pudonnut ränniin ja hänellä oli ihan uudet housut jalassa.

Matti. Älä nyt toru, Maija; ole kiltti, enkelini, niin saat jotakin oikein hyvää. *(Kätkee peilin.)* Arvaapas, mitä minulla on seljän takana?

Maija. Kyllä arvaan, ymmärryksesi se sinulla on seljän takana, ukkoseni. Etkö käsitä, että pojat viimein tuottavat meille niin paljon harmia, että tulemme harmaapäiksi? Minkä tähden et lähetä kuninkaan poikaa takaisin isänsä luo?

Matti. Älähän nyt! Ei minulla ole niin kiirettä tulla paistetuksi halstarilla. Älä toru, Maijaseni. Et sinä kuitenkaan tahtoisi kadottaa poikia.

Maija. Tahdonpa niinkin, sanon minä. Minä jo olen niin kyllästynyt pesemään heidän paitojansa ja paikkailemaan heidän mekkojansa ja kampaamaan heidän pitkää tukkaansa ... juuri kuin he sittekään pysyisivät eheinä ja puhtaina yhtään ainoata Herran päivää! Ja sitte he leikkelevät sormiansa ja jauhoavat itsensä myllyssä ja tappelevat kissain ja varisten kanssa! Jospa toki kuningas veisi ne molemmat...

Matti. No mutta; rakas Maija! *(Pitää peiliä hänen edessään.)* Katsohan vähän, nyt olet ruma! Mutta koeta näyttää iloiselta ja hyvältä! *(Maija nauraa.)* Kas niin, nyt olet kaunis! - Mutta kuka tuolla astua harppailee niin pitkällä askeleilla? Oh, Kaisa muorihan se on. No, nyt hänellä taas varmaan on joku suuri ja hirveä uutinen...

Kaisa muori (tulee). Hyvää päivää, Maija. Hyvää päivää, Matti. Oletteko kuulleet, mitä on tapahtunut? Suuri uutinen, oikein hirmuinen tapaus...

Matti. Niin, sen kyllä saatoinkin arvata.

Maija. Päivää, päivää, Kaisa. No, mitä sitte on tapahtunut?

Kaisa. Se on salaisuus, nähkääs, hirveä salaisuus; en tiedä, uskallanko puhuaakaan sitä teille.

Maija. Tottahan, Kaisa, kerro toki, mikä se on.

Matti. Kerro pois, kerro vain, muutenhan ihan halkeat.

Kaisa. Häpeä vähän, mylläri, osaan minä olla vaiti ja osaan puhuaakin, miten milloinkin johtuu mieleeni. Voinko minä sille mitään, että Mustalais Daara on hirtetty tänä aamuna.

Maija ja Matti. Mitä sinä sanot?

Kaisa (*tietävästi*). Ihan niin se juuri on. Hän oli varastanut paistetun kanan kuninkaan omasta kyökistä ja hänet saatiin samassa kiinni. Mutta ei siinä vielä kyllä.

Matti. Ei, sen kyllä uskon.

Kaisa. Hän oli kai varastanut enemmänkin.

Maija. Minua oikein värisyttää. Mitenkä se sitte oli?

Kaisa. Hän ennen, kuin hänet hirtettiin, tunnusti, että se oli juuri hän, joka kaksitoista vuotta sitte varasti pikku prinssin, muistattehan...

(Matti ja Maija hämmästyen katsovat silmäkkäin.)

Kaisa (*jatkaa*). Ja että hän vei prinssin kenties mihin kurjuuden paikkaan, kerjäläisten, ryövärien, roistojen ja konnien joukkoon.

Matti (*suuttuen*). Hävetköön se vanha noita ja varas.

Maija (*levottomasti*). Ehkä hän ei enää muistanut, mihin vei hänet. Eikö tuo liene vienyt häntä hyvinkin etäälle?

Kaisa. No kerrassaan Hiitolaan. Mutta nyt sanotaan kuninkaan ja prinssin ja marski Dagobertin ratsastaneen etsimään prinssiä. Kyllä siitä tulee kaunis elämä. Kuningas kuuluu olevan kasvoiltaan ihan nelikulmainen suuttumuksesta ja ilosta yht' aikaa. Mitähän se saa, joka on pitänyt prinssiä luonaan piilossa. Mitä sinä luulet hänen saavan, Matti?

Matti. Mitäkö minä luulen? Niin - niin no - - minä luulen, että sinä olet lörpöttelyä, Kaisa muori.

Kaisa. Lörppö ja lörppö, sinä lörpötteleet, mylläri, yöt päivät, mutta minä en luiskahda niin sanaakaan. Sinun kurkkusi tulvii kuin jyviä laarista, mutta kas, minä osaan pitää salassa, mitä kuulen, ja ennen saat vaikka kastaa minua seitsemän kertaa myllyn ränniin kuin tietää kaikki, mitä minä tiedän. Kuulepas, kuinka vanhat sinun poikasi oikeastaan ovat tähän aikaan?

Matti. Minunko poikani? Oh, eivät ne ole vanhat ollenkaan.

Kaisa. Mitä sinä sanot?

Matti. Minä tarkoitan, että ne ovat ihan pienet ... pikku lapsia vain.

Kaisa. Mutta minä muistelen, että se oli juuri siihen aikaan...

Maija (*katsoo ulos tietä pitkin.*) Kas, miten lukkarin muorilla on tänään kiire kylään. Hän varmaankin tahtoo ensinnä ehtiä kertoa suuret uutiset.

Kaisa. On merkillistä, miten muutamilla ihmisillä on suuri halu lörpötellä kaikkea, mitä kuulevat. Ei, pitää osata olla vaiti kuin lankakerä, se on minun tapani ja, jos minulla nyt ei olisi niin välttämätöntä asiaa kylään saamaan vähän punaista kudetta kankaaseni, niin saisi lukkarin muori kyllä lörpötellä tuvan täydeltä. Hyvästi nyt, hyvät ihmiset. (*Murisee mennessään.*) Niin, miten ihmiset kehtaavatkaan yhä juoksennella lörpöttelemässä kylissä.

Maija. Kas niin, Matti, nyt on aika täperällä. Pojat täytyy heti lähettää metsään, että kuningas ei saa niitä nähdä.

Matti. Mutta sydänpäpyseni, etkö sinä äsken tahtonut päästä niistä molemmista; niin minusta tuntui.

Maija. Sinusta tuntuu ja tuntuu. Minäkö tahtoisin kadottaa rakkaimmat lapseni!

Matti. Mutta, rakas Maija, niistä on sinulle niin paljon vaivaa ... paikata heidän mekkojaan ja kammata heidän tukkaansa ... ja sitte he putoilevat uusine housuineen myllyn ränniin.

Maija. Älä siinä lörpöttele! Tiedäpäs, Matti, minulle johtuu jotakin mieleen. On paras, että pistämme heidät säkkiin ja kannamme kumpikin yhden metsään, että kukaan ei heitä näe.

Matti. Oho - luuletko niin? Mutta tuossahan ne tulevat. (*Fride ja Frode tulevat.*) Reippaita, pulskia poikia molemmat.

Maija (*syleilee poikia*). Minun kelpo poikani, hyvät ja pulskat poikani! Minun iloni molemmat! Putoilkaa vain veteen joka päivä! Jauhotkaa itsenne myllyssä! Astukaa saappaanne vääriksi, miten vain haluttaa! En minä koskaan enää toru teitä.

Matti (*pitää peiliä Maijan edessä*). Katsohan vähäsen, nyt olet taas kaunis! – Mutta maltahan, nyt minä vähän koettelen poikia. Sanokaas, kumpaako teistä haluttaa päästä prinssiksi? (*Pojat ovat vaiti ja katsovat kummastellen.*) Vai niin. Eikö kumpikaan vastaa? No, kumpi haluaa ruveta myllyrengiksi?

Molemmat pojat. Minä.

Matti. Katsos vain. Mylläri niistä tulee molemmista, ikään kuin kaikki täällä maailmassa kelpaisivat hoitamaan myllyä!

Maija. Kas niin, pojat, tulkaa nyt myllyyn, niin saatte tehdä ihmeellisen matkan.

Matti. Ja evääksi saatte kokonaisen rinkelänipun.

(Kaikki menevät myllyyn. Marski Dagobert tulee ja katselee tarkkaan ympäristöä.)

Dagobert. Tässä on mylly. Ja tämä on varmaankin juuri se, josta Mustalais Daara puhui. Mikä ihmeellinen kohtalo, jos täältä löytäisimme kadonneen prinssimme! Ja vanha kuningas parka, mikä ilo hänelle vanhoilla päivillä! Minä odotan hetkisen, kohta hän kyllä ehtiikin tänne. Kuulehan ... tuolta tulee joku myllystä.

(Mylly Matti ja Maija tulevat, kumpikin kantaen seljässään raskasta säkkiä.)

Matti. Onpa se raskas kantaa kuin turkkilainen.

Maija. Minun taakkani on kevyt. Minähän kannan omaa lastani.

Dagobert. Hyvää päivää, hyvät ihmiset. Tiedättekö sanoa, asuvatko Mylly Matti ja hänen vaimonsa Maija täällä myllyssä.

Matti. Kyllä, mutta he eivät ole nyt kotona, he ovat viemässä kuormia metsään.

Dagobert. Vai niin. Onpa se raskas säkki, jota sinä kannat, isä hyvä. Mitähän siinä lienee.

Matti. Porsas, rakas herra. Ettekö näe, miten se potkii säkissä? Ettekö tahtoisu avuksi kantaa sitä vähän matkaa?

Dagobert. En toki. Kuulepas, se Mylly Matti taitaa olla vähän niin kuin tyhmä, sanovat ihmiset.

Matti. Ohoh, sanovatko ihmiset tosiaankin niin? No, sittepä minäkin sanon teille jotakin, herra.

Dagobert. No, mitä sitte.

Matti (*menessään*). Sitä, että Mylly Matti ei ole niin tyhmä, kuin näyttää. (*Matti ja Maija menevät pois säkkeinensä.*)

(Toisen tapauksen loppu.)

Kolmas tapaus.

Suuri metsä. Mylly Matti ja Maija ovat laskeneet säkit maahan ja päästelevät siteitä.

Matti (*laulaa*).

Sävel: "Nyt aika tuo jo lieneekin."

Se pahin porsas tosiaan,
Mi pussihin on saatu.
Niin tuiki tuima potkimaan,
Niin raskas on sen laatu.

Maija.

Se raskaamp' on kuin kultakin,
Ja kuninkaalle kallis,

Molemmat.

Me täyteen rahasäkkihin
Hänt' emme myydä sallis.

Matti.

Ens kerran moista jauhetta
Sain myllystän' nyt vasta.
On prinssi pian saapuva
Nyt siitä taikinasta.

Maija.

Mon' eukko olis riemuissaan,

Jos sattuis samoin tulla.

Molemmat.

Niin suurta saada taikinaan,
Ja paistaa, paistaa pulla.

(Fride ja Frode tulevat pois säkeistä ihan jauhoisina.)

Fride (*pudistelekse*). Miksi te, isä ja äiti, panitte meidät säkkiin ja kannoitte tänne suureen metsään?

Frode. Niin ja minkä tähden äiti ei tahdo antaa kuninkaan nähdä meitä?

Matti. Olipa sekin kysymys! Sen tähden, että toinen teistä on kuninkaan poika; tiedän mä.

Frode. Mitä sanot, isä? Onko toinen meistä kuninkaan poika?

Maija. Niin, kuvauksella puhuen. Kaikki hyvät lapset ovat kuninkaan lapsia. Nyt te pysytte täällä metsässä iltaan asti. Liisa toimittaa teille tänne ruokaa. Eipä haittaa, jos vähän poimitte mustikoita puuroksi. (*Menee.*)

Matti. Olkaa reippaat, pojat. Mitäpä siitä, jos teistä toinen onkin kuninkaan poika. Myllyrengit teistä kuitenkin tulee ja yhtä hyvä sekin on. (*Menee.*)

Frode. Minä ikään kuin tunnen itsessäni, että minä kelpaisin kuninkaaksi. Minä tappaisin kaikki rosvot ja häijyt ihmiset, mutta hyville minä antaisin kaikki, mitä minulla on.

Fride. Eipä olisi hulluinta olla kuningas. Minä söisin puuroa aamiaiseksi, päivälliseksi ja illalliseksi ja panisin paljon voita palaselle. (*Musta henki nousee poikain takaa.*)

Frode. Jos toinen meistä on kuninkaan poika, niin se olen minä, sillä minä olen väkevämpi.

Fride. Joutavia! Minä osaan katkismukseni paremmin kuin sinä. Minä se olen kuninkaan poika.

Frode. Sinäkö, raukka, ethän sinä uskalla ruveta painiskelemaan minun kanssani.

Fride. Ja sinä, raukka, et uskalla ruveta lukemaan kilpaa minun kanssani. (*Friden ja Froden enkelit tulevat esiin.*)

Frode. Tiedäpäs, Fride, tyhmää on kiistellä täällä suuressa metsässä. Suuret puut katselevat niin kummallisesti meitä. Minusta nähden saat kyllä olla kuninkaan poika.

Fride. Kuin tarkemmin ajattelen, niin sinä paremmin sovitkin kuninkaaksi kuin minä. (*Musta henki katoaa.*)

Frode. Poimikaamme nyt mustikoita, niin on meillä jotakin tekemistä. (*He poimivat.*) Katsos, kuka tuolta tulee metsästä?

Fride. Tyttö se on. Ja miten kaunis hän on! Hän juoksee pakoon jotakuta.

Frode. Fride, Fride, näetkö, mikä tuolla on kuusien takana? Onko se hevonen?

Fride. Ei, se on karhu. Tyttö juoksee pakoon karhua. Se ajaa häntä... Tule, Frode, juoskaamme pois; se tulee tänne päin! (*Lumikon enkeli tulee ja viittaa Frodelle.*)

Frode. Jättäisimmekö me tyttö raukan karhun kynsiin? Maltahan, niin saat nähdä! (*Hän seuraa Lumikon enkeliä, joka juoksee ulos.*)

Fride (*yksin*). Frode, oletko hulluna? Menetkö tappelemaan karhun kanssa! Katsohan tuota, miten ottaa vain pitkän kangen ja menee karhulle vastaan!... Nyt nousee karhu seisomaan... Nyt lyöpi Frode sitä kangella. Huh, miten pahasti karhu irvistelee! Kuulehan, miten se murisee! (*Kuuluu karhun murinaa.*) Nyt se syöpi Froden... Auttakaa, tämä on hirmuista! Ei ... nyt lähtee karhu pakoon. Frode ajaa sen pois ... ja nyt hän taluttaa tänne sen tyttö paran. (*Frode tulee taluttaen prinsessa Lumikkaa.*)

Frode. Älä nyt enää pelkää! Kyllä se irvisteli pahasti, mutta kypälämäkeen se kuitenkin läksi.

Lumikko (*hyvin ylhäisesti*). Kiitoksia, kerjäläispoika. Mutta älä tule lähelle minun hienoa hamettani; sinä olet niin jauhoinen. (*Musta henki nousee näkyviin. Pikku enkelit seisovat takana.*)

Frode. Mitäpä tuosta, jos vähän tulisitkin jauhoiseksi! Luuletko sinä karhun pitäneen lukua hienosta leningistäsi?

Lumikko. Rohkenetko sin', kerjäläispoika, sinutella minua? Tiedätkö sinä, kuka minä olen?

Frode. Minun arvatakseni sinä olet pikku tyttö, jota äsken yritti syömään eräs, jonka kanssa sinä minun tietääkseni et ollut sinun liittoa tehnyt.

Lumikko. Etkö tiedä, nenäkäs poika, että minä olen prinsessa Lumikko? Minä ratsastin isäni, kuningas Pakkasen, kanssa tästä ohitse ja poikkesin poimimaan vähän marjoja, ja silloin karhu tuli vastaan. Mutta tuossa tuleekin isäni. (*Kuningas Pakkanen tulee.*)

Kuningas. Olipa oikein hyvä, että löysin sinut, tyttöseni. Minä näin hirmuisen karhun juosta lönnkyttävän tästä läheltä.

Mutta mitä minä näen? Jauhorottienko kanssa sinä täällä seurustelet?

Lumikko. Armollinen isä, tuo kelvoton poika rohkenee sinutella minua.

Frode. Niin, herra kuningas, sitä minä rohkenen tehdä.

Kuningas. Poika, osoita kunnioitusta prinsessalle.

Fride. Hyi, häpeä, prinsessa! Ettäs huolitkaan tuollaisesta joutavasta, hän kun pelasti sinun henkesi! Niin, herra kuningas, Frode se karkoitti karhun metsään.

Kuningas. Etkö häpeä, Lumikko, siten palkita reipasta poikaa? Mene heti ja suutele häntä.

Lumikko (*itkien*). Hän on niin jauhoinen.

Kuningas. Vaikka hän olisi jauhoisempi kuin paistamaton leipä, niin täytyy sinun suudella häntä. (*Lumikko suutelee Frodea, suutansa vääntäen. Frode nauraa ja pudistelee jauhon tomua hänen päällensä.*) Kuulepas, poika, sinä näytät viisaalta. Tunnetko sinä erästä tyhmää miestä, jonka nimi on Mylly Matti?

Frode. Se on meidän isämme, herra kuningas, ja teidän pitää pitää kunniaa meidän isäämme.

Kuningas (*itseksseen*). Totta tosiaan, onko se mahdollista? Olisiko toinen näistä pojista...? Niin, kyllä se on totta. (*Ääneensä*). Minkä tähden te niin yksin kävelette metsässä.

Fride. Niin, se on siten, että ... se on siten, että teidän, herra kuningas, ei pitäisi saada nähdä meitä, sanoi äiti.

Kuningas (*syleilee heitä*). Tulkaa syliini, rakkaat poikani! Miten onnellinen olen, kuin löysin teidät! Toinen teistä on minun poikani.

Fride (*hämällään*). Mutta me jauhoamme teidän nuttunne, herra kuningas.

Kuningas. Ah, miten olen onnellinen! Koko valtakuntani on iloitseva minun onnestani. Mutta, kumpi teistä on prinssi?

Musta henki (*Fridelle*). Sano, että sinä se olet.

Fride. En minä tiedä, mutta välistä minusta tuntuu, kuin se olisin minä.

Musta henki (*Frodelle*). Sano, että sinä se olet.

Frode. Herra kuningas, voitte uskoa minua, että kyllä se... (*Hän vaikenee äkisti. Friden ja Froden enkelit itkevät.*)

Kuningas. Sinäkö se olet prinssi?

Frode. En, en, Fride se on. Herra kuningas, voitte uskoa minua, Fride on prinssi.

Fride. Ei, Frode se on. Frode on prinssi. (*Enkelit hymyilevät.*)

Kuningas (*itseksseen*). Annahan panen heitä koetukselle. (*Ääneensä*). Hyvät pojat, minä sanon teille, ei prinssinä olo ole mikään onni. Mesopotamian suuren lohikäärmeen pitää joka vuosi saada prinssi syödäkseen, ja tänä vuonna on meidän maamme vuoro tullut. Hyvin on ikävä, että minun täytyy lähettää sinne oma poikani.

Musta henki (*Fridelle*). Pidä puolesi ja sano vieläkin, että Frode on prinssi! - (*Frodelle*.) Se on oikein, sano, että Fride on kuninkaan poika.

Fride ja Frode (*yht' aikaa*). Herra kuningas, minä se olen prinssi!

Frode. Minä se olen lähetettävä lohikäärmeelle. Fride ei suinkaan ole muuta kuin myllyrenki.

Fride (*itkee*). Älä häntä usko, herra kuningas! Minä se olen lohikäärmeen ruokaa. Frode on mylläri; herra kuningas, näettehän, miten jauhoinen hän on. (*Enkelit taputtavat pikku käsiänsä.*)

Kuningas. Hyvin, pojat! Te olette molemmat kestäneet koetuksen. Kumpiko teistä nyt onkaan oikea prinssi?

Lumikko. Hyvä isä, minulla on niin nälkä. Käske toimittamaan minulle koko vati lättyjä mesimarjahillon kanssa!

Liisa (*tulee laulaen, kori kädessä*).

On hauska juosta ahoilla
Ja poimiskella marjoja,
Korkeitten kuusten juurella
On ylen ihanaa.
Niin herttainen on kesäsää,
Ja kaikkialla elämää,
Lehdossa lintu lirittää
Säveltä suloisaa.

Liisa. Ei hätää, pojat, saatte ruokaa. Äiti lähettää tämän korin teille, ja nyt se kyllä maistuu.

Frode. Niiaa kauniisti, Liisa. Täällä on kuningas ja prinsessa Lumikko. (*Liisa niiaa syvään.*) Jos teillä, prinsessa, on nälkä, niin käykää käsiksi vain.

Lumikko (*avaa korin*). Hyi! Kuka voi syödä perunoita ja suolaisia silakoita!

(*Seuraavan puhelun aikana alkaa Lumikko syödä, ensin irvistellen, sitte hyvällä halulla.*)

Kuningas (*Liisalle*). Tiedätkö sanoa, tyttöseni, kumpi pojista on prinssi ja kumpi mylläri?

Liisa. Oh, mitä te sanotte, herra kuningas? Prinssikö! No, jos se ei ole Fride, niin se on Frode, ja jos se ei ole Frode, niin se on Fride.

Kuningas. En minä siitä sen enempää viisastunut. Mutta tuossahan tulee Dagobert. Ja keitä hän tuo kanssansa?

Liisa. Ne ovat isä ja äiti, tietäkääs, herra kuningas.

(*Dagobert tulee, taluttaen Mylly Mattia ja Maijaa, jotka näyttävät hyvin hämmästyneiltä.*)

Dagobert. Tässä, teidän majesteettinne, tuon minä molemmat pahantekijät. Nyt on näytetty ihan toteen, että Mylly Matti ja Maija ovat tehneet majesteettirikoksen, koska ovat kaksitoista vuotta pitäneet salassa kuninkaallista prinssiä, vaikka koko valtakunta on häntä etsinyt. Ei mikään rangaistus ole heille liian ankara.

Fride, Frode ja Liisa. Hyvä herra kuningas, älä tee mitään pahaa isälle ja äidille.

Kuningas. Olkaa te vaiti! Sanos, Mylly Matti, minkä tähden sinä et ilmoittanut minulle, että Mustalais Daara toi poikani sinulle?

Matti. Hirtetään, seivästetään, poltetaan, teloitetaan, räjäytetään ilmaan! Niin, niin, armollinen kuningas, Kaisa muori kertoi kaikki tyyni niin, kuin asia oli, että sillä tavalla sitä rangaistaan, joka piilottaa luonansa prinssiä.

Kuningas. Voi sinua, narri, etkö sitte käsittänyt, että prinssin piilottaja ansaitsi kyllä rangaistuksen, mutta kuka hänet toi takaisin, hän oli saava suuren palkinnon.

Matti. Ahah, jo minä nyt käsitän. Mutta sillä kertaa tulin petetyksi.

Maija. Eikä se ollutkaan ensi kerta, herra kuningas. Aina Matti parkaa petellään. Armollinen herra kuningas, olkaa hyvä ja säästäkää hänen henkensä.

Matti. Ai ai, minä jo tunnen nuoran kaulassani.

Kuningas. Nyt sinä petyit taaskin, Matti, sillä minä armahdan sinua, armahdan teitä molempia. Te olette kasvattaneet minun lastani. Toivoakseni hänestä on tullut, kelpo poika.

Matti. Niin, kyllä se on totta, uskokaa minun sanani, herra kuningas. Tuossa hän on. Mutta kuulkaas, pojat, kumpiko se teistä olikaan prinssi?

Molemmat pojat. Minä.

Matti. Hävetkää vähän! Äskenhän te molemmat tahdoitte ruveta mylläreiksi.

Frode. Etkö tiedä isä, että prinssi on joutuva lohikäärmeen ruuaksi Mesopotamiaan? Sen tähden se kyllä on niin, näetkös, isä, että kyllä minä olen kuninkaan poika.

Maija. Mitä sinä sanot, poika? Lohikäärmeen ruuaksiko! (*Asettuu poikien eteen, kädet puuskassa.*) Tässä ei ole yhtään prinssiä eikä tässä kukaan joudu lohikäärmeen ruuaksi. Sen minä sanon, herra kuningas, älkää tulkokaan tänne, sillä, ken koskee minun lapsiini, siltä minä revin silmät päästä. Onko tuollaista kuultu! Lohikäärmeiden ruuaksi! Kas, siitä ei tule mitään. Pidä puolesi Matti! (*Fride hiipii peloissaan Maijan taakse.*)

Matti (*hiipii myöskin Maijan taa*). Niin, siitä ei tule mitään.

Musta henki (*hiljaa Frodelle*). Etkö tiedä, että lohikäärme purskuttaa tulta ja että sillä on terävät hampaat kuin naskalit? Ajattelehan, miten se pureksii sinua! Fride, se pelkuri, on juuri sopiva syötäväksi. Sitte kuningas ottaa sinut, ja sinä tulet kuninkaaksi ja saat kultakruunun päähäsi, ja miekan sivullesi ja muhkean hevosen ratsastaaksesi. (*Frode on epäätöinen ja peräytyy Maijan taakse.*)

Kuningas. Dagobert, ottakaamme molemmat pojat, koskapa emme saa selville, kumpi on prinssi.

Maija (*näyttäen kynsiään*). Koettakaapas!

Matti (*Maija seljän takana*). Niin, koettakaapas vain.

Liisan enkeli (*Liisalle*). Muistatko, mitä unta näit?

Liisa. Tiedäpäs, herra kuningas, nyt minä muistan, että näin kerran unta, kuin olin pieni. Minä näin, että Frodella oli merkki vasemmassa korvassa ja että hän sen merkin tähden oli kerran tuleva ylhäiseksi herraksi.

Dagobert. Teidän majesteettinne! Nyt minäkin muistan Mustalais Daaran kertomuksen, että hän oli nipistänyt prinssin korvaa.

Kuningas. Niin, se on totta. Katsokaammehan. Tules tänne, Frode, ja näytä korvaasi!

Musta henki (*hiljaa*). Älä mene, Frode; ne syövät sinut. Sääski on purrut Frideä korvaan; sano, että se on hän.

Valkoinen enkeli (*matkanpäässä*). Mene Frode!

Liisa. Etkö kuule, Frode, että enkeli käskee sinua menemään? (*Frode menee. Kuningas katsoo hänen korvaansa.*)

Kuningas. Frode, tule syliini! Sinä olet minun poikani, minun kadonnut prinssini! Matti - minä nimitän sinut tässä heti paikalla hovimylläriksi.

Maija. Ei, sanon minä, ei, ei, ei, viimeiseen asti! Frodea ei saa syödä. Ettekö häpeä, herra kuningas, viedä minun lapsiani syötäväksi?

Matti (*Maijan takana*). Hovimylläriksi! Niin, niin, mutta hävetköön Dagobert syödä meidän lapsiamme! Kas, tuossa tulee Kaisa muori. No, nyt saamme taas kuulla jonkun hirmuisen uutisen.

Kaisa muori (*tulla harppailee täyttä vauhtia*). Oletteko kuulleet suurta ja hirveää uutista? Mitäs arvelette siitä, että Mesopotamian suuri lohikäärme on ollut niin näljissään, että on syönyt ihan itsensä.

Kuningas. Mitä te löpöttelette? Johan ritari Pyhä Yrjö tappoi sen aika sitte.

Kaisa muori (*niiaa hirveän syvään*). Ohoh, no kaikkiansa, sehän on herra kuningas itse!

Matti. Olipa hyvä, että joku toinenkin pettyi. Pidä hyvänäsi, Kaisa muori!

Kaisa. No se on juuri niin, kuin minä sanoin. Tottahan nyt joka kristitty tietää, että lohikäärme tappoi ritari Pyhän Yrjön.

Maija. Mutta sittehän lohikäärme ei voi syödä meidän lapsiamme.

Kuningas. Ei, Maija, se olikin vain koetus.

Maija. No, niinpä ottakaa hänet, herra kuningas Se on totinen tosi, että hänellä on merkki korvassa. Frode, rakas poikaseni, nyt sinä pääset suureen kunniaan, mutta tuolla myllyssä asuu sentään yksi, joka kuitenkin aina itkee ikävästä. Tule vielä kerran minun syliini.

Musta henki (*Frodelle*). Onko soveliasta sinun, joka olet prinssi, syleillä tuota mylläriakkaa?

Frode (*syleilee Maijaa ja Mattia*). En minä, en koskaan unhota, miten hyvät te olette olleet minulle.

Lumikko (*niiaa ylhäisesti*). Nyt me olemme molemmat kuninkaalliset. Nyt saat luvan sinutella minua.

Kuningas. Ylpeä tyttö, tiedätkö sinä, kuka sinä olet? Sinä olet Mustalais Daaran lapsi, vaikka minä olen vain kasvattanut sinut linnassani.

Musta henki (*Frodelle*). Nyt sinä voit kostaa tuolle ylpeälle kerjäläispennulle. Muista, miten hän halveksi sinua, vaikka pelastit hänen henkensä.

Valkoinen enkeli (*etäämpänä*). Anna hänelle anteeksi, Frode.

Liisa. Kuuletko, enkeli käskee sinua antamaan hänelle anteeksi?

Frode (*ojentaa kätensä Lumikolle*). Hyvä Lumikko, älkäämme enää kiistelkö, koska nyt viimeinkin saatamme sinutella toisiamme! Ja sinä, Fride, sinä olet aina oleva minun paras kumppanini. Ja sinä, Liisa, sinun pitää olla minun näkyväinen enkelini maan päällä. Sinä se aina ennen, kuin me muut, kuulit enkelien äänen meidän sydämissämme. Sinä olet onnellinen, sinä Liisa. Muistatko, miten äiti kerran luki meille: *Autuaat ovat puhtaat sydämmestä, sillä he saavat nähdä Jumalan.*

Kuningas. Tulkaa, nyt lähdemme kaikki minun kuninkaalliseen linnaani, ja siellä ja koko valtakunnassa pitää vietettävän suuri ilojuhla. Minä olen saanut takaisin poikani! Tämä on ensimmäinen iloinen päivä aina siitä asti, kuin kadotin jalon ja hyvän kuningattareni Gunillan, jota en koskaan unhota.

Liisa (*kuuntelee*). Hiljaa, malttakaahan! Enkelit nousevat meidän takaamme ylös... Huh - tuolla on myöskin musta henki! Mutta hän ei enää ole häijy... Hän laskeutuu polvilleen... Hän itkee... Kuulkaahan! Nyt hän puhuu... (*Täll' aikaa nousee suuri valkoinen enkeli heidän taaksensa metsän kunnalle ja pikku enkelit seisovat, kaksi kummallakin puolella. Musta henki astuu näkyviin kunnaan vasemmalle puolelle ja laskeutuu polvilleen.*)

Musta henki (*valkoiselle*)

Sä voitit jo. Mä jouduin tappiollen.
Sun valtakuntaan prinssi kuulukoon.
Mä kiusasin, mut uskollisna ollen
Hän sulle jäi; mä hyljätty nyt oon.
Sua valko-enkel rukoelen mä,
Tee minut valkoiseksi kuin olet sä!

Valkea enkeli.

Et, musta henki, saa mua kumarrella!
Rukoile Häntä, joka meidät loi,
Vaikk' eri teitä saamme matkaella.
Mä heikkoudessan' en mitään voi,
Hän voimakas, Hän tekee armotyön,
Hän yksin muuttaa päiväks voipi yön.

Musta henki.

Sua kiitän lohdustas. Mä neuvos mukaan
Nyt, valko-enkel, tehdä koittelen.
Jumala kaikkivoipa, Hän, jos kukaan,
Voi muuttaa minut. Häntä rukoilen.
Mut ennenkuin meill' alkaa täältä tiet,
Ilmoita, valko-enkel, ken sä liet?

Valkea enkeli.

Mä enkel olen, Luojan lähettämä
Kuninkaan poikaa suojelemahan.
Gunilla oon, on oma lapsen' tämä,
Siks Luoja uskoi mulle hoidannan.
Mä väsymättä häntä seurailen,
Kun hältä päättyy taisto maallinen,
Hänt' äidinsyliss' olen ylentävä
Ja enkelsiivin vievä taivaasen.

Liisa (*kuunnellen*). Nyt lakkasivat enkelit puhumasta. Mutta jos laulamme, ehkä ne vastaavat.

Laulu enkelien voimasta.

Sävel: "Riemun ruusut."

1.

Kevään kukkasen lailla puhdasna kukoista!
Talven kuusosen lailla raitis ja vihanta!
 Enkel ylhäällä taivaassa
 Silmänsä puolees kääntää.
Etkö kuule sieltä hellää, kuiskaavaista ääntä?

Enkelit vastaavat:

Etkö kuule meidän hellää, kuiskaavaista ääntä?

2.

Joudu enkeli armas, oi tule luoksemme!
Maailman sumu-yössä kuultemme ääntele!
 Meidät taivaasen saattele!
 Tule ohjalemaan!
Edest' oikean ja hyvän neuvo taistelemaan!

Enkelit vastaavat:

Edest' oikean ja hyvän opi taistelemaan!

(Kolmannen ja viimeisen tapauksen loppu.)

SAUL JA DAVID.

Kuningas Saul oli tuolillaan
Niin hirveän synkkänä.
Hän vaieten istui vaivoissaan,
Tusk' ahdisti sydäntä,
Ja miel' oli murtuneena,
Ja himmeät silmänsä.

Luo saapui nyt köyhä poikanen,
Mut ryhdikäs, kauniskin,
Ja lempeä, tyyni, vakainen;

Hän katsahti Saulihin;
Kädessä häll' oli harppu;
Pyys koskea kielihin.

Hirmuisna nousi nyt kuningas:
"Ken näin mua häiritsee?
Ken tuskien usta, uskaljas,
Näin rohkeast' aukaisee?
Et henkeäs liioin sääli,
Mun miekkan' sun rankaisee!"

"Mä paimenpoik' olen köyhä vaan
Lähehtämä Jumalan.
Sun huolias tulin hoivaamaan,
Mä mielesi rauhoitan.
Kuningas, sielus on sairas!
Siis kuuntele harppuan'!"

Saul nosti välkkyvän miekkansa,
Mut lyönyt ei kuitenkaan.
Ei iskun arvoa raukalla.
Ja kuningas virkkoi vaan:
"No hetkisen saat viel' elää,
Sua myönnyn mä kuulemaan!"

Jo poika kosketti kielihin,
Ja sävelet vuosiki,
Kuin niityllä lähde kirkkahin
Kukastossa vierivi.
Kirkastui Saulin jo kasvot
Ja miekka se hervahti.

Hän soitti ja laski lauluaan,
Saul kuunteli lauhtuen;
Sai vihdoin kyynelet vuotamaan
Jo partahan, rinnallen.
Pois hälveni syys-yön synkkyys
Jo miel' oli lämpöinen.

"Nyt hetki mennyt on, valtias,
Saan sulta nyt kuolemain!"
Näin poika. Siihenpä kuningas:
"Oi laula ja soita vain!
Sä lääkitsit mieleni sairaan,
Mun poikani, rakkahain!"

Ja silmät loistivat poikasen:
"Suo Luojalle ylistys!
Mun soitton' ja laulun' sinullen
Ol' vaan ajan viehätys.
Sun lääkitse taivaan Herra,
Hält' on elo, terveys!"

KIRKKAALLA JÄÄLLÄ.

Heleä lammin jää,
Sä kaunis, kirkas kuvastin,
Jonk' äsken myrsky-sää
Rajaten nosti kuohuihin,
Laps' etelän sun mahtias
Ei tunne eikä riemuja,
Sä vieno,
Sä lieno,
Sä hieno pinta hopeinen,
Mi helkyt
Ja välkyt,
Meit' ilmaan vietellen!

Mit' on, vaikk' kukkanen
On hankeen käynyt nukkumaan,
Ja mets' on huurteinen
Ja lumivaippa peittää maan!

Miel' uljas, leikki viaton
Sun jäälläs liiton tehnyt on
Niin, täällä
Mä jäällä
Nyt säällä kirkkaall' liukuilen,
Ja mieli
Ja kieli
On vilpas, iloinen.

Ja jalka teräkseen,
Ilolla, posket punottain,
Nyt määrään kaukaiseen
Mä tuulen lailla lennän vain.
Ja matkaltani palajan
Taas kotiin, äidin helmahan,
Ja luotan
Ja vuotan
Taas tuota kevätt' ihanaa,
Kun läikky
Ja väikky
Vapaina järvet, maa.

VERNA ROOSA.

Mä tunsin Verna Roosan, mä.
Hän oli sievä tyttönen,
Kuin lintu oksall' iloinen,
Kuin kevätpäivä lempeä.

Hän välist' ylväs, raivokas.
Ja poikia hän toisinaan
Kätehen pisti neulallaan;
Mut muutoin hellä, laupias.

Hän kerran juoksi hatutta,
Ja käsineittä, kengittä,
Ja sukitta ja siteittä,
Tapaillen kevään perhoja.

Ja Verna Roosa iloitsi,
Kun kevät hehkui tuoksuineen,
Ja koivu pitkin hapsineen
Kasteessa aamun kiilteli.

Ja linnut lauloi iloiten,
Ja käki kukkui helkytti
Ja joskus kukko kajahti
Pihalla kovin kiekuen.

Ja ruohot, kukat kasvoivat
Niityllä päivän paisteessa,
Ja perhot niiden latvoissa
Niin ihanasti nuokkuivat.

Ei kumma, niissä oloissa,
Jos Verna Roosa päähineet
Ja käsineet ja jalkineet
Unohti, juoksi vapaana.

Niin kukat virkki: kuulepa
Sä, Verna Roosa, tule vaan
Kukaksi sieväks olemaan!
Hän sanoi: Suokoon Jumala!

Samassa tuuli käännähti,
Ja Verna Roosa jaloistaan
Jo alkoi niittyyn juurtumaan,
Ja tarttui kenttään lujasti.

Ja lehdet, haarat versoivat
Jo Verna Roosan latvassa,
Kahdesta punaposkesta

Muodostui ruusut ihanat.

Ja neulat kaulaliinassa
Ne tuli koviks piikeiksi,
Kun perhot luona ilvehti,
He tuta saivat pistoja.

Mut perhot hymyilivät vaan,
Ja kevätsää ja kukkaset
Olivat kovin riemuiset,
Kun hän jäi omaks niittymaan.

Niin kävi Verna Roosallen,
Kun käsineittä, kengittä
Ja avopäin juoks niityllä.
Se ei käy laatuun tytöllen.

Hän lumottuna vieläkin
Samalla niityll' ainiaan
On kiintyneenä jaloistaan.
Näin hänet siellä eilenkin.

Mut kunhan täst'ees tyttönen
Käy käsineittä, kengittä
Ja avopäisnä niityllä,
Ja tuuli silloin käännäksen,

Niin taas se tyttö vuorostaan
Muuttuupi silloin ruusuksi,
Ja Verna Roosa vapaaksi
Jo pääsee lumouksestaan.

Niin vaarallista tyttöjen
On hatutta ja harsotta.
Ja kengittä ja kintaitta
Parissa juosta perhojen.

Mut ennen niin, kuin korskana,
Kintaineen, päivänvarjoineen
Kuhnailla aina itseksen,
Kun lapset telmää iloisna.

Ennemmin niin, kuin mieleltään
Pöyhkeenä, mutt' ei iloisna,
Sipsuttaa koristuksissa
Sivulla jonkun pöllöpään.

Ennemmin kukaks nurmellen,
Kuin Verna Roosa, ystävään,
Paljasna jalat, avopäin,
Mut vapaa, raitis, iloinen.

VALVAAN KYNÄ.

Ylhäällä lintu ilman halki lentää.
Se joutsenkuningatar on, mi siellä
Päin pohjolata valkosiivin entää,
Ylitse kumpuin, laaksoin ilomiellä.

Siell' ukkospilven kohdalla hän päilyy,
Kuin aamunkoite kirkkahana aivan,
Keveenä ilman ulapalla häilyy
Kuin sumun yli väikkyy tähdet taivaan.

Hän maahan katsoo alas ihmistoimiin:
Kaikk' kärsii, toivoo, puuhailee ja häärää.
Kaikk' ylös katsoo, josta apu voimiin
Lähtee, ja Häneen, joka juoksun määrää.

Ken olet pilvess' ilme ihanainen?
Oletko päivän säde, armasna mi loistat?
Oletko taivaan valo armahainen,

Mi tumman pilven synkeyden poistat?

Ei. Olet Valvas, sadun kaunokainen
Ja joutsenien sulo kuningatar.
Sä ylistystä Luojan laulat vainen
Ja olet kaikkivallan palveljatar.

Hän loi sun taivaan sinest', aamun koista,
Hän verhosi sun valkosiivin somin,
Ett' oisit luonnon kaikist' olennoista
Ylevin, puhtain, kaunein, viattomin.

Mitenkä siipes pilviin kantaa voisi,
Jos tomu maan sua vetäis alahalle?
Jos omaa kunniatas laulus soisi,
Tekisit uhkaa silloin korkeimmalle.

Mut kaikki loistos onkin heijastusta
Jumalan kirkkaudesta; voimas aivan
On kaikkivallan hyvää lahjoitusta,
Hän antimillaan täyttää maan ja taivaan.

Viivähdä, Valvas, ilme ihanainen,
Opetä meitä, että ilonamme
Korkeimman palvelus ois täällä vainen,
Ja ain' ois valo hengen verhonamme!

Niityllä tuolla joutsenenpa alla
Poikanen pieni valkotukka juoksi,
Hän huvitteli kukkain poiminnalla,
Ja perhoin jälkeen iloisesti juoksi.

On riemu hällä, läksynsä hän taitaa
Säntilleen kaikki, sanoi opettaja,
Hän pitkin hypyin harppaelee maita.
Miss' onkaan nuoren riemastuksen raja?

Heleijaa! Missä näki puron, ojan,
Sen poikki poika loikki innossahan.
Ja missä metsän korkein puu, niin pojan
Sen latvaan täytyi nousta kiikkumahan.

Kah mitäs tämä? Pilven reunuelta.
Valkoinen sulka alas liipottaapi,
Se lahja ylhäältä' ilman joutsenelta,
Keskelle kukkain nyt se suikahtaapi.

Niin kaunis sulka, ja niin valkoinenki,
Niin pehmyt, sievä, oikein harvinaista.
Mä hyvän kynän kohta tarvitsenki,
Kun kirjoittamist' on niin monellaista.

Takkinsa alle hän nyt sulan kätki.
Taas saaliineen hän juoksi riemuisasti.
Kun solui päivä, joutui iltahetki,
Hän kotiin riensi, nukkui makeasti.

Yö kuluu; aamu koittaa; nukkumasta
Jo herää poika; aut' ei uinaella.
Vaikk' kevään tuoksu henkii ikkunasta,
Hän sisäll' istuu, täytyy kirjoitella.

Kirjoituskaava esiin, ja sen mukaan
Hän konstikkaita mutkia nyt laatii,
Mut silmänsä ei niihin ihastukaan,
Ja mieli luonnon ihanuuteen vaatii.

Ja joutsenenpa sulka mieleen johtui.
No malta, sitä paikalla mä koitan,
Ja sillä - hän nyt lapsekkaasti lohtui -
Mä kaavan mukaan laadin koukeroitan'.

Nyt on se vuoltu; kastettu myös läkkiin.
Nyt alkaa työ. Vaan mitä? Uneksiiko?
Unessa käynti kohtasiko äkkiin?
Unohtain itsens poika haaveksiiko?

Hän kirjoittaa, ja kynä joutuin mennen
Sipsuttaa sievään sivun pitkän täyteen.
Sen laatuist' ei hän kirjoittanut ennen.
Opettajalle veiskö moisen näytteen?

Ei kirjoita hän kaavan renkuloita,
On toisen moinen kirjoituksen laatu.
Hän kirjaamista luopi olennoita,
Jokaiseen niistä elo, henk' on saatu.

Silmissä pojan kirjaimet nyt tanssaa
Kuin kuninkaat ja keijot kruunupäiset,
Kuin urhot aseiss', immet loistossansa,
Kuin ilmattaret ylhääll' leikkiväiset.

Ja ikkunoista kevään tuoksu huokuu,
Ja kevään tuuli sisään liiteleepi,
Ja kukkaset niin ihanasti nuokkuu,
Ja lintuin laulu hellin helkkyileepi.

Ja poikanen se istui teki työtään
Hämällä, iloisna ja ihmeissänsä.
Vois istua hän päivät pitkät myötään,
Mut kaavan moist' ei tule kirjelmänsä.

Jo pitkät sivut häll' on katsomista
Satuja kauniit', ihanoita aivan
Perhoista kevään, kummun kukkasista,
Tähdistä ylhäält', enkeleistä taivaan.

Hän katsoo, lukee, nauraa itkeissänsä,
Kun juuri itkee, kas hän nauraa jälleen.
Hän lukee taas, eik' usko silmiänsä,
Käsittämätönt' on tää taika hällen.

Lumottu onko poikanen vai kynä?
Nuo sadut syntyi aavistuksen mukaan
Ikäänkuin ne ois ennen tiedettynä,
Vaikk' ei niit' ollut kertonut vaan kukaan.

Jo pojan luo tul' opettaja hyvä.
Hän hämmästyty tuon kirjoituksen suhteen.
Katseensa tuima koht' on lieventyvä.
Jokohan saapi työstään poika nuhteen.

Ah suokaa anteeks, rakas opettaja,
Kaavasta kirjoittaa ol' aie mulla,
Vaan mua kohtas noituus - sekoittaja,
En voinut muuta, sadut tahtoi tulla.

Hymyillen opettaja: kynäs kyllä
On oiva. Sulle Valvas luultavasti
Joutsenten ruhtinatar lentelyllä
Ollessaan lahjoitti sen suopeasti.

Kun kevät kaikki pukee, verhottaapi,
Ja lapset liehuu kilvan leikissänsä,
Välistä Valvas sulan pudottaapi
Suurista valkoisista siivistänsä.

Se sulka lumott' on, ken kirjoittaapi
Kynällä sillä, hänpä tietämättä
Numerot, kaavat, säännöt unhottaapi,
Mut sadut, runot syntyy empimättä.

Minäkin piennä löysin kaunokaisen
Siivestä Valvaan kirvonnehen kynän,
Niin hienon, pehmeän, sun kynäs laisen,
Ja sadut selvät näin mä ilmestyvän.

Vaan kynä kului, hukkui vahingossa,
Mä hanhen sulist' etsin saman moista,
Valitsin paljon, mut en kynää, jossa
Ois sama tenho, löynnyt enään toista.

Kirjoitin numeroita tuhat määrin,
Mä luvuin latinat, toin tieteet julki,

Mut runovirta kuivui pohjin, äärin,
Ja sadun mailma mulle ovens sulki.

Kas niin on rakas poika asiamme,
Täytyyhän tuta elon vakaisuutta.
Vaan kun me vaivan suota talustamme,
Tuo lapsuutemme satu rattoisuutta.

Nuoruuden lähde raitisna kun päilyy,
Se kuivat aavat kankahatkin juottaa.
Sen vihannuus myös syksysäällä säilyy,
Se talvellakin kevättuoksun tuottaa.

Siis ollos viisas! Vastuksissa aina
Sä kätke aartees sitä syvemmillen.
On hellin hoidettava taivaan laina.
Ken tuhlaa sen, hän ei saa koskaan jälleen.

Nää sanat poika ihmetellen kuuli,
Hän opettajan neuvon otti varteen.
Hän pöydänlaatikossa parhain luuli
Säilyvän Valvaan lahjoittaman aarteen.

Niin kului sitte pääksyttäisin päivät,
Ja viikot, kuut ja vuosikaudet vieri.
Jo uudet aatteet pojan päähän jäivät,
Jo uudet tunteet sydämmessä kieri.

Taas kohtas hänet vanha opettaja.
Noin kasvanut? Sä ootko poika sama?
Iloitsen, kosk' oot tieteen harrastaja,
Vaan miss' on kynä, Valvaan lahjoittama?

Niin kynä? vastas verkkaan nuorukainen,
Se muistaakseni oli laatikossa.
- Ja sitte? Sano miss' on kynä vainen?
- Sen ilmapyssyks laadin vahingossa.

- Voi tuhlasitko siten lahjan taivaan?
- No onhan teräskynää monta mulla,
Ja hanhen sulat yhtä kauniit aivan,
Viel' uusi kynä ilmasta vois tulla.

Nyt vait ol' opettaja, murhemielin
He yhdessä astui niityn äärtä myöten,
Ja kevään linnut lauloi sulokielin,
Ja perhot kieppui leikkiänsä lyöden.

Siell' ukkospilven kohdalla taas päilyy
Valkoinen joutsen kirkkahana aivan,
Keveenä ilman ulapalla häilyy,
Kuin sumun yli väikkyy tähdet taivaan.

Hän Valvas, sadun haltiatar, siellä
Ylhäällä loistaa kaukaa tultuansa,
Mut turhaan vartoo kynää nuorukainen,
Häll' onhan hanhen sulka omanansa.

SAMPO LAPPALAINEN.

Olipa kerran lappalais-ukko ja lappalais-ämmä. Tiedätkös, mitä nämä ovat?

Lappalaiset ovat kansa, joka asuu Pohjan perillä, pohjoisempana kuin ruotsalaiset, ruijalaiset ja suomalaiset. Siellä, jossa emme näe yhtäkään peltoa, emmekä kelpo metsää, emmekä säännöllisesti rakennettua huonetta, vaan suuria autioita rämeitä ja korkeita vuoren harjanteita ja pieniä kotia, joihin pääsee vain pienestä aukosta konttaamalla, siellä asuvat lappalaiset. Heidän maansa on kummallinen maa. Toinen puoli vuotta siellä on alinomaa aivan valoisa, kun ei aurinko koskaan keskikesällä laske; toinen puoli vuotta taas siellä on alati ihan pimeä, niin että tähdet tuikkivat kaiken talvipäivän. Kymmenen kuukautta joka vuosi on siellä talvi ja rekikeli, ja silloin näkee pienien lappalaisukkojen ja -ämmän ajelevan lunta myöten pienissä veneissä, joita nimitetään pulkoiksi; eikä näitä pulkkia hevonen vedä, vaan poro. Oletko koskaan nähnyt poroa? Se on pienen, harmaan hevosen kokoinen, vaikk'ei muutoin hevosen näköinen; sillä on suuret, monihaaraiset sarvet ja matalampi kaula ja pieni kaunis pää, jossa kiiluvat suuret, kirkkaat silmät; se juoksee kuni pyry-ilma yli vuorten ja mäkien, ja silloin sen kaviot kalisevat. Silloin on lappalaisukko mielissään, kuin hän pulkassa istuu; soisi mielellään, että kaiken vuoden ajan olisi yhtä hyvä rekikeli.

Olipa, niinkuin jo sanoimme, muinoin lappalaisukko ja -ämmä. He asuivat kaukana Lapinmaalla eräällä seudulla, jonka nimi on Aimio, lähellä suurta Tenojokea. Tämän näet kaikkein ylinnä Suomen kartalla, johon Lapinmaakin on piirrettyä yömyssyn muotoiseksi Suomen korkeaan päähän. Tämä seutu on autio ja jylyhä, mutta lappalaisukko ja -ämmä olivat ihan varmat siitä, ett'ei niissäkään koko maailmassa nähdä niin valkoista lunta eikä niin kirkkaita tähtiä eikä niin kauniita revontulia kuin siellä Aimiossa. Sinne olivat he itsellensä rakentaneet kodan semmoisen, kuin heillä on tapana. Puita ei heidän seuduillansa kasva; ainoastaan vähäisiä vaivaiskoivuja, joita pikemmin sopisi nimittää pensaiksi kuin puiksi, ja mistä he siis saisivat hirsiä huoneensa rakentamiseksi? Sentähden ottivat he hienoja, pitkiä sauvoja, pistivät lumeen ja sitoivat yläpäät yhteen. Sitten he ripustivat porontaljoja sauvojen päälle, niin että kaikki oli harmaan sokuritopan näköinen, ja niin oli heidän kotansa valmis. Mutta sokuritopan huippuun olivat he jättäneet aukon, jonka läpi savu sai tupruta, kuin he kotaansa virittivät tulen, ja toisen aukon olivat he tehneet kodan eteläpuolelle, josta kontattiin ulos ja sisälle. Sen näköinen oli lappalaiskota, ja lappalaiset pitivät sitä somana ja lämpimänä, ja viihtyivät siinä hyvin, vaikka heillä ei ollut muuta vuodetta eikä muuta lattiaa, kuin valkoinen lumi.

Ukolla ja ämmällä oli pikku poika, jonka nimi oli Sampo, ja sitä nimeä pidetään onnea tuottavana Lapissa. Mutta Sampo oli niin rikas, että hänellä oli kaksi nimeä; yhdessä ei ollut kyllä. Kerran oli tullut vieraita herroja, yllä suuret turkit, kotoaan lepäämään. Heillä oli muassansa kovia, valkeita lumipalasia, joita lappalaisämmä ei koskaan ennen ollut nähnyt ja joita sanottiin sokuriksi. Muutamia makeita lumipalasia he antoivat Sammollekin ja taputtelivat häntä poskelle sanoen: "Lappelill! Lappelill!" Muuta he eivät voineet sanoa, kun näet ei yksikään heistä taitanut lapinkieltä. Ja niin lähtivät he matkustamaan pohjoisimmalle niemelle asti, jonka nimi on Pohjannokka. Mutta lappalaisämmä ihaili hyvin noita vieraita herroja ja heidän valkoista, makeaa luntansa. Sen koommin rupesi hän nimitämään poikaansa "Lappelilliksi".

"Minusta on Sampo paljon parempi nimi", sanoi ukko suutuksissaan. "Sampo nimeä pidetään rikkautta tuottavana, äläkä sinä, muori, pilaa sitä nimeä, sen minä sanon! Meidän Sammostamme tulee vielä kerran lappalaisten kuningas ja tuhannen poron ja viidenkymmenen lappalaiskodan hallitsija. Saadaanpas nähdä, muori, saadaanpas nähdä!"

"On tuo niinkin, mutta Lappelill on niin sievä nimi", sanoi ämmä. Ja niin nimitti hän poikaa Lappelilliksi ja ukko nimitti häntä Sammoksi. Tässä on kumminkin muistettava, ett'ei poikaa vielä ollut kastettu, sillä siihen aikaan ei siellä ollut pappia kahtakymmentä peninkulmaa lähempänä. "Tulevana vuonna viedään poika pappilaan kastettavaksi", oli ukon tapana sanoa. Mutta aina tuli esteitä, ja niin jäi matka tekemättä, poika kastamatta.

Sampo Lappalainen oli nyt pieni pyylevä poika, seitsemän- tai kahdeksanvuotias, hänellä oli musta tukka, ruskeat silmät, kippurainen nenä ja leveä suu, ihan kuin isännällä itselläkin, mutta Lapissa pidetään tätä kauneuden merkinä. Sampo oli puolestaan jo mies, hyväkin iäkseen: hänellä oli omat sukset, joilla hän laski korkeita mäkiä Tenojoen lähellä, ja oma pieni poro, jonka hän valjasti oman pulkansa etehen. Hei, kumpahan olisit saanut nähdä, kuinka lumi pyrynä pölysi hänen ympärillensä, kuin hän ajaa hujautti jäällä ja korkeitten kinosten läpi, niin ett'ei koko pojasta näkynyt muuta, kuin pienoinen töyhtö mustaa tukkaa!

"Ei tässä kunnian kukko laula, jos ei poikaa saada kastetuksi", sanoi ämmä. "Sudet hänet vielä vievät tuolla vuorilla. Taikka saa hänet Hiiden kultasarvinen poro kynsihinsä, ja Herra varjelkoon! kuinka pojan sitte käy, kun ei vielä ole kastettu?"

Sampo sai nuo sanat kuulla ja rupesi mietiskelemään, mimmoinen tuo poro lienee, jolla oli kultasarvet. "Se lienee komea poro", arveli hän. "Silläpä mun kerran pitäisi saada Rastekaiselle ajaa!" - Rastekainen on hyvin korkea ja autio vuoren harjanne, joka näkyy viiden tai kuuden peninkulman päähän aina Aimiolle asti.

"Kavahda semmoisia puhumasta, ylenmielinen poikaressu!" torui äiti. "Rastekaisella on koukojen oikea koto, ja siellä asuu Hiisi."

"Hiisikö? kukas se on?" kysäsi Sampo.

Ämmä joutui hämillensä. "Auki se pitääkin korvansa, tuo poika!" ajatteli hän itsekseen. "Mintähden tuommoisia lomankaan hänen kuultensa? Mutta parasta on, että häntä opetetaan Rastekaista pelkäämään." - Ja niin lausui hän: "Lappelill poikaseni, älä koskaan ajele Rastekaiselle, siellä asuu Hiisi, suuri vuoren haltia, joka syöpi poron yhtenä suupalana ja nielee pikku poikia, kuni sääskiä!"

Sampo kävi, näitä kuullessaan, hyvin miettiväisen näköiseksi, vaan ei puhunut mitään. Ajattelihan kuitenkin itsekseen: "olisipa hupaista, jos kerran sais nähdä tuommoisen kummituksen, kuin vuoren haltia on - tietysti kaukaa vain!"

Nytpä oli jo kolme, neljä viikkoa kulunut joulusta, ja yhäti vain oli aivan pimeä Lapissa. Siellä ei huomannut mitään

erotusta aamun, keskipäivän ja illan välillä; ainiaan oli yö, ja kuu kuulti, ja revontulet räiskyivät, ja tähdet tuikkivat kaiken vuorokauden. Sammosta aika kävi pitkäksi. Siitä oli jo niin kauan, kuin hän oli auringon nähnyt, että hän melkein oli unohtanut, minnäköinen se oli, ja kun joku kesästä puhui, niin Sampo ei muuta muistanut, kuin että silloin olivat sääsket häntä hyvin härsyttäneet ja olivat olleet syömäisillään hänet. Sentähden ei Sampo suuresti kesää kaivannut, kunhan vain tulisi niin valoisa, että näkisi hiihdellä.

Kerran keskipäivällä (vaikka oli aivan pimeä) sanoi lappalaisukko: "tulepas tänne, niin näytän sinulle jotakin!" Sampo konttasi kodasta ulos ja katsoa kollotteli etelään päin, jonne isä viittasi. Silloin näki hän pienen punertavan valon siinteen taivaan rannassa. "Tiedätkös, mitä tuo on?" kysyi ukko.

"Tuoko etelässä?" kysyi poika. Hän kyllä tunsii ilmansuunnat ja tiesi, ett'eivät revontulet loista etelässä.

"Se juuri", sanoi äijä. "Se on auringon ilmoittaja. Huomenna tai ylihuomenna saamme kenties jo nähdä auringonkin. Katsopas, kuinka kummasti tuo valo punaa Rastekaisen huippua!"

Sampo katseli länteen päin ja näki, kuinka lumi kauas hohti punaiselta Rastekaisen synkällä huipulla, jota hän ei pitkään aikaan ollut silmin erottanut. Heti johtui hänelle mieleen, kuinka ihmeellisen ihanaa olisi, jos saisi etäältä nähdä vuoren haltian.

Sampo mietiskeli asiata koko päivän ja puolen yötä. Hän tahtoi nukkua, mutta ei voinut. "Oi", ajatteli hän, "olisi kuitenkin kummallista kerran saada nähdä tuo vuoren haltia!" Ja näin yhä näitä miettiessään, konttasi hän viimein aivan hiljaa ulos poron taljasta, jonka sisällä hän oli maannut, ja sitten ulos oven aukosta. Ulkona oli niin pakkaneen, että tähdet säteilivät ja lumi narskui jalkain alla. Mutta Sampo Lappalainen ei ollut arka poika, eikä hän tuommoisesta paljoa pitänyt. Olihan hänellä sitä paitsi nahkatakki, nahkahousut, kallokatat, nahkamyyssy ja nahkakintaat. Näin varustettuna tirkisteli hän tähtiä ja mietti, mitä nyt tehdä.

Samassa kuuli hän poronsa vähän matkan päässä kaapivan lunta. "Mitähän, jos ajelisin vähän?" arveli Sampo.

Tuumasta toimeen. Sampo valjasti poronsa pulkan etehen, tapansa mukaan, ja ajeli aika vauhtia pitkin suurta autiota lumikenttää. "Minä ajelen vähän, hyvin vähän matkaa vaan, Rastekaista kohden", ajatteli hän itsekseen. Ja niin ajaa hujautti hän joen jään yli ja sitten ylös toista Tenojoen rantaa, ja nyt oli Sampo Ruijan kuningaskunnan aineella, koska Tenojoki on rajana. Mutta mitäpä Sampo tuota ymmärsi?

Sinä, joka luet tämän sadun Sammosta, oletko sinä koskaan laulanut: "juokse porosein?"

Tunnetko sinä sen sievän laulun, jonka tekijää, armasta, hyvää piispa Franzénia, koko Ruotsi ja koko Suomi rakastaa, ja oletko sinä nähnyt hänen ihanain lauluinsa neljännen osan nimilehteä? Siinä näemme me piirrettynä lunta pitkin porollansa ajelevan lappalaispojan, ja hän se juuri on Sampo Lappalainen. Juuri niin istui, hänkin ja laulaa hyräeli itsekseen:

"Päiv' on lyhyinen,
Mutta pitkä tie,
Laulaissain nyt vie
Matka joutuen!
Tääll' on sudet vaan
Usvamajoissaan."

Ja Sampo, näin laulaissaan, näki kuinka sudet juoksivat, kuni harmaat koirat, pimeässä reen ympärillä ja poroa tapailivat, mutta näistä ei Sampo paljoa huolinut. Hän tiesi hyvin, ett'ei ainoakaan susi ollut kululleen niin joutuisa, kuin hänen kiltti poronsa. Hei! mitä nujakkaa pulkka lensi mäkien ja kivien yli, jotta ilma korvissa tuhisi! Sampo Lappalainen lasketteli vaan yhä eteenpäin. Kopsis kopsis, panivat poron kaviot, ja korkeat vuorenharjanteet näyttivät juoksevan taaksepäin, mutta Sampo ajaa törötteli vaan. Hän ei muuta miettinyt kuin hupaista ajelemista.

Näin hänen ajaessaan kerran mäkeä alas lensi pulkka ylös-alaisin, ja Sampo joutui lumikinokseen. Mutta tuosta ei poro tiennyt mitään, luuli vain, että Sampo yhä istui pulkassa, ja niin juoksi poro tiehensä, ja Sampo sai suunsa lunta täyteen, ett'ei edes ennättänyt huutaa ptruu! ptruu! (vaikka sitä huutoa kyllä oikeastaan vain käytetään hevosille eikä poroille!) Siellä hän nyt makasi, kuni sääretön sopuli, keskellä synkkää yötä ja keskellä suurta, ääretöntä erämaata, jossa ei ainoatakaan ihmistä ollut, ei asunut monen penikulman päässä.

Sampo alussa vähän hämmästyti, eikä tuo kummaa olekaan. Hän kömpi ylös lumesta. Tosin hän ei ollut loukannut itseänsä ollenkaan, mutta mitä se häntä auttoi? Niin kauas, kuin silmä kantoi himmeässä kuun valossa, näki hän ympärillensä vaan kinoksia ja äärettömiä lumivuoria. Mutta yksi vuori oli kaikkia muita korkeampi, ja Sampo ymmärsi sen olevan Rastekaisen. Samalla johtui hänen mieleensä, että täällä asui vuoren julma haltia, joka söi poroja, yhden suupalakseen, ja nieli pikku poikia kuni sääskiä. Silloin rupesi Sampo pelkäämään. Mielellänsä olisi hän nyt tahtonut olla kotonansa isän ja äidin luona lämpöisessä kodassa. Mutta kuinka sinne päästä? Ja eiköhän häntä sitä ennen löydä kinoksesta tuo vuoren haltia, jonka kurkkuun hän menee housuineen, kintaineen, kuni pienonen sääski raukka?

Niin, siellä Sampo Lappalainen nyt istui lumessa ja pimeässä Lapin autioilla vuoren harjanteilla. Hänestä tuntui niin kummalta, niin synkältä, kun hän edessänsä näki Rastekais-vuoren suuren, synkän varjon, sen vuoren, jossa vuoren haltia asui. Eikä siitä mitään apua ollut, että hän tuossa itkien istui, sillä kaikki hänen kyynelensä kylmettyivät heti kohta jääksi ja vierivät herneinä alas hänen pienelle karvaiselle porontalja takillensa. Sentähden arveli Sampo, että itku nyt oli hyödytöntä vaivaa, ja nousi ylös kinoksesta, juoksemalla lämmitäkseen.

"Jos tähän jään istumaan, niin palellun kuoliaaksi", lausui hän itseksensä. "Parempi on silttekin mennä vuoren haltian luokse. Jos hän minut syö, niin siitä ei ole sen pitempää puhetta. Mutta minä sanon hänelle että hän ennemmin söisi sudet, joita täällä vuorilla näkyy kosolta olevan; ne ovat lihavampia paistia, kuin minä olen, ja hänellä on vähempi vaivaa turkista."

Sitte Sampo alkoi kavuta vuorta ylös. Hän ei ollut kauas kavunnut, niin jo kuuli jonkun hissuttavan lumessa, ja heti sen jälkeen juoksi hänen luoksensa suuri takkukarvainen susi. Sammon pieni lappalaissydän vavahti, mutta hän päätti näyttää, ikäänkuin ei ensinkään pelkäisi. "Äläpä juokse minun tielleni!" huusi hän sudelle. "Minulla on asiaa vuoren haltialle, ja varo kinttujasi, jos rohkenet minulle mitäkään pahaa tehdä!"

"No, no, älähän kiirehdi!" sanoi susi, sillä Rastekaisella taitavat kaikki eläimet puhua. "Kuka sinä olet, pieni poika nulikka, joka kinoksissa kapuat?"

"Nimeni on Sampo Lappalainen", vastasi poika. "Kukas sinä sitten olet?"

"Minä olen vuoren haltian ylimmäinen pääsusi", vastasi peto, "ja minä olen juossut vuorelta vuorelle kutsumassa hänen kansaansa viettämään suurta auringon juhlaa. Koska meillä on sama matka, niin istu selkääni; siten saat ratsastaa vuorelle."

Sampo ei kauan arvellut, kapusihan vaan suden pörhöiselle turkille istumaan, ja niin mentiin laukkaamalla yli rotkojen ja notkojen. "Mikä juhla se on, se auringon juhla?" kysyi kumppaniltaan Sampo.

"Etkö sinä sitä tiedä?" sanoi susi. "Kun täällä Lapissa koko pitkän talven on ollut pimeä ja aurinko ensimmäisen kerran taas täällä nähdään nousevan taivaan kannelle, silloin me vietämme auringon juhlaa. Silloin kaikki eläimet ja kaikki haltiat koko pohjolasta kokoutuvat Rastekaiselle, ja sinä päivänä ei kukaan saa tehdä toiselle pahaa. Se oli onneksi, Sampo Lappalainen; sillä muutoin, näet, olisin minä jo aikaa sitte syönyt sinut suuhuni."

"Onko vuoren haltiakin täällä saman lain alainen?" kysyi Sampo.

"Se on tietty se", sanoi susi. "Yhden tunnin ajan ennen auringon nousemista ja yhden tunnin ajan sen laskemisen jälkeen ei vuoren haltia itsekään tohdi sinuun koskeakaan. Mutta varo itseäsi, kuin tunti on loppunut, sillä jos silloin vielä olet vuorella, niin hyökkää satatuhatta sutta ja tuhat karhua sinun päällesi, ja vuoren haltia tarttuu siihen, jonka ensin kouraansa saapi, ja silloin ei sinusta enää ole paljoa puhumista, Sampo parka!"

"Kenties sinä olet niin kiltti, että sitte myös autat minua vuorelta pois, kuin alkaa vaara uhata?" kysyi Sampo, ja sydän sykki hänellä rajusti.

Susi purskahti kohti kurkkua nauramaan (sillä Rastekaisella osaavat sudet nauraakin). "Älä sitä, Samposeni, toivokaan", arveli hän. "Minä päin vastoin ensimmäisenä hyökkään päällesi. Sinä olet lihava ja roteva poika; huomaan hyvin, että olet paisunut poron maidosta ja poron juustosta. Sinusta saan hyvän eineen aamusella."

Sampo mietskeli, olisiko paras heti hypätä suden seljältä alas, mutta nyt oli jo liian myöhä. He olivat nyt saapuneet vuoren huipulle, ja siellä sai hän kummia katsella. Siellä istui suuri vuoren haltia istuimellansa, joka oli pilvihin pistävä kallion huippu, ja katseli kauas vuorien ja laaksojen yli yön pimeässä. Päässä oli hänellä myssy valkoisista lumipilvistä; hänen silmänsä olivat täyskuun näköiset, kuin se nousee metsän takaa; hänen nenänsä oli kuni vuoren huippu; hänen suunsa kuin vuoren rotko hänen partansa kuin pitkistä jääpuikoista tehty töyhtö; hänen käsivartensa olivat niin paksut kuin suurin honka vuorella; hänen kätensä kuin kuusen havut; hänen säärensä ja jalkansa kuin kelkkamäki talvella, ja hänen avarat turkkinsa kuin lumivuoret. Mutta kysynet kenties, kuinka keskellä yötä saattoi nähdä vuoren haltiaa ja hänen kansaansa. Niin, se seikka oli semmoinen, että lumi loisti ylt'ympäri, ja yli kaiken taivaan kaaren leimusivat kaikkein kauneimmat revontulet, valaisten seutua.

Vuoren haltian ympärillä istui miljoonittain haltioita ja tonttuja, niin harmaita ja niin pieniä, ett'eivät he, hangella kulkiessaan, jättäneet suurempia jälkiä, kuin oravakaan. He olivat kokoutuneet tänne maailman kaikista ääristä, Novaja-Semljasta ja Huippuvuorilta ja Grönlannista ja Islannista, niin, vieläpä Pohjoisnavaltakin; kaikki olivat he tulleet tänne kumartaen aurinkoa palvelemaan, aivan kuin raakalaiset pelosta paholaista palvelevat, sillä haltiat eivät aurinkoa rakasta; he olisivat mielissään, jos se, kerran laskeuduttuaan autioiden vuorten taakse, ei enää ikänä kohoaisi. Ja vähän etempänä seisoi siellä kaikki Lapin pienemmät ja suuremmat eläimet pitkissä, taajoissa riveissä tuhansittain; siellä oli karhut, sudet, naalit, porot, sopulit, poronkirput, ja paljo muitakin, mutta sääsket olivat tulemasta estetyt, he raukat olivat näet paleltuneet.

Tätä kaikkea Sampo Lappalainen hyvin kummastellen katseli, ja kapusi niin huomaamatta pääsuden seljältä ja kätkeysi suuren kukkurakiven taakse, nähdäkseen, mitä nyt vielä tapahtuu.

Vuoren haltia kohotti korkean päänsä, niin että lumi pyrysi hänen ympärillensä, ja katso! silloin loistivat kauniit revontulet sädekehänä hänen otsallansa. Ne leimusivat pitkinä, tähden muotoisina säteinä yli sinisen öisen taivaan; ne räiskyivät ja suhisivat, juuri kuin tuli metsässä kiitäessään honkain latvaan; ne levisivät ja supistuivat taas yht'äkkiä; ne tihenivät ja vaalenivat vuoroon, niin että valonvaihduksen toisensa perästä, tuulispään tavoin, kiiti lumisten vuorien yli. Ja sekös oli vuoren haltialle iloksi! Hän taputteli jäisiä käsiänsä, jotta kaikki kuului kuin ukkosen jyrinä vuoren rotkoista, ja haltiat ulvoivat ilosta, ja eläimet ylt'ympäri huusivat pelosta. Mutta silloinpa vuoren haltia vasta oli mielissään, niin että hän huusi yli kaiken erämaan: "Näin pitäisi aina oleman! Ikuinen talvi ja ikuinen yö! Niitä minä rakastan."

"Näin pitäisi aina oleman!" huusivat haltiat ja tontutkin täyttä kurkkua, sillä kaikki he enemmän rakastivat yötä ja talvea kuin kesää ja päivänpaistetta. Mutta eläinten joukossa nousi aika jyräkkä, sillä kaikki petoeläimet ja sopulit olivat samanmieliset kuin haltiat, mutta porot ja muut eläimet toivoivat kesää; olisivat kaiketi sitä hyvinkin toivoneet, joll'eivät samassa olisi muistaneet Lapin sääskiä. Pieni poronkirppu yksin tahtoi välttämättömästi kesäkin, ja vinkui siis, niin paljon kuin jaksoi: "herra kuningas, mehän olemme tulleet tänne aurinkoa odottamaan!"

"Pidätkö kitasi kiinni, kurja mato!" karjasi jääkarhu hänen vieressänsä. "Tännehän tullaan kokoon vain vanhan tavan mukaan. Mutta tänä vuonna nousee ilomme ylimmilleen, sillä tänä vuonna ei aurinko tulekaan enää taivaan kannelle; aurinko on sammunut, aurinko on kuollut!"

"Aurinko on sammunut! Aurinko on kuollut!" kiljuivat kaikki eläimet, ja koko luonto värähti kauhistuksesta. Mutta

Pohjoisnavalta tulleet haltiat nauroivat niin, että heidän myssyinsä lensivät päästä ja suuri vuoren haltia korotti julman äänensä ja huusi taas yli erämaitten: "Näin on aina oleva! Näin on aina oleva! Aurinko on kuollut. Koko maailma on polvensa notkistava ja minua rukoileva, minua, ikuisen talven ja ikuisen yön kuningasta!"

Tästä suuttui Sampo, joka yhä istui kukkurakiven takana. Hän astui siis esiin ja huusi kyllä nenäkkäästi: "sinä valhettelet, vuoren haltia, sinä valhettelet! Eilen näin minä auringon ilmoittajan taivaan rannassa, eikä aurinko ole kuollut. Kyllä sinun partasi vielä sulaa, kunhan juhannuksen aika alkaa lähestyä."

Tätä kuullessaan vuoren haltia kävi synkäksi, ja hänen otsallensa näkyi nousevan suuri pilvi. Hän unhotti lain ja kohotti hirmuisen pitkän käsivartensa, surmaamaan Sampo Lappalais parkaa. Mutta samassa vaalenivat revontulet, ja punainen juova välähti taivaalle ja paistoi keskelle vuoren haltian hyyteistä naamaa, niin että hän äkkiä sokeutui ja pudotti käsivartensa alas. Ja silloin kohosi hiljallensa auringon kultainen reunus juhmallisena yli taivaan rannan ja valasi vuoret, erämaat, kinokset, rotkot, haltiat, eläimet ja pienen uljaan Sampo Lappalaisen. Yht'äkkiä alkoi lumi kimallella, juuri kuin olisi miljoonia ruusuja satanut sen pinnalle, ja aurinko loisti kaikkien silmissä ja vieläpä kaikkien sydämen sisässäkin. Vieläpä nekin, jotka enimmin olivat toivoneet, että aurinko olisi kuollut, olivat sangen iloiset nähdessään sen taas. Mutta kaikista hupaisinta oli katsella haltiain ja tonttujen kummastusta. He tirkistelivät aurinkoa pienillä, harmailla silmillänsä, jotka kiiluivat punaisten yömyssyjen reunusten alta, ja he joutuivat vasten tahtoansa niin ihailemisen valtaan, että asettuivat seisomaan ylösalaisin, pää kinokseen, ja suuren, hirmuisen vuoren haltian parta alkoi sulaa ja tippua juoksevaksi puroksi yli hänen avaran takkinsa.

Mutta kuin kaikki, kukin omalla tavallansa iloiten, olivat katselleet aurinkoa hetkisen, oli ensimmäinen tunti jo melkein kulunut, ja Sampo Lappalainen kuuli erään poron sanovan vasikallensa: "tule, tule, armas lapseni, nyt meidän tulee kiiruhtaa pois, sillä muutoin sudet syövät meidät suuhunsa!"

Silloin Sampokin muisti, miten hänen kävisi, jos hän kauemmin viipyisi. Ja koska hän vieressänsä näki komean, kultasarvisen poron, niin hän ei kauempaa miettinyt, vaan hyppäsi poron selkään, ja niin mentiin taas aika vauhtia alas jyrkkiä vuoren kukkuloita.

"Mitähän kohinaa tuo on, joka kuuluu meidän takanamme?" kysäsi Sampo vähän ajan perästä, vedältäen henkeä ankaran ratsastamisen jälkeen.

"Se tulee niistä tuhannesta karhusta, jotka juoksevat meidän jäljestämme nielemään meitä", vastasi poro. "Mutta älä pelkää: minä olen vuoren haltian oma loihtuporo, eikä ainoakaan karhu vielä ole minun kantapäitäni tavoittanut."

Niin matkasivat taas hetkisen. Silloin kysyi Sampo: "mitähän läähätystä tuo on, joka takanamme kuuluu?" - Poro vastasi: "se lähtee sadasta tuhannesta sudesta, jotka täyttä laukkaa rientävät perästämme syömään sinua ja minua suuhunsa. Mutta älähän hätäile: ei ole ainoakaan susi vielä minua kilpajuoksussa voittanut."

Taas matkasivat hetken aikaa; silloin sanoi Sampo Lappalainen: "ukkonenkohan tuolla vuorilla meidän takanamme jyrisee?" - "Ei", sanoi poro, ja koko hänen ruumiinsa alkoi vavista, "se on vuoren haltian jalkain kopsetta; hän, näet astuu jättiläisen askelilla meidän jäljestämme, ja nyt olemme hukassa, sillä hänen kynsistään ei kukaan voi pelastua." - "Eikö tähän sitte niitäkään neuvoa ole?" sanoi Sampo. - "Ei", vastasi poro, "tässä ei muu auta, kuin koettaa päästä pappilaan, joka on tuolla Inarinjärven rannalla. Jos sinne ennätämme, niin olemme pelastetut, sillä vuoren haltialla ei ole valtaa kristittyjen yli." - "No", sanoi Sampo: "Juokse, porosein, yli vuorien, niin annan sinulle kultakauroja syödä hopeaisesta soimesta!"

Ja poro juoksi, juoksi yhä henkensä edestä, ja juuri kuin olivat päässeet papin huoneeseen, oli vuoren haltia jo kartanolla ja kolkutteli niin kovasti ovea, jotta kaikki luulivat huoneen palasiksi pakahtuvan. "Kuka siellä on?" kysyi pappi.

"Minä olen!" vastasi jyrkkä ääni kartanolta. "Avaa ovi vuoren haltialle! Täällä on kastamaton lapsi, ja kaikki pakanat ovat minun omiani."

"Maltas vähäsen, kunnes saan kauhtanani ja kaulukseni päälleni, voidakseni sopivalla tavalla vastaanottaa niin ylhäistä herraa!" vastasi pappi huoneestansa. - "Olkoon menneeksi!" karjasi vuoren haltia; "mutta joudukin, muutoin poikasen huoneen seinän palasiksi!" - "Hetä, heti, armollinen herra!" vastasi pappi.

Mutta samassa otti hän vettä astiahan ja kastoi Sampo Lappalaisen kristityksi ihmiseksi Isän, Pojan ja Pyhän Hengen nimeen.

"Noh, etkö ole valmis jo?" ärjyi vuoren haltia ja kohotteli jo hirmuista jalkaansa, potkasemalla kumotakseen huonetta. Mutta silloin avasi pappi itsestänsä oven ja sanoi: "mene tiehesi, sinä yön ja talven kuningas, sillä tämän lapsen kanssa sinulla ei ole niitäkään tekemistä! Jumalan armon aurinko paistaa nyt Sampo Lappalaisen yli, eikä hän enää kuulu sinun, vaan Jumalan valtakuntaan!"

Silloin suuttui vuoren haltia niin julmasti, jotta tuossa paikassa pakahtui hirmuiseksi pyry-ilmaksi, ja alkoi sataa lunta niin tiheään, että lumi melkein peitti koko pappilan, ja kaikki luulivat kinoksihin kuolevansa. Pappi yksin oli ihan tyynenä, lukihan vain rukouksiansa pyhästä kirjasta ja odotteli aamua. Ja kuin aamu tuli, paistoi aurinko lumelle, ja lumi suli, ja pappila oli pelastettu, mutta vuoren haltia oli kadonnut; ja mihinkä hän on joutunut, sitä ei kukaan tiedä, mutta kaikki arvelevat hänen vielä elävän ja hallitsevan Rastekaisella.

Sampo Lappalainen kiitteli hyvää pappia ja sai häneltä pulkan lainaksi. Sitte valjasti Sampo kultasarvisen poron papin pulkan etehen ja matkusti niin kotia isänsä tykö Aimiöön. Ja sielläkös ilo ylimmilleen nousi, kuin Sampo Lappalainen niin yht'äkkiä tuli takaisin! Mutta pitkäksi kävisi nyt tällä kertaa kertoa siitä, kuinka Sammosta sitte tuli suuri herra, joka ruokki poroansa kultakauroilla hopeaisesta soimesta. Sanotaanpa, ett'eivät lappalaiset siitä ajasta asti enää vuodesta vuoteen lykkää lapsiensa kastattamista, kuten ennen; sillä kuka tahtoisikaan, että vuoren haltia söisi lapset suuhunsa? Sampo Lappalainen kyllä tietää, kuinka tämän asian laita on. Hän kyllä tietää, miltä tuntuu, kuin ukkonen vuoren harjanteilla jyrähtelee.

JOULULAULU.

Tervehtii jo meitä
Joulu armahin,
Tuli kylmän teitä,
Armas kuitenkin.
Hämpä hymyellen
Tupahan jo saa.
Lapset tanssiellen
Häntä seurajaa.
Kynttilät ne hohtaa
Tähtösinä niin,
Sepä mielen johtaa
Betlehemihin.

Loista lapsen tiellä,
Joulun tähtönen!
Oi, niin ilomiellä
Sua katselen!
Näithän, tähti, Herran
Lapsosenakin,
Pienihän oli kerran
Vapahtajakin.
Loistit kirkkahasti
Silloin seimehen,
Loistat siitä asti
Aina eelleen.

Oi, sä ilon suoja,
Joulu herttainen,
Rauhan, riemun tuoja,
Talven kukkainen!
Polvillas sa meitä
Hypittelet vaan,
Kutsut enkeleitä
Joukkoon laulamaan.
Enkel'-ääniin liittää
Lapset äänens' saa,
Kaikki hyvät kiittää
Herraa Jumalaa.

SATU SEITSEMÄSTÄ SISARUKSESTA.

Tahdotko kuulla sangen pienen sadun seitsemästä sisaruksesta? Se tapahtui kaukana pohjoisessa, ja samahan se on missä, sillä hyviä lapsia löytyy kaikkialla maailmassa, joka paikassa seisovat pyhät enkelit heidän vieressään, ja joka paikassa Jumalan armahtavaiset isälliset silmät katsovat pieniin lapsiin tämän maailman eksyttävillä poluilla.

Olipa kerran seitsemän sisarusta. Kuin viime kerran oli joulu, leikkivät he kaikki iloisina yhdessä, ja heillä oli joulu-ukko ja joululahjoja, ja he tanssivat joulukuusen ympärillä. Ja väsyttyään panivat he pienet kätensä ristiin ja rukoilivat hartaasti Jumalaa varjelemaan heitä kaikesta pahasta ja kaikista kiusauksista maailmassa, ja niin he nukkuivat Jesuksen nimeen.

Ja koska sinä yönä oli jouluyö, lauloivat näkymättömät pyhät enkelit koko yön korkeudessa toisella puolen mustien talvipilvien: "Kunnia olkoon Jumalalle korkeudessa, ja maassa rauha, ja ihmisille hyvä tahto!"

Mutta kuin lapset olivat lukeneet siunauksen, kysyi yksi sisaruksista: "Mitä *ijankaikkinen rauha* merkitsee?" "Sitä ei voi sanoa, sitä täytyy tuntea", vastasi äiti ja koetti selittää sitä heille. Mutta he eivät sitä oikein ymmärtäneet.

Kuin nyt tuli pääsiäinen, ja jo kauan aikaa sitä ennenkin, oli noista seitsemästä sisaruksesta ainoastaan kolme jäljellä maan päällä, sillä Jumala Kaikkivaltias oli lyhyen ajan kuluessa ottanut neljä heistä pois maailman kaikista suruista ja kiusauksista. Yrjö, Berta, Ossian ja pienokainen kätkyessä olivat väsyneet leikkimästä ja itkemästä maan päällä, ja olivat viimeisen kerran panneet kätensä ristiin, rukoilleet ja sitte nukkuneet Jesuksen nimessä ijankaikkiseen lepoon. Ja Yrjö, joka oli vanhin niistä, ja viimeinen, jonka Jumala otti luoksensa, oli jo tiennyt enemmän kuin muut Jumalan valtakunnasta, ja olikin kerran kysynyt, elämänsä viimeisenä päivänä, tulisikohan hänkin, joka jo oli isompi, muiden pienten lasten luokse, joiden on Jumalan valtakunta. Ja kuin hänelle sanottiin, että se kaikki oli aivan varmaa, koska hän niin hartaasti toivoi sitä ja uskoi Jumalan äärettömään armoon, oli hän vallan tyytyväisenä pannut kipeän päänsä levolle ja nukkunut niin hiljaa, ett'ei vaivoista enää näkynyt jälkeäkään hänen kauniilla kirkastuneilla kasvoillaan; niissä kuvautui vain suloinen rauha, jota eivät mitkään maailman myrskyt enää häiritse.

Silloin olivat nuo kolme jäljelle jäänyttä sisarusta itkeneet silmänsä punaisiksi; nähtyään Bertan nuket taikka Yrjön ja Ossianin pienet puuhevoset, jotka kaikki seisoivat rivissä vanhoilla paikoillansa, itkivät he vielä enemmän ja olivat mielestänsä kovin yksin, vaikka heitä oli yhteensä kolme.

Mutta taivaan enkelit tiesivät kyllä, minkä tähden kaikki oli näin tapahtunut, eivätkä itkeneet, he hymyilivät vain niin laupeaasti ja niin suloisesti, kuin ainoastaan autuaat hymyilevät. He istuivat eräänä iltana kirkkaan tähden reunalla, ja nuo neljä vasta tullutta lasta istuivat valkoisissa vaatteissa heidän keskellänsä ja katselivat niitä, jotka surivat maan päällä. Mutta kuin Yrjö näki miten he itkivät, heräsi enkelisydän hänen povessansa, ja hän sanoi enkeleille: "Suokaa minun mennä hetkeksi alas sanomaan, kuinka sanomattomasti onnelliset me olemme täällä ylhäällä Jesuksen helmassa!"

Silloin vastasivat enkelit ystävällisesti ja vakavasti: "se ei ole luvallista, sillä kaiken sen he voivat lukea Jumalan sanasta."

Mutta Yrjö sanoi: "Sallikaa minun ainoastaan hiljaa hengähtää raamatun lehdille, joka on avattuna pöydällä entisessä kodossani." Ja enkelit sallivat sen, sillä sehän ei ole Jumalan Kaikkivaltiaan tahtoa vastaan.

Ja Yrjön henki kulki lehtien ylitse ja käänsi ne näkymättömästi, niin että sisarusten silmät kohtasivat suloisimmat ja lohduttavimmat paikat pyhästä raamatusta. Siinä he lukivat: "Sallikaa lasten tulla minun tyköni, ja älkää kieltäkö heitä; sillä senkaltaisten on Jumalan valtakunta."

Taas he lukivat: "Minä olen ylösnousemus ja elämä; joka uskoo minuun, hän elää, ehkä hän olisi kuollut."

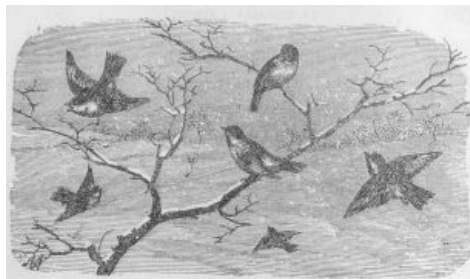
Ja vielä he lukivat: "Isä, minä tahdon, että kussa minä olen, siellä nekin olisivat minun kanssani, jotkas minulle annoit."

Ja kuin sisaret lukivat nämät sanat, tulivat he tyyniksi ja iloisiksi sydämmissänsä, sillä he tiesivät, että Jumalan sana on ijankaikkinen totuus.

Mutta Yrjön henki palasi takaisin raamatun lehdiltä ja kiitti Jumalaa.

Nyt oli pääsiäinen maan päällä, ja valkoinen lumi sulii pois neljän sisaruksen haudalta, mutta kolme jäljelle jäänyttä eivät enää surreet. He ajattelivat Herraa Kristusta, joka on kuollut meidän edestämme ja on murtanut kuoleman kahleet ja noussut ylös meidän edestämme, että mekin uskon kautta nousisimme ylös ijankaikkiseen elämään. Ja silloin nuo kolme sisarta menivät neljälle haudalle ja panivat rukoillen kätensä ristiin ja vasta nyt he ymmärsivät viimeiset sanat siunauksessa:

"Anna meille ijankaikkinen rauha!"

WARPUNEN JOULU-AAMUNA.

Lumi ompe peittänyt
Kukat laaksoissa,
Järven aalto jäätynyt
Talvi-pakkasessa,
 Varpunen
 Pienoinen
Syönyt kesän einehen;
Järven aalto jäätynyt

Talvi-pakkasessa.

Pienen tuvan ovella
Seisoi tyttö-kulta:
"Tule varpu, ilolla,
Nouki siemen multa.
 Joulu on.
 Koditon
Varpuseni onneton.
Tule tänne ilolla,
Nouki siemen multa."

Tytön luo nyt riemuiten
Lensi varpu-kulta:
"Kiitollisna siemenen,
Otan kyllä sulta.
 Palkita
 Jumala
Tahtoo kerran sinua.
Kiitollisna siemenen
Otan kyllä sulta."

"En mä ole, lapseni,
Lintu tästä maasta.
Olen pieni veljesi,
Tulin taivahasta.
 Siemenen
 Pienoisen,
Jonka annoit köyhällen,
Sai sun pieni veljesi
Enkelitten maasta."

Urholan linna.

URHOLAN LINNA.

"Nyt tulee sota!" huusi Matti, ja tallusteli sisään aivan punaposkisena, noella piirretyt viikset huulilla, kukon höyhen lakissa ja puusapeli sojossa.

"Herra varjelkoon!" parkasi vanha Maija, joka aamupäivällä lakasi salin lattiata ja säikähti niin, että oli vähällä pudota istualleen lattialle. "Mitä Matti sanoo? Tuleeko sota?"

"Tulee kyllä", virkkoi Matti ylpeästi ja pisti sapelinsa ympärillensä olevan vyön silmukkaan. "Sota tulee, niin että paikat paukkuu, mutta antakaa, hyvä Maija, minulle ensin voileipä; nälkäisenä on niin ikävä sotia."

"No, mitä minä nyt kuulenkaan?" virkkoi Maija vieläkin yhtä peljästyneenä. "Sota on paha onnettomuus. Sehän on hirveätä, että ihmiset tappavat toisiansa ja polttelevat kaupunkeja ja kyliä ja sotkevat viljan pelloilla. Onko mahdollista, että turkkilainen on maahan tullut?"

"Se on tietty", sanoi Matti, ja haki ruokakaapista leipäkorista itselleen kuivaa leipää koko puoliskon, levitti sen päälle voita ja alkoi syödä kaikin voimin. Suu täynnä voileipää sanoi hän turkkilaisia vilisevän pihan täydeltä. "Mutta äläs

huoli, kyllä me heidät ajamme pakoon. Kyll' eivät Urholan linnaa saa valloitetuksi."

"No tuosta puheesta minä en ymmärrä sanaakaan!" sanoi Maija ja keräsi rikat rikkalapiolle ja kiiruhti, niitä viemään ulos. Sillä muori oli utelias näkemään, mitä kummia siellä ulkona mahtoi ollakaan, ja avasi siis oven aivan peloissaan.

Mitäs hän siis näki? Ei muuta kuin että piha oli täynnä koulupoikia ja kulmassa aitaa vastaan oli iso lumilinna, ja sen muurille juuri nyt asetettiin lippu, joka oli tehty punaisesta kaulahuivista siten, että se sidottiin heilumaan pitkän leipävartaan päähän. Muori äikäili itsekseen jotakin "paholaisen maalaamisesta seinälle" ja heitettyään rikat pois, meni hän äkeissään takaisin huoneeseen.

Mutta Maija ei älynnytkään, että aidan takana oli toinen parvi seitsenkorttelisia sotureja, joilla oli paperista leikatut puolikuun kuvat nuppineulalla pantu takin selkämykseen kiinni, sillä sitä ei sopinut muuhun paikkaan kiinnittää. Nämä ne nyt varmaan olivat turkkilaisia ja olivat luotia valavinansa, kuin puristelivat lumipalloja ja asettivat ne oikein säännöllisiin riveihin aidan vierustalle. Kristityt olivat pihan puolella ja niiden tunnusmerkinä oli napinreikään pistetty havun oksa.

"Missä kenraali on?" kysyi joku kristittyjen joukosta ja katseli samalla levottomasti sinne päin, josta vihollinen oli tulossa. – "Herra kapteeni! hän on ruokakaapilla voileipää syömässä", vastasi toinen ja nosti käden lakin reunaan, asettuen samalla asentoon.

"Sopiiko kenraalin syödä voileipää, kuin vihollinen hyökkää päälle?" muistutti kapteeni nurisevan näköisenä.

"Kyllä, herra kapteeni", niinhän Sandelskin teki, vastasi toinen soturi rohkeasti.

"Vääpeli ei saa siinä seista viisastelemassa, vaan käyköön pian komentamassa päällikköä marssimaan pois ruokakaapilta", virkkoi kapteeni oikein mahtavasti.

"Se tapahtuu heti", vastasi vääpeli. Mutta samassa näkyikin kenraali jo rappusilla, Ihan ensiksi hän näki punaisen lipun linnan muurilla. "Kuka on uskaltanut asettaa tuon veripunaisen lipun Urholan linnaan?" huusi kenraali käskevästi. – Ei vähintäkään vastausta kuulunut.

"Herra kenraali," virkkoi viimein kapteeni hämillänsä, "minä lainasin lipun Kyökki-Priitalta ja maksoin lainan sotakassasta. En minä siihen mitään voinut, että hänen huivinsa oli punainen."

"Kapteeni," sanoi ylipäällikkö, "ette te ymmärrä eri väreistä enempää kuin kissa kyökissä. Olemmeko me merirosvoja ja ryöväreitä, että pitäisimme punaista lippua? Sen sanon teille, että valkoinen ja sininen on meidän värimme: – valkoinen talviemme lumen takia, ja sininen sini-järviemme mukaan." – Ja silloin hän kaivoi taskustansa esille kappaleet kuluneesta lippuvaatteesta, jonka hänen sisarensa Sofia oli eilispäivänä kutonut kokoon. Punainen rosvolippu otettiin alas ja kohta sen jälkeen heilui sinivalkoinen lippu leipävartaan nenässä.

"Turkkilaiset tulevat! Joka mies paikoillensa!" huusi aidan vieressä oleva etuvartia. Nytkös tuota pikaa syntyi suuri kiiru kristittyjen sotajoukossa. Koko joukko jaettiin kolmeen eri osastoon. Kaksi asetui portin viereen, voidaksensa molemmilta puolilta antaa viholliselle tervetuliaisiksi oikein hirmuisen luotisateen, ja kolmas osasto kiiruhti linnaan järjestämään sen pattereita ja siellä täällä paikkaamaan sen muuria, missä lumi oli liian pehmeä. Kenraali tarkasti jok'ainoata paikkaa, ja joka vain ei ollut kyllyiksi sukkela, sai säälimättä muksauksen selkäänsä. Mutta rumpali, pikku Rietriikki, jonka ei tehnyt mieli kunnian eteen uhrata seitsenvuotiasta elämänsä, hämmästyti niin suuresti, että hän kadotti rumpupalikkansa ja vetäytyi pakoon koirankoppiin.

Turkkilaisia oli melkein kahta vertaa enemmän kuin kristityitä ja sen vuoksi he suurella rohkeudella hyökkäsivät portista sisään. Hurraa! Nyt saivat ensimmäisen pallotuiskun vastaansa – loiskis, ropsis! Turkkilaiset hämmästyivät, ja nuorimmat heidän joukossaan alkoivat itkeä. Mutta heidän päällikkönsä Dshingis-Khan, pitkä yläluokkalainen, osasi heitä rohkaista. He viskoivat kauhean joukon lumipalloja. Turhaan kokivat kristityt suojella itseään takin kauluksia pystyyn kääntämällä, hyökkäys oli liian ankara; he alkoivat peräytyä. Tällä kertaa kaikki riippui rumpalista. Mutta rumpua, jonka piti elähyttää kaikkien urhoutta, sitä ei kuultu, ei nähty. Turhaan huusi kenraali rumpalille: tämä istui hiljaa kenenkään huomaamatta koirankopissa.

"Voi sitä petturia!" huusi kenraali. Mutta mikäs nyt enää auttoi? Viholliset hyökkäsivät sisään, ja vaikka kristityt verrattoman urhollisesti puolustivat paikkaansa; täytyi heidän viimein väistyä ylivoiman edestä ja vetäytyä lumilinnan turviin.

Kenraali oli hirveästi harmissaan. Mutta voitolla olevat turkkilaiset hurrasivat hyvin lujasti ja heiluttelivat pitkin pihaa taistelutantereelta saamiensa voiton merkkejä, joiden joukossa oli: yksi saapas, kaksi puusapelia, seitsemän lakkia ja neljä- tai viisitoista paritonta villa-lapasta.

Nyt pidettiin aselepo ja turkkilainen komentaja vietti voittojuhlaa, tarjoten runsaasti nekkuja miehille sotakassan kustannuksella. Sitte hän lähetti sanansaattajan, joka ylpeällä äänellä vaati linnalaisia antautumaan ehdottomasti. Muutoin heidän pitäisi jokaisen kuoleman, joka merkitsi, että kaikkien piti ruveta maahan ja olla olevinaan kuollut.

Vääpeli, joka oli ensimmäisenä linnan muurilla, arveli täydellä syyllä, että sellainen vaatimus olisi kovin häpeällinen, ja sieppasi kuin sieppasikin patterilta lumipallon, jonka hän lennätti ihka suoraan tuon ylpeän turkkilaisen otsaan, niin että lakki lensi pois päästä ja turkkilainen lähti kypälämäkeen minkä kerkesi.

"Tuohan on vastoin kansain oikeutta!" huusi Dshingis-Khan vihoissansa pihalla. – "Niin," huusi vääpeli, "mutta tässä vallitseekin nyrkkioikeus!" ja samalla hänen tarkka kätensä lennätti toisen pallon niin liki Dshingis-Khanin korvia, että ylpeä voittaja töin tuskin sai päänsä pelastetuksi.

"Kas se oli oikein tehty, vääpeli!" kuului kenraali sanovan. "Joka uskaltaa puhua antautumisesta, se ammutaan heti

paikalla. Minä julistan väepelin vänrikiksi, mutta” – nyt kenraali huusi niin lujasti, että kuului yli koko pihan, – ”rumpali on pelkuri raukka ja hänet minä alennan kuormarengiksi.”

”Urholliset turkkilaiset,” huusi Dshingis-Khan, ”kuulkaas, mitä nuo kerskailijat tuolla sanovat! En tahdo maksaa teidän urhouttanne, mutta sen sanon, että aidan takana vielä on korillinen nekkuja, ja ensimmäinen, joka linnan muuria yli pääsee, hän saa – niin, en tahdo kantaa Dshingis-Khanin nimeä, joll’ei hän saa palkinnoksi koko koria.”

”Hurraa! Eläköön Dshingis-Khan!” huusivat turkkilaiset kaikki yhteen ääneen, ja syöksivät linnaa vastaan. Mutta eipä Urholan linna ollutkaan yhtä helposti valloitettava kuin varustamaton pihamaa. Sieltä sateli luotia ympäri korvia kuin herneitä vaan. Turkkilainen toisensa perästä tulla tuiskahti takaisin muurilta. Nyt ei enää voitu käyttää kuulia, vaan käytiin käsikämmään, painiskeltiin mies miestä vastaan ja kaaduttiin toistensa päälle, muuria murrettiin, niin että suuret kappaleet kukistuivat maahan ja siellä täällä muutamit kaikessa hiljaisuudessa joutuivat tukkanuottasillekin, mutta se oli kansain-oikeutta, nyrkki-oikeutta ja sotajärjestyksensä vastaan. Kenraali ja hänen väkensä teki kaikki, mitä vaan voidaan vaatia urhollisilta miehiltä paljain päin, ilman lapasia ja muutamit saappaitakin vailla. Kaikki taistelivat viimeiseen mieheen saakka, mutta pahaksi onneksi olivat turkkilaiset niin paljon lukuisimmat. Sitä ei voitu enää auttaa, turkkilaiset pääsivät voitolle. Kenraali oli jo saatu vangiksi, lippu temmaistiin alas, viholliset syöksivät jo linnan muurien yli, silloin – – Niin, silloin alkoi rumpu päristä!

Tämän aavistamattoman merkin kuultuansa turkkilaiset hämmästyivät. He eivät voineet muuta arvella kuin että toinen kristitty sotajoukko oli tulossa heidän takanansa, ja syöksivät suin päin alas muureilta, lähtivät kypälämäkeen eivätkä seisattuneet ennen kuin hyvän matkan päässä portin takana.

Pahanpäiväisen tappion kärsittyänsä ryömi kenraali väkinensä linnan jäännösten seasta esiin ja he uskoivat tuskin silmiänsä, kuin näkivät pikku Rietrikin tulevan rummuttaen aivan yksinänsä pihan yli. Mutta kun hän lähestyi kenraalia, otti hän lakin päästänsä, lasi polvilleen ja sanoi: ”Nyt kenraali saatte minut ammuttaa, minä en ole sen parempaa ansainnut; minä läksin rivistä pakoon, kuin vihollinen lähestyi. Parempi on tulla ammutuksi kuin alennetuksi kuormarengiksi. Niin, kyllä minä kuulin, mitä kenraali sanoi, kuin istuin koirankopissa ja silloin sydämeni vavahti, ja kyllähän minä turkkilaista pelkäsin, mutta pahemmin minä pelkäsin, että minua sanottaisiin pelkuriksi raukaksi. Sen tähden minä purin hammasta, ja hain rumpupalikkani ja sitte ajattelin: vaikkapa he minua löisivätkin, niin minä rummutan kuitenkin! – Mutta he juoksivatkin kaikki tyyni tiehensä.”

Kenraali tarttui rumpalin korviin, nosti hänet korkealle ylös ja suuteli häntä niin, että maikahti. ”Toverit,” sanoi hän, ”Rietriikki rumpali on pelastanut Urholan linnan ja meidät kaikki. Minä julistan tässä koko sotajoukon kuullen, että Rietriikki rumpali on rehellinen mies. Maltas vaan, jahka hän on kasvanut päätä pitemmäksi, niin hän ei enää sovi koirankoppiin. Mutta sen sanon teille, pojat että silloin hän ei *tahdokaan* sinne ryömiä. Häpeä sille pojalle, joka koskaan ryömii koirankoppiin, kuin Urholan linna on pelastettava! Vaan kunnia jokaiselle, joka mieluummin antaa lyödä itsensä kuoliaaksi kuin viskaa pois rumpupalikat, kuin pitäisi seista tai kaatua isänmaan puolustamisessa!”

LINTU SININEN.

Satunäytelmä kolmessa näytöksessä.

Henkilöt:

Guido, Kypron kuningas.
Sibylla, hänen toinen puolisonsa.
Prinsessa Florinna, kuninkaan tytär ensimmäisestä naimisesta.
Prinsessa Forella, kuningattaren tytär.
Prinssi Amundus, Syrian kuningas.
Prinssi Cyprinus, hänen ystävänsä.
Holofernes, kuninkaan kuuluttaja.
Mangipani, kuningattaren hovimestari.
Sysis, noita-nainen.
Deoletus, noita-mies.
Roosa ja Liila, kammarineitsyeitä.

Sitä paitsi sotilaita, hoviväkeä ja muuta kansaa, kissoja, pöllöjä ja tonttuja. Tapahtuu Kypron saarella noin 650 vuotta sitte.

Ensimmäinen näytös.

Vierashuone kuningas Guidon linnassa. Roosa ja Liila ompelevat morsiusleninkiä.

Roosa.

Yh, nyt neulan’ katkasin!
Teräksest’ ol’ Englannin.

Liila.

Jätä kiire kohtuuton!
Työläs neulominen on
Leninkiä Forellalle...

Roosa.

Jos se oisi Florinnalle,
Niin työ tuntuis suotuisalle.

Liila.

Vain näin sievää pukua,
Florinnalle? Eihän vainen.
Vaikk' on hame hitulainen,
Ei tok' uutta hankita.

Roosa.

Sitä vastoin Forella
Kaikin puolin komea,
Vaikk' on epäkelpo häntys!

Liila.

Tyhmä, veltto, tyly, läntys,
Vaikka pesee yhtenään
Maidossa hän käsiään.

Roosa.

Florinnap' on ennättäivä
Kylpemähän lähteellen,
Siks on puhdas hän kuin päivä,
Kaunis kuin tähtönen.

Liila.

Puoleen päivään makaapi
Forella, ja sitte huutaa
Äitiään hän täyttä suuta,
Haukottelee, torkkuupi.
Torttuja ja sokuria
Sitte syödä ahmastaa,
Kirkuu hillomuuramia,
Kunnes etehensä saa!
Sitte vitkaan pukeutuu,
Sitt' taas jälleen uinahtuu.

Roosa.

Florinnapa armahainen,
Ihana kuin mansikkainen,
Aamuin nousee ani varhain,
Kukkiansa hoitaa parhain,
Koko päivän tekee työtä,
Sitte vihdoin viimeinen
Avunteko ennen yötä
Iltasilla köyhillen.
Hän on kovin herttainen.

Liila.

Kuningatar Florinnaa
Toruu aivan yhtenään
Vaan ei pahaa pakinaa
Forellalle ensinkään.

Roosa.

Kuningatar leski oli
Kuninkaan kun rouvaks tuli,
Onhan näet Forella
Hänen oma lapsensa.
Florinnalle riitelepi,
Forellaa hän hyväilepi,
Kuninkaall' ei ollenkaan
Sanomista sanaakaan.

Liila.

Tämähän on kumma vallan!

Roosa.

Hän kun tohvelin on alla.
Nyt on uljaan prinssin kanssa
Tapahtunut kihlaus,
Forellan luo matkallansa
On jo prinssi Amundus.

Liila.

Onko prinssi mieltä vailla?

Roosa.

Sehän sopi kelpo lailla,
Forellaa hän nähnyt ei,
Siks kun kihlat hälle vei.
(Tirkistää ikkunasta.)
Liila, mikä touhu tiellä!
Ratsastaja lentää siellä,
Kansanjoukko hurraten
Kokoutuupi portillen,
Kuningas on loistossansa,
Holofernes sivullansa,
Hän tuo viinilasku myös.

Liila.

Roosa, katso, jätä työs!
Se on varmaan prinssi. Taivas,
Kuin hän hyvin ratsullaan
Kansanjoukkoon tiensä raivas!
Kuningatar vierastaan
Tervehtää jo parhaillaan.

(Holofernes tulee sisään, lihava, punakka ja vähän päissään.)

Holofernes. Pois tieltä, sanon minä, pois tieltä, tytöt, hänen majesteettinsa meidän kaikkein armollisimman kuninkaan kaikkein armollisin kuuluttaja tulee panemaan järjestykseen kaikkein armollisimpia kuninkaallisia huoneita suurvaltialle prinssi Amundukselle, hänen armollisen armonsa röökynä Forellan kaikkein alammaisimmalle yljälle! Puh, minä olen juossut kuin orava, minä olen lentänyt kuin nahkasiipi, seremonianmestarilta hovimestarille, hovimestarilta kellarimestarille ja kellarimestarilta juomanlaskijalle hankkimassa olutta ja viiniä kuninkaalliseen hoviin, että olisi millä juoda hänen kaikkein armollisimman armonsa prinssi Amunduksen onnen malja.

Roosa. Niinpä näyttää kuuluttaja varmuuden vuoksi tutkineen viinejä.

Holofernes. Tietysti, se on minun alammaisin velvollisuuteni. Nyt täällä tulee pidot, tytöt, suuret pidot hovissa, tietäkäätte, ja hänen armonsa prinssi Amundus on alkava tanssin hänen armonsa röökynä Forellan kanssa.

Liila. Mutta hän ei viitsi sitä, ell'ei prinssi kanna häntä. Siihen on hän kovin laiska.

Holofernes. Hillitse kielesi ja puhu arvokkaasti meidän armollisesta röökynästä. Minä voin ilmaista erään salaisen asian. Osaatko olla vaiti, pikku hempukka, mitä?

Liila. Kuin muuri, *(hiljaa)* kuin joku seisoo muurin takana ja kuuntelee.

Holofernes. Niinpä saatan sanoa, sokurimuruseksi, että kuningatar kuiskasi korvaani tänään: Holofernes, sinä olet kelpo mies ja suuri sota-urho. *(Tytöt nauravat.)* Mitä virnailemista? Tosiaankin niin hän sanoi, ja sentähden, sanoi hän, saat sinä Florinnan rouvaksesi, kun vaan olet siitä puhumatta. Se ei tule koskaan kysymykseen, sanoin minä. Mitäs virkkaa, polttiainen?

Liila. Minä sanon, että kuuluttajamestari on narri.

Holofernes. Niinkö sanot, ampiaispesä? Kyllä minä opetan...

Roosa. Tule, Liila, olen varma, että kuningattarella on jotakuta pahaa mielessä Florinnaa kohtaan. Kertokaamme se hänelle. *(Menevät.)*

Holofernes. Malta, raapiva kissanpoika! *(Juoksee Liilan perästä.)*

(Kuningas Guido, kuningatar Sibylla, prinsessa Forella, Mangipani ja hoviväkeä saapuu.)

Kuningatar *(antaa käskyjäänsä).*

Kunniaksi prinssillen
Pannaan vahti ovellen.
Pannaan vahti, vaiko miten
Teidän majesteettinne?

Kuningas.

Miten vaan te käskette.

Kuningatar.

Ja tuo sali parahiten
Kukkasilla verhotaan,
Pidot illaks laitetaan.
Neljä istuint' upeata
Valmistetaan loistavata:
Minulle ja kuninkaalle,
Prinssille ja Forellalle...

Kuningas (*hiljaa*).

Kultan', eikös Florinna
Saiskaan olla seurassa?

Kuningatar (*hiljaa*).

Niinkö sopis sinusta? (*Kovasti.*)
Neljä istuint' tehkäätte,
Kuninkaan on käsky se.
Florinna, hän pikku tipu,
Ei voi tulla, pääss' on kipu...

Florinna (*tulee nöyrästi*).

Mit' on mulla tehtävätä?

Kuningatar (*vihaisena*)

Ovellako väikyt tätä
Kuulemassa? Katsos vaan,
Ethän sairaaks joudakaan,
Kun on prinssi vierahana.
Mene, makaa nukkuvana!

Florinna.

Armonne, oon terve aivan.

Kuningatar.

Viekastelet! Salaat vaivan.
Tahdot pettää.

Kuningas.

Eipä vaan!
Minä luotan Florinnaan.
Älä sure, lapsi kulta,
Suvaitsetko, niin saat multa
Namusia, näetsen
(*antaa hänelle namusia*)
Kaikki taskus täytehen?

Florinna.

Tottelen ja käskyn mukaan
Menen oitis kammariin.

Kuningas (*hiljaa kuningattarelle*).

Salli hänen tulla niin...

Kuningatar.

Sin' et ole myötäsukaan
Tiedänhän sen ennestään.
(*Florinnalle.*)
Pitoihin saat toki tulla,

Jos on kunnan puku sulla,
Muutoin älä mielikään.
(Hiljaa Mangipanille.)
Onko vaatteet hältä viety?
Annoinhan mä käskyn sen.

Mangipani.

Kaikk' on tehty, se on tietty.

Kuningatar *(hiljaa).*

Siitä suurest' iloitsen.

Forella *(Florinnalle).*

Miltä pidoissa se näyttää,
Jok' ei itseään voi käyttää?
Mamma sanoi, että vaan
Koreilla mä yksin saan.

Kuningatar *(hiljaa Forellalle).*

Pysy vait! *(kovasti)* Nyt silkki maksaa
Paljon. Kuningas ei jaksa
Korskeutta kannattaa.
Florinna siis olla saa
Tyytyväinen hameesensa
Sekä vanhaan pukimeensa.

Florinna.

Siihen tyydyn, tietty se,
Mitä määrää armonne.

Kuningatar *(Florinnalle).*

Nyt on aikas lähteä!

Kuningas.

Vartoomme jo prinssiä.

Kuningatar.

Majesteetti, edeltä
Valtasaliin menkää vastaan.

(Kuningas, Mangipani ja hoviväki menevät.)

Kuningatar *(Forellalle).*

Oot kuin pölkky oikeastaan.
Oot kuin tipahtanut kuusta.
Tuhmuutta vaan tulvaa suusta.

Forella.

Mamma aina sanoo mua
Viisaaks, sangen sukkelaks,
Osavaks ja taitavaks.
Minuun saattaa ihastua,
Sanoo mamma, kaikk' yks kaks.
Paremp' olen Florinnata,
Sievempi ja somempi,
Kaikin puolin kauniimpi;
Puhe mull' on sujuvata.
Puku muodin mukaan yllä;
(itkee)
Niin on mamma sanonut,
Olen mieleen painanut,
Ja ne todeks uskon kyllä.

Kuningatar.

Usko mitä tahdot, töllö,
Mut siit' älä hiiskukaan
Ollos vaiti!

Forella.

Niinpä vaan
Tahdon ollakin kuin pöllö,
Nyt mä prinssin uhallä.

Kuningatar.

Se ois kaunis!

Forella.

Luultavasti
Prinssi naurais makeasti.

Kuningatar.

Saisit seista kaapissa. (*Menee.*)

Forella.

Kas niin, nyt taas mamma puhkaa,
Vaän en huoli, teenpä uhkaa.
Mull' on tuima nälkä, haa!
Mistä saisin makkaraa? (*Menee.*)

Holofernes (*aukasee salin ovet ja kumartaa, vielä vähän päissään*). Minä olen heidän kaikkein alammaisimpain majesteettiensa ja armojensa kaikkein armollisin palvelija. Suvaitsevatko heidän korkeat armonsa tehdä minulle armon vilvoitella itseänsä vähän täällä ulkona perähuoneessa. Vai niin. Heidän korkearuhtinaalliset, kuninkaalliset ja prinsilliset armonsa suvaitsevat vielä hikoilla. Olkaa sitte niin armolliset ja hikoilkaa, niin kauan kuin teidän armonne haluatte. (*Itsekseen.*) Kunhan vaan ei tulisi kovin ikävä iltaista, tahi oikeammin maljoja. Kas niin, nyt tulee hänen armonsa kuningatar, kovin armoton. Nyt tulee täällä nuoskailma. Parasta on pötkiä tipo tieheni, tunnen itseni sanomattoman janoiseksi. (*Sill' aikaa on Forella tullut toiselta puolelta sisään, iso makkara kädessä, ja asettuu nurkkaan syömään.*)

Forella (*syöden*). Kolme päivää on mamma pitänyt minua nälkäparannuksella, että tulisin oikein hienoksi, kuin prinssi tulee. Eihän siitä liho, jos makkaran syökin, (*Mutustaen.*) Mokoma prinssiraukka! Mut minäpä tiedän, mikä on parempi, ja se on makkara.

Kuningatar (*hyökkää sisään, näkemättä Forellaa.*)

Tule, tule Forella,
Prinssi kysyy sinua.
(*Menee etsien pois.*)

Prinssi Amundus (*seuraa heti kuningattaren perästä*).

Väistyä hän tahtoi varmaan.
Mistä löydän sinut, armaan'?
(*Huomaa syövään Forellan.*)
Tiedätkö sä, saunapiika,
Joll' on nälkä hirmuinen,
Miss' on sulo neitinen?

Forella (*hiljaa*).

Niijaanko nyt, se lie liikaa?
Enkä viitsi. (*Kovasti.*) Sanokaa,
Josko prinssin nähdä saa?

Prinssi.

Min' oon prinssi Amundus.

Forella.

Vai niin. Oiva sattumus!
Ota syliis!

Prinssi.

Ootko höpsy?

Forella.

Tässä istun niinkuin löpsy,
Tule auta seisaallen,
Anna muisku huulillen'!

Prinssi.

Hupsu, kuka lienetki?

Forella.

Tulen sulle rouvaksi.

Prinssi.

Mitä? Ootko Forella?

Forella (*pala suussa*).

Se on nimen todella.

Prinssi.

Taivas, olen petetty?

Forella (*kuin ennen*).

No miks et jo lähesty?
Kosk' on hidas kulku miehen,
Menen vastaan puolitiehen.
(*Nousee kömpelösti ylös, lähestyy prinssiä ja pyyhkii suutansa.*)
Kas nyt olen siisti jo,
Suikkaapas nyt suutelo!

(*Prinssi tahtoo paeta, Kuningatar hyökkää sisään ja sieppaa makkaran Forellalta.*)

Kuningatar (*kovin hämillään*).

Teidän armonne, on vielä
Tyttö kovin lapsekas,
Vaan se talttuu elon tiellä...

Forella.

Tulen rouvaks, tulenpas.

Kuningatar (*hiljaa*).

Ole vait!

Forella (*kovasti*).

Vai ole vait?

(*Itkee.*)

Mitä mamman kielto tiennee,
Pappi meidät vihkii kait?

Prinssi.

Teidän armollanne lienee
Tytärtä kaks, tietääkseni
Toinen niist' on suloinen.

Kuningatar (*hiljaa*).

Pelko jäätää sydämmeni.
(*Kovasti.*)
Kaks on. Toinen tyttönen
On kuin hanhi typerä,
Ilman ihmis-älyä.
Piiloon itsensä nyt sulkee.

Liila (*sisään hyökäten*).

Armonne, Florinna kulkee
Ylös arkipuvussa,
Hämillä ja pelossa.
Hält' on varastettu vaatteet!

Kuningatar.

Sulta mitkä tyhjät vaatteet!

Liila.

Kysykää hält' itseltään!

(Florinna saapuu nöyränä jokapäiväisessä puvussaan.)

Kuningatar.

Hävytön, sä noinko tänne

Tohdit tulla näkymään?

(Hiljaa.)

Sydämmessän' viha riehuu.

Florinna.

Noudatinhan käskyänne.

Kuningatar.

Poistu pian! Joutuen!

(Hiljaa.)

Veri suonissani kiehuu.

Prinssi *(joka on ilolla katsellut Florinnaa).*

Hän on sievätekoinen.

(Ojentaa Florinnalle kätensä. Musiikkia kuuluu.)

Kaunis neiti, josko saan

Pyytää kanssan' tanssimaan?

Silkittä ja kullatta

Neito on niin suloisa,

Kasvoissa kun näkyy somuus,

Hyve, äly, viattomuus.

(Taluttaa Florinnan tanssisaliin.)

Forella.

Mamma, yhdessä he meni!

Kuningatar.

Niin, sen näen lapsoseni.

Forella.

Ottaako hän rouvaks sen?

Kuningatar.

Kaikki teen sit' estääksen'.

(Ensimmäinen näytös loppuu.)

Toinen näytös.

Sama sali kuninkaan linnassa. Roosa ja Liila istuvat taas työnsä ääressä.

Roosa.

Niin, täss' ollaan nypläilyllä,

Rakas Liila, yhtä myötä.

Kuningatar keksii kyllä

Tyttö raukoillensa työtä.

Liila.

Entinenki leninki

Ylenmäärin kyllä loistaa

Ja nyt täytyy kuitenkin

Hälle ommella jo toista

Loistavampaa.

Roosa.

Hullunmoista!

Vaikk' ois kuinka loistavaa,
Tok' ei prinssiä hän saa.

Liila.

Näitkö eilen pidoissa
Kuin hän tanssi alinomaa
Florinnan kanss' salissa?

Roosa.

Oikein sievää, oikein somaa!
Kuningatar turkissaan
Oli halkeemaisillaan.

Liila.

Sen vuoks nyt tän' aamuna
Florinna, se tyttö parka,
Suljettuna olla saa
Kuin häkissä lintu arka;
Siellä soittaa kitaraa.

Roosa.

Hiljaa, prinssi Cyprinus
Tulee. Jospa lohdutus
Tulis ja myös pelastus.

(Cyprinus tulee.)

Cyprinus.

Iltaa, neidot ihanaiset,
Aamutähdet armahaiset,
Kesäpäivän vertaiset!

Roosa *(nijaten).*

Armon herra, mik' on totta
Sopii meidän vastaan ottaa.
Korjatkaa pois tähteet!

Liila *(nijaten).*

Ylistyksenne on liikaa,
Minä oon vaan kammarmiika
Neuloja on ystävän'.

Cyprinus.

Hyvää iltaa, tytöt, sitte.
Jos niin teitä miellytän.

Roosa.

Aivan oikein osasitte,
Hyvä iltaa!

Liila.

Iltaa oi!

Cyprinus.

Kuinka Florinna nyt voi?

Roosa.

Niinkuin häkkilintu voi,
Jota haukka vartioi.

Liila.

Niinkuin särki, kun suu auki
Ryntää nielemähän hauki.

Cyprinus.

Ken on hauki? Ken on haukka?
Voi voi nuorta tyttö raukkaa!

Roosa.

Arvaa!

Cyprinus.

Kuningatar?

Liila.

Niin!

Roosa.

Haukk' on, joka tarttuu kiin',
Holofernes.

Cyprinus.

Mitä kuulen?

Liila.

Hauska kyllä, niinpä luulen.
Ennen vaikk' ois marakatti
Kuin tuo vanha viinaratti.

Cyprinus.

Rouvaks Holofernekselle?

Roosa.

Kuningatar määrää hälle.

Liila.

Amundus saa Forellan.

Cyprinus.

Asiaa nyt aavistan;
Vaan niin hullust' ei saa tehdä.
Ennen iltaa saatte nähdä
Jotain hauskaa, vartokaa,
Lapset, tehdään mutka tiehen.
Tunnen kelpo taikamiehen,
Heti hänen luokseen lähden.
(*Menee.*)

Roosa.

Kiitos, prinssi!

Liila.

Hyvä on,
Tulee hauskuus verraton.

Roosa.

Tulee hönttö, vait sen tähden!

(*Holofernes tulee sisään kukilla koristettuna.*)

Holofernes. Helejaa, tytöt, tänään täällä tulee mahtavat häät. Arvaatteko, kuka on morsian? Niin, Florinna, se pikku, sievä, kaikkein armollisin neiti Florinna on se. Ja voitteko arvata, kuka on ylkä?

Roosa. Kukas muu kuin prinssi Amundus?

Holofernes. Ylemmäksi, sokerimuruni, ylemmäksi. Se olen minä itse, näetkös, minä suuri valtainen, urhollinen ja nerokas ritari Holofernes, kuningattaren korkeasti-omakätinen kuuluttaja, ja niin edes päin j. n. e. Oletteko koskaan nähneet niin kunnioitettavaa ylkää? Minut voisi syödä, niin olen makea. Ja tuommoisia kukkia, mitä sanotte? Enkö ole sievä?

Liila. Olette, niinkuin kaatunut aita, jonka lahonneiden seivästen välistä orjantappuran kukat pilkistävät.

Holofernes. Entäs uusi frakkini, olkaa hyvä ja katsokaa sitä tarkasti. Mitä pidätte?

Roosa. Niin, täydellisesti patakuninkaan näköinen.

Holofernes. Kuninkaalliselta minä näytän, se on varma. Minä odotan par'aikaa korkeaa herrasväkeä tänne, ja se viisas rouva Sysiskin: on luvannut saapua häihin. Mutta minua niin hävyttömästi janottaa. Hyvästi, pikku heinäsiirkat! Olen kohta täällä jälleen. *(Menee.)*

Roosa. Tule, Liila, saammepa nähdä, mitä heillä nyt on aikeissa. *(Menevät.)*

(Kuningatar ja Sysis tulevat.)

Kuningatar.

Tekö, armas rouva siis
Teette mulle palveluksen
Lumoomalla Amunduksen.

Sysis *(lukee sormiaan).*

Annas luen: neljä, viis,
Kuus ja seitsemän se totta,
Mikstum, pikstnm, hikstum, rotta,
Pinsitarjum pumperoin!
Kyllä mä sen tehdä voin.

Kuningatar.

Hyvä, kunhan piakkoin
Tuuman voisi toteuttaa.

Sysis.

Eläimeks hän täytyy muuttaa.
Vaan yks ehto ainoasti:
Hänen pitää vapahasti
Kihlasormus Forellalle
Sormeen panna.

Kuningatar.

Mukavalle
Keino tuntuu. Hyvä, oi!

Sysis.

Muutoin en mä mitään voi.
Lumoust' ei tapahtuisi.

Kuningatar.

Vaikka kiukkuun pakahtuisi,
Hänen täytyy sormus antaa
Forellalle kihlaks kantaa.
Täksi illaks Forella
Florinnaksi puetaan,
Hän ei osaa arvata.

Sysis.

Yhtä juonta pelkään vaan.
Jos ken Deoletukselle
Sanan vie, niin tulee helle.
Hän on viisas niinkuin mä.

Kuningatar.

Huolimme viis hänestä!

(Sysis menee.)

Kuningas *(tulee).*

Taivas, mitä kuulenkaan?
Florinnako naitettaisi?

Kuningatar.

Kun niin kelpo miehen saisi,
Mitä muusta huolikaan.

Kuningas.

Holofernes!

Kuningatar.

Niinpä niin!
Mistä paremp' saataisiin?
Rikas, uljas, loistavainen.

Kuningas.

Juopi ja on turhamainen.
Armas Sibyllani tiedä,
Kehumist' ei se mies siedä;
Aamust' iltaan viina viedä
Saapi miehen muassaan,
Niinkuin orjan konsanaan.
Min' en koskaan myönny tähän.

Kuningatar.

Sin' et myönny? Paha vähän.
Vaan min' oon sen päättänyt.
Ja kun majesteetti nyt
Luonnostaan on armahainen,
Siivo, myöten antavainen.
Luulen, että tahtoni
Hän kuin ennen täyttävi.

Kuningas.

Armas Sibylla...

Kuningatar.

No vait!
Hän on heti täällä kait.

(Florinna tulee, Mangipani vartiana.)

Florinna.

Teidän majesteettinne,
Luoksenne mun käskitte.

Kuningatar.

Tule, armas, hyvää kuulet,
Tänään suureen onneen tulet,
Rouvaks Holoferneksen;
Kiitöpäs nyt nijaten!

Florinna.

Taivas! Holofernekselle?

Kuningas.

Älä itke, kultajyvä,
Näätkös, lapsi, sievä, hyvä,
Kuningatar määrää hälle.
Jos nyt pysyt tyynenä,
Annan karamelliä.

Florinna.

Poista, isä, hätä multa!

Kuningas.

Enhän tohdi, lapsi kulta.
Kuningatar kova on.

Florinna.

Oisin ruoho nurmikon!
Oisin lehti taikka havu,
Taikka haihtuvainen savu!
Oisin korsi vähäinen,
Taikka lintu sininen!
Paremp' olis ollaksen'.

Kuningatar.

Lintu joutuu pian paulaan.
Nyt hääjoukko tulee, laulaa.

(Musiikkia ja tanssia. Forella neitsyeinensä ja hoviväki, tulevat tanssaten sisään ja asettuvat riviin.)

Missä ylkä? Mitä! us!
Mik' on tämä kummitus?

(Holofernes tulee tanssien hyvin iloisena eikä huomaa, että Deoletus on hänelle noitunut aasinkorvat ja hirmuisen pitkän nenän. Cyprinus ja Deoletus tirkistävät nauraen ovella.)

Holofernes. Kaikkein nöyryin palvelijanne, kaikkein armollisin herrasväkenä. Nyt olen valmis, kuten näkee minun sokerimuruni; eikö pitäne minua kauniina? Nyt on hän tuleva minun pikku morsiokseni ja minä olen tuleva hänen kaikkein makeimmaksi yljäksensä. Ja niin oleskelemme kuin kyyhkyspari, ja elämme hunajalla ja herkuilla, lättöjä aamiaiseksi, pannukakkuja päivälliseksi, vohvelia iltaiseksi ja lasi viiniä silloin tällöin *(Loukkaa nenänsä.)* Ai, ai!

(Kaikki nauravat juosten pakoon pitkää nenää.)

Kuningatar (vihaisena).

Sinä mörkö, riiviö!
Sinä aasi, hirviö!
Tulit peljättämään meitä.
Mene matkaas pitkin teitä!
(Ajaa Holofernehsen pois, joka kirkuen pakenee.)

Roosa ja Liila.

Velhoutta! Noituutta!

(Kaikki juoksevat nauraen pois.)

Kuningatar (kiukkuisena).

Kas nyt häät on lopussa.
Mangipani, seisa!
Prinssi saapuu kohta tänne,
Kerro, mitä sanoin ennen.
(Menee.)

Mangipani (yksin).

Paremp' oisi työssä muussa
Kuin täss' seista valhe suussa.
Vaan jo piennä pidin surun,
Valheella sain sokermurun.
Valtioon kun tieni juoksi,
Valehtelen leivän vuoksi.
Hyi! Mä oikein häpeän
Välist' omaa itseän'.

Amundus (tulee).

Florinna oi armahaisen,
Lemmittyäni ainokainen,
Mistä sinut löydän vainen!
Annas kysyn, kukaties
Voipi ilmoittaa tuo mies.
(Mangipanille.)
Oletteko nähnyt äsken
Prinsessaa?

Mangipani.

Hän kotona

On; jos suvaitsette käsken,
Voitte tässä vartoa.

Amundus.

Tässäkö?

Mangipani.

Hän tulee tähän.
Häll' on aikaa sangen vähän,
Pikimältä joutaa vaan
Teitä täällä kohtaamaan.

Amundus.

Todellako?

Mangipani.

Niinpä kyllä.
Kaapu sininen on yllä,
Kun hän hiljaan saapuu tähän
Ystävyyttään näyttämähän.
Kovin häntä riemuttaisi
Helläks muistoks jos hän saisi
Esimerkiks sormuksen...

Amundus (*osoittaa sormustansa*).

Tääkö sormus?

Mangipani.

Vaikenen
Onhan asianne oma.
(*Menee.*)

Amundus.

Tyttö park' on sievä, soma!
Hänkin säälii Florinnaa.
(*Forella tulee sinisessä kapassa, huntu kasvoilla.*)
Vait, kas siin' on armas hän,
Näyttää kovin pelkäävän,
Niijaa, mutt' ei ääntä saa...
Hyvää iltaa prinsessa!
Suuri kiitos eilisestä,
Toivon ett' ei tanssi estä
Teidän hyvin vointia.
(*Forella niijaa.*)
Sormeheni unhotin
Sormuksen, mi kuuluu teille,
Ottakaa se takaisin,
Onhan sormus kallis meille.
(*Panee sormuksen Forellan sormeen. Hän niijaa.*)
Florinna, tää sormessanne
Olkoon, minä muistossanne.

Forella (*heittää hunnun ja kapan*).

Mitä tyhjää lorua?
Enhän ole Florinna,
Mutta aivan sama mulle,
Sormus sopii kihlatulle,
Eikä äiti esteeks tulle.

Amundus.

Forellako olet sä?

Forella.

Mitä tyhjää kysellä!
Vaikka kuinka tirkistele,
Min' en siitä huikentele.

Amundus.

Petos mulle julma aivan!

Forella.

Maksaako tuo telme vaivan
Tähden halvan sormuksen?
Ja kun oikein aattelen,
Mull' on monta parempaakin.
(Helkyttelee kultavitjoja.)
Kuule kun ne kilkahtaakin,
Pidoissa nää mull' on yllä,
Maksaa tuhansia kyllä;
Vitjat kaulan kaunistaa,
Renkaat korvan' koristaa,
Hintaakaan en niiden tiedä,
Hän ei viitsi katsahtaa...

Amundus.

Jätä, enempää en siedä!

Forella.

Olen ylväs, loistava,
Kaikin puolin komea.
Suutele ja kumarra!
Miks ei huolisi hän mua?

Amundus.

Kosk' en voi mä pyytää sua.
Sydäntän' ei koruhemppu
Valloita, kas siinä temppu.
Neittä viatonta, somaa
Sydämestän' halajan,
Häntä toivon alinomaa.
Florinnaa ma rakastan.

(Kuningatar ja Sysis tulevat.)

Kuningatar.

Prinssi, mitä kuulenkaan!
Sormuksenne tarjositte,
Forellan jo kihlasitte,
Ettekö nyt muistakaan?

Amundus.

Erehdys se oli. Mut
Min' en mitään luvannut.

Forella.

Florinnaks hän luuli mua...

Kuningatar.

Vait! Nyt seuraa kihlattua
Kypron saari myötäisiks.

Amundus.

Florinnaa en jätä siks.

Kuningatar.

Kultaa tynnyr päällisiksi.

Amundus.

Kylm' on kulta kumppaniksi.

Kuningatar.

Kuoloon saakka vainoon teitä.

Amundus.

Florinnaa en koskaan heitä.

Kuningatar.

Sysis voimaa näyttäkää,
Tehtävänne täyttäkää,
Hän on kylmä niinkuin jää.

(Sysis vetää piirin laattiaan Amunduksen ympäri, joka turhaan pyrkii yli piirin.)

Sysis.

Mirabola banda
Sintra maranda
(Huone pimenee.)
Rigi digi ala mala urfa da ho!
Untra ba muri pex
Dolga la churi fex!
Orra dorra ixta pixta rexa fi lo!

Amundus.

Päästä tästä karsinasta!

Kuningatar.

Luovatko sä Florinnasta?

Amundus.

Koskaan en!

Kuningatar.

Siis jatkakaa!

Sysis *(kiivaammin).*

Arigi bi dan!
Damura falan!
Farona dasintra
Ohimona suban!
(Aina nopeammin.)
Arigida rigida igida gida!
Miraho! Iraho! Aho!
(Merkitse käsillensä että joku suuri pienennetään.)
Amundus! Mundus! Undus! Ndus! Dns! Us! S.

(Viimeisten sanain kuuluessa vaipuu Amundus voimattomana ensin polvilleen, sitte lattialle. Pöllöjä lentelee ja tonttuja hipsuttelee näyttämön yli.)

Kuningatar.

Kuollut?

Sysis.

Ei, vaan horroksissa.
Hänet voi nyt muuttaa toiseksi
Olennoks, jos minkämoiseksi.
Hält' on mahti kadoksissa.

Forella.

Hyi kuin kummi tily on!

Sysis.

Voimme tehdä sammakon,
Apinan tai ankerian,
Karhun taikka piikkisian,
Madon, linnun taikka kalan.

Forella.

Linnuks häntä minä halaan.

Kuningatar.

Linnuks, linnuks toivomme!

Sysis.

Linnuks hänet tehkäämme!

(Noitumusta, joll' aikaa Sysis levittää Forellan kapan Amunduksen päälle.)

Roba ax! Roba flax!

Cara mia dora kax!

Unde, via, ia, ia,

Liru montra bumperax!

Are, vare, vare, vare.

Vare flix! Vare kuix!

Pix, pix, pix, pix!

Lintunen, Sininen!

Riennä, lennä vaan

Avarahan maailmaan!

Lintunen, Sininen!

(Sininen lintu lentää hiljaa näyttämön yli.)

Lennä pois!

Paremp' ois,

Ett' et osuis milloinkaan

Kotihisi konsanaan!

Lennä pois!

(Lintu lentää pois.)

(Toinen näytös loppuu.)

Kolmas näytös.

Viheriä puisto kuninkaallisen linnan vieressä. Vasemmalla näkyy se torni, jossa Florinnaa pidetään vankina. Vastapäätä seisoo tammi, jonka juurella ruohopenkki. Florinna laulaa tornin ikkunassa.

Florinnan laulu (Sävel: Tuoll' on mun kultani).

Kukkaset tuoksuu ja tuuloset liikkuu,

Lintuset laulaen oksilla kiikkuu,

Voi minun lintuni,

Voi lintukultani,

Lintu sininen,

Sua oottelen!

Lintu se siivillä liitäen lentää,

Pilvien äärihin äänensä entää.

Voi minun lintuni,

Voi lintukultani,

Lintu sininen,

Sua oottelen!

(Kuningatar ja Mangipani piiloutuvat tammen taa.)

Kuningatar *(hiljaa)*. Kuuletko kuinka kauniisti se hylky laulaa? Se on käsittämätöntä. Minä olen kolme kertaa antanut ottaa häneltä kitaran pois, ja hänellä aina kuitenkin on kitara.

Mangipani. Tämä käypi yli ymmärrykseni. Mutta sanomattoman kauniisti hän laulaa. Suokaa anteeksi, teidän armonne, minun on sääli sitä tyttö parkaa.

Kuningatar. Vaiti, nyt hän taas alkaa.

Florinna *(laulaa)*.

Kukkaset kummulla päivällä aukee,

Yks vähä kukkanen nääntyy ja raukee

Voi minun lintuni,

Voi lintukultani,

Lintu sininen,

Sua oottelen!

Joudu jo lintuni pois kotipuoleen,

Florinna tornissa kuihtuvi huoleen.

Voi minun lintuni,

Voi lintukultani,

Lintu sininen,
Sua oottelen!

(Florinna vetäytyy pois eikä enää näy.)

Kuningatar *(tulee näkyviin)*. Jospa ymmärtäisin, mitä hän tarkoittaa tuolla alituisella sinisellä linnulla. Nyt on kohta vuosi siitä, kuin prinssi Amundus tuli muutetuksi linnuksi eikä sittemmin ole hänestä mitään kuultu.

Mangipani. Armollinen Kuningattareni saatatte olla levollinen. Haukka on varmaan aikaa sitte hänet siepannut, joll' ei häntä ole kissa syönyt.

Kuningatar. Toivottavasti arvasit oikein, rakas Mangipani. Muutoin voisi luulla Florinnan hänestä yhä laulavan. Aivan käsittämätöntä on, kuinka hän on niin terve ja koko päivät laulaa niin iloisesti.

Mangipani. Niin, on se kummallista. Ja teidän armonne olette koko ajan suonut antaa hänelle ainoastaan vesisoppaa ilman rusinoita. Eipä hän koko vuonna ole saanut yhtään voileipää eikä maitolasia.

Kuningatar. Sano, Mangipani, mistähän on saanut kaikki ne kauniit kappaleet, joilla olen nähnyt hänen leikkivän, kuin olen tirkistänyt avaimen reiästä? Joka päivä on hänellä kauniimpia kukkia, maukkaimpia hedelmiä, ihanoita nukkeja ja entäs kuvakirjoja sitte, niin kauniita kuvakirjoja et ole koskaan nähnyt, Mangipani! Joka yö annan minä hänen maatessaan varastaa kaikki pois ja yhtenäen saapi hän uusia leikkikaluja. Kuinka se on mahdollista?

Mangipani. Se riippuu lumouksesta. Olen kuullut puhuttavan haltioista ja tontuista, jotka hakevat kaikkea kaunista mailmassa hyvälle lapsille.

Kuningatar. Sepä olisi kummallista. Mutta piiloutukaamme puiden taakse väijymään häntä. *(Piiloutuvat. Florinna näkyy taas ikkunassa.)*

Florinna.

Lintu sininen!

(Kuuluu linnun viserrystä.)

Florinna *(taputtaa käsiänsä)*.

Lintu sininen,
Sua oottelen!

(Lintu sininen lentää yli näyttämön ja ikkunasta sisään. Kuuluu iloista viserrystä. Florinna ei enää näy.)

Kuningatar. Näitkö mitään?

Mangipani. Aivan varmaan, minä näin linnun lentävän Florinnan luo torniin.

Kuningatar. Se oli Amundus, siitä olen varma. Kiiruhda, Mangipani, ota saksia, veitsiä ja viikatteita niin monta, kuin pian voit saada, ja ripusta ne tammen haarioihin. Kun lintu istahtaa levähtämään oksille, leikkaa se siipensä ja jalkansa poikki.

Mangipani. Se on tapahtuva, teidän armonne. *(Hiljaa, mennessään.)* Veli Mangipani, minun täytyy myöntää, että olet jokseenkin suuri lurjus, vaan ajattele, että kuningatar Sibylla on kumminkin terävämpi!

Kuningatar. Nyt käsitän, kuka on ne kauniit tavarat Florinnalle hakenut. Sen on tehnyt Lintu Sininen, joka on Amundus itse. *(Kuuluu viserrystä tornissa.)* Niin, viserrä, viserrä, sininen lintu! Saamme nähdä, kuka paraiten visertää.

(Roosa ja Liila tulevat kukkaiskorineen.)

Roosa.

Täällä tornissa on vanki,
Raukka kukan umpula,
Hälle kukan ainoanki
Tahdomme me viskata.

(He heittävät kukkia ikkunaan. Kuuluu linnun viserrystä ja kitaran soittoa. Sill'aikaa hiipii Mangipani tammen luo ja ripustaa sen oksiin saksia y. m.)

Liila.

Kuule, kuinka hän nyt soittaa!

Roosa.

Kuule, lintu piipikoittaa!

Liila.

Se on lintu sininen,

Florinnalle mieluinen.

Roosa.

Ken hän on tuo laulusuu?

Liila.

Lintu, eikä mikään muu.

Roosa.

Älä joutavin puhu!
Kaupungissa kulkee huhu,
Että prinssi Amundus
Kerran kutsuttihin hoviin,
Pantiin satimihin koviin;
Yleensä käy kuiskaus,
Rouva Sysis -

Liila.

Pidä suus!
Se on syvä salaisuus.

Roosa.

Olkoon sitte mikä hyvään,
Vaan sen verran tiedämme,
Petost' aivan oli se.
Hävinyt kuin kuuluun syvään
Onpi prinssi Amundus.
Ystävänsä Cyprinus
Toivoo vielä. Sanotaan
Deoletuksen jo menneen
Ympäritse kaiken maan,
Niinpä kertaan kahdeksaan,
Hänt' ei löydy nyt, ei ennen.
Florinna nyt mainitaan...

Liila.

Vaiti! Jätä pakina,
Joku voipi kuunnella.
Pois mun kanssani nyt käy,
Kosk' ei Florinnata näy!

(Menevät.)

Florinna *(avaa ikkunan).*

Kaunis lintu sininen,
Liipoittele lentäen,
Tammen siimeksehen kule,
Sieltä salaisesti tule
Luoksen' jällehen!

(Lintu visertää ja lentää tammeen. Kohta kuullaan piipitystä ja valitusta.)

Mangipani.

Kas niin! Kävi hyvinkin!
Lintu kuolee haavoihin.
Joudun oikein kiirehelle,
Sanon kuningattarelle.
(Menee.)

(Cyprinus ja Deoletus tulevat. Lintu sininen haavoitettuna tammen takana.)

Cyprinus.

Täällä, hyvä ystävä,
Olemme taas yhdessä.
Halki Kypron haeskellut,
Turhaan olen juoksennellut,
Amundust' ei löydy vaan.

Deoletus.

Noiduttu lie tosiaan;
Olen juossut kahdeksasti
Ympär avan maailman;
Ei hänt' ollut kuussakaan.
Lensin aurinkohon asti,
Kaikki turhaa puuhausta,
Eikä löydy Amundusta.

Cyprinus.

Ootko ääntä ihmetorven
Koettanut? siihen kas
Veden kala, karhu korven,
Ilman lintu, hyttynen,
Kaikki ääntää vastaten.
Koetapa torveas!

Deoletus (*ottaa esiin jahtitorven*).

Senhän teen mä mieluisasti,
Vaikka turhaan luultavasti.

(Puhaltaa torveen. Lintu sininen piipittää tammen juurella).

Cyprinus.

Kuka piipitteli lässä?
Katso puukko, sirppi tässä
Riippuu tammen oksassa,
Sirppi veren tahrassa.
Tääll' on lintu sininen
Haavoitettu, verinen.

Deoletus.

Annas tuota nähdäkseni!
Raukka, lintu sininen!

Cyprinus (*antaa linnun*).

Oisko tässä pelastus?

Deoletus (*iloisena*).

Ah voi prinssi Amundus!
Ootko jälleen löytyneenä?

Cyprinus.

Amundusko?

Deoletus.

Hävinneenä
Jok' ol'; itse Amundus
On tää pieni lintunen
Silmissä on kirjoitus.

Cyprinus.

Jääkö linnuks ainiaan?

Deoletus.

Eikä. Kohta annetaan
Hälle olo entinen.
(Heittää sinisen linnun tammen juurelle ja piirustaa ympyrän tammen ympäri.)
Nuku lintu sininen,
Herää hyvin jällehen!
(juhlallisesti.)
Mirabola bex rex,
Mirabonda, mirabo,
Viadara, allaho,
Lintu sininen o o!
Undamora, ekbatana,
Liadora, undamana.
Vana, vana, miramo!

Cyprinus (*hiljaa*).

Taivas, josko onnistuu
Poijes lumouksen muuttaa
Oikein mua vapisuttaa
Tuossa Sysis tulee, huu!

(*Sysis hyökkää nopeilla askelilla.*)

Sysis (*kiivaasti*).

Nona, nona, nona rix!
Nona piy! nona flax!
Bua dolga! volga! volga!
Jerva lux, pux, fux!

Deoletus (*koskee taikasauvallaan hänen sauvaansa*).

Fuge, ax, rix, rex!
Bolla bua, spina pex!

Cyprinus.

Hirmusta ma kuolen tähän.
Deoletus, kuule vähän!

Sysis (*yhä kiivaammin*).

Ecce murra! Burra, burra!
Vada, vida, voda, ve!
Cintra mala! Cintra manna!

Cyprinus.

Oikein huimaiseepi päätä!

Deoletus.

Sola, luna, stella, lux!
Terra nox, terra alma!

Cyprinus.

Poisko juosta, vaiko jäädä?

Sysis.

Arskriala!

Deoletus.

Mora, bona! Fuge, mala!

Sysis (*raivoisena*).

Moria!

Deoletus.

Soli Deo gloria!

(*Sysis koettaa kirkuen paeta.*)

Cyprinus.

Jos hän meiltä pääsee pois,
Uusi temppu, hällä ois.

Deoletus.

Sen vuoks täytyy armotta
Rikoksesta rangaista.
(*Koskee Sysistä taikasauvallaan.*)
Maledicta, maledicta,
Mox mutata et relicta,
Diminuta esto, Sysis!
Esto ysis! Esto sis!
Esto is! Esto s!

Esto felis unguipes!

(Sysis kaatuu tammen taakse ja katoaa.)

Cyprinus.

Deoletus voiton sait!

Deoletus.

Pahin jälellä on kait. *(jatkaa)*

Bona Dea, o natura

Juva nos;

Juva, numen!

Juva, lumen!

Voco vos,

Terra, ignis, aër, unda!

O profunda

Aura vitae, juva nos!

(Merkitsee käsillään, että jonkun pienen pitää kasvaa suureksi.)

S- us- dus- ndus- undus- mundus- Amundus.

(Prinssi tulee esiin puun takaa.)

Amundus *(hieroo silmiänsä ja ojentaa käsivarsiansa.)*

Olen reipas, huoleton,

Minä laulan, lennän, liikun,

Puiden oksilla mä kiikun!

Taivas, mitäs tämä on?

Olen maassa siivetönnä,

Lentämähän kyvytönnä!

Deoletus.

Äsken olit lintunen.

Cyprinus.

Nyt taas olet ihminen.

Amundus.

Ihminenkö? Muistelen

Muinoin prinssi ollehen'...

Florinna mun prinsessani...

Cyprinus.

Hänen löydät pian ani.

Amundus.

Ihminen! Mä riemuitsen!

Voihan ihmishenki kiittää

Aatteen siivin lentää, liittää

Luokse Luojaa istuimen.

Onni, autuus, ilo suuri

Ihmisenä olo juuri,

Lemmitty kuin ihminen!

Cyprinus.

Florinnan luo joutuen;

Florinna *(ikkunassa).*

Lintu sininen,

Sua oottelen!

Amundus.

Oisko siipeni nyt mulla!

(Rientävät torniin.)

(Kuningatar ja Mangipani tulevat.)

Kuningatar.

Mit' on sanottavaa sulla?

Mangipani.

Armollenne mainitsen:
Kuoli lintu sininen.

Kuningatar.

Missä on sen ruumis raukka?

Mangipani.

Syönyt kissa taikka haukka.

Kuningatar.

Nyt mä hauskutella raskin.
Tuossa tulee kuningaskin...
Tahdon oikein huvittaa...

(Kuningas, Forella, Roosa, Liila ja hoviväki saapuu. Sitten Florinna, Amundus, Cyprinus, Holofernes ja musta kissa.)

Kuningatar.

Liila, kutsu Florinnaa!
(Liila menee.)
Onko majesteetti maannut
Hyvin, samoin nousta saanut?

Kuningas.

Huonost' oikein makasin,
Alinomaa uneksin
Prinssi Amunduksen murhaa.

Kuningatar.

Sep' ei ollut mitään turhaa.
Unissani Florinna
Hänet hivusneulalla
Surmas, pisti sydämmeen
Tammen juureen nukkuneen.

Roosa *(syrjään).*

Oisko ihminen niin musta?

Kuningas.

Täss' on paha kavallusta!

Roosa.

Ois mun rouvaks pyytänyt,
Varmaan eläisi hän nyt.

Kuningatar.

Mangipani sattui paikkaan.

Mangipani.

Niinpä kello yhden aikaan.

Kuningas.

Käsitä en mietteitänne.
(Florinna tulee.)
Florinna, voi tule tänne!
Jos nyt prinssi Amunduksen
Elossa saat tähän puistoon,
Annan naimalupauksen,
Rouvaks tulet, pane muistoon.

Florinna.

Oikein totta?

Kuningatar.

Olkoon niin!

Mitä sille tehtäisiin,
Joka hänet saatti paulaan?

Kuningas.

Sano itse!

Kuningatar.

Kahle kaulaan,
Torniin kiinni. Kätehen
Pannaan luuta likainen,
Niinimatto hartehille,
Pölkky jalkain ympärille.
Pelätiksi lintusille.

Amundus (*tulee*).

Aivan oikein tuomitsit,
Yhden seikan unhotit:
Itses syyhyn langetit.

Kuningatar.

Taivas, se on Amundus!

Amundus.

Olen itse Amundus.
Valtas murrann, se on totta,
Kavala ja julma työ
Minut, linnuks muutti myös,
Tahdoit henkenikin ottaa,
Tahdoit pettää kuningasta,
Lopun tehdä Florinnasta.
Hän, tuo Kypron aamutähti,
Kärsi pilkkaa, hätää, tuskaa,
Vankeutta, vihan puskaa,
Kunnes taivaast' apu lähti
Viatonta suojaamahan,
Rankaisemaan kaiken pahan.

Kuningas.

Torniin sinut pannaan kiin',
Amundus ja Florinna
Tänään saavat toisensa,
Tahtoni on juuri niin:

Kuningatar.

Min' en tahdo torniin tulla!
Sit' ei salli kuningas.

Kuningas.

Toinen on nyt mieli mulla,
Min' en kysy tahtoas.

Florinna (*lankee polvilleen*).

Armahtakaa, isä, ammoin
Hälle kaikki anteeks annoin!

Amundus.

Anteeks annan minäkin.

Kuningas.

Teidän vuoks hän armon saakoon,
Menköön ijäkseen maan pakoon.

Kaikki.

Päätös se on viisahin.

Kuningatar.

Puolellani Sysis on,
Hän tuo teille turmion.

Deoletus (*kantaen mustaa kissaa*).

Olkaa hyvä, katsokaa,
Tämä kissa, huomatkaa,
On se noita verraton,
Tää se rouva Sysis on.

Roosa.

Katso kuin sen silmät kiiluu,
Viha välkkyy, hirmu hiiluu!

Liila.

Sylkäisetkö Mirri hyvä?
Pahaa työtä lähestyvää
Ain' on loppu sellaisen.

(Kuningatar menee ja kissa seuraa häntä.)

Kuningas.

Mangipani!

Mangipani.

Armon herra!

Kuningas.

Palkkaa saat nyt hiukan verran,
Poikan', pääset hirtehen.

Kaikki.

Eläköhön kuningas!

Kuningas.

Forellahan halukas
Rouvaks oli tulemaan,
Ota Holofernes vaan,
Olkoon elämä hupaa!

(Yhdistää heidän kätensä.)

Forella (*Holofernekselle*).

Sinä oitis mulle lupaa
Ett' en huoli tehdä työtä,
Vaan saan nukkua ja syödä.

Holofernes.

Pantiks sormukseni suon,
Kun sä syöt, niin minä juon.

Kuningas.

Deoletus ministeri,
Cyprinus on kenraali.
Totuus vihdoin voiton peri.
Häät nyt tässä alkaapi.
Haltioiksi kruunataan
Nuori pari kaunoinen.
Hyvään loppuun saatetaan
Täten Lintu Sininen.

Lauletaan nuotilla: "Minä seisoin korkealla vuorella."

Florinna.

Sä mun kaunihin lintuni sininen,
Sua luokseni oottelen.
Kultakruunun sulle ma tarjoilen
Sekä puhtahan sydämen.

Kaikki.

Sydän puhdas ja ystävä armahin
Onpi kalliimpi kultaakin.
Eipä kruunua toista niin herttaista
Viattomuuden vertaista.

Me nyt laulamme, tanssimme illalla
Kypron kauniissa laaksossa.
Yli lehtojen, kukkien, nurmien
Lintu laulavi sininen.

(Esirippu laskee.)

*** END OF THE PROJECT GUTENBERG EBOOK LUKEMISIA LAPSILLE 2 ***

Updated editions will replace the previous one—the old editions will be renamed.

Creating the works from print editions not protected by U.S. copyright law means that no one owns a United States copyright in these works, so the Foundation (and you!) can copy and distribute it in the United States without permission and without paying copyright royalties. Special rules, set forth in the General Terms of Use part of this license, apply to copying and distributing Project Gutenberg™ electronic works to protect the PROJECT GUTENBERG™ concept and trademark. Project Gutenberg is a registered trademark, and may not be used if you charge for an eBook, except by following the terms of the trademark license, including paying royalties for use of the Project Gutenberg trademark. If you do not charge anything for copies of this eBook, complying with the trademark license is very easy. You may use this eBook for nearly any purpose such as creation of derivative works, reports, performances and research. Project Gutenberg eBooks may be modified and printed and given away—you may do practically ANYTHING in the United States with eBooks not protected by U.S. copyright law. Redistribution is subject to the trademark license, especially commercial redistribution.

START: FULL LICENSE
THE FULL PROJECT GUTENBERG LICENSE
PLEASE READ THIS BEFORE YOU DISTRIBUTE OR USE THIS WORK

To protect the Project Gutenberg™ mission of promoting the free distribution of electronic works, by using or distributing this work (or any other work associated in any way with the phrase “Project Gutenberg”), you agree to comply with all the terms of the Full Project Gutenberg™ License available with this file or online at www.gutenberg.org/license.

Section 1. General Terms of Use and Redistributing Project Gutenberg™ electronic works

1.A. By reading or using any part of this Project Gutenberg™ electronic work, you indicate that you have read, understand, agree to and accept all the terms of this license and intellectual property (trademark/copyright) agreement. If you do not agree to abide by all the terms of this agreement, you must cease using and return or destroy all copies of Project Gutenberg™ electronic works in your possession. If you paid a fee for obtaining a copy of or access to a Project Gutenberg™ electronic work and you do not agree to be bound by the terms of this agreement, you may obtain a refund from the person or entity to whom you paid the fee as set forth in paragraph 1.E.8.

1.B. “Project Gutenberg” is a registered trademark. It may only be used on or associated in any way with an electronic work by people who agree to be bound by the terms of this agreement. There are a few things that you can do with most Project Gutenberg™ electronic works even without complying with the full terms of this agreement. See paragraph 1.C below. There are a lot of things you can do with Project Gutenberg™ electronic works if you follow the terms of this agreement and help preserve free future access to Project Gutenberg™ electronic works. See paragraph 1.E below.

1.C. The Project Gutenberg Literary Archive Foundation (“the Foundation” or PGLAF), owns a compilation copyright in the collection of Project Gutenberg™ electronic works. Nearly all the individual works in the collection are in the public domain in the United States. If an individual work is unprotected by copyright law in the United States and you are located in the United States, we do not claim a right to prevent you from copying, distributing, performing, displaying or creating derivative works based on the work as long as all references to Project Gutenberg are removed. Of course, we hope that you will support the Project Gutenberg™ mission of promoting free access to electronic works by freely sharing Project Gutenberg™ works in compliance with the terms of this agreement for keeping the Project Gutenberg™ name associated with the work. You can easily comply with the terms of this agreement by keeping this work in the same format with its attached full Project Gutenberg™ License when you share it without charge with others.

1.D. The copyright laws of the place where you are located also govern what you can do with this work. Copyright laws in most countries are in a constant state of change. If you are outside the United States, check the laws of your

country in addition to the terms of this agreement before downloading, copying, displaying, performing, distributing or creating derivative works based on this work or any other Project Gutenberg™ work. The Foundation makes no representations concerning the copyright status of any work in any country other than the United States.

1.E. Unless you have removed all references to Project Gutenberg:

1.E.1. The following sentence, with active links to, or other immediate access to, the full Project Gutenberg™ License must appear prominently whenever any copy of a Project Gutenberg™ work (any work on which the phrase “Project Gutenberg” appears, or with which the phrase “Project Gutenberg” is associated) is accessed, displayed, performed, viewed, copied or distributed:

This eBook is for the use of anyone anywhere in the United States and most other parts of the world at no cost and with almost no restrictions whatsoever. You may copy it, give it away or re-use it under the terms of the Project Gutenberg License included with this eBook or online at www.gutenberg.org. If you are not located in the United States, you will have to check the laws of the country where you are located before using this eBook.

1.E.2. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is derived from texts not protected by U.S. copyright law (does not contain a notice indicating that it is posted with permission of the copyright holder), the work can be copied and distributed to anyone in the United States without paying any fees or charges. If you are redistributing or providing access to a work with the phrase “Project Gutenberg” associated with or appearing on the work, you must comply either with the requirements of paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 or obtain permission for the use of the work and the Project Gutenberg™ trademark as set forth in paragraphs 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.3. If an individual Project Gutenberg™ electronic work is posted with the permission of the copyright holder, your use and distribution must comply with both paragraphs 1.E.1 through 1.E.7 and any additional terms imposed by the copyright holder. Additional terms will be linked to the Project Gutenberg™ License for all works posted with the permission of the copyright holder found at the beginning of this work.

1.E.4. Do not unlink or detach or remove the full Project Gutenberg™ License terms from this work, or any files containing a part of this work or any other work associated with Project Gutenberg™.

1.E.5. Do not copy, display, perform, distribute or redistribute this electronic work, or any part of this electronic work, without prominently displaying the sentence set forth in paragraph 1.E.1 with active links or immediate access to the full terms of the Project Gutenberg™ License.

1.E.6. You may convert to and distribute this work in any binary, compressed, marked up, nonproprietary or proprietary form, including any word processing or hypertext form. However, if you provide access to or distribute copies of a Project Gutenberg™ work in a format other than “Plain Vanilla ASCII” or other format used in the official version posted on the official Project Gutenberg™ website (www.gutenberg.org), you must, at no additional cost, fee or expense to the user, provide a copy, a means of exporting a copy, or a means of obtaining a copy upon request, of the work in its original “Plain Vanilla ASCII” or other form. Any alternate format must include the full Project Gutenberg™ License as specified in paragraph 1.E.1.

1.E.7. Do not charge a fee for access to, viewing, displaying, performing, copying or distributing any Project Gutenberg™ works unless you comply with paragraph 1.E.8 or 1.E.9.

1.E.8. You may charge a reasonable fee for copies of or providing access to or distributing Project Gutenberg™ electronic works provided that:

- You pay a royalty fee of 20% of the gross profits you derive from the use of Project Gutenberg™ works calculated using the method you already use to calculate your applicable taxes. The fee is owed to the owner of the Project Gutenberg™ trademark, but he has agreed to donate royalties under this paragraph to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation. Royalty payments must be paid within 60 days following each date on which you prepare (or are legally required to prepare) your periodic tax returns. Royalty payments should be clearly marked as such and sent to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation at the address specified in Section 4, “Information about donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation.”
- You provide a full refund of any money paid by a user who notifies you in writing (or by e-mail) within 30 days of receipt that s/he does not agree to the terms of the full Project Gutenberg™ License. You must require such a user to return or destroy all copies of the works possessed in a physical medium and discontinue all use of and all access to other copies of Project Gutenberg™ works.
- You provide, in accordance with paragraph 1.F.3, a full refund of any money paid for a work or a replacement copy, if a defect in the electronic work is discovered and reported to you within 90 days of receipt of the work.
- You comply with all other terms of this agreement for free distribution of Project Gutenberg™ works.

1.E.9. If you wish to charge a fee or distribute a Project Gutenberg™ electronic work or group of works on different terms than are set forth in this agreement, you must obtain permission in writing from the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the manager of the Project Gutenberg™ trademark. Contact the Foundation as set forth in Section 3 below.

1.F.

1.F.1. Project Gutenberg volunteers and employees expend considerable effort to identify, do copyright research on, transcribe and proofread works not protected by U.S. copyright law in creating the Project Gutenberg™ collection.

Despite these efforts, Project Gutenberg™ electronic works, and the medium on which they may be stored, may contain “Defects,” such as, but not limited to, incomplete, inaccurate or corrupt data, transcription errors, a copyright or other intellectual property infringement, a defective or damaged disk or other medium, a computer virus, or computer codes that damage or cannot be read by your equipment.

1.F.2. LIMITED WARRANTY, DISCLAIMER OF DAMAGES - Except for the “Right of Replacement or Refund” described in paragraph 1.F.3, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, the owner of the Project Gutenberg™ trademark, and any other party distributing a Project Gutenberg™ electronic work under this agreement, disclaim all liability to you for damages, costs and expenses, including legal fees. YOU AGREE THAT YOU HAVE NO REMEDIES FOR NEGLIGENCE, STRICT LIABILITY, BREACH OF WARRANTY OR BREACH OF CONTRACT EXCEPT THOSE PROVIDED IN PARAGRAPH 1.F.3. YOU AGREE THAT THE FOUNDATION, THE TRADEMARK OWNER, AND ANY DISTRIBUTOR UNDER THIS AGREEMENT WILL NOT BE LIABLE TO YOU FOR ACTUAL, DIRECT, INDIRECT, CONSEQUENTIAL, PUNITIVE OR INCIDENTAL DAMAGES EVEN IF YOU GIVE NOTICE OF THE POSSIBILITY OF SUCH DAMAGE.

1.F.3. LIMITED RIGHT OF REPLACEMENT OR REFUND - If you discover a defect in this electronic work within 90 days of receiving it, you can receive a refund of the money (if any) you paid for it by sending a written explanation to the person you received the work from. If you received the work on a physical medium, you must return the medium with your written explanation. The person or entity that provided you with the defective work may elect to provide a replacement copy in lieu of a refund. If you received the work electronically, the person or entity providing it to you may choose to give you a second opportunity to receive the work electronically in lieu of a refund. If the second copy is also defective, you may demand a refund in writing without further opportunities to fix the problem.

1.F.4. Except for the limited right of replacement or refund set forth in paragraph 1.F.3, this work is provided to you ‘AS-IS’, WITH NO OTHER WARRANTIES OF ANY KIND, EXPRESS OR IMPLIED, INCLUDING BUT NOT LIMITED TO WARRANTIES OF MERCHANTABILITY OR FITNESS FOR ANY PURPOSE.

1.F.5. Some states do not allow disclaimers of certain implied warranties or the exclusion or limitation of certain types of damages. If any disclaimer or limitation set forth in this agreement violates the law of the state applicable to this agreement, the agreement shall be interpreted to make the maximum disclaimer or limitation permitted by the applicable state law. The invalidity or unenforceability of any provision of this agreement shall not void the remaining provisions.

1.F.6. INDEMNITY - You agree to indemnify and hold the Foundation, the trademark owner, any agent or employee of the Foundation, anyone providing copies of Project Gutenberg™ electronic works in accordance with this agreement, and any volunteers associated with the production, promotion and distribution of Project Gutenberg™ electronic works, harmless from all liability, costs and expenses, including legal fees, that arise directly or indirectly from any of the following which you do or cause to occur: (a) distribution of this or any Project Gutenberg™ work, (b) alteration, modification, or additions or deletions to any Project Gutenberg™ work, and (c) any Defect you cause.

Section 2. Information about the Mission of Project Gutenberg™

Project Gutenberg™ is synonymous with the free distribution of electronic works in formats readable by the widest variety of computers including obsolete, old, middle-aged and new computers. It exists because of the efforts of hundreds of volunteers and donations from people in all walks of life.

Volunteers and financial support to provide volunteers with the assistance they need are critical to reaching Project Gutenberg™’s goals and ensuring that the Project Gutenberg™ collection will remain freely available for generations to come. In 2001, the Project Gutenberg Literary Archive Foundation was created to provide a secure and permanent future for Project Gutenberg™ and future generations. To learn more about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation and how your efforts and donations can help, see Sections 3 and 4 and the Foundation information page at www.gutenberg.org.

Section 3. Information about the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

The Project Gutenberg Literary Archive Foundation is a non-profit 501(c)(3) educational corporation organized under the laws of the state of Mississippi and granted tax exempt status by the Internal Revenue Service. The Foundation’s EIN or federal tax identification number is 64-6221541. Contributions to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation are tax deductible to the full extent permitted by U.S. federal laws and your state’s laws.

The Foundation’s business office is located at 809 North 1500 West, Salt Lake City, UT 84116, (801) 596-1887. Email contact links and up to date contact information can be found at the Foundation’s website and official page at www.gutenberg.org/contact

Section 4. Information about Donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation

Project Gutenberg™ depends upon and cannot survive without widespread public support and donations to carry out its mission of increasing the number of public domain and licensed works that can be freely distributed in machine-readable form accessible by the widest array of equipment including outdated equipment. Many small donations (\$1 to \$5,000) are particularly important to maintaining tax exempt status with the IRS.

The Foundation is committed to complying with the laws regulating charities and charitable donations in all 50 states of the United States. Compliance requirements are not uniform and it takes a considerable effort, much

paperwork and many fees to meet and keep up with these requirements. We do not solicit donations in locations where we have not received written confirmation of compliance. To SEND DONATIONS or determine the status of compliance for any particular state visit www.gutenberg.org/donate.

While we cannot and do not solicit contributions from states where we have not met the solicitation requirements, we know of no prohibition against accepting unsolicited donations from donors in such states who approach us with offers to donate.

International donations are gratefully accepted, but we cannot make any statements concerning tax treatment of donations received from outside the United States. U.S. laws alone swamp our small staff.

Please check the Project Gutenberg web pages for current donation methods and addresses. Donations are accepted in a number of other ways including checks, online payments and credit card donations. To donate, please visit: www.gutenberg.org/donate

Section 5. General Information About Project Gutenberg™ electronic works

Professor Michael S. Hart was the originator of the Project Gutenberg™ concept of a library of electronic works that could be freely shared with anyone. For forty years, he produced and distributed Project Gutenberg™ eBooks with only a loose network of volunteer support.

Project Gutenberg™ eBooks are often created from several printed editions, all of which are confirmed as not protected by copyright in the U.S. unless a copyright notice is included. Thus, we do not necessarily keep eBooks in compliance with any particular paper edition.

Most people start at our website which has the main PG search facility: www.gutenberg.org.

This website includes information about Project Gutenberg™, including how to make donations to the Project Gutenberg Literary Archive Foundation, how to help produce our new eBooks, and how to subscribe to our email newsletter to hear about new eBooks.